

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky 2021 – 2025

NAJVYŠŠÍ SPRÁVNY SÚD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KANCELÁRIA
NAJVYŠŠIEHO SPRÁVNEHO SÚDU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

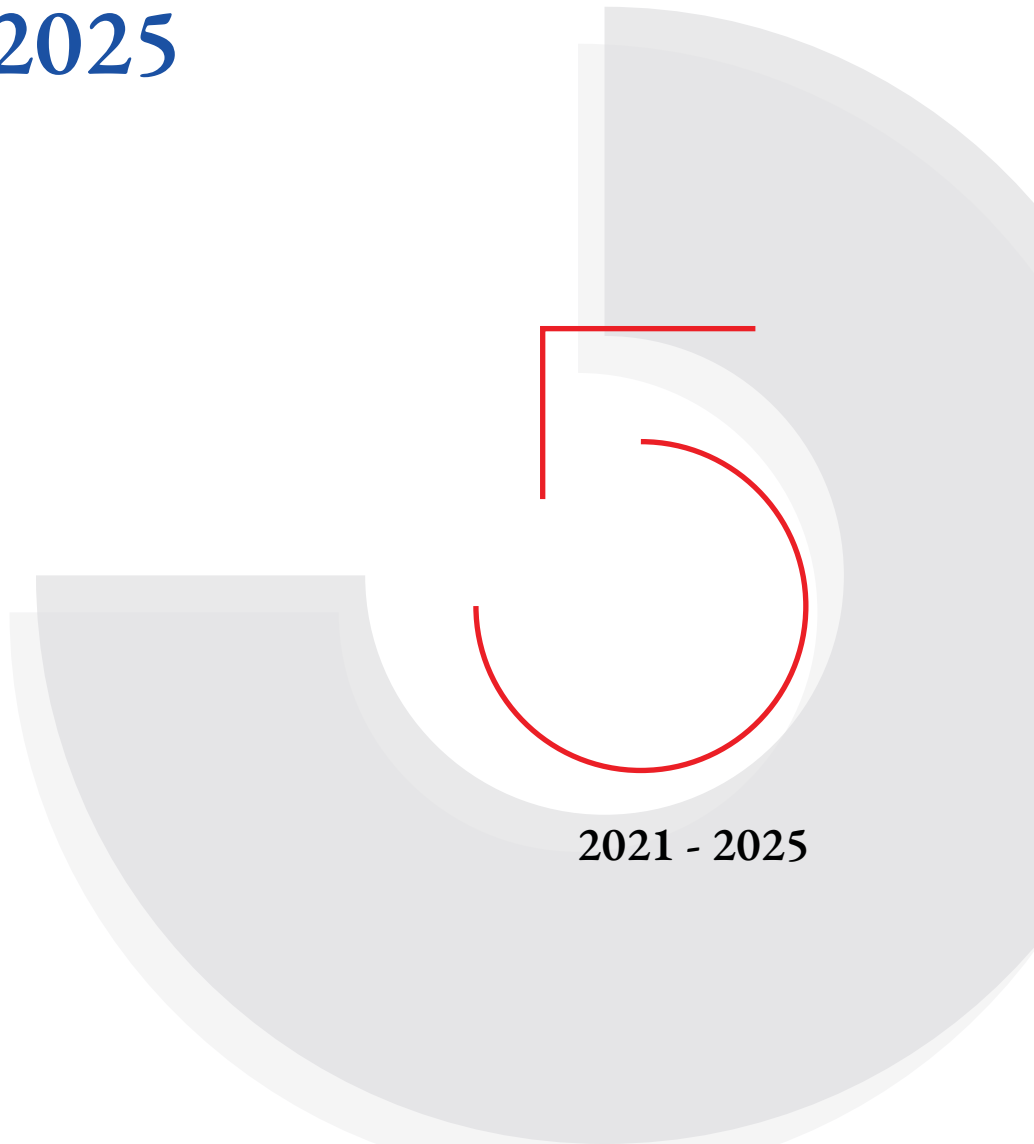
NAJVYŠŠÍ SPRÁVNÝ SÚD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

KANCELÁRIA
NAJVYŠŠIEHO SPRÁVNEHO SÚDU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správný súd Slovenskej republiky 2021-2025

ISBN: 978-80-975287-1-3

2021 - 2025

Obsah

Zoznam použitých skratiek _____	6
Príhovor predsedu najvyššieho správneho súdu Pavla Naďa _____	7
Rozhovor s predsedom najvyššieho správneho súdu Pavlom Naďom _____	12
Rozhovor s podpredsedom najvyššieho správneho súdu Mariánom Trenčanom _____	16
Rozhovor s predsedom ústavného súdu Ivanom Fiačanom _____	20
Rozhovor s emeritnou sudkyňou najvyššieho súdu Idou Hanzelovou _____	24
Správne súdnictvo na Slovensku – cesta k úplnej samostatnosti _____	32
Sudcovský zbor najvyššieho správneho súdu _____	44
Emeritné sudkyne najvyššieho správneho súdu _____	76
Rozhovor s emeritnou sudkyňou najvyššieho správneho súdu Zdenkou Reisenauerovou _____	78
Prísediaci sudcovia _____	82
Rozhodovacia činnosť najvyššieho správneho súdu _____	86
Finančná agenda _____	86
Azylová a cudzinecká agenda _____	87
Sociálna agenda _____	91
Agenda v oblasti správneho trestania _____	95
Agenda vo volebných veciach _____	99
Disciplinárna agenda _____	101

2021-2025

Riešenie procesných otázok v rámci správneho súdneho procesu _____	103
Veľký senát najvyššieho správneho súdu _____	105
Kompetenčný senát najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu _____	107
Prejudiciálne konania na SD EÚ _____	108
Konania o súlade zákonov s Ústavou _____	113
Štatistické údaje o rozhodovacej činnosti najvyššieho správneho súdu a informácie o návrhoch podaných na ústavný súd _____	116
Rozhovor s vedúcou kancelárie najvyššieho správneho súdu Zuzanou Kyjac _____	124
Úlohy a organizačná štruktúra kancelárie najvyššieho správneho súdu _____	129
Štatistické údaje o zamestnancoch kancelárie najvyššieho správneho súdu _____	131
Asistenti sudcov _____	132
Oddelenie analytických činností _____	133
Medzinárodná spolupráca _____	135
Spolupráca s inštitúciami pôsobiacimi na Slovensku _____	141
Memorandá o spolupráci _____	142
Komunikačná politika _____	148
Agenda infožiadostí _____	149
Knižnica najvyššieho správneho súdu _____	150
Interné vzdelávacie podujatia _____	151

Zoznam použitých skratiek

Európska únia – EÚ
 Európsky súd pre ľudské práva – ESLP
 Fakulta práva Paneurópskej vysokej školy – fakulta práva PEVŠ
 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky – generálna prokuratúra
 Generálny prokurátor Slovenskej republiky – generálny prokurátor
 Justičná akadémia Slovenskej republiky – justičná akadémia
 Kancelária Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky – kancelária najvyššieho správneho súdu
 Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky – kancelária najvyššieho súdu
 Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky – kancelária ústavného súdu
 Medzinárodná asociácia najvyšších správnych súdov – IASAJ
 Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky – ministerstvo spravodlivosti
 Minister spravodlivosti Slovenskej republiky – minister spravodlivosti
 Najvyšší správny súd Slovenskej republiky – najvyšší správny súd
 Najvyšší súd Slovenskej republiky – najvyšší súd
 Národná rada Slovenskej republiky – národná rada
 Notárska komora Slovenskej republiky – notárska komora
 Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach – právnická fakulta UPJŠ
 Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave – právnická fakulta TRUNI
 Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – právnická fakulta UMB
 Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave – právnická fakulta UK
 Prezident/prezidentka Slovenskej republiky – prezident/prezidentka
 Slovenská advokátska komora – advokátska komora

Súdna rada Slovenskej republiky – súdna rada
 Súdny dvor Európskej únie – SD EÚ
 Ústavný súd Slovenskej republiky – ústavný súd
 Zbierka stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky – ZNSS
 Združenie štátnych rád a najvyšších správnych súdov Európskej únie – ACA-Europe
 Zo súdnej praxe – ZSP

Právne predpisy:

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky – Ústava
 Zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok – Občiansky súdny poriadok
 Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) – Správny poriadok
 Zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zákon o súdoch
 Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok – Trestný poriadok
 Zákon č. 160/2015 z. z. Civilný sporový poriadok – Civilný sporový poriadok alebo CSP
 Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok – Správny súdny poriadok alebo SSP
 Zákon č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) – Disciplinárny súdny poriadok alebo DSP

Príhovor predsedu najvyššieho správneho súdu Pavla Naďa

Vážení čitatelia,
 dovoľte mi, aby som sa vám prihovril v čase, keď bilancujeme prvých päť rokov od zmeny Ústavy, ktorá v našom ústavnom systéme zakotvila novú justičnú inštitúciu – najvyšší správny súd.

Bolo mi ctou v roku 2021 byť súčasťou diania pri jeho zrode, najprv ako uchádzač o pozíciu sudcu a predsedu súdu a potom stáť na jeho čele vo vstupnej, veľmi dôležitej fáze existencie. Nebolo to ľahké obdobie. Potreba okamžite započat rozhodovanie novej najvyššej inštalácie správneho súdnictva na Slovensku pri naplňaní všetkých právomocí, najmä v kasačnej a disciplinárnej agende, znamenala aj nevyhnutnosť pre predsedu súdu a vedúcu kancelárie súdu obetovať sa celým svojím potenciálom v prospech vlajkovej lode správneho súdnictva.

Takéto obrazné symbolické označenie nášho súdu som si hneď po mojom menovaní dovolil aj ja z pozície jeho predsedu doplniť o alternatívu – dom ochrany subjektívnych práv, v ktorom účastník konania je hostom a sudcovia služobníctvom. Áno, sme sluhami justície, všetko čo vykonávame pri naplňaní nášho poslania má byť obetované, nasmerované v prospech spravodlivosti pre každého človeka a ochrany slabších, adresátov verejnomočenských aktivít. Veľmi sme chceli, aby verejnosť presne takto od samého počiatku vnímal našu novú misiu v justícii pretváranú na trváci efektívny „dom“

súdnej kontroly verejnej správy.

Po veľmi náročných prvých dvoch rokoch nášho pôsobenia bol ukončený proces úplného odčlenenia správneho súdnictva od súdnictva všeobecného vznikom troch správnych súdov v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach.

Veľakrát som už dostal otázku, či táto inštitucionálna zmena v justícii bola potrebná, či to nešlo takpovediac po starom. Odpoveďou bolo a stále bude, že zmena bola žiadúca. V prospech novej súdnej sústavy umožňujúcej samostatné koncepčné riešenia v prospech kvalitného a rýchleho rozhodovania správnych súdov a najvyššieho správneho súdu vyznievajú takmer všetky relevantné odborné pohľady zo strany ústavného súdu, prokurátorov, z oblasti právnej vedy, advokácie atď. Ide o „rezonančné plochy“ vo vzťahu k správemu súdnictvu, teda o inštitúcie, ktoré majú priamy právny kontakt a dôvod poznať bližšie spôsob výkonu týchto našich dôležitých justičných právomocí.

Procesnoprávne, edukačné, personálne, metodické aj informačné základy a prepojenia medzi správnymi súdmi a najvyšším správnym súdom sú už teraz výrazným prejavom a aj príslubom zdravého vývoja správneho súdnictva na Slovensku v ďalších desaťročiach.

Nedá mi nespomenúť aj pri tomto našom prvom okrúhlym výročí, čo všetko pre občanov ako garancia vlastná právemu štátu znamená súdna kontrola verejnej správy nezávislými správnymi súdmi. Ako je pritom dôležité, že priamo v Ústave je zakotvená nielen existencia najvyššieho správneho súdu v našom ústavnom systéme, ale aj jeho zásadné druhy právomocí. Ide v prvom rade o právny štát a jeho stabilitu, o predvídateľnosť právnych riešení vo verejnoprávných vzťahoch vylučujúcich excesy

či dokonca svojvôľu pri vstupe do subjektívnych práv fyzických a právnických osôb.

Popri budovaní si dobrých vzťahov, profesionálne podložených a napĺňaných najmä memorandami o spolupráci s ústavným súdom, najvyšším súdom, správnymi súdmi, justičnou akadémiou, Združením sudcov Slovenska a štyrmi právnickými fakultami mala pri rozbehu súdu priority aj snaha vedenia súdu o medzinárodné vzťahy s najvyššími správnymi súdmi Česka, Poľska, Maďarska a Rakúska. Ukázalo sa, ako je dôležité pre ďalšiu spoluprácu rovnaké hodnotové nastavenie vedenia najvyššieho správneho súdu s právnymi pohľadmi našich zahraničných partnerov. Veľká vďaka patrí najmä nášmu českému bratskému súdu, jeho trom pánom predsedom a pani podpredsedníčke. Zo srdca ďakujeme za podporu od momentu zrodu idey najvyššieho správneho súdu.

Snaha o právne kvalitný priebeh a hodnotné výsledky judikatórneho procesu otvorili dvere k širšej spolupráci s generálnou prokuratúrou, s činnosťou ktorej na netrestnom úseku správne súdnictvo funkčne súvisí, s ministerstvami, ombudsmanmi, profesijnými komorami a ďalšími subjektami dotknutými výberom judikátov. Zbierka stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu sa aj vďaka všetkým zainteresovaným a poctivým prístupom pléna súdu stala inšpiratívnym zdrojom poznania vo všetkých sférach našej rozhodovacej činnosti.

Nebolo na mojej ceste prvého predsedu súdu emotívnejších zážitkov ako historicky prvá návšteva vedenia nášho súdu na SD EÚ v októbri 2022 a návšteva predsedu SD EÚ Koena Lenaerts v máji 2024 na našom súde. Za veľmi krátky čas pôsobenia najvyššieho správneho súdu má najvyššia súdna inštancia správneho súdnictva v Európe dobré správy o našom súde. Je to tak nielen vďaka spomínaným dvom starostlivo pripravovaným kontaktom zameraným na európske právo, ale najmä vďaka poznatkom o našich vnútroštátnych rozhodovacích procesoch vo viacerých prejudiciálnych konaniach.

Najvyšší správny súd rozhodol za obdobie od 1. augusta 2021 do 31. decembra 2025 takmer 8 000 vecí vo všetkých agendách. Nebolo by to možné, ak by

sudkyne a sudcovia nemali po boku svojich asistentov pripravených stále podávať kvalitný právny výkon pri tvorbe právnych podkladov pre meritórne rozhodnutie. Podpora oddelenia analytických činností má tiež nezastupiteľné miesto pre sudkyne, sudcov i vedenie súdu pri výkone súdnictva a jeho priebežnom hodnotení. Ale aj ďalšie profesie – zamestnanci pôsobiaci v kancelárii súdu nám obetavo robia zázemie pre napĺňanie nášho poslania.

Zdalo by sa teda byť prirodzeným nadobudnutie pocitu spokojnosti, profesionálnej sudcovskej naplnenosti u sudkýň a sudcov vo všetkých senátoch a aj z pohľadu vedenia súdu. Nie je to však úplne tak a nebolo by ani správne nastoliť „udržiavací režim“ prameniáci zo sebauspokojenia. Správne vnímanie poslania sudcu obsahujúce v sebe prvky výraznej pokory kombinovanej s prirodzenou snahou byť čoraz lepším vo svojom sudcovskom pôsobení je podľa mňa tým najsprávnejším osobnostným motivačným nastavením. Pridal by som k tomu utvrdzovanie sa v hodnotách dobra a spravodlivosti a pracovitosti. Toto všetko je v arzenáli našich kolegyň a kolegov a je zároveň garanciou ich sudcovskej legitimacy.

Dovolím si preto tvrdiť, že plénum najvyššieho správneho súdu bude v nasledujúcich rokoch náležite pripravené čeliť všetkým možným výzvam a zároveň produkovať vo všetkých senátoch kvalitné rozhodnutia šíriace dobré meno súdu.

Ak aj budeme prosieť o spoluprácu našich partnerov, bude sa tak diať najmä preto, aby sme takto hodnotovo nastavené rozhodovanie ešte viac urýchlili a skvalitnili, v prospech stability právneho štátu, zákonnosti a ústavnosti, pri napĺňaní prirodzených požiadaviek na ochranu ľudských práv a základných slobôd. Preto, aby nám ľudia v našej krajine verili a spoliehali sa najmä na spravodlivosť a nestrannosť našich rozhodnutí.

Pavol Nađ, predseda najvyššieho správneho súdu

Rozhovory

Rozhovor s predsedom najvyššieho správneho súdu Pavlom Nadom

Na čelo najvyššieho správneho súdu ste sa dostali jednohlasným rozhodnutím súdnej rady. Ako si na to spomínate?

Keď mi 16. apríla 2021 po mojom vypočutí a predstavení projektu najvyššieho správneho súdu dali svoj hlas a dôveru všetci sedemnásť prítomní členovia súdnej rady, nevnímam som to v prvých momentoch ako osobný úspech, ale najmä ako obrovský záväzok, ktorý treba naplniť do bodky.

Vznik takej dôležitej inštitúcie pre fungovanie právneho štátu v ranno-demokratickej krajine akou je Slovensko, je totiž veľmi vážnou udalosťou presahujúcou svojím spoločensko-právnym záberom a významom desaťročia a siahajúcou do samých základov štátu. Vznikla pre našu krajinu veľmi dôležitá inštitúcia a ja som zrazu po zvolení za jej predsedu videl pred sebou ťažkú, náročnú cestu.

Vedeli ste, do čoho idete? Išli by ste do tejto súťaže aj dnes, po tom, čo ste zažili za päť rokov ako predseda súdu?

Tušil som a naplnili sa moje predtuchy o trnístom, nerovnými kameňmi vyskladanom povrchu tejto cesty. Vedel som však zároveň, že ňou musím prejsť a spriechodniť tak zámer sledovaný nielen mnou, ale aj novovytvoreným plénom nášho súdu. Išlo o ideu o pozitívnu myšlienku účinnej ochrany práv slabších vo verejnoprávnych vzťahoch, teda o systematické budovanie hrádze ich ochrany

pred verejno-mocenskými aktivitami, a to v našej hlavnej kasačnej agende.

Vedel som na samom začiatku v roku 2021 aj to, že je nevyhnutné dať veľkú dávku energie aj do výkonu nových ústavou daných právomocí nášho súdu – disciplinárnej a volebnej.

” Znovu a znovu by som sa postavil otvorenou tvárou k týmto veľkým výzvam, a to aj v prípade, že by som poznal všetko, čo ma za tých päť rokov stretlo, aj nemiestne ataky na náš súd, sudkyne a sudcov, aj na mňa ako predsedu, primus inter pares. ”

Napĺňanie vymedzeného poslania je pre mňa totiž duševným splynutím s obsahom hodnôt dobra a spravodlivosti.

Nevedel som si predtým ani len predstaviť, že by po roku 1989 niektorá z vládnych garnitúr pristúpila k takému vážnemu kroku. Toto ste povedali o vzniku najvyššieho správneho súdu, ktorý ste zároveň označil za sviatok. Prečo ste jeho založenie považovali za sviatok?

Odpoveď na túto otázku súvisí so spoločensko-politickým vývojom našej krajiny po roku 1989 v rámci Československa a od roku 1993 v samostatnom štáte. Je veľký rozdiel medzi deklarováním nekonkretizovaného zámeru vytvoriť samostatné správne súdnictvo a úprimnou, reálnou snahou dať tieto veci do pohybu, teda nielen do volebného programu politickej strany či viacerých strán, ale po voľbách splniť to, čo sľubujeme občanom.

Takto po viacerých voľbách u nás po roku 1989 myšlienka vzniku najvyššieho

správneho súdu zapadla prachom. Preto sa tá skepsa na mojej strane premenila na pocit sviatku.

” Vznikol najvyšší súd ochrany subjektívnych práv pre ľudí našej krajiny, ktorý tu bude, verme, po stáročia. ”

Pozrime sa na chvíľku do minulosti. Prokurátorom ste sa stali pred rokom 1989. Hoci to bolo v tomto prostredí pomerne bežné, do komunistickej strany ste nevstúpili. Aké to bolo?

Je to pre mňa vec dosť osobná, vnímam otázky tohto typu veľmi citlivo, ale zároveň aj hrdo smerom k mojim predkom, aj k sebe samému. Moji dedovia, aj môj otec, odmietli vstúpiť do komunistickej strany, hoci ich osobnostné kvality neboli vôbec zanedbateľné. Bolo to pre nich vecou principiálnou, hodnotovou. Nemal som problém takto postupovať aj ja, a to aj za cenu „pádu“ výrazne dole, ako sa to stalo otcovi – z predsedu poľnohospodárskeho družstva stavebný robotník. U mňa v roku 1987 vedenie Krajskej prokuratúry v Košiciach očakávalo aj politické angažovanie sa členstvom v tejto strane, nestalo sa. Zachránila ma zrejme kvalita mojej práce na netrestnom úseku prokuratúry, kde potrebovali odborníkov ako soľ a tiež určite aj „gorbačovská“ doba.

Po vzniku súdu bolo jedno z vašich prvých predsavzatí, aby sa jeho činnosť opierala o 7 senátov a 21 sudcov. Nebolo to príliš odvážne?

Keď som prijal ponuku kandidovať na predsedu súdu, bolo mojou povinnosťou vypracovať projekt vzniku najvyššieho správneho súdu. Zloženie súdu, teda aj počty senátov v jednotlivých agendách, bolo z môjho pohľadu jednou zo základných požiadaviek na obsahovú kvalitu tohto projektu. Počet 7 trojčlenných senátov v kasačnej agende zodpovedal aj reálnemu počtu sudcov správneho kolégia najvyššieho súdu v posledných rokoch jeho pôsobenia pred vznikom nášho súdu.

Zvažoval som pritom tiež množstvo právnych vecí – nevybavených spisov prebratých z najvyššieho súdu k 1. augustu 2021 (1932 vecí), ale aj právne garantovaný personálny horný limit 30 sudcov v pléne najvyššieho správneho súdu. Vedel som, a prax za päť rokov to potvrdila, že máme čas po vzniku súdu doplniť stav do počtu 30 sudcov v priebehu ďalších rokov a dbať tak na kvalitu výberu budúcich kolegyň a kolegov. Súčasný stav je 23 sudkyň a sudcov.

Na začiatku ste sa stretávali s nedôverou. Výhradou, že na tunajšom súde budú súdeť aj nesudcovia. Podarilo sa pochybnosti odstrániť?

Áno, boli tu a aj pretrvávajú, hoci už vo výrazne nižšej miere, pohľady spochybňujúce spôsobilosť kolegyň a kolegov, ktorí pred rokom 2021 neboli sudcami, vykonávať sudcovskú funkciu na najvyššej inštancii správneho súdnictva. Svojou profesionálnou kvalitou každodennej práce, výkonom funkcie sudcu vo všetkých našich agendách tieto kolegyne a kolegovia odstraňovali od prvého momentu pochybnosti o dôvodnosti ich voľby za sudcov a aj ich spôsobilosti súdeť.

” Naše plénum je odborne zrelé, všetky senáty majú vysoký potenciál súdeť i tie najťažšie kauzy, ktoré sa objavia na ich pracovných stoloch. ”

Notoricky pritom opakujem najmä v reakciách na útoky majúce aj známky zlomyseľnosti, že naše správne súdnictvo je špecifickou justičnou právnou disciplínou vyžadujúcou si špecifické odborné a osobnostné nastavenie a odborný základ jeho hlavných aktérov – „správnych“ sudcov. A napokon, aj pozitívna skúsenosť z Českej republiky pri vzniku najvyššieho správneho súdu potvrdzuje správnosť týchto konštatovaní.

Koľko z nových kolegov ste v začiatkoch poznali osobne?

Nikdy som sa nezamýšľal nad touto peknou otázkou. Prv než odpoviem, dám do pozornosti, že na pôde justičnej akadémie, ktorá nám vychádza v ústrety od prvého momentu nášho pôsobenia, som zorganizoval v júni 2021 tzv. „nulté“ plénum súdu, kde sme sa spoznali za dva dni všetci budúci sudcovia novovzniknutého súdu. Boli sme plní odhodlania obetovať sa pre tento projekt.

A teraz konkrétna odpoveď: Z vtedajšej zostavy budúceho pléna (21) som nepoznal osobne iba 6 kolegyň a kolegov. Teraz však mám príjemný pocit, ako keby som ich poznal celý život.

Najvyšší správny súd nezačínal s ľahkou pozíciou – takmer 2 000 spisov dostal priamo do kolísky. Ako sa za tie roky s týmto podarilo sudcom a zamestnancom pokonať?

Radostnou je odpoveď na túto otázku – môcť prízvukovať, čo všetko sa za prvé roky rozhodovacej činnosti najvyššieho správneho súdu podarilo našim sudkyňiam a sudcom docieľiť, zvládnuť pri zohľadnení všetkých okolností štartu súdu. Stále úprimne opakujem, ako som vďačný za odvedenú prácu súdu a jeho kancelárie. Už po dvoch rokoch nášho pôsobenia sme konštatovali, že takmer 96 % káuz prevzatých z najvyššieho súdu sme rozhodli. Popri nich aj veľkú kopu tých „nových“, ktoré k nám prišli po 1. auguste 2021. Nebolo by to možné bez obrovského pracovného nasadenia senátov a asistentov sudcov a tiež bez efektívnej pomoci zamestnancov kancelárie najvyššieho správneho súdu.

Za všetko hovorí terajší stav v počte nerozhodnutých vecí, ktorý už prekonal smerom dole magickú hranicu tisíc, z nich iba zhruba jedna šestina sú vecí, v ktorých konanie na našom súde trvá viac ako jeden rok, a to prevažne na základe preukázateľných objektívnych prekážok.

Kde je vôľa, tam je aj cesta, zvykne sa hovoriť. Bez silného pracovného nasadenia aj vysokej miery odborného prístupu našich sudcov a ich asistentov by nebolo možné takto excelentne zvládnuť vstupnú fázu života najvyššieho správneho súdu.

Vybavíte si svoje najsilnejšie spomienky na prvé mesiace súdu?

Množstvo zážitkov sa mi vyjavoilo v pamäti pri pomyslení na rok 2021. Po výberových konaniach na pozíciu sudcu už spomínané „nulté“ plénum a potom prvé skutočné plénum hneď 3. augusta 2021, v prvý pracovný deň nášho súdu v budove najvyššieho súdu. Provizórne priestory a presun prevzatých spisov, tzv. permanentné fóra sudkýň a sudcov diskutujúcich v počítačnom období na rôzne odborné témy tak, aby sme dokázali navnímať ich hĺbku a šírku. Bolo to všetko veľmi dynamické.

Ja som však už od 18. mája 2021, odo dňa menovania do funkcie predsedu súdu, nastúpil najprv sám a potom aj s účasťou vedúcej kancelárie najvyššieho správneho súdu do rýchleho kolotoča právnych a administratívnych povinností rôzneho druhu nemajúcich konca. U Zuzany Kyjac som videl aj to, a vidím to doposiaľ, aké veľké každodenné dávky energie dokázala a dokáže dať v prospech našej inštitúcie.

Všetky spomienky počiatočného obdobia sú teda silné, najmocnejšími sú tie, ktoré veciam dali pečať originality a neopakovateľnosti.

Teraz po takmer piatich rokoch – aká je v súvislosti s prácou predsedu súdu vaša najsilnejšia emócia?

Všetko, čo teraz takmer po piatich rokoch spolu zažívame na našom pracovisku, je voľným pokračovaním rozbehnutého príbehu. Ako v každej rodine, aj u nás treba občas prekonávať prekážky, problémy, za niektoré sme si mohli aj sami, ale aj tak to v živote chodí.

Byť predsedom tohto súdu, s takým personálnym základom a potenciálom a s tak detailne zvládnutým servisom, zázemím pre sudcov, je pre mňa naozaj veľkou ctou. Tým najkrajším pocitom sú aj po takmer piatich rokoch vždy stretnutia so sudcami a zamestnancami kancelárie súdu, najmä tie neformálne v ich kanceláriách, na chodbách, vo výťahu. Budem do posledného výdychu vďačný za tento obrovský dar, ktorý si nájde svoje každodenné miesto aj po

mojom odchode, v mojich spomienkach na Bratislavu a najvyšší správny súd.

Súd rozhoduje v tých najnáročnejších prípadoch. Niekedy sa rozhodnutie dostáva pred veľký senát, inokedy rokuje kompetenčný senát. Viete nám ozrejmiť rozdiely medzi nimi?

Som rád, že zaznela aj takáto otázka. Autori nášho procesného predpisu – Správneho súdneho poriadku účinného od 1. júna 2016, kládli v nových základoch fungovania správneho súdnictva veľký dôraz aj na zabezpečenie predvídateľnosti rozhodnutí súdov na najvyššej inštančnej úrovni. Týka sa to, ako uvádzate, najmä právne najnáročnejších prípadov. Kompetenčný senát pozostávajúci zo štyroch sudcov najvyššieho súdu a štyroch sudcov najvyššieho správneho súdu je pritom dôležitým arbitrom pri posudzovaní právomoci, teda otázky, či vec má rozhodnúť správny súd alebo súd civilný. Úplne iná je agenda veľkého senátu, ktorý dbá na jednotnosť rozhodovania, posudzovania právnych vecí rovnakého alebo príbuzného obsahu jednotným spôsobom.

Za obdobie od roku 2021 sme činnosť týchto dvoch kľúčových senátov posunuli do vyššej intenzity a profesionality rozhodovania oproti stavu pred vznikom nášho súdu.

Veľmi náročná je i disciplinárna agenda, a to mimo iného z toho dôvodu, že ľudia v justícii sa často poznajú. Najvyšší správny súd je v mnohých prípadoch poslednou inštanciou, ktorá disciplinárne rozhoduje. Môžu sa občania aj tu spoľahnúť na to, že tieto rozhodnutia sú absolútne objektívne?

Dotkli ste sa najviac medializovanej časti nášho pôsobenia, jednej z kľúčových právomocí najvyššieho správneho súdu. Vybavovanie tejto agendy súdnou radou a jej disciplinárnymi senátmi pred 1. decembrom 2021, keď vstúpil do účinnosti Disciplinárny súdny poriadok, nebolo plynulé, narážalo na rôzne prekážky neumožňujúce včasné vydanie rozhodnutia voči disciplinárne stíhaným sudcom. Stav je teraz úplne odlišný v rýchlosti aj kvalite rozhodovania, čo opakovane

potvrďuje aj ústavný súd v konaniach o ústavných sťažnostiach proti našim disciplinárnym rozhodnutiam. Z cca 240 rozhodnutých vecí v tejto agende iba zhruba jedna pätina bola napadnutá ústavnou sťažnosťou a z týchto zhruba 50 vecí iba v piatich prípadoch ústavný súd identifikoval dôvody pre čiastočné vyhovenie ústavnej sťažnosti a v jednom prípade pre úplné vyhovenie. Je to dôkaz vysokej kvality rozhodnutí našich disciplinárných senátov.

V ľudskej rovine sa žiada povedať, že nikoho z okruhu kolegyň a kolegov –členov disciplinárných senátov, netešia disciplinárne kauzy na ich stoloch. Patrí im však veľká vďaka za to, že ich rozhodovanie je vysoko profesionálne, postavené na hľadani spravodlivosti voči stíhanému sudcovi, prokurátorovi, exekútorovi či notárovi, teda na zabezpečení absolútnej objektívnosti a akceptovateľnej rýchlosti súdneho procesu a kvality samotného definitívneho rozhodnutia. Disciplinárne stíhaná osoba i verejnosť majú právo na takéto rozhodnutie.

Obávam sa však, že zamýšľaná novela Disciplinárneho súdneho poriadku, ktorá by mala vstúpiť do účinnosti v roku 2026, zásadným spôsobom zmení podmienky disciplinárneho konania, neprinesie želaný efekt a výrazne predĺži disciplinárne konanie.

Témou, ktorú sleduje aj odborná verejnosť, je sídlo súdu. Ako to vyzerá so spoločným sídlom s najvyšším súdom?

Ústava upravuje postavenie najvyššieho a najvyššieho správneho súdu na jednu inštitucionálnu úroveň. Oba najvyššie súdy majú mať podľa môjho najhlbšieho presvedčenia reprezentatívne sídla rovnakej úrovne. K tomuto vytýčenému cieľu smerujú všetky moje rozhodnutia v tejto špecifickej záležitosti. Zároveň som si dal záväzok spolu s pani vedúcou kancelárie najvyššieho správneho súdu, že zabezpečíme stabilitu súčasného sídla nášho súdu v Bratislave až do momentu možného presťahovania sa do centra Bratislavy.

Rozhovor s podpredsedom najvyššieho správneho súdu Mariánom Trenčanom

Najvyšší správny súd vznikol takpovediac na zelenej lúke. Nemali ste v začiatkoch žiadne pochybnosti o tom, že sem patríte?

Práve naopak. Pred vznikom najvyššieho správneho súdu som pôsobil ako sudca správneho kolégia najvyššieho súdu, takže bolo pre mňa prirodzené pokračovať v práci na najvyššej súdnej inštancii správneho súdnictva. To isté sa očakávalo aj od ostatných sudcov zanikajúceho správneho kolégia, nakoniec sme sa však do výberového konania na miesta sudcov najvyššieho správneho súdu prihlásili len desiaty a deviaty sme boli vo výberovom konaní úspešní.

Pochybnosti panovali o súde celkovo. Má za sebou päť rokov. Ak by ste mali pomenovať jeho najväčšie prínosy za ten čas, ktoré by to boli?

Istá miera pochybností je prítomná vždy, keď vzniká nová inštitúcia. V prípade najvyššieho správneho súdu sa počiatkové pochybnosti spájali práve s tým, že o miesta sudcov nového súdu sa neuchádzalo viac skúsených kolegov najvyššieho súdu, a preto bola obava o zachovanie kontinuity rozhodovania. Ukázalo sa však, že súdna rada výborne zvládla svoju úlohu vybrať prvých sudcov najvyššieho správneho súdu a vo verejnom výberovom konaní vybrala okrem kariérnych sudcov rôznych súdov aj kvalitných uchádzačov z iných právnických profesií. Práve synergiu kariérnych sudcov s „novými“

sudcami, ktorí predtým pracovali v advokácii, na prokuratúre, vo verejnej správe alebo v akademickom prostredí, osobne považujem za azda najväčší prínos nášho súdu pre správne súdnictvo a všeobecne pre právnu kultúru na Slovensku.

Počas prvých rokov činnosti súdu sa podarilo výrazne skrátiť dĺžku konania o kasačných sťažnostiach proti rozhodnutiam správnych súdov, došlo tiež k posilneniu konzistentnosti judikatúry v správnom súdnom konaní.

Nové disciplinárne senáty najvyššieho správneho súdu obnovili funkčnosť systému disciplinárnych konaní voči sudcom a úspešne rozbehli rozhodovacu prax v disciplinárnych konaniach voči prokurátorom, notárom a súdnym exekútorom. Za prínos považujem aj zvládnutie prevzatia súdnej kontroly ústavnosti a zákonnosti komunálnych volieb. Túto kompetenciu sme prevzali z ústavného súdu. Z komunálnych volieb konaných v novembri 2022 našim senátom napadlo viac ako 100 tzv. volebných žalôb, o ktorých bolo náležite rozhodnuté.

O úspechu najvyššieho správneho súdu v prvých rokoch jeho činnosti svedčia najmä rozhodnutia ústavného súdu o ústavných sťažnostiach podaných proti rozhodnutiam našich senátov prakticky vo všetkých našich agendách, ktoré nám dávajú dôvod sa domnievať, že to robíme dobre. Pozitívnu spätnú väzbu neformálne dostávame aj z prostredia verejnej správy, advokácie či daňového poradenstva.

Čo najviac prispieva k napĺňaniu poslania najvyššieho správneho súdu?

Rád by som zdôraznil, že kancelária najvyššieho správneho súdu sa priebežne stará o to, že sudcovia majú vytvorené výborné pracovné podmienky, personálnu podporu v podobe kvalitných asistentov a zamestnancov oddelenia analytických činností, ktorí okrem iného pripravujú analytické rešerše judikatúry, prehľady rozhodovacej činnosti ústavného súdu či európskych súdov. Optimálne podmienky pre súdenie a pracovné nasadenie sudcov a zamestnancov vytvárajú predpoklady pre výkon právomocí najvyššieho správneho súdu a napĺňanie poslania súdu.

Aké sú vaše najsilnejšie spomienky na prvé mesiace na tunajšom súde? Čo by ste dnes robili inak?

Ako ste spomenuli, najvyšší správny súd skutočne začal svoju činnosť na „zelenej lúke“. V priebehu pár týždňov od vymenovania predsedu súdu Pavla Naďa a nástupu vedúcej kancelárie najvyššieho správneho súdu Zuzany Kyjac do funkcie sa podarilo postaviť súd organizačne na nohy tak, aby mohol začať od 1. augusta 2021 vykonávať svoje kompetencie. Silnou spomienkou je pre mňa prevzatie takmer 2 000 spisov v neskončených kasačných veciach z najvyššieho súdu a ich rozdelenie novovytvoreným senátom podľa prvého rozvrhu práce nášho súdu. Intenzívne si spomínam aj na prevzatie rozhodovacích kompetencií v disciplinárnych veciach a prvé disciplinárne pojednávania v prípadoch prevzatých zo súdnej rady. Prakticky pre všetkých našich disciplinárnych sudcov to bola nová skúsenosť a s istým napätím sme sledovali, ako to zvládnu. Dôležitým okamihom bolo aj sťahovanie súdu vrátane presunov spisov do súčasného sídla na Trenčianskej 56/A v Bratislave. Nebolo to jednoduché, ale predovšetkým tím vedúcej kancelárie súdu to zvládol vynikajúco.

Myslím si, že v úvodnej fáze činnosti súdu všetko prebehlo ako malo. S dnešným poznaním by sme zrejme od počiatku žiadali kompetentných o navýšenie počtu pracovných miest zamestnancov kancelárie najvyššieho správneho súdu,

ktorý bol pri vzniku súdu určený odhadom a skoro sa ukázal ako nedostatočný, čo bolo nutné kompenzovať enormným pracovným nasadením všetkých zúčastnených.

Ak sa obzriete za tými piatimi rokmi na súde, ktoré mílniky sa vám vybavujú?

Za mílniky považujem už spomenuté prevzatie „živých vecí“ od našich predchodcov a prvé rozhodnutia jednotlivých senátov, zásadné bolo aj presťahovanie najvyššieho správneho súdu do modernej budovy, ktorá je doteraz dôstojným sídlom našej inštitúcie.

Výnimočným pre mňa bolo úspešné etablovanie najvyššieho správneho súdu v medzinárodných organizáciách najvyšších správnych súdov, prvá návšteva našej delegácie na SD EÚ v Luxemburgu v roku 2022 a najmä návšteva predsedu SD EÚ Koena Lenaerts na našom súde v roku 2024. Za mílnik v činnosti súdu považujem úspešné vybavenie volebných žalôb z komunálnych volieb z roku 2022 a tiež začatie činnosti nových správnych súdov v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach, čím sa zavŕšilo odčlenenie správneho súdnictva zo systému všeobecných súdov.

Prečo ste si vy osobne vybrali pred rokmi správne právo?

Priznám sa, že po desiatich rokoch výkonu funkcie civilného sudcu na okresnom súde som bol unavený z prevahy vykonávania dokazovania a zisťovania skutkového stavu v prejednávanych veciach. Potreboval som zmenu. S úspechom som sa uchádzal o dočasné pridelenie na správne kolégium Krajského súdu v Bratislave a agendu správneho súdnictva som si zakrátko oblúbil, pretože tu ide viac-menej o čistú právno-aplikačnú prácu. Správne právo a správne súdnictvo považujem za odborne najnáročnejšiu a najdynamickejšiu sa rozvíjajúcu časť justície, zároveň s najširším uplatnením práva EÚ. Táto práca si vyžaduje neustále vzdelávanie, aplikáciu nových poznatkov a dobrú orientáciu v štruktúrach verej-

nej moci a v organizácii verejnej správy, čo považujem za podnetné.

Ak o svojej práci rozprávate ľuďom, ktorí o správnom súdnictve veľa nevedia, rozumejú vám?

Zvyknem zjednodušene hovoriť, že sa podieľam na rozhodovaní v sporoch medzi štátom na jednej strane a občanom alebo firmou na strane druhej. Obvykle nie je ani pre právnych laikov problém pochopiť, že takmer každý z nás občas platí dane, žiada o dôchodok, kupuje byt alebo stavia dom, s čím je spojené i rozhodovanie daňových, katastrálnych alebo stavebných úradov či Sociálnej poisťovne, ktoré svojimi rozhodnutiami môžu zasiahnuť komusi do práv a ten sa môže obrátiť na správny súd, aby sa domohol nápravy.

Najvyšší správny súd sa zaoberá rozhodnutiami nižších inšancií. Nemôžu mať občania pocit, že je im vzdialený?

Občania určite môžu mať pocit, že najvyšší správny súd je ich každodennému životu vzdialený a podľa mňa je to tak v poriadku. Dôležité je kvalitnou prácou a premyslenou komunikačnou stratégiou ľudí presvedčiť, že ak prídu do styku s naším súdom, bude vec, ktorá sa ich týka, včas a s maximálnou pozornosťou a odbornosťou prejednaná a budú sa môcť spoľahnúť, že rozhodnutie bude zákonné, pokiaľ možno spravodlivé a najmä zrozumiteľne zdôvodnené.

Jedna z dôležitých úloh tunajšieho súdu je ukazovať cestu nižším súdom. Darí sa to?

„*Jedna z mojích priorít je udržiavanie čo najvyššej miery konzistentnosti judikatury a zjednocovanie existujúcich rozporov v rozhodovacej činnosti správnych súdov.*“

Unifikácii judikatury napomáhajú viaceré nástroje. Jednak je to publikovanie všetkých rozhodnutí našich senátov na webovej stránke a najmä pravidelné vydávanie Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu, kde sa publikujú najvýznamnejšie rozhodnutia zaradené do zbierky rozhodnutím pléna súdu. Tieto rozhodnutia ukazujú aplikačnej praxi cestu pre riešenie podobných prípadov alebo aj parciálnych právnych problémov. Dôležitým unifikačným nástrojom je rozhodovanie veľkého senátu, ktorého primárnou úlohou je riešiť konflikty v právnom posúdení tých istých otázok medzi jednotlivými kasačnými senátmi najvyššieho správneho súdu. Súdci podľa rozhodnutí nižších správnych súdov, ktoré k nám prichádzajú do konaní o kasačných sťažnostiach účastníkov, si trúfam povedať, že správne súdy judikatúru nášho súdu sledujú a rešpektujú.

Keď sa hovorí o súdnictve, špecifickou témou je komunikácia sudcov s verejnosťou a zrozumiteľnosť rozsudkov pre verejnosť. Teda aby pochopili nielen, čo sa rozhodlo, ale čo to pre človeka alebo organizáciu znamená. Ako sa podľa vás v tomto darí tunajšiemu súdu?

Domnievam sa, že nie je jednoduché napísať súdne rozhodnutie, ktorému bezo zvyšku porozumie aj laická verejnosť. Je to dané aj tým, že v odôvodnení rozhodnutí dávame odpovede na námietky účastníkov, za ktorých konajú právnici, keďže v správnom súdnom konaní musí byť účastník až na drobné výnimky povinne právne zastúpený. Napriek tomu považujem zrozumiteľnosť rozhodnutí všetkých správnych súdov za veľkú tému a aj napriek istým pokrokom máme na našom súde v tomto smere iste veľké rezervy. Písať kultivovaným právnickým jazykom čo najjednoduchšie a čo najstručnejšie a pritom nevynechať nič dôležité je totiž veľké majstrovstvo. Moja skúsenosť však je, že s dĺžkou praxe sa sudca k zjednodušovaniu argumentácie približuje, pretože lepšie dokáže rozlíšiť podstatné od menej podstatného.

Na zahraničných fórach často diskutujete s kolegami z iných krajín. Ako je na tom naše správne súdnictvo v porovnaní s ostatnými v Európe?

Je ťažké porovnať efektívnosť súdov a kvalitu súdnych rozhodnutí z rôznych krajín, pretože všade sú tak trochu iné podmienky. Ak vezmeme do úvahy pomery v členských štátoch EÚ, môžem povedať, že ako súdy máme podobné problémy, spája nás právo EÚ a často podobná právna kultúra a tradície.

„*Podľa mojej mienky napríklad v rýchlosti konania na úrovni najvyššej súdnej inštalácie správneho súdnictva sme na tom lepšie ako väčšina európskych krajín.*“

Na čo by sme sa naopak mali viac zamerať?

Myslím si, že v iných členských štátoch EÚ existuje väčšia previazanosť medzi rozhodovacou činnosťou najvyšších správnych súdov a zákonodarnou mocou. V krajinách, kde funkciu najvyšších správnych súdov vykonávajú štátne rady, tieto dokonca vykonávajú *ex ante* súlad návrhov zákonov s existujúcim ústavným a právnym poriadkom. V štátoch s najvyššími správnymi súdmi nášho typu sú súdne rozhodnutia obvykle častejším podnetom a dôvodom na legislatívne zmeny, ako je to u nás, najmä v oblastiach regulovaných právom EÚ. To sa mne vidí ako inšpirujúce.

Aké najväčšie výzvy očakávate pre súd v najbližších rokoch?

Stále aktuálne je personálne dobudovanie najvyššieho správneho súdu, ktorý má v súčasnosti 23 sudcov z možných 30.

Očakávame, že nám čoskoro pribudne agenda rozhodovania o súdnych prietahoch na správnych súdoch, ktorú by sme mali prebrať z ústavného súdu. To si iste vyžiada isté zmeny v organizácii práce na našom súde.

Som presvedčený, že v blízkej budúcnosti dôjde k zvýšeniu nápadu kasačných

vecí zo správnych súdov, a to z dôvodu očakávaného zvýšenia počtu rozhodnutých vecí na týchto súdoch, jednak v dôsledku doplnenia ich personálneho obsadenia sudcami a súdnym aparátom, ale aj v dôsledku zefektívnenia ich činnosti a postupného naberania skúseností najmä u tzv. nových sudcov, ktorí ešte donedávna nesúdili. Ak sa to stane, budeme musieť zareagovať personálnymi a organizačnými opatreniami.

Pokiaľ ide o disciplinárnu právomoc najvyššieho správneho súdu, tu dôjde od 01. februára 2026 k zásadným zmenám v organizácii disciplinárneho súdnictva aj v zložení disciplinárnych senátov. Zavádza sa úplné dvojinštančné disciplinárne konanie, v disciplinárnych senátoch budú môcť zasadiť len sudcovia s najmenej 10-ročnou sudcovskou praxou, zvyšujú sa nároky na dĺžku praxe aj u prísediach v jednotlivých profesiách podliehajúcich disciplinárnej právomoci najvyššieho správneho súdu. To všetko povedie k zmenám v zložení prvostupňových aj odvolacích disciplinárnych senátov, v ktorých už nebudú mať sudcovia nášho súdu väčšinu. Dúfam, že zmeny v systéme disciplinárneho súdnictva nezhoršia jeho doterajšiu výbornú kvalitu.

Dôvera v justíciu na Slovensku je dlhodobo nízka. Aj najvyšší správny súd sa svojimi rozhodnutiami snaží zmeniť to. Myslíte si, že sa raz podarí túto skepsu zmeniť?

Pokiaľ ide o dôveru verejnosti v justíciu, som optimista. Som presvedčený, že najvyšší správny súd prispieva k zvýšeniu dôveryhodnosti v justičný systém. Toto presvedčenie opieram o už naznačenú, prevažne pozitívnu spätnú väzbu od právnickej komunity a odbornej verejnosti, na ktorú sa v našej komunikačnej stratégii sústreďujeme. Verím, že za dôverou profesionálov bude nasledovať aj všeobecná dôvera.

Rozhovor s predsedom ústavného súdu Ivanom Fiačanom

Začnime rozprávaním o vás. Prečo ste sa rozhodli byť právnikom?

Pôvodne som na gymnáziu zvažoval štúdium archeológie, lebo ma vždy zaujímala história, ale neskôr som si povedal, že aj právo je spojené s históriou a v rámci právnických profesií sú viaceré možnosti uplatnenia. Tak som si dal prihlášku na právnickú fakultu a vyšlo to. Túto voľbu som nikdy neolutoval. Moja práca ma naplňa.

Ste jeden z mála, ktorý sa po štúdiách v Bratislave vrátil do svojho mesta a neostal v hlavnom meste plnom príležitostí. Prečo?

Po absolvovaní základnej vojenskej služby som hľadal možnosť zamestnať sa. Bol som sa pozrieť v rôznych podnikoch a aj na Okresnom súde Liptovský Mikuláš, kde som prejavil záujem o pozíciu justičného čakatela. V tom čase nebolo povolanie justičného čakatela kvôli nízkemu platu nijako lukratívne. Miesta boli voľné. Na druhý deň som sa tam vrátil a podpísal zmluvu.

Prešli ste si profesiou sudcu, ale pracovali ste aj v advokácii a opäť ste sa na miesto sudcu vrátili. Ako vás to posunulo?

Všetky nadobudnuté vedomosti a skúsenosti mi pomáhajú pri mojej práci po organizačnej stránke a najmä pri rozhodovacej činnosti. Prax v rôznych právnych odvetviach

alebo profesiách je pre prácu sudcu vždy prínosná a na ústavnom súde priam žiaduca. Podobné je to aj na najvyššom správnom súde. Umožňuje využiť skúsenosti z rôznych zažitých situácií, konaní a postupov, a takpovediac pozrieť sa na vec z viacerých strán a s nadhľadom.

Pre mňa osobne je pre prácu sudcu dôležitá ešte jedna vec – schopnosť počúvať, a tým nemám na mysli len kolegov sudcov, ale najmä našich „klientov“, teda účastníkov konania, ktorým sa zodpovedáme za doručenie zákonnosti a ústavnosti a celkovo spravodlivosti.

Ústavný súd je v krajine poslednou inštanciou, ktorá stojí nezávisle a na vrchole boja za zachovanie hodnôt demokratického a právneho štátu a ochrany ústavnosti. Ak sa obzriete do minulosti, do čias svojho štúdia, mysleli ste si, že raz takú inštitúciu povediete?

Prial som si byť sudcom, a to sa mi splnilo hneď dvakrát. Najprv na Okresnom súde Liptovský Mikuláš a neskôr na ústavnom súde v Košiciach. Ale nikdy som nepomýšľal na post predsedu ústavného súdu. Je to obrovský záväzok a veľká zodpovednosť. Ponuku viesť ústavný súd som prijal s rešpektom a odhodlaním spraviť všetko, čo je v mojich silách a od zvolenia do funkcie sa tomu naplno venujem. Mám víziu, ktorú postupne prezentujem svojim kolegom a ktorú spoločne po poctivej a často dlhej a dôslednej diskusii implementujeme v praxi. Musím však povedať, že mnohokrát sú tieto naše snahy limitované nie celkom vhodnou právnou úpravou alebo finančnými možnosťami.

Ako vyzerá vaša komunikácia a spolupráca s najvyšším správnym súdom?

S najvyšším správnym súdom máme podpísané memorandum o spolupráci, stretávame sa pravidelne na našej medzinárodnej vedeckej konferencii *Ústavné dni* a na iných vedeckých a odborných podujatiach. V prípade potreby riešime komunikáciu operatívne, a to na úrovni vedenia, na úrovni sudcov a aj na úrovni zamestnancov kancelárií oboch súdov. Networking je aj v oblasti justície potrebný a užitočný. Bez spolupráce neexistujú výsledky v prospech odbornej diskusie, výmeny názorov a skúseností a zosúladovania judikatúry.

Sudcovia najvyššieho správneho súdu sa často stretávajú s námietkou, že v senátoch tunajšieho súdu rozhodujú aj sudcovia pochádzajúci z iných právnických profesií. Aj v senátoch ústavného súdu rozhodujú právnici z iných právnických povolání, ktorí pred vymenovaním do funkcie sudcu nesúdili. Ako to hodnotíte?

Ako som už uviedol, pestrosť názorového spektra vedie k obohacovaniu v uvažovaní, zhode, zrozumiteľným rozhodnutiam opretým o fakty a k vylepšovaniu kvality argumentácie v odôvodneniach rozhodnutí. Aj v pléne ústavného súdu pôsobia sudcovia so skúsenosťami z rôznych oblastí práva, z rôznych právnických profesií a každý z nich obohacuje diskusiu svojou optikou. V tomto nie sme výnimkou, bežné je to aj v zahraničí.

Pre súdnictvo je podľa mňa kľúčové, aby sudcami boli odborníci v oblasti práva s potrebnou praxou, morálnym profilom a integritou.

Pokiaľ spĺňajú tieto požiadavky, ich predošlé právnické povolanie, pokiaľ bolo kvalitne vykonávané, nehrá rolu.

Ako hodnotíte nadchádzajúcu zásadnú zmenu Disciplinárneho súdneho poriadku? Faktom je, že podľa aktuálne účinnej právnej úpravy disciplinárne konania prejednávajú päťčlenné senáty, v ktorých sú už v súčasnosti okrem sudcov najvyššieho správneho súdu vždy aj dvaja prísediaci z databázy súdnej rady alebo z radov prokurátorov, notárov či súdnych exekútorov zastupujúci profesiu, ktorej príslušník je disciplinárne obvinený.

K predmetnej právnej úprave sa nechcem vyjadrovať. Vo všeobecnosti možno uviesť, že prax nám dennodenne potvrdzuje, že žiaden z modelov nie je úplne ideálny a ku každému možno mať výhrady. Rovnováhu medzi funkčnosťou a vyváženosťou možno hľadať v odborných analýzach aktuálneho stavu a komparáciách so zahraničím. Následne by o výsledku mala rozhodnúť dôsledná odborná diskusia všetkých zainteresovaných.

Ústavný súd rozhodnutia disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu doteraz zrušil len v šiestich prípadoch. Je možné to považovať za dobrú vizitku?

Aj na tejto agende sa ukazuje opodstatnenosť zriadenia najvyššieho správneho súdu. Možno len privítať, že rozhodovanie v disciplinárnych veciach sa zrýchlilo a bezpochyby sa zvýšila aj jeho kvalita. Každý vie, aký nefunkčný bol predchádzajúci systém disciplinárneho trestania. A názor na kvalitu rozhodovania najvyššieho správneho súdu v tejto oblasti, aj vzhľadom na vami uvádzaný počet rozhodnutí zrušených ústavným súdom, nech si urobí každý zainteresovaný sám.

Zvykne sa hovoriť, že z Košíc do Bratislavy je bližšie ako z Bratislavy do Košíc. Viacerým sudcom sa to zdá ďaleko. Je dobré, že ústavný súd nesídlí v hlavnom meste?

Jednoznačne. Ústavný súd chráni ústavnosť, základné práva a slobody a v systéme súdnictva má svoje špecifické postavenie. Jeho vzdialenosť od hlavného

mesta, kde sídlia všetky dôležité štátne inštitúcie, má strategický význam. Vďaka tomu môže plniť všetky svoje funkcie bez zbytočných vplyvov.

Čo hovoríte na pomerne časté zmeny slovenskej Ústavy?

Domnievam sa, že časté zmeny v Ústave neprospievajú našej krajine a vysielajú rozpačitý signál o stave a kvalite diskurzu o dôležitých otázkach, ktoré sa majú fixovať na tej najvyššej, teda ústavnej úrovni. Mechanizmus prijímania ústavných zmien by mal byť dostatočne náročný na to, aby nedochádzalo k účelovým zmenám. Zároveň by však nemal predstavovať závažnejšiu prekážku pre zmeny, ktoré sú naozaj potrebné a sú výsledkom celospoločenského vývoja a konsenzu. Nájst rovnováhu medzi týmito požiadavkami môže byť komplikované, no inšpirovať sa možno v iných krajinách EÚ a prebrať od nich to, čo je najvhodnejšie pre náš ústavný systém.

Nápad vecí podaných na ústavnom súde je citeľne vyšší než v minulosti. Očakávali ste takýto trend? Je to obvyklé aj v zahraničí?

Ústavný súd sleduje rastúci počet návrhov už od svojho vzniku. Vo všeobecnosti to môže súvisieť so zvyšovaním právneho povedomia navrhovateľov, ktorí sú si vedomí svojich práv a po vyčerpaní všetkých možností na všeobecných súdoch sa domáhajú ich ochrany v konaniach pred ústavným súdom. Na druhej strane to celkom isto súvisí aj s kvalitou ochrany práva, ktorá je im poskytovaná orgánmi ochrany práva, ktorých rozhodovacia činnosť predchádza rozhodovacej činnosti ústavného súdu.

Ak ústavné súdy disponujú právomocou rozhodovať o individuálnych ústavných sťažnostiach, ako napríklad v Českej republike alebo Nemecku, počet daných sťažností je u nich tiež vysoký, avšak zďaleka nie taký, ako je to u nás. Podrobné štatistické komparácie v tejto oblasti ale nemáme. Väčšinou sú predmetom bilaterálnych a multilaterálnych pracovných stretnutí ústavných súdov v rámci výmeny informácií o rozhodovacej činnosti.

Opakovane ste sa vyjadrili, že prietahy v súdnych konaniach pred všeobecnými súdmi by mali riešiť nižšie súdy. Prečo? Zodpovedá súčasný návrh zmeny zákona o súdoch v „prietáhovej“ agende vašim predstavám?

Pokiaľ ide o návrh novely zákona o súdoch, ústavný súd víta navrhovanú úpravu právomoci preskúmať prietahy v konaniach hierarchicky nadriadenými súdmi v rámci samotnej sústavy všeobecného a správneho súdnictva. Stav, keď ústavný súd v týchto veciach koná ako prvá a jediná inštitúcia, je nesystémový a dlhodobo neudržateľný. Sme asi jediný ústavný súd v rámci EÚ, ktorý sa zaoberá prietahmi v prvej inštancii a v takomto rozsahu. Sám ústavný súd potrebu takejto zmeny dlhodobo komunikoval a pri odborných diskusiách s ministerstvom spravodlivosti inicioval. Navrhovaná novela je výsledkom diskusií na pracovnej skupine zriadenej pre tento účel ministerstvom spravodlivosti. Samozrejme, každý návrh zákona môže mať svoje nedostatky, ja však verím, že ak také sú, tak sa ich podarí v rámci medzirezortného pripomienkového konania odstrániť.

Presun právomoci preskúmať prietahy v konaniach na všeobecné a správne súdy zníži počet sťažností v daných veciach a odbremení tak ústavný súd od rozsiahlej agendy, vďaka čomu sa bude môcť naplno venovať riešeniu zásadných ústavnoprávnych otázok formulovaných v návrhoch oprávnených subjektov. Práve takéto rozhodnutia ústavného súdu majú celospoločenský dosah a význam.

Podanie na ústavný súd sa stalo u nás často nástrojom, ktorým politici reagujú na zákony prijaté parlamentom, s ktorými nesúhlasia. Je to prirodzený vývoj?

Návrhy subjektov oprávnených iniciovať konanie o súlade právnych predpisov, ku ktorým patrí aj kvalifikovaná skupina poslancov národnej rady alebo prezident, boli vždy odrazom spoločenského diania a častokrát aj politických zápasov. Svedčí to však aj o dôležitosti a sile ústavného súdu vzhľadom na jeho postavenie a právomoci v rámci nášho ústavného systému. Rozhodnutia ústavného súdu môžu klásť právne mantinely politickým rozhodnutiam alebo snahám, ktorých

odrazom je napadnutá legislatíva, čím sa nevyhnutne dostáva do kontaktu s týmito politickými súbojmi.

”*Treba však povedať, že všetky návrhy doručené ústavnému súdu sú prejavom fungovania právneho štátu a všetkým venujeme s kolegami náležitú pozornosť.*“

Viacero zákonov sa ocitlo pred ústavným súdom pre neštandardný postup ich prijímania. Stáva sa to častejšie než v minulosti. V rozhodnutiach dávate politikom akési mantinely a ukazujete im, aká by mala byť správna cesta. No a potom sa to zas zopakuje. Prečo je to podľa vás tak?

Je to otázka demokratickej politickej kultúry a kvality používania zákona o rokovacom poriadku národnej rady samotným parlamentom. Doterajšie rozhodnutia ústavného súdu sú v otázke ústavnosti zákona v dôsledku väd legislatívneho procesu až na jeden prípad zdržanlivé, vychádzajúce z rešpektu k parlamentnej autonómii. Zodpovednosť za „nekvalitnú“ parlamentnú prácu a nekvalitnú legislatívu nesú poslanci v prvom rade vo vzťahu k voličom, ktorí majú možnosť prejaviť svoje hodnotenie v parlamentných voľbách. Samozrejme, môžeme diskutovať aj o tom, či je tento doktrínálny prístup ústavného súdu k ústavnému prieskumu legislatívneho procesu dobrý a či by ústavný súd nemal byť na parlament v tomto smere prísnejší.

Rozhodujete často pod tlakom médií, spoločnosti, politikov. Ako sa dokážete od toho odosobniť a zachovať si pokoj a nadhľad, ktoré vaše rozhodnutia potrebujú?

Pri spoločensky závažnejších rozhodnutiach prirodzene každý registruje

očakávania verejnosti či politikov. Ani sudcovia ústavného súdu nežijú vo vzduchoprázdne. No ani proces rozhodovania a ani rozhodnutia samotné týmto očakávaniam neprispôsobujeme. Každý z kolegov má vek aj skúsenosti, aby dokázal uplatniť nadhľad. A každý z nás berie vážne poslanie rozhodovať nestranne a nezávisle.

Hovorí sa, že kde sú dvaja právnici, tam sú najmenej tri právne názory. To, že sa pri výklade práva odborníci nezhodnú, nie je neobvyklé. Ako to riešite na ústavnom súde? Vaše postoje, názory a rozhodnutia sú ultimátne.

Už som spomenul, že plénum ústavného súdu zahŕňa viaceré právnické profesie – sudcov, advokátov, akademikov. V rámci zasadnutí pléna i senátov prezentujeme a porovnávame naše právne názory. Výnimkou nebýva ani formulovanie odlišných právnych názorov v odlišných stanoviskách sudcov k rozhodnutiam ústavného súdu. Takto je to v poriadku. Odlišné právne názory podporujú transparentnosť a otvorenosť pri rozhodovaní a často sú užitočným impulzom pre zmeny v právnej teórii alebo judikatúre.

Pred časom ste sa vyjadrili, že dôvera verejnosti v justíciu závisí od zrozumiteľného a predvídateľného výkladu práva. Robia to súdy a sudcovia? Sú pre verejnosť zrozumiteľní a predvídateľní?

Mojou permanentnou úlohou ako predsedu ústavného súdu je zabezpečiť vydávanie odborne kvalitných, dôsledne odôvodnených a zrozumiteľných rozhodnutí ústavného súdu a ich transparentné komunikovanie vo vzťahu k verejnosti, a to všetkými dostupnými formami, teda na našom webovom sídle, prostredníctvom sociálnych sietí, ako aj tlačových besied a brífingov. Túto úlohu spolu s kolegami naplníme už viac ako polovicu štvrtého funkčného obdobia ústavného súdu. Za ústavný súd teda môžem povedať, že robíme všetko v prospech zrozumiteľného a predvídateľného výkladu práva, ktorého zdrojom sú najmä naše rozhodnutia vrátane rozhodnutí, ktorými zjednocu-

jeme prípadné odlišné právne názory. Ďalším zdrojom výkladu, ale aj podpory legitimity rozhodnutí súdu, je účasť našich sudcov na rôznych odborných konferenciách, ich publikačná činnosť a ich aktivity v oblasti vzdelávania, či už v prostredí všeobecného súdnictva alebo v akademickom prostredí.

Keď ste sa v apríli 2019 stali predsedom ústavného súdu, prezident vám povedal: *Svoju funkciu preberáte v čase, keď je ústavný súd ťažko skúšaný a nedôvera spoločnosti v schopnosť štátu zabezpečiť spravodlivosť pretrváva. Je to čas, keď spoločnosť volá po zmene v prístupe, keď si pýta dôveryhodné inštitúcie. Myslíte si, že sa situácia zlepšila?*

Spolu s kolegami robíme všetko pre to, aby ústavný súd bol vnímaný ako jedna z najdôveryhodnejších inštitúcií v štáte. Svedčí o tom nielen množstvo rozhodnutí, ktorými štvrtý ústavný súd prispel k ochrane ústavnosti, ale aj jeho otvorená a transparentná komunikácia. Verím, že došlo k posunu aj v otázke kvality a rýchlosti rozhodovania súdu. Každý zainteresovaný musí uznať, že v tomto smere došlo k pozitívnym zmenám. Samozrejme, nie je to len moja zásluha, ale v prvom rade zásluha skvelých kolegov sudcov, ktorí tvoria súčasný štvrtý ústavný súd, ako aj zamestnancov kancelárie ústavného súdu. Aj touto cestou sa im všetkým chcem poďakovať.

Rozhovor s emeritnou sudkyňou najvyššieho súdu Idou Hanzelovou

Niekoľko rokov ste vykonávali funkciu predsedníčky správneho kolégia a predsedníčky senátu na najvyššom súde a v oblasti správneho súdnictva pôsobíte doteraz. Čím vás zaujalo práve správne súdnictvo?

Neviem, či moju *ad hoc* činnosť môžem ešte považovať za „pôsobenie“ v oblasti správneho súdnictva, ale teší ma, že mám možnosť stráviť sem-tam nejaký čas rozjímaním o správnom súdnictve. Pýtate sa, čím ma zaujalo?

Ako pracovníčka ministerstva spravodlivosti som mala možnosť sledovať legislatívne úvahy a zúčastňovať sa na niektorých prípravných prácach na obnovení správneho súdnictva, ktoré najmä po novembri 1989 a po prijatí Listiny základných práv a slobôd intenzívne prebiehali na Najvyššom súde Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky aj v spolupráci s republikovými ministerstvami spravodlivosti a vyústili do veľkej novely Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 519/1991 Zb. Ministerstvo spravodlivosti sa stotožnilo s myšlienkou obnovenia správneho súdnictva na princípe generálnej klauzuly s negatívnou enumeráciou (negatívnym výpočtom výluk správnych rozhodnutí zo súdneho prieskumu) a so začlenením prieskumu správnych

rozhodnutí do všeobecného súdnictva. Bolo zážitkom počúvať pána doktora Jehličku, predsedu senátu federálneho najvyššieho súdu, ktorý o budúcej právomoci súdov v správnom súdnictve hovoril.

Aká bola vaša cesta z ministerstva spravodlivosti na najvyšší súd?

Na ministerstve som spoznala mnohé riadiace a rozhodovacie procesy vo verejnej správe, keďže moja práca spočívala i v príprave analytických a legislatívnych materiálov v súčinnosti s inými rezortami a aj v spolupráci s najvyšším súdom či generálnou prokuratúrou. A keďže som mala skúsenosť ako sudkyňa aj ako pracovníčka ústredného orgánu štátnej správy, s potešením som prijala ponuku vtedajšieho ministra spravodlivosti JUDr. Poslucha a pána profesora Planka, predsedu najvyššieho súdu, aby som začala pôsobiť ako sudkyňa v novozriadennom správnom kolégiu najvyššieho súdu. Bola som presvedčená, že právomoc súdov v správnom súdnictve sa bude v budúcnosti rozširovať, a tým bude aj narastať rozsah a obsah súdnej ochrany verejného subjektívneho práva občana. Môj záujem sa vytváral a utvrdzoval aj samotným výkonom funkcie.

Aká bola atmosféra a podpora vedenia počas vášho pôsobenia v správnom kolégiu najvyššieho súdu?

Musím konštatovať, že pán profesor Plank ako predseda súdu vytvoril správne kolégiu na vtedajšiu dobu dobré podmienky personálnym obsadením sudcami a atmosférou koležiality s členmi kolégia. Spomínam si na prípad, keď istý predstaviteľ ústredného orgánu štátnej správy napísal pomerne silný protest proti jednému z rozhodnutí senátu správneho kolégia, na ktorý pán predseda odpovedal veľmi razantne podčiarkujúc nezávislosť súdnej moci. Na žiadny obdobný prípad podobnej intenzity si potom už nespomínam. Niektoré správne orgány si skutočne museli zvyknúť na to, že ich rozhodnutia mohli byť napadnuté správnu žalobou a správny orgán nemusel byť v súdnom konaní úspešný.

Ako ovplyvnili vaše skúsenosti váš pohľad na správne súdnictvo?

Správne súdnictvo dnes vidím v oveľa širších dimenziách.

Výkon správneho súdnictva vyžaduje vnímať a pochopiť vývoj procesov v oblasti verejnej správy, ale súčasne to núti veľmi pozorne sledovať, ako sa tieto procesy dotýkajú každého z nás.

Ak vnímate rozhodnutia o veľkých či menších investičných procesoch, musíte počítať so spormi o preskúmanie rozhodnutí s tým súvisiacimi. Ak sa prijímajú zmeny v sociálnej legislatíve, počítate s možnosťou, že sa prejavia v sporoch o výklad novoprijatých predpisov. Každá legislatívna zmena prináša nové výzvy nielen pre administratívnu, ale aj pre súdnu prax.

Na ktoré obdobie počas vášho pôsobenia v justícii najradšej spomínate?

Je pomerne ťažké uviesť konkrétne obdobie, z každého obdobia v justícii mi zostáva v pamäti predovšetkým to, čo bolo pozitívne. Začiatky v justícii od roku 1970 sú spojené s Levicami a predovšetkým s Banskou Bystricou. Mala som šťastie na vynikajúcich kolegov, sudcov okresného a krajského súdu. Videla som, ako sa tešia z každého rozhodnutia potvrdeného vyšším súdom, ale aj to, ako prijali vrátenie vecí na nové konanie. Videla som, čo im ako ľuďom dáva výkon funkcie sudcu a v čom ich obmedzuje. Zážitkom boli stretnutia s ľuďmi na Horehroní pri miestnych ohliadkach s doktorom Cesnakom či na prednáškach, čo bolo bežnou súčasťou činnosti sudcu okresného súdu. Veľa mi dala aj krátka, ale intenzívna prax na Krajskom súde v Banskej Bystrici. Nasledujúca práca na ministerstve spravodlivosti bola veľmi pestrá, hlboko na mňa zapôsobili doznievajúce prípady rehabilitácií či odškodnení za väzbu a trest. Zažila som na ministerstve sedem ministrov (do roku 1992).

Ktoré obdobie počas vášho pôsobenia v justícii bolo pre vás najkritickejšie?

Nehodnotím žiadne obdobie ako vyslovene kritické. Zásadne nehodnotím obdobia podľa toho, kto bol alebo nebol vo funkcii predsedu najvyššieho súdu, predsedu kolégia, či vo funkcii ministra. Boli horšie aj lepšie obdobia, veci išli niekedy hladko alebo s problémami. V každom prípade udalosti sa diali a v správnom kolégiu sme si nemohli nikdy sťažovať na nedostatok práce. Nebolo to jednoduché najmä vtedy, keď som si musela plniť povinnosti aj ako členka súdnej rady, respektíve v čase, keď sme v pracovnej skupine pripravovali zákon o sudcoch či podnety na novelizáciu procesných prepisov. A tak na tom boli viacerí kolegovia.

Pozrime sa na novodobú históriu správneho súdnictva. Boli ste pri tom, keď sa začalo po roku 1989 nanovo formovať. Čo najzásadnejšie sa menilo?

Rok 1989 bol významný nielen prelomovými politickými zmenami, ale aj dlho očakávaným otvorením budovy najvyššieho súdu (do ktorej sa ako prvé síce stáhovalo ministerstvo), ale po prvý raz od svojho vzniku (1970) získal najvyšší súd svoje vlastné sídlo (vo výstavbe bolo od roku 1984), ale nie správu budovy.

Roky 1990 – 1992 boli charakterizované rozsiahlymi legislatívnymi zmenami. Odbor, v ktorom som pracovala, úzko spolupracoval na príprave legislatívy týkajúcej sa privatizácie notárskej činnosti, s ministerstvom privatizácie na príprave podkladov pre tzv. veľkú privatizáciu, na organizačnom začlenení obchodnej arbitráže do justičnej sústavy a na už uvedenej veľkej novele Občianskeho súdneho poriadku.

Od apríla 1992 som pôsobila ako sudkyňa a následne predsedníčka senátu správneho kolégia. Musím spomenúť prvé publikované rozhodnutie v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu – R 44/2003, ktoré sa týkalo rozhodnutia Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku Slovenskej republiky a vylúčenia právomoci súdu v správnom súdnictve posudzovať a schvaľovať privatizačné projekty; obdobne aj rozhodnutie R 45/2003 sa týkalo privatizácie

(vylúčenie posudzovania zoznamu prevádzkových jednotiek na dražbu).

Aký bol ďalší vývoj a priebeh pokiaľ ide o publikovanie rozhodnutí?

V súvislosti s publikovaním rozhodnutí treba uviesť, že od 1. januára 1993 Zbierka stanovísk a rozhodnutí najvyššieho súdu predstavovala súhrn najzávažnejších rozhodnutí vrcholného orgánu súdnej moci samostatnej Slovenskej republiky. V začiatkoch obsahovali jednotlivé čísla zbierky rozhodnutia zo všetkých kolégií a od roku 2008 sa podarilo presadiť samostatné čísla zbierky z jednotlivých kolégií. Zasadnutia kolégia v súvislosti s posudzovaním návrhov rozhodnutí na publikovanie v zbierke boli mnohokrát spojené s odborným seminárom sudcov správneho kolégia v Trenčianskych Tepliciach, na ktoré boli prizývaní aj sudcovia krajských súdov, príp. prednášatelia z rezortov, ak došlo k významným zmenám v príslušných právnych úpravách. Rada sa vraciam k obsahu dvoch publikácií, ktoré sa týkajú správneho súdnictva. Tou prvou je zborník referátov, koreferátov a diskusných príspevkov sudcov a členov katedry zo seminára správneho kolégia najvyššieho súdu a katedry správneho a environmentálneho práva právnickej fakulty UK z 13. až 14. októbra 2005 v Trenčianskych Tepliciach. Tou druhou je potom zborník príspevkov s názvom *K aktuálnym otázkam konania a rozhodovania súdov v správnom súdnictve* z medzinárodnej konferencie konanej v Častej Papierničke 21. až 22. mája 2007 pri príležitosti 15. výročia správneho súdnictva.

Môžete nám priblížiť, ako ste vnímali situáciu v práci sudcu vtedy a v súčasnosti a aké potreby vidíte v správnom súdnictve?

V čase môjho aktívneho pôsobenia (do januára 2014) ešte nebolo samozrejmosťou, že každý sudca najvyššieho súdu mal svojho asistenta, ale už sme k tomu boli celkom blízko. Nechcem hovoriť o začiatkoch bez zapisovateľiek, počítačov či nedostatku literatúry. Potreba budovania administratívnej úrovne činnosti a odbornej podpory rozhodovania bola preto vždy súčasťou pracovných porád a správ, ktoré boli predkladané ministerstvu, vláde a parlamentu v správach

o činnosti súdov či v návrhoch štátneho rozpočtu. Žiaľ, očakávaná odozva bola spravidla vždy pomalšia ako nárast množstva a náročnosti súdnej agendy. A nie je to inak ani v súčasnosti.

Tu si dovoľujem dve poznámky, hoci sa už netýkajú obdobia môjho aktívneho pôsobenia vo funkcii sudkyne.

Po prvé, teší ma, že najvyšší správny súd má vytvorené pomerne slušné podmienky činnosti, aj keď v netypickej budove. Avšak z dôvodu rekonštrukcie budovy najvyšší súd znovu nemá svoje dôstojné sídlo. V právnom štáte by malo byť samozrejmosťou, že po vyše 55 rokoch od vzniku (1970) bude *genius loci* najvyššieho súdu realitou. Súčasný stav sa nedá ničím ospravedlniť.

A po druhé, hoci som nikdy nepochybovala o potrebe výberu sudcov správnych súdov aj z radov významných pracovníkov verejnej správy či akademickej obce, je mi ľúto, že na správne súdy (vrátane najvyššieho) neprešla väčšina skúsených sudcov správnych kolégií. Rozumiem však ich rozhodnutiu neuchádzať sa o preloženie. Vláda a parlament sa totiž stanovením legislatívnych a ekonomických podmienok preloženia sudcov na správne súdy vzdali využitia existujúceho personálneho potenciálu a inštitucionálnej pamäte 30 rokov činnosti správnych kolégií a správnych sudcov. A to nemôžem považovať za rozumné a spravodlivé riešenie.

Akú hodnotu by podľa vás mal chrániť najvyšší správny súd?

V súčasnosti sa vo verejnom priestore často opakujú tézy o právnom štáte, spravodlivosti, nezávislosti súdov a sudcov, zodpovednosti za výkon funkcie a podobne. To všetko je aktuálnym zmyslom jeho činnosti v každej konkrétnej právnej veci. Úroveň ochrany pred nezákonnými rozhodnutiami a postupmi orgánov verejnej správy, bez ohľadu na to, či ide o veci hromadnej povahy alebo o ojedinelé a prekvapujúce prípady, dáva zvlášť občanovi istoty, ktoré dôvodne očakáva. Pred správnym súdom je v rovnocennom postavení s orgánom, ktorý o jeho právach alebo povinnostiach vrchnostensky rozhodol.

Práve túto hodnotu rovnocenného postavenia občana a iného účastníka správneho konania s postavením orgánu verejnej správy považujem za hodnú ochrany každým jednotlivým úkonom správneho súdu.

Slovenská republika má nepriaznivé ukazovatele pokiaľ ide o dôveru verejnosti v justíciu. Čím je podľa vás možno budovať dôveru v justíciu?

Táto téma je taká obsiahla a mnohostranná, že si skoro netrúfam odpovedať. Viem len toľko, že niet sudcu, ktorý by nechcel, aby jeho rozhodnutie účastníci prijali s porozumením bez ohľadu na výsledok. Dokáže si však každý účastník konania povedať, že sudca urobil všetko, čo urobiť mal a povedal všetko, čo bolo potrebné, a preto rozhodnutie prijíma, aj keď prehral? Dokáže si každý povedať, že sa mohol sudca myliť, a preto máme možnosť odvolania, dovolania, ústavnej sťažnosti ...?

Ak aj potom je pre účastníka jednoduchšie povedať, že sudca niečo nevykonal, nepovedal alebo dokonca niečo za niečo prijal, potom už asi nejde o reálny obraz o nedôvere k sudcovi, ale o obraz vlastnej predstavy o neomylnosti samotného účastníka konania. A taký účastník nikdy neprijme ani dobre zdôvodnené rozhodnutie. Preto považujem za mylné východisko, podľa ktorého dôvera vyplýva len z presvedčivosti rozhodnutia, ale už nehovorí o tom, že to hodnotenie presvedčivosti rozhodnutia je v prvom rade na samotnom účastníkovi. Rozhodnutie môže byť presvedčivé pre hodnotiacu komisiu, pre výberovú komisiu, ale ak sa nedá presvedčiť účastník, ktorý nebol úspešný a bude mať to šťastie mediálnej pozornosti, potom je každá snaha o pozitívne videnie presvedčivosti rozhodnutia asi márna.

Existuje z toho východisko?

Môžeme len poprosiť každého, koho sa budú anketári pýtať na otázku dôvery v súdnictvo, aby hovoril o vlastnej skúsenosti, o konkrétnom výsledku a nie o počutom a čítanom hodnotení iného. Anketárov môžeme tiež poprosiť, aby sa pýtali, či respondent vychádzal zo skúseností alebo len z počutého.

Sudcovia sa o dôveru svojím konaním a rozhodovaním nepochybne usilujú, inak by nemala sudcovská činnosť zmysel. Ale nikdy nemajú vplyv na to, či to spokojný účastník konania uzná a verejne aj vyjadrí (a prečo by to aj robil).

Ale nie som odborníčka na výskumy ani na marketing, preto očakávam, že ministerstvo spravodlivosti ako orgán správy súdnictva nájde odborníkov, ktorí so znalosťou súdnej činnosti budú daný stav dôvery vyhodnocovať a prezentovať. Stanoviť hodnotiace ukazovatele činnosti sudcov a súdov však treba v úzkej súčinnosti s vykonávateľmi tejto činnosti.

Akú má podľa vás rolu v budovaní dôvery verejnosti v štátne inštitúcie a súdnictvo najvyšší správny súd?

Rolu najvyššieho správneho súdu pri budovaní dôvery v štátne inštitúcie a súdnictvo si spájam s hodnotami, ktoré svojou činnosťou ochraňuje. Samozrejme existujú okolnosti politické, legislatívne a ekonomické, ktoré jeho postavenie ako štátnej inštitúcie limitujú.

Chcem veriť, že otázka dôvery v najvyšší správny súd nie je a nebude posudzovaná len v súvislosti s jeho právomocou konať a rozhodovať v disciplinárnych veciach. Vôbec pritom nespochybujem význam uvedenej kompetencie. Je samozrejme na najvyššom správnom súde, aby vo väčšej miere prezentoval svoje ťažiskové oblasti rozhodovacej činnosti. V tomto smere vidím pozitívne posuny napríklad v súvislosti s prípravou rozhodnutí na publikovanie v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu, kde je široká možnosť vyjadrení akademickej obce či odborných inštitúcií.

Rozhodnutia najvyššieho správneho súdu sú svojím spôsobom aj zrkadlom

rozhodovania orgánov verejnej správy v oblasti ich pôsobnosti. Zloženie agendy, výsledky súdnych konaní, úspešnosť účastníkov súdneho konania, obsah samotných rozhodnutí, to všetko sú hľadiská, ktoré môžu veľa napovedať o úrovni dôvery v inštitúcie, vrátane súdov.

Mám stále pocit, že verejnosti nie je dostatočne prezentovaná skutočnosť, že cez najvyšší správny súd prechádzajú veľmi závažné, ekonomicky zložité a finančne významné daňové veci, tvoriace podstatnú časť agendy správnych súdov. Rovnako významné, hoci počtom je ich oveľa menej, sú veci hospodárskej súťaže, veci verejného obstarávania, ale aj veci týkajúce sa pomoci a podpory z fondov EÚ, ochrany životného prostredia a ďalšie, ktoré sú spoločnosťou vnímané len pokiaľ majú trestnoprávne súvislosti. Správne súdy a najmä najvyšší správny súd však riešia množstvo výkladových problémov nielen v daných oblastiach, ktoré si vyžadujú pomerne dlhú dobu štúdia skutkových a právnych otázok, aj na základe judikatúry SD EÚ a prejudiciálnych otázok predložených SD EÚ. Na spracovanie podkladov pre také rozhodnutie je nevyhnutnou podmienkou vytvorenie osobitne kvalifikovaného odborného tímu. To je problematika na vedeckú konferenciu.

Druhou takou ťažiskovou oblasťou sú veci zdravotného či sociálneho poistenia, plnenia odvodových povinností, sociálnej pomoci a sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti. V nich už okrem ekonomických súvislostí musíme vidieť aj hlboké etické, sociálne či medicínske súvislosti, na ktoré samotná legislatíva nedáva vždy odpovede a len súdny výklad môže tieto otázky posúvať k všeobecne prijateľným riešeniam.

Ako by ste zhodnotili zavedenie inštitútu podania ústavnej sťažnosti a jeho vplyv na správne súdnictvo?

Zúčastnila som sa spolu s doktorom Majchrákom, vtedajším podpredsedom najvyššieho súdu, niektorých diskusií na zasadnutiach pracovnej skupiny ústavnoprávneho výboru pripravujúcej novelu Ústavy v roku 2000. Mala som v tom čase zmiešané pocity, nevedela som si predstaviť, ako sa môže vyvíjať rozhodova-

vacia prax ústavného súdu po rozšírení možnosti podať ústavnú sťažnosť proti právoplatnému rozhodnutiu súdu.

Po prijatí novely, aj vďaka tomu, že sa uskutočnilo pracovné stretnutie sudcov ústavného súdu a sudcov najvyššieho súdu, sme si viac začali uvedomovať hranice našich možností nielen pri posudzovaní zákonnosti preskúmaných rozhodnutí, ale aj rolu správneho súdnictva pri ochrane práv a oprávnených záujmov fyzických a právnických osôb z hľadiska ústavnosti. V správnom kolegiu vďaka našim asistentom boli podrobne spracované informácie o veciach, ktoré prešli ústavným súdom a v prípade vrátenia veci na nové konanie bola vec riešená prednostne. Správne súdnictvo pred ústavným súdom podľa môjho názoru obstálo z hľadiska počtu ale aj výsledku konaní na ústavnom súde, v čom nás utvrdili aj vystúpenia sudcov ústavného súdu na rokovaní kolégia a seminároch. Pre správne veci navyše nebolo typické, aby účastníci podávali ústavné sťažnosti pre prietahy v konaní. O to viac ma mrzí, ak v súčasnosti čítam rozhodnutia ústavného súdu v prietahových veciach, ktoré nespravodlivo padajú na hlavu nových sudcov novozriadených správneho súdov.

Pripravovaná legislatíva smeruje k presunu kompetencie ústavného súdu vo vzťahu k prietahom v súdnych konaniach na všeobecné a správne súdy. V tejto súvislosti mi však chýba odpoveď na otázku, či je štát schopný objektívne stanoviť dobu, v ktorej by mali súdy o podanom návrhu rozhodnúť a v záujme toho garantovať aj personálne podmienky ich činnosti. V súčasnosti taká štátna objednávka neexistuje. Konanie a rozhodovanie o sťažnostiach na prietahy by malo byť založené na reálnych možnostiach súdov. Sťažnosti na prietahy v konaní majú v súčasnosti skôr náhodný charakter, závislý od trpezlivosti účastníka, čo však neznamená, že sťažnosť nemôže byť opodstatnená. Trpezlivejšiemu účastníkovi, ktorý v rovnaký deň alebo aj skôr podal svoju žalobu, také konanie nič neprináša. Pokiaľ ide o možné prípady prietahov v správnom súdnictve, verím, že ich spravodlivé posúdenie by malo začať na úrovni predsedu správneho súdu práve z hľadiska verifikovania subjektívnych a objektívnych príčin účastníkom vytýkanej dĺžky konania a so zreteľom aj na všetkých ostatných účastníkov

v rovnakom procesnom postavení a štádiu konania.

Ktoré zmeny v organizácii správneho súdnictva považujete ešte za otvorené?

Hoci v organizácii správneho súdnictva došlo v roku 2021 – 2023 k zásadným zmenám, veci týkajúce sa výberu a prípravy správnych sudcov, ale aj viaceré veci organizačnej povahy, hodnotenia výsledkov správnych súdov a sudcov, personálnej vybavenosti súdov a podobne nie sú dostatočne riešené.

Ako by ste zhrnuli svoje očakávania smerom k novému správne súdnictvu?

Chcem byť optimistka v tom, že spoločnosť bude trpezlivo čakať ešte asi dva roky do času, kým sa noví sudcovia správnych súdov vo svojich funkciách rozhliaďnu a naberú žiadúci rytmus rozhodovania tak, aby veci staršia ako 4 až 6 mesiacov podľa povahy bola výnimkou a len v prípadoch osobitne náročných bude dlhšia lehota vybavenia, najmä ak bude potrebné čakať na zodpovedanie prejudiciálnej otázky SD EÚ. Aby štát vytvoril všetky personálne a materiálne podmienky na dosiahnutie vyššie uvedeného cieľa. Aby správne súdnictvo bolo vnímané ako rovnocenná súčasť súdnej moci, ale zároveň výber a príprava sudcov správnych súdov a ich aparátu zodpovedala obsahu ich rozhodovacej činnosti. A napokon, aby príslušné štátne orgány využívali poznatky správnych súdov pri tvorbe legislatívy na prospech nás všetkých.

**História a súčasnosť
správneho súdnictva na Slovensku**

Správne súdnictvo na Slovensku – cesta k úplnej samostatnosti

I. Správne súdnictvo na Slovensku

*Požiadavka existencie správneho súdnictva je organickou súčasťou právneho štátu ležiacou v jeho samotných základoch*¹

Samostatné demokratické Slovensko ako štát v srdci Európy má veľmi krátku históriu. Píše sa od začiatku roku 1993, pričom ústavnoprávne základy Slovenskej republiky boli ukotvené v jej Ústave z 1. septembra 1992.

Ak vychádzame z premisy hodnotiacej spoločenskú a právnu kvalitu štátneho systému najmä z pohľadu ochrany ľudských práv a základných slobôd, ktoré tento systém priznáva subjektom práva (najmä tým najslabším, najzraniteľnejším), potom možno bez zaváhania poukázať na pozitívny vývoj v ochrane týchto práv už od samotného vzniku Slovenskej republiky. Ide o cieľavedomé posuny v štátnej politike s jasným trendom efektívneho približovania sa k moderným právnym modelom krajín EÚ. Nesporne sa to týka aj správneho súdnictva ako tej časti justície, ktorá je v priamom kontakte s verejnou mocou s mandátom výkonu jej kontroly daným Ústavou. Všetky orgány verejnej správy rozhodujúce o právach a povinnostiach subjektov administratívno-právnych vzťahov si vo vlastnom rozhodovacom procese musia byť vedomé existencie správneho súdnictva ako nezávislého kontrolného mechanizmu ochrany subjektívnych práv účastníkov konania, čo sústavne zdôrazňujú svojou judikatúrou správne sudy u nás.

Aké teda je slovenské správne súdnictvo v konkrétnych právnych hodnotových základoch, v procesnoprávnom usporiadaní vzťahov správnych súdov s účastníkmi konania a s ďalšími subjektami zúčastnenými na súdnom konaní, aká je jeho reálna efektivita, kvalita a rýchlosť?

Slovenské správne súdnictvo možno bez závažnejších pochybností charakterizovať ako moderný a primerane efektívny právny systém súdnej kontroly výkonu verejnoprávnych vzťahov vstupujúcich do subjektívnej sféry fyzických a právnických osôb. Má svoje silné ústavnoprávne a zákonné základy, pričom konanie pred správnymi súdmi u nás jasne akcentuje potrebu ústavnosti a zákonnosti verejno-mocenských právnych aktov a postupov, dominantne však s ohľadom dopadu prípadnej neústavnosti a nezákonnosti na subjektívne práva účastníkov právnych vzťahov obracajúcich sa na správny súd. Môže byť iniciované iba v zákonom stanovenej lehote a súdny prieskum pred správnym súdom je prípustné zahájiť iba v zákonom predpokladaných typoch súdnych konaní podľa Správneho súdneho poriadku. Takéto súdne konanie má pritom svoju „šírku a hĺbku“, pretože je prioritne ovládané dispozičnou právnou zásadou.

V praxi to teda napríklad znamená, že strohá a všeobecná formulácia žalobných, respektíve kasačných dôvodov vedie k vybaveniu veci správnym súdom iba v zodpovedajúcej miere detailov.²

Na druhej strane o istých právnych medzerách v existujúcom slovenskom modeli správneho súdneho konania sa vie tak v justičnom prostredí, ako aj vo sfére

² Miera konkrétnosti vyjadrenia a zdôvodnenia žalobného dôvodu v správnom súdnictve nepochybne determinuje požadovanú mieru konkrétnosti a detailnosti odpovede súdu na takýto žalobný dôvod. Nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 469/2014 z 12. mája 2015. Ak žalobca v žalobnom návrhu navrhne zrušenie len rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa a tento orgán označí ako žalovaného, avšak žaloba a jej prílohy obsahujú jasnú informáciu o tom, ktorý orgán a akým rozhodnutím rozhodol o jeho odvolaní proti tomuto prvostupňovému rozhodnutiu, správny súd má postupovať podľa § 59 ods. 1 SSP a vyzvať žalobcu na opravu, vyjasnenie či doplnenie žaloby. Uznesenie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 10Asan/18/2019 z 29. septembra 2021.

právnej vedy. Najmarkantnejšie sa však právne „trhliny“ v systéme súdnej kontroly vo verejnej správe z hľadiska jej účinnosti prejavili najmä v období epidémie COVID-19, keď najzraniteľnejší adresáti mocenských aktivít štátu a správne sudy nemali naporiadzi adekvátne právne prostriedky – spôsoby ochrany proti autoritatívnemu vstupu štátu do subjektívnych práv fyzických osôb podliehajúcich predtým nevídanej prísnej právnej regulácii.³ Nedostatky možno vidieť aj v širokej procesnej koncepcii účastníctva v konaní, často znemožňujúcej vybavenie veci správnym súdom v primeranej lehote i v iných procesnoprávnych aspektoch.

Naším jasným zámerom je pritom udržať na vnútroštátnej úrovni pozitívny vývoj ochrany subjektívnych práv, výrazne chrániac najmä ľudské práva a základné slobody spôsobom vlastným právom EÚ.⁴

³ Išlo predovšetkým o opatrenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky charakterizované ústavným súdom ako hybridné správne akty. Ústavný súd v uznesení sp. zn. IV. ÚS 459/2020 z 24. septembra 2020 prijal záver, že takéto opatrenia, preskúmania ktorých sa účastníci domáhali na ústavnom súde, sú ako hybridné správne akty preskúmateľné správnym súdom v rámci konania o tzv. všeobecnej správnej žalobe. Dotknutým osobám sa však takto nedostalo účinnej súdnej ochrany. V tu prerokovanej veci sa navrhovateľka celkom zreteľne domáha nariadenia neodkladného opatrenia podľa § 324 a nasl. CSP, hoci jeho dôvodnosť nevyvodzuje zo súkromnoprávneho vzťahu. V časti svojej argumentácie síce cituje § 145 školského zákona v spojení s antidiskriminačným zákonom, odporkyni však v skutočnosti vytýka, že voči navrhovateľke trvá na dodržiavaní povinností, ktoré jej ukladá vyhláška úradu verejného zdravotníctva. Podstatná časť námietok navrhovateľky smeruje práve proti týmto povinnostiam. Jej kľúčové argumenty sa pritom odvíjajú od tvrdeného rozporu príslušnej vyhlášky s nadradenými právnymi normami. Ako však už bolo uvedené, to pre posúdenie právomoci správneho súdu nie je podstatné. Podstatné totiž je, že správny súd podľa § 2 ani podľa § 6 SSP nemá právomoc na rozhodovanie o neodkladných opatreniach ani inom podobnom procesnom prostriedku ochrany (uznesenie kompetenčného senátu najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu sp. zn. 1Skomp/6/2021 z 8. decembra 2021).

⁴ Príkladom takého postupu bola právna vec vedená na SD EÚ pod C-419/2010 (Križan a spol.), známa aj pod označením „Pezinská skládka“, v ktorej SD EÚ v prejudiciálnom konaní na základe návrhu najvyššieho súdu zvýraznil potrebu ochrany práv zainteresovanej verejnosti pri ochrane životného prostredia, alebo veci vedené pod C-240/09 a C-185/23.

II. Vývoj správneho súdnictva

Slovensko prešlo od uhorského (zalitavského) právneho systému správneho súdnictva vznikom prvej Československej republiky v roku 1918 k systému rakúskemu (predlitavskému) garantujúcemu širší rozsah právnej ochrany proti verejnej moci.

Podat' ucelenú základnú charakteristiku správneho súdnictva na Slovensku v jeho súčasnej podobe nie je možné bez uvedenia „do deja“ ohľadom historickej právnej podstaty ochrany subjektívnych práv vo verejnej správe v našej časti Európy. Územie Slovenska bolo do roku 1918 súčasťou Uhorska (Zalitavska) ako časti rakúsko-uhorskej monarchie a správne súdnictvo na našom území sa riadilo právnymi pravidlami uhorského práva. V praxi to znamenalo, že do roku 1918 na našom území pôsobili tri župné správne sudy – v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach ako súčasť uhorskej právnej schémy správneho súdnictva.⁵ V roku 1918 tieto tri správne sudy zanikli a vznikom Československej republiky územia Slovenska a Zakarpatskej Rusi ako súčasť Československa „zdedili“ predlitavský právny systém správneho súdnictva praktizovaný od roku 1876 Najvyšším správnym súdnym dvorom vo Viedni.⁶

Právne základy správneho súdnictva na Slovensku tak ovplyvnili najmä nasledovné faktory:

⁵ Počiatky správneho súdnictva v Uhorsku sú dané prijatím zákonného článku XLIII/1883, ktorým bol s účinnosťou od 1. januára 1884 založený Správny súd v Budapešti, avšak iba pre veci finančné. Rozhodoval iba v zákonom taxatívne určených veciach proti rozhodnutiam nižších finančných úradov. Od 1. mája 1897 sa stal súčasťou všeobecného správneho súdu zriadeného na základe zákonného článku XXVI/1896.

⁶ Zákon č. 36/1876 ř. z. o správnom súdnom dvore z 22. októbra 1875. Na margo danej prvej procesnej právnej úpravy správneho súdnictva v rakúskej časti monarchie (Predlitavsko) treba uviesť, že išlo na tú dobu o veľmi moderný procesnoprávny predpis používaný pre celé Predlitavsko, vrátane Galície ako historického územia v dnešnom juhovýchodnom Poľsku a západnej Ukrajine.

- Vznik Československej republiky 28. októbra 1918 ako nového unitárneho štátu Čechov, Slovákov a príslušníkov národnostných menšín.
- Neudržateľnosť ponechania ústavného a najmä procesnoprávneho dualizmu rešpektujúceho dovtedajší historický právny vývoj v oboch uvedených častiach rozpadnutej monarchie.

Daný východiskový záver súvisel v roku 1918 aj s predpokladanou existenciou jedného správneho súdu – Najvyššieho správneho súdu Československej republiky v Prahe bez zriadenia správnych súdov nižšej inštalácie. Ani následne prijatý zákon zavádzajúci sústavu nižších správnych súdov na úrovni žúp v roku 1920 nevstúpil nikdy do účinnosti.⁷

Nadšenie z revolučných zmien v roku 1989 sa v Československu pretavilo do celého radu právnych úprav znamenajúcich návrat k reálnej ochrane práv občanov pred verejnou mocou. Bol medzi nimi zákon č. 519/1991 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok a zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok). V jeho 5. časti bolo po 39 rokoch obnovené v Československu správne súdnictvo.

V roku 1992 začali správne kolégia krajských súdov a Najvyššieho súdu Československej republiky písať prvé stránky jeho novodobej histórie. Už 1. januára 1993 však došlo k rozdeleniu Československa a následne k postupne narastajúcim odlišnostiam v právnych úpravách nových štátov, avšak pri zachovaní historických koreňov správneho súdnictva z obdobia prvej Československej republiky z rokov 1918 – 1938.

Až do roku 2002 bolo súdne konanie na krajských súdoch v správnej súdnej agende jednoništančné, pričom podstatná novela zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok vykonaná zákonom č. 424/2002 Z. z. zaviedla popri dvojnáštančnosti súdneho konania aj oprávnenie správnych súdov konať a rozhodovať v plnej jurisdikcii. Súd tak už mohol vstúpiť do rozhodovacích

oprávnení orgánov verejnej správy v zákonom vymedzených prípadoch aj rozhodnutím vo veci samej, nahrádzajúc rozhodnutie správneho orgánu. Týka sa to najmä administratívneho trestania, keď správny súd na Slovensku mohol sám rozhodnúť o výške sankcie.

Správny súdny poriadok účinný od 1. júla 2016 zúročil skúsenosti správneho kolégia najvyššieho súdu ako aj krajských súdov z obdobia rokov 1992 – 2015 a novou legislatívnou optikou otvoril cestu súdnemu konaniu v správnom súdnictve v kvalitatívne inej podobe.

Základným právnym princípom historicky zdedeného a aj v súčasnosti na Slovensku existujúceho právneho modelu správneho súdnictva je tzv. generálna klauzula uvedená v § 2 ods. 2 SSP, v zmysle ktorej každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

Účel súdnej ochrany v správnom súdnictve je zároveň tým hodnotovým kritériom, ktoré sú sudcovia povinní brať neustále na zreteľ v konaní pred slovenskými správnymi súdmi. Ústavný súd to vyjadril nasledovne: *Správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokolvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, voči ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná.*⁸

8 Uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 502/2015 zo 6. októbra 2015.

Práve teraz, v týchto rokoch, píšeme na Slovensku nové kapitoly histórie súdnej ochrany vo verejnej správe. Ide o vznik najvyššieho správneho súdu v roku 2021 a troch správnych súdov v Bratislave, Banskej Bystrici a Košiciach od 1. júna 2023. Ide zároveň o ústavnoprávny základ právomocí najvyššieho správneho súdu a právomocí správnych súdov voči verejnej správe a prepojenie základnej a najvyššej inštalácie správneho súdnictva cez následné kasačné konanie.⁹

Zároveň však slovenský model správneho súdnictva doplnili od roku 2021 dôležité právomoci najvyššieho správneho súdu v disciplinárnej súdnej agende proti sudcom a prokurátorom (právomoc daná Ústavou), a tiež proti súdnym exekútorom a notárom na základe zákona. Najvyšší správny súd prevzal podľa novely Ústavy od ústavného súdu počnúc rokom 2021 aj právomoc súdneho prieskumu ústavnosti a zákonnosti komunálnych volieb. Ústava priamo zakotvila v novele z roku 2020 aj kompetenciu najvyššieho správneho súdu rozhodovať o rozpustení alebo pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia.

V nadväznosti na uvedené možno zároveň konštatovať, že slovenská schéma správneho súdnictva je od zmien v rokoch 2020 – 2023 organizačne úplne odčlenená od súdnictva všeobecného.

Zákonné personálne limity obsadenia správnych súdov sudcami (najvyšší správny súd – 30 sudcov, Správny súd v Bratislave – 40 sudcov, Správny súd v Banskej Bystrici a Správny súd v Košiciach po 23 sudcov) sú takmer naplnené.

Právna história Slovenska si toto obdobie zapamätá ako dôležitý inštitucionálny počin – vznik samostatného správneho súdnictva na Slovensku.

9 Zákon č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

III. Konanie na správnom súde

Správna žaloba proti rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu verejnej správy je na Slovensku výrazne najčastejšie aplikovaným spôsobom súdnej ochrany. Správny súdny poriadok účinný od 1. júla 2016 bol procesnoprávne postavený na potrebe predovšetkým podrobne zadefinovať zákonné požiadavky na všeobecnú správnu žalobu (§ 177 – § 193 SSP) so súčasnou špecifikáciou právnych odlišností konania pred správnymi súdmi v oblasti:

- správneho trestania (§ 194 – § 198 SSP),
- sociálnych vecí (§ 195 – § 199 SSP),
- azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia (§ 206 – § 241 SSP).

A. Všeobecná správna žaloba

Domáhať sa súdnej ochrany môže fyzická alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že bola ako účastník administratívneho konania ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch rozhodnutím, alebo opatrením orgánu verejnej správy.¹⁰ Takúto žalobu môže podať aj prokurátor v prípade, že nebolo vyhovené jeho protestu a tiež zainteresovaná verejnosť,¹¹ v súvislosti s ochranou verejného záujmu v oblasti životného prostredia.

Špeciálnym podtypom všeobecnej správnej žaloby je správna žaloba opomenutého účastníka, ktorú môže podať ten, kto tvrdí, že mu rozhodnutie alebo opatrenie

10 Podľa § 3 ods. 1 písm. c) SSP sa opatrením orgánu verejnej správy na účely tohto zákona (SSP) považuje *správny akt vydaný orgánom verejnej správy v administratívnom konaní, ktorým sú alebo môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzickej osoby a právnickej osoby priamo dotknuté*. Nejde teda o vydané rozhodnutie orgánu verejnej správy ako právneho aktu aj formálne označené ako rozhodnutie.

11 § 42 SSP.

orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom konania malo konať.

Žaloba proti žalovanému správne orgánu, ktorý vo veci rozhodol v poslednom stupni, musí byť podaná do dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy a musí mať zákonom predpísané náležitosti. Žalobca zároveň môže požiadať o priznanie odkladného účinku správnej žaloby v zákonom vymedzených prípadoch. Špeciálny právny režim zaviedol Správny súdny poriadok v súvislosti s možnosťou správneho súdu realizovať peňažnú moderáciu vo veciach týkajúcich sa sprístupnenia informácií.¹²

Pre súdny prieskum je dôležitý stav, ktorý existoval v čase vydania napadnutého administratívneho rozhodnutia, ak zákon neustanovuje inak.

B. Správna žaloba vo veciach správneho trestania

Odlíšnosti oproti všeobecnej správnej žalobe sú síce uvedené iba v piatich paragrafoch, sú však veľmi významné pre konanie a rozhodnutie správneho súdu. Subsidiárne sa síce vo veciach správneho trestania použijú ustanovenia Správneho súdneho poriadku o všeobecnej správnej žalobe, ale v celom takomto konaní pred správnym súdom je dispozičná zásada a princíp rovnosti účastníkov konania prelamaný zásadou oficiality, najmä v súvislosti so zistením skutkového stavu veci, otázky zániku zodpovednosti vo veciach správneho trestania, použitia zásad trestného konania¹³ a zásad ukladania trestov, ako aj právny režim tzv. plnej jurisdikcie, keď správny súd vstupuje do právomocí orgánu verejnej správy oprávnením realizovať sankčnú moderáciu, teda znížiť uloženú sankciu alebo upustiť od jej uloženia.

Čo pre slovenskú súdnu prax pojmovo znamená princíp plnej jurisdikcie

¹² § 192 a § 193 SSP.

¹³ Uznesenie najvyššieho správneho súdu sp. zn. 5Asan/12/2020 z 25. mája 2022.

a čo bolo dôvodom jeho ukotvenia v Správnom súdnom poriadku vyplýva tak z komentára k Správne súdne poriadku, ako aj z názorov vo sfére právnej vedy.¹⁴ Dôležité je pritom konštatovanie, že správne súdy na Slovensku sú vo všeobecnosti viazané dispozičnou zásadou, ktorá je v naznačenom smere prelamaná princípom oficiality. V tomto ohľade správny súd môže doplniť dokazovanie vykonané správnym orgánom v administratívnom konaní, pričom nie je viazaný návrhmi účastníkov konania.

C. Správna žaloba v sociálnych veciach¹⁵

Špecifiká tohto typu konania pred správnym súdom sú dané predovšetkým obsahovým charakterom sociálnej agendy, ktorá je úzko spätá s existenčným základom života ľudí, najmä dôchodcov a osôb zdravotne znevýhodnených. Správny súdny poriadok označil deväť druhov orgánov, ktorých rozhodnutia a opatrenia podliehajú súdne prieskumu v právnom režime takéhoto žalobného typu a stanovil „mäkšie“ procesnoprávne podmienky súdneho konania, podľa ktorých žalobca nemusí byť zastúpený advokátom, správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania a poskytuje mu poučenie o jeho procesných právach a povinnostiach. Na rozdiel od všeobecnej správnej žaloby rozsah žaloby v sociálnej veci môže fyzická osoba meniť alebo dopĺňať až do rozhodnutia správneho súdu, ktorý navyše nie je viazaný žalobnými bodmi a môže zároveň sám i bez návrhu vykonať dokazovanie, ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva.

¹⁴ Lukáš Tomáš: Štát a právo 2-3/2022, str. 196, 197.

¹⁵ Pri tomto žalobnom type treba znovu zdôrazniť historicky právny rozmer súdneho prieskumu rozhodnutí orgánov verejnej správy aj v čase neexistencie správneho súdnictva v Československu (1953 – 1991). Rozhodovanie súdov vo vzťahu k štátnej správe vtedajšieho právneho režimu bolo výnimkou a zahŕňalo otázky vyvlastnenia, umiestnenia do psychiatrického ústavu, dodávky a výkupy poľnohospodárskych produktov, volebného práva, príkazov na vypratanie bytu, no v praxi najpočetnejšou bola agenda súdneho preskúmania rozhodnutí dôchodkového zabezpečenia pred správnymi súdmi v sociálnych veciach.

D. Správna žaloba vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia

Podobne ako v konaní o správnej žalobe v sociálnych veciach zákonná úprava procesných podmienok konania tohto druhu rešpektuje špecifiká konania, ktorého účastníkmi sú cudzinci, v prevažnej miere prípadov vo veľmi ťaživom ľudskom rozpore spôsobenom nútenou emigráciou, jej príčinami i následkami v celej šírke danej problematiky.

Správny súd preto posudzuje žalobu neformálne, nie je viazaný žalobnými dôvodmi a je preň rozhodujúci, na rozdiel od všeobecne platného princípu, stav veci v čase vyhlásenia alebo vydania rozhodnutia. Špeciálne pritom Správny súdny poriadok upravil procesné pravidlá pre konanie vo veciach azylu, vo veciach zaistenia aj vo veciach administratívneho vyhostenia, zohľadňujúc obsahovú odlišnosť tak procesnej stránky, ako aj rozhodnutia, ktorým sa konanie končí u každej z uvedených podmnožín vecí týkajúcich sa cudzincov.¹⁶

Stačilo pomerne krátke obdobie mierne odlišného právno-spoločenského vývoja verejnoprávnych vzťahov v Česku a na Slovensku od vzniku samostatných štátov a odrazilo sa to aj na odlišnom prístupe pri procesnoprávnej úprave ďalších – osobitných typov konaní pred správnymi súdmi.

Príprava Správneho súdneho poriadku na Slovensku rezultovala v roku 2015 aj do podrobnej úpravy osobitných typov konaní, ktorými sú:

- konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy,
- konanie o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy,
- konanie vo volebných veciach,
- konanie vo veciach územnej samosprávy,
- konanie vo veciach politických práv,
- konanie o kompetenčnej žalobe,
- konanie o návrhoch v iných veciach.

Dôvod, prečo podobnú právnu úpravu jednotlivých typov osobitných konaní bolo potrebné inkorporovať do procesnej normy správneho súdnictva je, podľa môjho názoru, zreteľne čitateľný.

Nečinnosť a nezákonný zásah orgánu verejnej správy sú protiprávnymi stavmi vo sfére verejnej správy odlišnými od meritórneho vybavenia administratívnych vecí a už samotný charakter takýchto poruchových javov vo verejnoprávnych vzťahoch si vyžaduje osobitný procesný prístup správnych súdov. Napriek výrazne nižšiemu výskytu správnych žalôb proti nečinnosti a inému zásahu oproti súdne prieskumu rozhodnutí a opatrení orgánov verejnej správy intenzitou dopadov na subjektívne verejné práva ide hodnotovo nesporne o rovnakú hĺbku chránených záujmov fyzických a právnických osôb.

Osobitné typy konaní uvedené pod bodmi 3 – 7 dopĺňajú právnu škálu obsahového záberu správneho súdnictva na Slovensku, keďže ide o špeciálnu problematiku súdneho prieskumu vyžadujúcu si špecifickú procesnú úpravu správneho súdu u každého z týchto druhov konaní. V neposlednom rade tu bola aj snaha zákonodarcu precíznym a podrobným zadenovaním osobitných typov konaní (body 1 – 7) zamedziť rozdielom v spôsobe prejednávania vecí a jej meritórneho vybavenia na jednotlivých prvostupňových správnych súdoch. Zvláštnu pozornosť zákonodarcu venoval najmä konaniam vo veciach územnej samosprávy v nadväznosti na úlohu prokurátorov v týchto konaniach.

¹⁶ Do pozornosti je pritom potrebné dať veľmi krátke a správnymi súdmi strážené lehoty tak na podanie žaloby, ako aj na vydanie súdneho rozhodnutia. Najmarkantnejšie a súdy najviac zaťažujúce sú lehoty v konaní vo veciach zaistenia, keď žaloba musí byť podaná do 7 dní od doručenia rozhodnutia o zaistení a správny orgán je povinný predložiť takúto správnu žalobu súdu do 5 pracovných dní od jej podania spolu s vlastným vyjadrením a s administratívnym spisom. Následne plynie lehota 7 pracovných dní na rozhodnutie správneho súdu, rovnakú lehotu na rozhodnutie musí dodržať aj najvyšší správny súd ako kasačný súd v prípade podania kasačnej sťažnosti.

Konanie na správnych súdoch je jednoinštančné. Vysoká miera súdivosti v správnom súdnictve u nás však dlhodobo vyúsťuje do súdneho pokračovania v kasačnom konaní pred najvyšším správnym súdom. Percentuálny podiel podaných kasačných sťažností proti rozhodnutiam troch správnych súdov (predtým 8 krajských súdov) je veľmi vysoký. Podobne vysokým je aj podiel neúspešných kasačných sťažností pre ich nedôvodnosť, teda pre neexistenciu relevantných právnych dôvodov využitia kasačnej sťažnosti ako mimoriadneho opravného prostriedku.

IV. Najvyšší správny súd

A. Základné právomoci

Takmer 30 rokov predpovedaná potreba vzniku bola na Slovensku naplnená výraznou zmenou Ústavy v roku 2020 týkajúcou sa justície. Založenie súdu sprevádzala v spoločensko-politickom dianí silná symbolika – vznikol dom ochrany subjektívnych práv, vlajková loď slovenskej justície.

Súd je postavený na troch ústavnoprávnych pilieroch, ktoré ho pevne upevňujú vo sfére súdnej moci v krajine.

Tri základné právomoci najvyššieho správneho súdu vyplývajúce z Ústavy:

- agenda ochrany subjektívnych práv v kasačnom konaní,
- disciplinárna agenda,
- volebno-politická agenda.

Novela Ústavy z roku 2020 doplnila sústavu súdov u nás o túto veľmi dôležitú justičnú inštitúciu vrcholnej úrovne. Popri kasačnej agende prevzatej z najvyššie-

ho súdu¹⁷ a právnych veciach predstavujúcich vecnú a funkčnú príslušnosť najvyššieho súdu, v ktorých tento súd rozhodoval v jednoinštančnom konaní,¹⁸ boli nášmu novovzniknutému súdu zverené ďalšie právomoci, ktorými sú rozhodovanie:

- o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy,
- o rozpustení alebo o pozastavení činnosti politickej strany alebo politického hnutia,
- o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov (podľa Ústavy), exekútorov a notárov (na základe zákona).

B. Agenda ochrany subjektívnych práv v kasačnom konaní

V konštelácii jednoinštančného konania pred správnymi súdmi silno rezonujú u neúspešných účastníkov konania právoplatne skončeného na správnom súde možné dôvody potenciálneho napadnutia jeho rozhodnutia niektorým zo zákonom prísne vymedzených dôvodov podania kasačnej sťažnosti ako mimo-

17 K 1. augustu 2021 prevzal najvyšší správny súd z najvyššieho súdu 1932 spisov – nerozhodnuté veci v kasačnom konaní proti rozhodnutiam krajských súdov vydaných pri výkone správneho súdnictva.

18 § Podľa § 11 SSP najvyšší správny súd rozhoduje

- a) o správnej žalobe proti rozhodnutiu výboru národnej rady na preskúvanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu,
- b) v konaní o registráciu kandidátnych listín pre voľby do národnej rady a pre voľby do Európskeho parlamentu,
- c) v konaní o prijatí návrhu za kandidáta na funkciu prezidenta,
- d) v konaní o žalobe o odmietnutí registrácie politickej strany alebo politického hnutia (ďalej len „politická strana“),
- e) v konaní o žalobe generálneho prokurátora na rozpustenie politickej strany,
- f) v konaní vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy,
- g) v konaní o kompetenčných žalobách,
- h) o kasačných sťažnostiach.

riadneho opravného prostriedku. Všetkých desať možných dôvodov zahájenia kasačného konania na najvyššom správnom súde¹⁹ postavili tvorcovia procesnej úpravy Správneho súdneho poriadku na veľmi logickej a správnej požiadavke odbúrať z agendy najvyššieho správneho súdu také opravné prostriedky, ktoré by boli svojím obsahom riadnymi odvolaniami proti rozhodnutiam správnych súdov a bez existencie kvalifikovaných právnych dôvodov by zatažovali najvyššiu inštitucionálnu autoritu správneho súdnictva.

Oprávnená vízia o najvyššom správnom súde ako súde doktrinálnom, riešiacom takmer výhradne iba právne otázky zásadného významu, poukazujúcim na svoju konzistentnú, obsahovo na seba nadväzujúcu judikatúru vytvára aj v súčasnosti dôvodný tlak na očakávanú novelizáciu Správneho súdneho poriadku v časti týkajúcej sa kasačného konania.²⁰ Výsledkom možných legislatívnych zmien by malo byť precíznejšie vymedzenie procesnoprávných dôvodov odmietnutia kasačnej sťažnosti ako neprípustnej, pri zachovaní zákazu *denegatio iustitiae*.

Kasačná agenda je v rozhodovacej činnosti najvyššieho správneho súdu svojím rozsahom výrazne najpočetnejšou. Dlhodobo v nej dominujú finančné, prevažne daňové veci tvoriace každý rok zhruba 35 % celkového počtu vecí. Rozsahom nasleduje sociálna agenda (približne 25 %), všeobecná správna súdna agenda, správne trestanie, medzinárodná ochrana atď.

19 § 440 ods. 1 písm. a) až j) SSP.

20 Napriek pomerne jasne vymedzeným procesným dôvodom pre možnosť podania kasačnej sťažnosti si často kasační sťažovatelia účelovo vykladajú dikciu zákona a snažia sa navodiť napríklad existenciu kasačného dôvodu týkajúceho sa nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1, písm. g) SSP], pričom v skutočnosti obsahovo argumentujú dôvodmi skutkovej povahy týkajúcimi sa obsahu vykonaného dokazovania.

C. Zbierka stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu

Počnúc rokom 2022 vydáva najvyšší správny súd zbierku vlastných judikátov, ktoré prešli procesom výberu pred judikatórnou radou, na čele ktorej je predseda súdu a následným procesom schválenia návrhov judikátov v pléne najvyššieho správneho súdu.

Ide o napĺňanie dôležitej kompetencie nášho súdu, popri vydávaní rozhodnutí vo všetkých agendách v individuálnych právnych veciach zabezpečiť aj právnu predvídateľnosť, jednotu a zákonnosť rozhodovania, ústavnoprávne aj medzinárodnoprávne obhájitelným spôsobom. Najvyšší správny súd má teda právnu povinnosť zásadnej povahy vyplývajúcu z Ústavy a tiež z § 20 druhej vety SSP sledovať a vyhodnocovať právoplatné rozhodnutia správnych súdov a v záujme jednotného rozhodovania správnych súdov prijímať stanoviská k ich aj k svojej vlastnej rozhodovacej činnosti.

Naša zbierka stanovísk a rozhodnutí je vydávaná v zásade štvrťročne s ambíciou doceliť dvojmesačnú periodicitu. V rokoch 2022 – 2025 bolo prijatých spolu 103 judikátov uverejňovaných okrem elektronickej formy (na stránke www.nssud.sk) aj v listinnej podobe. Je zasielaná správnym súdom, najvyššiemu súdu, dotknutým ústredným orgánom verejnej správy, právnickým fakultám, advokátskej komore a ostatným stavovským právnickým komorám a iným subjektom.

V. Vízie a výzvy pre správne súdnictvo na Slovensku

V rokoch 2021 – 2023 sa odohrávala na Slovensku právna reforma justície, zahrňujúca aj osamostatnenie sa správneho súdnictva. V ostatných sférach justície okrem správneho súdnictva vyvolala reforma prevažne nevôľu a odpor zo strany dotknutých sudcov. Na druhej strane v časti reformných postupov predchádzajúcej vlády a parlamentu vo vzťahu k správne súdnictvu, teda pokiaľ ide o zriadenie samostatnej sústavy správnych súdov, sa objavila iba občasná, ale predsa existujúca kritika. Vychádzala z vnútorného justičného prostredia všeobecnej justície, aj zo strany novej politickej reprezentácie, nie však zo širších právnických kruhov a občianskej spoločnosti. V prieskume inštitucionálnej dôveryhodnosti vrcholných štátnych inštitúcií bol najvyšší správny súd (ako prvýkrát zaradený do predmetného hodnotenia) vyhodnotený na treťom mieste, pred najvyšším súdom i ústavným súdom. I keď ide o skúmanie právnych parametrov fungovania najvyššieho správneho súdu a jeho nezávislosti tak, ako sú dané ústavou a zákonmi, aj reálne výsledky, teda rozhodovanie nášho súdu má týmto právnym podmienkam zodpovedať, čo sa podľa môjho hlbokého presvedčenia aj deje.

Najvyšší správny súd má v legislatívnej rovine, v rámci možných právnych riešení *de lege ferenda* vo vzťahu k nášmu procesnému kódexu, stavovským sudcovským zákonom, respektíve činnosti justičnej akadémie, viacero poznatkov a navrhovaných riešení. Vie o nich aj z obsahu našich oficiálnych nalievavých listov ministerstvo spravodlivosti aj súdna rada, sme pripravení na spoluprácu v záujme zdokonalenia ochrany práv účastníkov konania.

Vízia plne fungujúcich troch správnych súdov je napĺňaná v Košiciach, Banskej Bystrici a Bratislave.

Najvyšší správny súd ako súd doktrinálny, zaoberajúci sa v rozhodovacích procesoch právnymi vecami zásadného významu a výrazne zbavený obsahovo

neefektívnej agendy, nánosov kasačných vecí nerešpektujúcich stabilnú, obsahovo výrazne vyprofilovanú judikatúru najvyššieho správneho súdu aj správnych súdov. Túto víziu je nevyhnutné naplňať aktuálnymi legislatívnymi aktivitami, vysvetľovať trpezlivo a neustále ďalekosiahly význam predkladaných návrhov pre rýchlosť a kvalitu rozhodovania pred správnymi súdmi.

Popritom vedenie najvyššieho správneho súdu presadzuje zvýšenie kvality právneho a administratívneho servisu pre svojich sudcov, navýšenie počtu ich asistentov z jedného na dvoch pre sudcu najvyššieho správneho súdu. Dôležitým bude dosiahnuť zintenzívnenie činnosti a personálne dobudovanie oddelenia analytických činností ako dôležitého organizačného útvaru najvyššieho správneho súdu, pôsobiaceho okrem prípravy riešení na sudcami požadované témy aj v konkrétnych právnych veciach vo všetkých agendách nášho súdu, najmä však v kasačných veciach. Určitá miera odporu nám bude vždy pomocou. Má za následok stále inšpirovať a byť hrádzou proti nečinnosti, zmierovania sa s existujúcim stavom, ktorý nebude lepší, ak oň nezabojujeme.

Správne súdnictvo má totiž v demokracii svoje nezastupiteľné miesto. Aké silné a reálne fungujúce je demokratické prostredie v štáte, možno okrem iného zistiť aj z toho, aký dáva štát priestor ochrane slabších vo verejnoprávnom priestore. Ak si je vládna moc viac menej istá svojimi serióznymi politickými zámermi pracovať v prospech ľudí, občanov a spoločností v krajine, je otvorená aj kontrole svojich predsavzatí a skutkov. Vychádzajúc z trojdelenia štátnej moci podľa *Ducha zákonov* od Montesquieuhu niet pochybností o tom, aj s prihliadnutím na historický vývoj v Európe, že práve súdna kontrola vykonávaná správnymi súdmi s ich inštitucionálnym zastrešením najvyššími správnymi súdmi je najúčinnnejším spôsobom ochrany práv človeka pred vplyvmi verejnej moci akéhokoľvek druhu.

Pavol Naď, predseda najvyššieho správneho súdu

**Sudcovský zbor najvyššieho
správneho súdu**

Sudcovský zbor najvyššieho správneho súdu

Najvyšší správny súd má aktuálne 23 sudcov z celkového možného stavu 30 sudcov. Všetci sudcovia vykonávajú rozhodovaciu činnosť v rámci jednotlivých senátov, a to podľa aktuálneho rozvrhu práce najvyššieho správneho súdu, ktorý je zverejňovaný na webovom sídle inštitúcie.

Počet predsedov /predsedníčok senátov:

19

Počet kasačných senátov:

8

Počet sudkýň:

11

Počet disciplinárnych senátov:

3

Počet sudcov:

12

Počet odvolacích disciplinárnych senátov:

2

JUDr. Pavol Nad' (*1962)

sudca a predseda najvyššieho správneho súdu od 18. mája 2021, predseda senátu od 18. mája 2021

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Prorocstvo správneho súdnictva sa u mňa rozbalilo v poslednom ročníku vysokej školy. Vtedy som napísal a obhájil diplomovú prácu na tému *Všeobecný dozor prokuratúry v štátnej správe*. Praktickým naštartovaním správneho súdnictva bola moja práca na okresnej prokuratúre na netrestnom úseku, teda v oblasti kontroly verejnej správy. Voľné pokračovanie prišlo nebadane v kauzách, ktoré som riešil v pozícii advokáta. Právne veci na mojom stole mi naznačovali ďalšiu cestu, ktorá viedla na krajský, neskôr na najvyšší súd a nakoniec na najvyšší správny súd.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Najvyšší správny súd je mladučkou inštitúciou, ale viem, že už teraz je vnímaný ako dôveryhodný prvok na vrchole slovenského justičného systému. Za veľmi krátku dobu sme dokázali kvalitne rozbehnúť rozhodovaciu činnosť a spoločnosť si to podľa mňa všimla a vyhodnotila pozitívne.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Mal som túžbu stať sa sudcom nášho súdu a netušil som, že mu budem aj predsedať. Musel som zmeniť svoju pôvodnú predstavu o „platnom hráčovi v tíme“ na záväzok voči sebe samému zvládnuť jednu z najnáročnejších úloh v mojom profesionálnom živote – vykonať ako predseda súdu všetky opatrenia v prospech jeho vzniku. Už v polčase môjho pôsobenia sa naplnili všetky moje očakávania. Vznikol dom ochrany subjektívnych práv občana našej krajiny.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Filozofickým právnym základom správneho súdnictva je ochrana slabších pred verejnou mocou. Tým je dané aj hodnotové nastavenie vnímania rozhodovania nášho súdu. Sme povinní chrániť subjektívne práva vo verejnej správe a v rámci nich najmä základné ľudské práva a slobody dané Ústavou a medzinárodnými zmluvami.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudcoch a sudkyniach najvyššieho správneho súdu?

Umenie počúvať partnera v odbornom dialógu a zohľadňovať jeho názory pri tvorbe konečného rozhodnutia je pre mňa azda najcennejšou hodnotou v profesionálnej rovine. Vo všeobecnosti si cením najmä „človečinu“ u kolegyň a kolegov, ich empatické postoje k ľuďom na pracovisku. Je to totiž jedna zo záruk zdravého pracovného prostredia, ktoré všetci tak veľmi potrebujeme pri práci v prospech adresátov našich rozhodnutí.

Pavol Nad' po ukončení štúdia na právnickej fakulte UPJŠ pôsobil v rokoch 1984 až 1987 ako právny čakatel' Okresnej prokuratúry Prešov a Okresnej prokuratúry Trebišov a neskôr tri roky ako prokurátor Krajskej prokuratúry v Košiciach na oddelení všeobecného a občiansko-súdneho dozoru. Od roku 1990 do roku 1992 bol okresným prokurátorom Okresnej prokuratúry Michalovce. V rokoch 1993 až 2006 pôsobil ako advokát zapísaný v advokátskej komore, ako aj Českej advokátskej komore.

Do funkcie sudcu bol vymenovaný v roku 2006 na Okresný súd Michalovce, od roku 2008 pôsobil na Krajskom súde v Košiciach. Od roku 2011 ako predseda senátu Krajského súdu v Košiciach a od roku 2014 ako predseda správneho kolégia Krajského súdu v Košiciach. V rokoch 2013 až 2016 bol členom disciplinárneho senátu najvyššieho súdu, na ktorý sa v roku 2021 vrátil na stáž na správne kolégium.

5

5

JUDr. Marián Trenčan

(*1969)

sudca a predseda senátu najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021 a jeho podpredseda od 12. októbra 2021

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Úprimne povedané, správne súdnictvo si ma pritiahlo po desiatich rokoch praxe civilného sudcu na okresnom súde. V tom období som cítil potrebu viac sa venovať výkladu a aplikácii práva ako vedeniu dokazovania na pojednávani. Keď som najprv ako stážista na správnom kolégiu krajského súdu pochopil, že úlohou správneho sudcu je poskytovať ochranu jednotlivcovi a jeho právam pred nezákonnosťou pri výkone verejnej moci, vedel som, že správne súdnictvo sa chcem venovať. Zostalo to pre mňa pritažlivé dodnes.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Veľmi si želim, aby si najvyšší správny súd získal čo najväčšiu dôveru odbornej aj laickej verejnosti, pretože to zvyšuje legitimitu súdnych rozhodnutí. S nedostatočnou dôveryhodnosťou mala slovenská justícia vždy problém. Budem sa usilovať o to, aby si náš súd udržal rozumný odstup od každej politickej reprezentácie krajiny a bol vnímaný ako odborná súdna autorita, ktorej rozhodnutia sú múdre, spravodlivé a zároveň zrozumiteľné pre každého, koho sa týkajú.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Smerom dovnútra súdu som veril, že vytvoríme otvorenú, diskusnú a kolegiálnu

pracovnú atmosféru, čo sa najmä spočiatku darilo, pretože prakticky zo všetkých sudcov a zamestnancov bolo cítiť nadšenie a odhodlanie vytvoriť niečo nové a vzácne. Očakával som, že súd sa na domácej ústavnej scéne skoro stane rešpektovanou vrcholnou inštitúciou správneho súdnictva, ktorá popracuje najmä na postupnom zjednocovaní rozkolísanej judikatúry. Zároveň som bol presvedčený, že sa nám rýchlo podarí etablovať sa na úrovni medzinárodných asociácií najvyšších správnych súdov. To všetko sa priebežne darí a postupne zlepšuje.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Dodržiavanie zákonných rámcov slobody pre jednotlivca a právnu istotu pre všetkých.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudcoch a sudkyňach najvyššieho správneho súdu?

Cením si ochotu kolegyň a kolegov zdieľať odborné vedomosti a skúsenosti a diskutovať o spoločných právnych problémoch, schopnosť stáť si za svojím názorom a zároveň sa nechať obohatiť názorom iných. To považujem za základ pre tvorbu kvalitnej judikatúry aj pre osobné napredovanie. V kolegiálnych vzťahoch osobitne vnímam čestnosť, integritu a lojalnosť.

Čo je vaša životná filozofia?

To sa mení v čase. Nedávno ku mne prišla myšlienka istého indického filozofa, že kľúčom k vnútornej slobode je neprotivíť sa prítomnej chvíli a tomu, čo prináša. Teraz to so mnou

rezonuje, ale uvidíme čo život prinesie...

Marián Trenčan hneď po ukončení štúdia na právnickej fakulte UK nastúpil do justície ako justičný čakateľ. Sudcom sa stal v roku 1996, pričom prvých 10 rokov pôsobil ako samosudca v občianskoprávnej agende na jednom z bratislavských okresných súdov. Do oblasti správneho práva a správneho súdnictva vstúpil v roku 2006, keď sa stal po krátkej stáži sudcom správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave. V roku 2017 sa ujal sudcovskej funkcie na správnom kolégiu najvyššieho súdu, v rokoch 2019 až 2021 v pozícii predsedu senátu.

Mgr. Kristína Babiaková

(*1980)

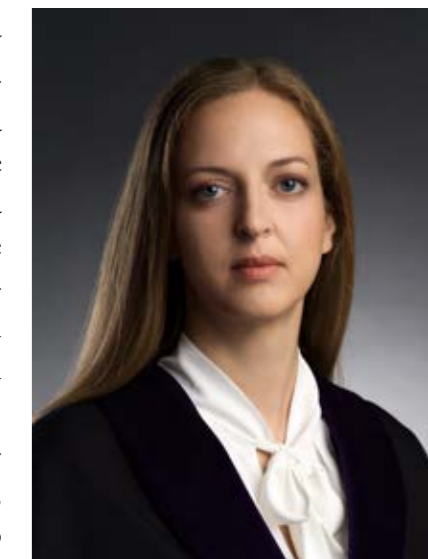
sudkyňa najvyššieho správneho súdu od 20. júla 2021 a predsedníčka senátu od 15. decembra 2022, členka Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu

Aká je vaša životná cesta?

Po vyštudovaní právnickej fakulty TRUNI som v roku 2003 začala pracovať ako advokátska koncipientka a následne, až do vymenovania do funkcie sudkyne v roku 2021, som vykonávala povolanie advokátky. Počas svojej praxe som poskytovala právnu pomoc a poradenstvo hlavne občianskym združeniam a aktívnym občanom najmä v oblasti správneho práva a ochrany ľudských práv. Venovala som sa tiež tvorbe a pripomienkovaniu legislatívy či publikačnej činnosti, napríklad v oblasti ochrany životného prostredia či prístupu k informáciám. Na právnickej fakulte TRUNI som tiež viedla predmet *Právna klinika pre komunitu*.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Ako sudkyňa zodpovedná za oblasť životného prostredia a prístup k informáciám sa najhlbšie venujem týmto témam. Rovnako je pre mňa zaujímavé daňové právo, ako aj procesné otázky správneho práva.

S akými výzvami ste sa na najvyššom správnom súde stretli?

Vzhľadom na široký záber správneho práva je každodennou výzvou správna aplikácia konkrétneho právneho predpisu na posudzovanú skutkovú situáciu, teda nachádzanie správnej právnej metodológie pri aplikácii práva na konkrétny prípad pri zachovaní hodnôt a princípov právneho štátu. Obrovskou výzvou a zodpovednosťou je aj rozhodovanie v disciplinárnych veciach.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Každodenná rôznorodosť sprevádzaná zodpovednosťou, náročnosťou, ale aj entuziazmom.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Ako najvýznamnejšiu rolu najvyššieho správneho súdu vnímam zjednocovanie rozhodovacej činnosti v oblasti správneho práva, ktoré je kľúčové pre zachovanie právnej istoty.

Ak by ste mali „čerstvým“ sudcom odporúčať, prečo by sa mali uchádzať o prácu práve na najvyššom správnom súde, čo by ste im povedali?

Správne právo má taký široký záber, že každý prípad môže priniesť nové výzvy a problémy, ku ktorým je potrebné nachádzať odpovede, čo sudcu ako aj samotné správne právo posúva vpred a vy by ste mohli byť toho súčasťou.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Náročnú prácu vyvažujem športom a turistikou, ktorým sa venujem spolu s rodinou.

Kristína Babiaková vyštudovala právo na TRUNI v roku 2003 a v rokoch 2007 až 2021 vykonávala povolanie advokátky. Už počas štúdia práva a počas celej svojej advokátskej praxe spolupracovala hlavne s občianskymi združeniami a iniciatívami aktívnych občanov, ktorým poskytovala právnu pomoc a poradenstvo najmä v oblasti správneho práva a ochrany ľudských práv. Venovala sa tiež tvorbe a pripomienkovaniu legislatívy, aj ako členka pracovných legislatívnych skupín zriadených pri ministerstve spravodlivosti či generálnej prokuratúre, napríklad k zákonom týkajúcim sa ochrany životného prostredia či sudcovských a prokurátorských zákonov. Na právnickej fakulte TRUNI viedla predmet *Právna klinika pre komunitu* a pôsobila aj ako supervízorka študentov.

5

JUDr. Katarína Benczová

(*1969)

sudkyňa a predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021, predsedníčka Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu v období od 4. augusta 2021 do 22. októbra 2024

Aká je vaša životná cesta?

Rozhodnutie študovať právo nebol dôsledok nejakých dlhodobých preferencií, ani rodinnej tradície. Pred koncom gymnaziálneho štúdia som hľadala skôr humanitne orientovaný odbor. Až po tom, ako sa mi s menším oneskorením podarilo nastúpiť na právnickú fakultu UPJŠ som si uvedomila obrovský dosah, aký má znalosť a aplikácia práva na spoločnosť. Po absolvovaní štúdia sa mi javilo logické prihlásiť sa na výberové konanie na justičnú čakatelku s tým, že na základe získaných vedomostí a skúseností budem neskôr schopná vykonávať funkciu sudcu, moja preferencia bolo obchodné právo. Po zložení sudcovských skúšok som bola dočasne a neskôr doživotne menovaná za sudcu, a od obchodného práva som postupne, vzhľadom na potreby súdu, kde som od roku 2005 pôsobila, prešla na agendu správneho práva. V podstate celý doterajší pracovný život som strávila prácou v justícii.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

„Moja“ téma sa v zásade menila podľa druhu konaní, ktoré bolo treba preskúmať v pridelenej agende. Pomerne dlhé obdobie som na Krajskom súde v Trnave

riešila značný rozsah sociálnej agendy, neskôr to boli reštitúcie, katastrálne konania, preskúmavanie rozhodnutí podľa zákona o pobyte cudzincov, daňové veci. V poslednej dobe sú veľkou výzvou konania vo veciach hospodárskej súťaže a verejného obstarávania.

S akými výzvami ste sa na najvyššom správnom súde stretli?

Najvyšší správny súd pri svojom vzniku a pri nie dostatočnom personálnom obsadení prevzal pomerne veľké množstvo vecí, pričom niektoré z konaní sa viedli na všeobecných súdoch aj viac rokov, niektoré zo súdnych rozhodnutí boli aj opakovane preskúmané ústavným súdom. Z odborného hľadiska bolo

a je nesmierne náročné naštudovať takýto spis a pripraviť presvedčivé rozhodnutie reflektujúce predchádzajúci priebeh konania, vec nanovo vyhodnotiť a odôvodniť možno aj neočakávané, či pre niekoho diskutabilné rozhodnutie.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Obrovský rozsah právnej problematiky, pri ktorom si sudca nikdy nemôže byť istý, že už sa stretol so všetkými druhmi agendy a že ich ovláda, pritom si musí uvedomovať závažnosť dôsledkov svojich rozhodnutí.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Najvyšší správny súd by mal byť vrcholovou súdnou inštitúciou, zloženou z ľudsky aj odborne vyspelých sudcov, ktorých rozhodovacia činnosť je podporená dôveryhodným a kvalitným aparátom na všetkých úrovniach. Výsledkom činnosti by mali byť rozhodnutia, ktorých odbornosť, komplexnosť a morálna nespochybniteľnosť je zrejma nielen pre priamych adresátov, ale aj pre

verejnú. Treba zdôrazniť, že táto inštitúcia je príslušná aj na rozhodovanie vo veciach sporov týkajúcich sa ústavnosti a zákonnosti, rozhoduje vo veciach ako je napríklad návrh na rozpustenie politickej strany či vo volebných veciach, pôsobí ako disciplinárny súd oboch stupňov, je to súd, ktorý zabezpečuje kontrolu nad činnosťou orgánov verejnej správy. Má teda obrovské právomoci a tomu musia zodpovedať nároky na prácu všetkých osôb, ktoré sa na rozhodovacej činnosti, ale aj na sprístupňovaní jej výsledkov zúčastňujú.

Ak by ste mali „čerstvým“ sudcom odporúčať, prečo by sa mali uchádzať o prácu práve na najvyššom správnom súde, čo by ste im povedali?

Nie som presvedčená o tom, že by som „čerstvým“ sudcom všeobecne odporúčala uchádzať sa hneď o prácu na najvyššom správnom súde. Základným predpokladom pre uchádzanie sa o prácu v tejto vrcholovej súdnej inštitúcii by podľa mňa mala byť nielen určitá suma vedomostí z niektorej či niektorých odvetví správneho práva, ale aj prehľad o inštitucionálnom a historickom pozadí výkonu súdnictva, ako aj schopnosť komplexne a nestranné vyhodnotiť a zohľadniť všetky relevantné okolnosti prejednávanej veci a výsledky po prejednaní v senáte pretaviť do rozhodnutia s požadovanými kvalitami. Z osobnej skúsenosti si dovoľm tvrdiť, že nadobudnutie schopnosti kompetentne rozhodovať a odôvodniť svoje rozhodnutie kultivovaným, presvedčivým a zrozumiteľným spôsobom je spravidla výsledok dlhšiu dobu trvajúceho procesu.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Priznám sa, že asi nie som tým najlepším príkladom nájdania tejto rovnováhy. V rámci možností sa snažím aspoň občas venovať aktivitám skôr manuálnej alebo tvorivej povahy, pri ktorých „vypnem“ časť mozgu zodpovednú za riešenie pracovných problémov. Pomáha mi aj osobné presvedčenie, že najrýchlejšia

spravodlivosť nemusí byť vždy tá najlepšia a tie najkomplikovanejšie veci je lepšie si aj niekoľkokrát nechať prejsť hlavou alebo prerobiť, pretože od momentu, keď vypustíme rozhodnutie do sveta, žije si svojim vlastným životom, vrátane dôsledkov, ktoré nám ani nemuseli napadnúť.

Katarína Benczová po ukončení štúdia na právnickej fakulte UPJŠ pôsobila v rokoch 1993 až 1996 ako justičná čakatelka a následne vyše roka ako samosudkyňa na obchodno-právnom úseku na Krajskom súde v Bratislave. Od roku 1997 do roku 2002 bola predsedníčkou prvostupňového senátu, ako aj prísediacou odvolacieho senátu obchodno-právneho úseku na Krajskom súde v Trenčíne. V rokoch 2005 až 2016 pôsobila ako samosudkyňa a predsedníčka senátu v agendách správneho súdnictva, od roku 2013 zároveň aj ako predsedníčka senátu v agende obchodného súdnictva na Krajskom súde v Trnave. Od roku 2015 do roku 2021 pôsobila na najvyššom súde, najskôr prvý rok ako dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu, neskôr ako sudkyňa správneho kolégia, pričom od roku 2019 vykonávala funkciu predsedníčky senátu.

Katarína Benczová sa počas svojej kariéry zúčastnila na viacerých zahraničných študijných pobytoch a stážach, napríklad na SD EÚ, Národnej sudcovskej škole v Paríži, či ako zástupca príslušných súdov na aktivitách organizovaných Akadémiou európskeho práva (ERA), Európskou justičnou vzdelávaciu sieťou (EJTN) a ACA-Europe.

Od 1. decembra 2021 je predsedníčkou odvolacieho disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu.

JUDr. Elena Berthotyová, PhD. (*1967)

sudkyňa a predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021

Aká je vaša životná cesta?

Moja profesijná cesta je úzko spätá s justíciou, ktorej sa venujem celý svoj pracovný život. Od nástupu do justície v roku 1991 až po súčasné pôsobenie na najvyššom správnom súde som prešla viacerými stupňami súdnictva, čo mi prinieslo nielen odborný rast, ale aj hlbšie pochopenie toho, aký význam má spravodlivosť v každodennom živote ľudí. Povolanie sudcu je náročné a vznešené poslanie, ktoré si vyžaduje celoživotné vzdelávanie, zodpovednosť, trpezlivosť a ľudský prístup. Verím, že dôvera v súdnictvo sa buduje nielen rozhodnutiami, ale aj tým, ako sudca pôsobí navonok, najmä v náročných chvíľach.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Moja odborná téma v rámci správneho súdnictva je azylová a cudzinecká agenda. V tejto oblasti pôsobím od roku 2003. Systematicky sa jej venujem nielen v rozhodovacej činnosti, ale aj v širšom odbornom kontexte. Ide o dynamickú a právne aj ľudsky náročnú oblasť, v ktorej sa rozhoduje o základných právach a slobodách jednotlivcov v mimoriadne zraniteľnom postavení. Súčasne ide o právnu agendu s významnými medzinárodnými a európskymi súvislosťami, čo ju robí odborne náročnou, ale aj nesmierne podnetnou. Popri rozhodovacej činnosti sa dlhodobo venujem aj vzdelávaniu sudcov v tejto oblasti prostredníctvom justičnej akadémie. Publikujem odborné články a spolupracujem na príprave odborných publikácií, ktorých cieľom je prispieť k zjednocovaniu

praxe a prehĺbovaniu porozumenia azylovému právu.

S akými výzvami ste sa na najvyššom správnom súde stretli?

Jednou z najvýraznejších výziev, ktorým sme čelili, bola potreba vytvoriť zložený a funkčný súdny kolektív v úplne nových podmienkach. Súd vznikol ako nová inštitúcia a k dovtedajším kariérnym sudcom sa pridali odborníci z akademického prostredia, advokáti, prokurátori, ale aj právnici s profesionálnym zázémím vo verejnej správe či na rôznych úradoch. Išlo o veľkú príležitosť, ale zároveň aj o výraznú personálnu a profesijnú výzvu. Každá z týchto skupín priniesla so sebou vlastné skúsenosti, uhol pohľadu a pracovné skúsenosti. Kľúčové bolo nájsť spoločný odborný jazyk, vytvoriť vnútorný hodnotový súlad a nastaviť spoluprácu v senátoch aj pléne tak, aby nový súd mohol čo najskôr plnohodnotne naplňať svoje ústavné poslanie. Tento proces si vyžadoval otvorenosť, vzájomný rešpekt a ochotu učiť sa jeden od druhého. Dnes vnímam tento stret rôznych profesijných skúseností ako obohatenie. Podmienky vzniku si vyžadovali zladenie rôznych odborných kultúr, ktoré však prispievajú k väčšej pluralite názorov a k celkovému posilneniu kvality rozhodovacej činnosti súdu.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Je to práca, v ktorej každý deň cítim váhu dôvery spoločnosti a zodpovednosť za spravodlivé a zákonné rozhodnutia, zároveň miesto, kde sa právo stretáva so zodpovednosťou a dôverou verejnosti.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Najvyšší správny súd je vrcholným orgánom správneho súdnictva a plní nezastupiteľnú úlohu pri kontrole zákonnosti rozhodnutí verejnej správy,

ochrane základných práv a slobôd jednotlivcov a pri zjednocovaní judikatúry v oblasti správneho práva. V tomto postavení predstavuje dôležitý prvok právnej istoty a predvídateľnosti rozhodovania. Jeho kompetencie sú rozsiahle – okrem rozhodovania o kasačných sťažnostiach v správnom súdnictve zasahuje aj do oblastí, ktoré majú významný ústavný rozmer, ako sú rozhodovanie o volebných veciach, rozpustení politických strán či disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov a ďalších právnických profesií.

Osobitné miesto medzi agendami najvyššieho správneho súdu má azylové a cudzinecké právo. Táto oblasť je mimoriadne citlivá, keďže sa v nej stretávajú právne, medzinárodno-právne a ľudsko-právne aspekty s konkrétnymi životnými osudmi jednotlivcov. Rozhodnutia súdu v tejto agende majú priamy dopad na základné práva ľudí, ktorí často utekajú pred prenasledovaním, vojnou alebo iným vážnym bezpráviem. Aj prostredníctvom rozhodovacej činnosti v azylovej agende najvyšší správny súd formuje hodnotový rámec, v ktorom sa vyvažuje potreba ochrany verejného záujmu s ochranou dôstojnosti a práv každého jednotlivca. Práve v tejto oblasti sa výrazne prejavuje jeho úloha nielen ako kontrolného, ale aj hodnotovo orientovaného súdu, ktorý prispieva k zachovaniu rovnováhy medzi právom a spravodlivosťou.

Ak by ste mali „čerstvým“ sudcom odporúčať, prečo by sa mali uchádzať o prácu práve na najvyššom správnom súde, čo by ste im povedali?

Z pohľadu dlhoročnej sudkyne môžem povedať, že práca na našom súde je výnimočnou kombináciou odbornosti, zodpovednosti a zmysluplnosti. Je to miesto, kde sa stretávajú rôzne právnické skúsenosti – justičné, akademické, advokátske aj správne, a kde má každý priestor aktívne prispieť k formovaniu právnej praxe a kultúry súdu. Pre mladého sudcu je to výnimočná príležitosť pracovať na rozhodnutiach, ktoré ovplyvňujú nielen jednotlivé životy, ale aj podobu správneho súdnictva na Slovensku. Ak hľadajú prostredie, ktoré je náročné, no zároveň podnetné a hodnotovo ukotvené, našli by to správne miesto.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Pri veľkom pracovnom zatažení je pre mňa dôležité nájsť si čas na aktívny oddych a načerpať energiu v kruhu rodiny, ktorá mi poskytuje oporu a stabilitu. Okrem toho mi pomáhajú aj chvíle samoty, ktoré mi umožňujú v pokoji reflektovať, získať nadhľad a upokojiť myseľ. Tieto momenty rovnováhy mi pomáhajú udržať si sústredenie a vnútorný pokoj, ktoré sú nevyhnutné pri náročnej a zodpovednej práci sudkyne.

Elena Berthotyová po absolvovaní právnickej fakulty UK pôsobila v rokoch 1991 až 1994 ako justičná čakateľka Mestského súdu v Bratislave, neskôr v rokoch 1994 až 2003 ako sudkyňa Okresného súdu Bratislava I. Od roku 2003 do roku 2005 bola sudkyňou Krajského súdu v Bratislave a od roku 2015 do roku 2021 pôsobila na správnom kolégiu najvyššieho súdu, najskôr ako sudkyňa a od roku 2015 ako predsedníčka senátu.

Elena Berthotyová bola zároveň od roku 2014 členkou súdnej rady – v rokoch 2014 menovaná prezidentom a od roku 2019 menovaná prezidentkou.

Od roku 2006 pôsobí ako externá lektorka justičnej akadémie v oblastiach správneho súdnictva a etiky sudcov. Elena Berthotyová sa venuje aj prednáškovej činnosti, napríklad pre Migračný úrad Slovenskej republiky, Policajný zbor Slovenskej republiky a študentov právnickej fakulty UK, právnickej fakulty TRUNI a právnickej fakulty UPJŠ.

Je držiteľkou ceny *Judikát roka 2017* za rozhodnutie senátu správneho kolégia najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 10Sza/12/2016.

JUDr. Katarína Cangárová, PhD., LL.M. (*1985)

sudkyňa najvyššieho správneho súdu od 26. augusta 2021

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Pred mojím vymenovaním za sudkyňu som pôsobila ako advokátka v medzinárodnej spoločnosti poskytujúcej právne a daňové poradenstvo. Popri advokácii som sa venovala aj vedecko-výskumnej činnosti v oblasti práva EÚ s dôrazom na poskytovanie štátnej pomoci vybraným podnikom. Vzťah jednotlivca – štát ma preto vždy zaujímal a povolanie sudcu som považovala za najkrajšie a najviac zmysluplné zo všetkých právnických povolaní.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako spoľahlivá inštitúcia, rozhodujúca veci spravodlivo, v primeranej lehote a v súlade so zákonom, Ústavou a záväzkami Slovenskej republiky vyplývajúcimi z medzinárodného a európskeho práva. Ako inštitúcia, na ktorú sa občania a firmy, ktorí sa cítia poškodení nezákonnými rozhodnutiami orgánov verejnej správy, nebudú váhať obrátiť.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Očakávaní, s ktorými som prichádzala na náš súd, boli jednak objektívne – spočívajúce v ďalšom rozvoji stabilnej judikatúry a obohatení správneho súdnictva o externý prvok, a jednak subjektívne – spočívajúce v nájdení zmyslu

môjho vlastného profesijného života. Dnes môžem konštatovať, že naplnené boli tak moje objektívne, ako aj subjektívne očakávania. Verím, že sa nám podarilo preklenúť úvodné náročné obdobie rozbehu, pričom byť súčasťou vzniku najvyššieho správneho súdu ma naplňa pocitom úprimnej radosti.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás tunajší súd chrániť?

Najvyšší správny súd vnímam ako dôležitý pilier právneho štátu, pretože dohliada nad zákonnosťou výkonnej moci v štáte, ako aj dôležitý pilier demokracie, pretože rozhoduje vo volebných veciach a bdie napríklad nad ústavnosťou a zákonnosťou komunálnych volieb.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudcoch a sudkyňach?

Odbornosť, profesionalitu a vysoké pracovné nasadenie kolegov často i na úkor voľného času v záujme toho, aby sa účastníci dočkali zákonného rozhodnutia v primeranej lehote. Rovnako si cením aj ich ľudské kvality, najmä ochotu diskutovať a zdieľať odborné poznatky a skúsenosti.

Čo vám pomáha zrelaxovať sa od práce a získať nadhľad?

Návšteva chaty v Malých Karpatoch a pobyt v prírode, beh a koncerty vážnej hudby v Slovenskej filharmónii. Veľkou vášňou, ktorá má zároveň nabíja energiu a rozširuje moje obzory, je cestovanie a spoznávanie nových krajín.

Čo je vaša životná filozofia?

Nie je hanbou spadnúť, hanbou je nepokúsiť sa postaviť.

Katarína Cangárová počas štúdia na právnickej fakulte UK absolvovala semestrálny pobyt na Univerzite v Kodani a stáž vo Veľkej Británii. Po ukončení štúdia v roku 2008 pôsobila ako interný doktorand a neskôr lektor na právnickej fakulte UK, kde vyučovala európske a medzinárodné právo. V roku 2012 ukončila postgraduálne štúdium LL.M. na Erasmus Univerzite v Rotterdame s vyznamenaním. V roku 2013 jej bola na základe obhajoby dizertačnej práce na tému *Zodpovednosť členského štátu za porušenie práva Európskej únie so zameraním na štátnu pomoc* udelená vedecko-pedagogická hodnosť PhD. Po absolvovaní koncipientskej praxe v renomovaných advokátskych kanceláriách bola zapísaná do zoznamu advokátov vedeného advokátskou komorou. Do roku 2021 pôsobila ako advokátka a neskôr ako manažérka v medzinárodnej konzultačnej spoločnosti patriacej do „veľkej štvorky“. Vo svojej advokátskej praxi sa zameriavala na obchodné, súťažné, daňové a pracovné právo. Je autorkou knižnej publikácie *Právo štátnej pomoci* (C.H. Beck, 2020) a viacerých odborných publikácií. Zúčastnila sa na mnohých domácich i zahraničných vzdelávacích podujatiach. Externe prednáša pre justičnú akadémiu a Akadémiu C. H. Beck v oblastiach sprístupňovania informácií, štátnej pomoci a poskytovania príspevkov z fondov EÚ. Je členkou pracovnej skupiny pre daňové právo Asociácie európskych správnych sudcov.

JUDr. Rastislav Dluhoš, PhD. (*1975)

sudca najvyššieho správneho súdu od 1. júna 2023

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

K správemu súdnictvu som sa dostal preto, že po približne desiatich rokoch výkonu funkcie trestného sudcu na súde prvého stupňa som začal intenzívne pociťovať potrebu zmeny agendy. Keďže z dávnejšej minulosti som mal už „odskúšanú“ agendu civilného sudcu, ku ktorej som sa neplánoval vrátiť, v roku 2016 som zareagoval na vypísané výberové konanie na voľné miesto sudcu správneho kolégia Krajského súdu v Trenčíne. Od roku 2017 som súčasťou systému správneho súdnictva a túto zmenu v mojom profesionálnom smerovaní nelutujem.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako stabilná súčasť systému súdnej moci v Slovenskej republike, ako garant ochrany práv a právom chránených záujmov subjektov, ktoré sa naň obrátia.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Medzi základné očakávania patrila možnosť získania iného, zjednocujúceho

náhľadu na riešenie sporov fyzických a právnických osôb s orgánmi verejnej správy, intenzívnejšia práca s judikatúrou SD EÚ a ústavného súdu, aplikácia myšlienkových postupov, ktoré neboli až tak využívané na správnom súde prvej inštancie. Skúsenosti trestného sudcu som zamýšľal zúročiť v rámci pôsobenia v disciplinárnych senátoch. Tieto očakávania sa vo väčšej alebo menšej miere postupne naplňajú.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Právnu istotu v oblasti verejnej správy.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudkyňiach a sudcoch najvyššieho správneho súdu?

Inšpiratívna je najmä osobnostná rozmanitosť kolektívu, ktorého som sa stal súčasťou. U niektorých je dominantným poznávacím znamením zápal pre veci správneho súdnictva, u iných pripravenosť vybrať sa v prípade potreby nevychodenými cestami. Z ďalších vlastností vnímam pozitívne prítomnosť pracovnosti, ochoty nasadenia aj nad rámec bežných povinností, všeobecný rozhľad, jazykovú vybavenosť, zmysel pre humor.

Čo vám pomáha zrelaxovať od práce a získať nadhľad?

Možnosť zrelaxovania od práce je podľa mňa priamo závislá od schopnosti človeka oddeľovať pracovný život a súkromný život. Vďaka prítomnosti dvoch malých detí v mojom živote, s ktorých výchovou je spojených množstvo rutinných povinností, aktivít, ako aj nečakaných životných výziev, sa mi to darí. Pre získanie nadhľadu je pre mňa základom časový a tematický odstup. Keď napríklad neviem rozlúsknuť nejaký prípad a nie je poruke možnosť bezprostrednej konzultácie s kolegom alebo kolegyňou, funguje u mňa dať si pauzu a sústrediť pozornosť na iný prípad s tým, že sa k tomu neskôr vrátim, spravidla s už inými myšlienkami.

Čo je vaša životná filozofia?

V ostatných rokoch narastajúcej polarizácie spoločnosti, ako aj skepsy a znechutenia časti obyvateľstva prameniách z pôsobenia a prejavov niektorých reprezentantov moci vo verejnom priestore si občas spomínam na myšlienku Jacquesa Préverta: *Il faudrait essayer d'être heureux, ne serait-ce que pour donner l'exemple*, teda: *Mali by sme sa snažiť byť šťastní, už len preto, aby sme išli príkladom.*

Rastislav Dluhoš pôsobil od roku 2003 do roku 2006 na Okresnom súde Trnava na pozícii vyššieho súdneho úradníka. V roku 2006 bol vymenovaný do funkcie sudcu s pridelením na Okresný súd Trenčín, najskôr ako exekučný sudca a neskôr mu bola zverená trestná agenda. V pozícii trestného sudcu pôsobil následne od roku 2008 až do roku 2017 na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom, odkiaľ prešiel na Krajský súd v Trenčíne na správne kolégium, kde od roku 2020 vykonával funkciu predsedu senátu a od roku 2022 bol tiež členom tamojšej sudcovskej rady.

JUDr. Michal Dzurdzík, PhD. (*1979)

sudca najvyššieho správneho súdu od 1. januára 2023 a predseda senátu od 21. júna 2024, člen Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Išlo v podstate o náhodu, v prvom rade to bola pre mňa výzva pri zmene agendy a viac mi vyhovoval systém posudzovania namiesto dokazovania. Poznal som tiež kolegov na Krajskom súde v Bratislave a na najvyššom súde, ktorí sa správne súdnictvu venovali a títo ma aj motivovali.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako jedna z najvyšších súdnych autorít v Slovenskej republike. Pri jeho zrode sa spomínal pojem „malý ústavný súd“

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Chcel som plynulý prechod, etablovanie v rámci kolektívu a zapracovanie do senátu. Keďže som sa agende venoval a v justícii pracoval už nejaký čas, mal som istú predstavu a táto sa v podstate aj naplnila.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Ochranu subjektívnych práv a slobôd.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudkyniach a sudcoch najvyššieho správneho súdu?

Vážim si každého kolegu a oceňujem ochotu a snahu riešiť veci, či už v rámci senátu, ale aj v kontexte jednotnej rozhodovacej činnosti celého súdu. Každý kolega je individuálna a autonómna osobnosť.

Čo vám pomáha zrelaxovať od práce a získať nadhľad?

Snážim sa športovať a venujem sa anglickému a francúzskemu jazyku na dennej báze. Cudzie jazyky vnímam ako relax. V neposlednom rade je tu rodina, ktorá predstavuje nevyhnutné zázemie a poznanie, že v živote človeka sú aj iné podstatné veci.

Čo je vaša životná filozofia?

Radosť z uvažovania a chápania je najkrásnejším darom prírody. Výrok je prísudzovaný Albertovi Einsteinovi, ktorého si veľmi vážim.

Michal Dzurdzík po ukončení štúdia na právnickej fakulte UK a po krátkej praxi v súkromnej sfére nastúpil v roku 2005 do justície, na Okresný súd Bratislava II ako vyšší súdny úradník, kde pôsobil na civilnom a trestnom úseku. V roku 2010 absolvoval justičné skúšky. Sudcom sa stal v roku 2013 a bol zaradený na civilný úsek na tamojšom súde. V roku 2017 prestúpil na Krajský súd v Bratislave na správne kolégium, kde sa začal venovať správne súdnictvu. O dva roky neskôr sa stal predsedom senátu a v roku 2020 predsedom správneho kolégia na Krajskom súde v Bratislave. Od roku 2022 pôsobí ako člen skúšobnej komisie advokátskej komory.

JUDr. Marián Fečík (*1974)

sudca najvyššieho správneho súdu od 20. júla 2021 a predseda senátu od 1. júna 2022

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Na poli správneho súdnictva som bol v pozícií netrestného prokurátora činný vyše 20 rokov. Ako jeden z tvorcov Správneho súdneho poriadku som si chcel priamo na vlastnej koži vyskúšať tento „procesný podvozok“ a to, ako zvláda „terén každodennej cesty“ za zákonnosťou rozhodovania orgánov verejnej správy.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako miesto, kde sa nielen v rovine správneho súdnictva završuje inštančný postup, ale aj ako miesto diskurzu, kde sa hľadá nielen zákonnosť, ale i spravodlivosť. Najvyšší správny súd by nemal byť „fabrikou na spisy“, ale súdom, ktorý sa zamýšľa nad podstatou a možno i formuluje svoje názory *de lege ferenda*.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

V mojej predchádzajúcej prokurátorskej praxi som identifikoval viacero procesných i hmotnoprávných miest, ktoré by sa dali obrazne označiť ako *hic sunt leones*. Práve tieto neriešené otázky som mal ambíciu judikátorne (spolu)riešiť. V niektorých prípadoch sa to podarilo, avšak sudca je vo svojej podstate „rukojemníkom vecí (spisu)“ a tak vlastne musí i čakať, kým sa

v tomto smere na neho usmeje šťastie.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Materiálny právny štát.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudcoch a sudkyniach najvyššieho správneho súdu?

Ludskosť a cit pre spravodlivosť.

Čo vám pomáha zrelaxovať sa od práce a získať nadhľad?

Tých vecí je viac. Ale na prvom mieste je to rodina. Syn maturant a dcérka v období prvých slov mi ukazujú, že všetky problémy sú relatívne. Mám tiež rád kultúrne pamiatky a výlety na ne, pri ktorých si kladiem otázku, čo zanechá svetu naša generácia. A blízky je mi humor starších britských televíznych seriálov v skvelom českom dabingu ako *Jistě, pane ministře/première, Černá zmije* či *Červený trpaslík*. Je až neskutočné, ako dokážu byť aj pre našu dobu po toľkých rokoch stále aktuálne.

Čo je vaša životná filozofia?

Domnievam sa, že mimo náboženstva neexistuje niečo ako absolútna pravda. Neakceptujem preto tzv. majiteľov pravdy, keďže v zásade na všetky veci možno mať legitímne viacero názorov. Aj preto mám rád výrok Marka Aurélia: *Všetko, čo počujeme, je len názor, nie fakt. Všetko, čo vidíme, je len perspektíva, nie pravda.*

JUDr. Anita Filová

(*1972)

sudkyňa najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021 a predsedníčka senátu od 10. decembra 2021, členka Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

K správne súdnictvu ma priviedla moja predchádzajúca prax na najvyššom súde, kde som pôsobila ako asistentka sudcu. Práve tu sa začali moje prvé skúsenosti so správnym súdnictvom, ktoré výrazným spôsobom ovplyvnili moje ďalšie smerovanie nielen v justícii. Je to práve a len správne súdnictvo, ktorému chcem venovať zvyšok svojej profesijnej kariéry.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Vzniku najvyššieho správneho súdu som sa veľmi potešila, pretože zastávam názor, že pre riadne fungovanie správneho súdnictva už bola jeho existencia.

Preto by som si priala, aby najvyšší správny súd ako najvyššia súdna inštitúcia predovšetkým pre oblasť správneho súdnictva bol vnímaný ako pevný a nezastupiteľný pilier súdnej sústavy Slovenskej republiky. Samozrejme je len v našich rukách, aby sme svojimi rozhodnutiami prispeli k jeho dôveryhodnosti a autorite.

Marián Fečík po ukončení štúdia na právnickej fakulte UK zahájil svoju kariéru na Vojenskom obvodovom súde v Banskej Bystrici, kde pôsobil v rokoch 1997 až 1998. Následne bol v rokoch 1998 až 1999 právníkom katastrálneho odboru na Okresnom úrade v Trenčíne. Na Okresnú prokuratúru Trenčín nastúpil v roku 1999, kde pôsobil najskôr ako právny čakatel, od roku 2001 už ako prokurátor. V rokoch 2004 až 2007 bol prokurátorom Krajskej prokuratúry v Trenčíne. Od roku 2007 až do jeho vymenovania do funkcie sudcu najvyššieho správneho súdu pôsobil ako prokurátor netrestného odboru generálnej prokuratúry.

Od roku 2024 je členom súdnej rady voleným sudcami.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Neviem, či som mala očakávania. Skôr to bol rešpekt, výzva. Stala som sa sudkyňou najvyššej súdnej inštitúcie pre oblasť správneho súdnictva. Uvedomovala som si, že naše rozhodnutia sú rozhodnutiami zásadnými a konečnými. Cítila som, a v podstate stále cítim, veľkú zodpovednosť za každé rozhodnutie, na ktorom sa podieľam. Na strane druhej som rada, že som sa pre najvyšší správny súd rozhodla a mohla tak byť pri jeho zrode. Toto sa už opakovať nebude.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Právnu istotu.

Aké atribúty si ceníte na svojich kolegoch – sudkyniach a sudcoch na najvyššom správnom súde?

Skladba sudkýň a sudcov tak, ako sa zišla na najvyššom správnom súde, mi vyhovuje. Musím povedať, že ich odborná erudovanosť ma neustále posúva vpred, vedie ma k tomu, aby som na sebe pracovala, nezaspala „na vavrínoch“. Avšak nielen odborná erudovanosť, ale aj empatia, úprimnosť a priamosť sú vlastnosti, ktoré si na svojich kolegoch cením.

Čo vám pomáha zrelaxovať sa od práce a získať nadhľad?

Veľa športujem, behám, hrám tenis, snažím sa naučiť po francúzsky, rada tancujem a tiež rada navštevujem rôzne športové a kultúrne podujatia.

Čo je vaša životná filozofia? Vaše obľúbené motto?

V živote sa mi najviac osvedčili tieto moje dve zásady: Skúsenosť je neprenosná. Všetko zlé je na niečo dobré.

Anita Filová po absolvovaní právnickej fakulty UK pôsobila v rokoch 2001 až 2004 ako právnička Správy mestského majetku Trnava. Od roku 2004 do roku 2009 bola vyššou súdnou úradníčkou na Okresnom súde Trnava, neskôr asistentkou sudcu správneho kolégia na najvyššom súde. Tri nasledujúce roky bola prokuratorkou na netrestnom úseku Okresnej prokuratúry Bratislava II. V roku 2017 prešla na Krajský súd v Trnave, kde pôsobila až do roku 2021, najskôr ako sudkyňa obchodno-správneho kolégia, neskôr ako jeho predsedníčka. Prednáša, píše učebnice a komentáre k Správne súdnemu poriadku a Civilnému sporovému poriadku.

JUDr. Jana Hatalová, PhD., LL.M. (*1965)

sudkyňa a predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021

Aká je vaša životná cesta?

Moja životná cesta: štúdium, rodina, okresný súd, krajský súd, najvyšší súd a najvyšší správny súd.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Správne trestanie, veci katastra.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Náročnosť, zodpovednosť, pracovná disciplína.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Obrovská rozmanitosť problémov, ktoré je potrebné riešiť.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Dlhoročná prax a neustále vzdelávanie sa, ale aj rodinné zázemie.

Jana Hatalová je absolventkou právnickej fakulty UK, ktorú ukončila v roku 1987 a kde v rokoch 2003 až 2008 absolvovala doktorandské štúdium v odbore správne právo. Na základe úspešnej obhajoby dizertačnej práce na tému *Správne súdnictvo, súčasný stav a perspektívy* jej bola udelená vedecko-pedagogická hodnosť PhD.

V roku 1992 úspešne zložila justičnú skúšku a do roku 2002 pôsobila ako sudkyňa na Okresnom súde Bratislava I na obchodnom úseku. Následne v roku 2003 nastúpila na Krajský súd v Bratislave na správne kolégium. Od roku 2004 do roku 2021 pôsobila na správnom kolégiu najvyššieho súdu, najprv ako sudkyňa, od roku 2008 ako predsedníčka senátu a od roku 2014 ako zástupkyňa predsedu správneho kolégia. V rokoch 2015 až 2019 pôsobila zároveň ako členka Vedeckej rady Fakulty verejnej správy UPJŠ. Od roku 2019 pôsobí tiež ako náhradná členka skúšobnej komisie justičnej akadémie pre oblasť správneho práva, správneho súdnictva a finančného práva a od roku 2009 ako členka skúšobnej komisie advokátskej komory.

Zúčastňovala sa na seminároch organizovaných správnym kolégiom najvyššieho súdu, ako aj na zahraničných konferenciách. Popri svojej sudcovskej činnosti vyvíja tiež publikačnú a prednáškovú činnosť. Je členkou autorského kolektívu komentára k Správne súdnemu poriadku.

Od 1. decembra 2021 je predsedníčkou odvolacieho disciplinárneho senátu najvyššieho správneho súdu. V roku 2023 si doplnila vzdelanie absolvovaním štúdia v Inštitúte vzdelávania a osobnostného rozvoja v Bratislave (LL.M.).

Mgr. Peter Mach, PhD. (*1980)

sudca najvyššieho správneho súdu od 1. júna 2023

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Pri odpovedi na takúto otázku nie je ľahké vyhnúť sa floskulám. Zaiste, platí, že správne súdnictvo ako opravný mechanizmus proti chybám vo výkone verejnej správy je zásadným prvkom v našom právnom systéme, a úprimne, je mi ctou byť pri tomto nápomocný. Osobitnou intelektuálnou výzvou však pre mňa osobne je tá mnohorozmernosť problémov, ktorými sa správne súdy zaoberajú, pričom našou úlohou je obyčajne vydestilovať a pomenovať tú jednu či dve kľúčové právne otázky pre konkrétnu kauzu.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ktorýkoľvek súd v demokratickej spoločnosti môže byť široko rešpektovaný vtedy, keď sú jeho sudcovia nezávislí a nestranní, a jeho rozhodnutia sú zrozumiteľne a uveriteľne odôvodnené. Osobitne to platí pre súd, ktorého hlavnou úlohou je kontrola výkonnej moci a ochrana pred jej prešlapmi.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Keďže som ešte pred svojim menovaním za sudcu mal možnosť pôsobiť ako asistent sudcu na kasačnom súde, neprekvapilo ma, že v senátoch prevláda konštruktívna pracovná atmosféra.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Systém hodnôt právneho štátu nemožno zúžiť na jednu jediná. Tak ako život človeka i spoločnosti, aj on má viaceré zložky, a ich priority sa menia v čase a v jednotlivých situáciách. Jedným z hlavných zreteľov pri našej činnosti by zrejme mala byť ochrana oprávnených očakávaní ľudí a ostatných subjektov, že výkonná moc sa na nich nedopustí krívd a bezprávia, a ak áno, že nájdú inštitucionálnu cestu nápravy.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudkyniach a sudcoch najvyššieho správneho súdu?

Okrem bežnej korektnej až priateľskej kolegiálnej komunikácie je pre mňa dôležitá ochota a pripravenosť mojich kolegyň a kolegov diskutovať o našich niekedy protichodných pohľadoch na vec. V takýchto náročných diskusiách sa hľadajú najlepšie možné odpovede na riešené problémy a veľmi dúfam, že sa k nim často blížime.

Čo vám pomáha zrelaxovať od práce a získať nadhľad?

Pri manželke a deťoch sa určite nedá hlava vypnúť, ale pri nich prepínam od pracovných starostí. Tiež som vďačný za každú možnosť pohybu a pobytu v prírode, hudba či film vedia tiež veľmi pomôcť.

Čo je vaša životná filozofia?

Ako väčšina ľudí, snažím sa žiť tak, aby ma nemuseli trápiť výčitky svedomia. V poslednom období sa mi často vracia myšlienka pripisovaná Konfuciovi: *Človek, ktorý chce presunúť horu, začína prenášaním drobných kamienkov.* Každý deň prináša priestor pre drobné zlepšenia, aj pre drobné radosti.

Peter Mach vyštudoval právo na právnickej fakulte TRUNI v roku 2003. Na rovnakej fakulte pokračoval v doktorandskom štúdiu a získal titul PhD. v odbore rímske právo. Tento predmet do roku 2017 zároveň vyučoval na právnickej fakulte TRUNI a rozvíjal ho vo viacerých vedeckých projektoch. Popri tom na Filozofickej fakulte tamojšej univerzity absolvoval aj odbor klasické jazyky. Zúčastňoval sa tiež na rôznych vzdelávacích aktivitách či vedeckých konferenciách.

Do justičného prostredia vstúpil v roku 2016 ako asistent sudcu najvyššieho súdu na správnom kolégiu. Od roku 2021 plynule pokračoval na asistentskom mieste na novovzniknutom najvyššom správnom súde. V roku 2022 bol vymenovaný za sudcu vtedajšieho Okresného súdu Bratislava I, kde na občianskoprávnom úseku pôsobil až do svojho preloženia na tunajší súd.

JUDr. Jana Martinčeková

sudkyňa najvyššieho správneho súdu od 20. augusta 2021
a predsedníčka senátu od 10. decembra 2021

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Na správny úsek krajského súdu som bola pridelená z dôvodu nedostatku sudcov na tomto úseku, moje pôvodné zameranie bolo civilné právo. Postupom času som však zistila, že toto odvetvie práva mi vyhovuje viac, a preto som mu zostala verná.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako súdna ustanovizeň nezávislá, podriadená len zákonu a spravodlivému nazeraniu na svet.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Prialo som si jednak riadne plnenie povinností pri rozhodovacej činnosti, čo je základnou úlohou súdu, a tiež korektné medziludské vzťahy. Obe želania sa mi splnili.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Podľa mňa by mal byť náš súd považovaný za strážcu a garanta zákonnosti pre všetkých, rovnako pre fyzické či právnické osoby, ako aj pre štátne orgány.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudkyňach a sudcoch najvyššieho správneho súdu?

Odbornú erudovanosť a priateľské vzťahy na pracovisku. Cením si na kolegoch ochotu diskutovať o právnych problémoch a otvorenosť aj k iným pohľadom na vec.

Čo vám pomáha zrelaxovať od práce a získať nadhľad?

Starostlivosť o ruže v mojej záhrade, záľuba v histórii a šport.

Čo je vaša životná filozofia?

Moje obľúbené motto je myšlienka Václava Havla: *Nádej nie je presvedčenie, že niečo dobre dopadne, ale istota, že niečo má zmysel – bez obľadu na to, ako to dopadne.*

Jana Martinčeková po absolvovaní štúdia na právnickej fakulte UPJŠ pôsobila v rokoch 1994 až 1996 ako justičná čakateľka Krajského súdu v Banskej Bystrici, následne v rokoch 1997 až 2009 ako sudkyňa Okresného súdu Žilina. V roku 2007 bola dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Žiline. Od roku 2009 až do roku 2020 pôsobila na Krajskom súde v Žiline ako samosudkyňa a členka senátu so zameraním na správne súdnictvo, následne od roku 2013 ako predsedníčka senátu na správnom úseku a civilnom úseku so zameraním na exekučnú agendu. Od roku 2020 zastávala funkciu predsedníčky správneho kolégia Krajského súdu v Žiline. V roku 2021 prešla na najvyšší súd, kde pôsobila ako dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na správnom kolégiu.

JUDr. Michal Matulník, PhD. (*1975)

sudca najvyššieho správneho súdu od 26. augusta 2021 a predseda senátu od 15. decembra 2022

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Pred vymenovaním za sudcu najvyššieho správneho súdu som vyše dvadsať rokov pôsobil v advokácii. Veľká časť mojej vtedajšej sporovej i nesorovej agendy mala správno-právny presah. K sudcovskému stavu som prechovával rešpekt a obdiv. Postupom času sa táto afinita pretavila do ambície stať sa jeho súčasťou.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako stabilný a spoľahlivý prvok justičného systému, ktorého rozhodovacia činnosť je jasná a zrozumiteľná.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Z okolností vzniku tunajšieho súdu (časový aspekt, personálna skladba, spoločenský kontext) bolo zrejme, že bude veľkou výzvou zladit' novovytvorený kolektív tvorený kariérnymi sudcami a sudcami prichádzajúcimi z iného profesijného prostredia. Osobitne s prihliadnutím na množstvo vecí, ktoré tunajší súd prevzal z najvyššieho súdu, ako aj s prihliadnutím na rozsah novej agendy. Som veľmi rád, že sme túto výzvu zvládli, čo je

ostatne jedno z mojich očakávaní, ktoré bolo naplnené.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Dohliadať na to, aby štátne orgány konali na základe Ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudcoch a sudkyniach najvyššieho správneho súdu?

Vysokú odbornosť a profesionalitu skĺbenú s ľudskosťou a kolegiálnosťou. Osobitne si vážim prístup kolegyň – kariérnych sudkýň, s ktorými pôsobím v jednotlivých senátoch a ktoré v úvode môjho pôsobenia na najvyššom správnom súde zásadne prispeli k mojej hladkej integrácii do nového systému.

Čo vám pomáha zrelaxovať od práce a získať nadhľad?

Šport, literatúra, cestovanie. S obľubou si „prečistím hlavu“ pádlovaním na Dunaji alebo „behaním schodov“ v Horskom parku.

Čo je vaša životná filozofia?

Raz som na túto otázku odpovedal bonmotom: *Nemať jedno motto, ani toto.* V podstate sa odvtedy v tomto smere nič zásadne nezmenilo.

Michal Matulník je absolventom právnickej fakulty UK. V roku 2003 ukončil dvojročné postgraduálne štúdium anglického práva a práva EÚ na Univerzite v Cambridge. Svoju kariéru zahájil v advokácii v roku 1996, kde prvé dva roky pracoval ako právny asistent, neskôr ako advokátsky koncipient. Od roku 2002 pôsobil ako advokát v spolupráci s viacerými medzinárodnými advokátskymi kancelárkami, následne v rámci vlastnej právnej praxe. V roku 2021 obhájil titul PhD. na právnickej fakulte TRUNI. V minulosti pôsobil ako poradca sudcu ústavného súdu.

Mgr. Michal Novotný

(*1983)

sudca najvyššieho správneho súdu od 20. augusta 2021
a predseda senátu od 1. júna 2022

Aká je vaša životná cesta?

Syn – študent – manžel – advokát – otec – sudca.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Všetky témy, ktoré sú „interdisciplinárne“, teda netýkajú sa len správneho práva.

S akými výzvami ste sa na najvyššom správnom súde stretli?

Problematika sociálneho zabezpečenia a disciplinárne súdnictvo a udržanie konzistentnosti v rozhodovaní.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Taká, ako každého iného súdu, a predsa osobitná, vďaka jeho ústavnému postaveniu a ústavným úlohám.

Ak by ste mali „čerstvým“ sudcom odporúčať, prečo by sa mali uchádzať o prácu práve na najvyššom správnom súde, čo by ste im povedali?

Nebáť sa žiadnej výzvy, ale neustále na sebe tvrdo pracovať. Lebo vedomosti

a skúsenosti neprichádzajú automaticky so žiadnou funkciou.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Moja rodina. A tiež zaujímavé knihy, hoci z veľkej časti z oblastí, ktoré súvisia s prácou.

Michal Novotný je absolventom právnickej fakulty TRUNI. V rokoch 2009 až 2014 absolvoval vysokoškolské štúdium aj na Univerzite Johanna Keplera v Linzi. Svoju kariéru zahájil v advokácii – v roku 2009 zložil advokátske skúšky a v rokoch 2010 až 2014 pôsobil ako advokát. V rokoch 2012 až 2014 pôsobil zároveň ako súdny poradca na ústavnom súde. V rokoch 2014 až 2020 vstúpil do justície, pričom v prvých rokoch pôsobil ako sudca Okresného súdu Dunajská Streda, neskôr ako sudca Krajského súdu v Trnave. V rokoch 2020 až 2021 bol štátnym tajomníkom na ministerstve spravodlivosti.

prof. JUDr. PhDr. Peter Potásch, PhD.

(*1980)

sudca najvyššieho správneho súdu od 26. augusta 2021
a predseda senátu od 1. júna 2022

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Vzhľadom na moje publikačné aktivity, respektíve akademické pôsobenie v rámci správneho súdnictva sa rád venujem okrem iného témam všeobecného správneho konania – osobitne základným pravidlám konania, zmenám vo výklade ich účelu a obsahu – a tiež otázkam správneho trestania.

S akými výzvami ste sa na najvyššom správnom súde stretli?

Aj keď to nie je možné považovať za výzvu v pravom zmysle slova, od začiatku svojho pôsobenia (ako sudcu) sa snažím klást mimoriadny dôraz na to, aby boli pracovné výstupy, ktoré koncipujem, formulované spôsobom, aby v budúcnosti nemohli poskytovať priestor napríklad na účelovú dezinterpretáciu v praxi.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Zodpovedná, dynamická, ale zároveň rôznorodá.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Základné úlohy, ktoré najvyšší správny súd plní, vyplývajú z objektívneho práva. Keďže najvyšší správny súd je súčasťou správneho súdnictva, vychádza z § 2 SSP nepochybne poskytuje primárne ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzických osôb a právnických osôb. Na tomto základe však správne súdy zároveň realizujú externú kontrolu výkonu verejnej správy v širšom zmysle. Práve preto je pre mňa správne súdnictvo – a v rámci neho aj najvyšší správny súd – nielen miestom, kde sa riešia konkrétne spory, ale vnímam ho tiež ako nástroj na zlepšovanie kvality výkonu verejnej správy *pro futuro* vo všeobecnosti.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Ak smeruje otázka k mojim voľnočasovým aktivitám, oddychom a paradoxne neraz aj stimulom pre moju sudcovskú prácu je pedagogické pôsobenie.

Peter Potásch je absolventom právnickej fakulty UK. Na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre absolvoval doktorské štúdium (PhDr.) v odbore politológia. V roku 2012 úspešne absolvoval habilitačné konanie a bol mu udelený vedecko-pedagogický titul docent. Za profesora v odbore správne právo bol menovaný prezidentkou v roku 2019.

Po ukončení štúdií práva až do roku 2009 pôsobil na Akadémii Policajného zboru v Bratislave a od roku 2009 dodnes pôsobí ako interný pedagóg na fakulte práva PEVŠ. Odborná spolupráca ho

viaže aj k iným právnickým fakultám v Slovenskej republike či zahraničí, vrátane právnickej fakulty UK, a to najmä v rámci tretieho stupňa vysokoškolského štúdia v odbore správne právo, respektíve v rámci habilitačných/inauguračných konaní. Na právnickej fakulte TRUNI je v súčasnosti členom Komisie pre hodnotenie vedecko-výskumnej činnosti a habilitačných a inauguračných konaní ako poradného orgánu dekana fakulty vo veciach vedy a výskumu. V rokoch 2010 až 2014 pedagogicky pôsobil na Právnickej fakulte Viedenskej univerzity vo Viedni, kde vyučoval správne právo vybraných štátov EÚ v komparatívnom režime.

Advokátskej praxi sa venoval od roku 2009, najskôr pri výkone koncipientskej praxe a od roku 2012 až do menovania za sudcu najvyššieho správneho súdu ako advokát.

V minulosti bol členom viacerých rozkladových komisií napríklad na Ministerstve životného prostredia Slovenskej republiky, Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, ale aj Úrade pre verejné obstarávanie.

JUDr. Petra Príbelská, PhD.
(*1974)

sudkyňa a predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021, predsedníčka Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu

Aká je vaša životná cesta?

Moja životná cesta je spätá so správnym súdnictvom od roku 2006, keď som sa mu začala venovať na Krajskom súde v Trnave. Odvtedy toto spojenie pretrváva, pôsobila som na správnom kolégiu Krajského súdu v Bratislave a na správnom kolégiu najvyššieho súdu, teda skoro 20 rokov som zasvätila svoj profesijný život verejnému právu.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

„Mojou“ témou sa stala oblasť finančného práva, ale taktiež inklinujem k oblasti správneho trestania.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo Vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Rovnováhu nachádzam v hudbe, odmalička hrám na klavír, spievala som v Lúčnici a momentálne spievam v zbere Tirnavia.

Petra Príbelská po absolvovaní právnickej fakulty UK v roku 1997 pracovala ako advokátska koncipientka, od roku 2003 ako advokátka. V rokoch 2001 až 2011 zároveň pôsobila na právnickej fakulte TRUNI ako vysokoškolský pedagóg na katedre občianskeho a obchodného práva, kde vyučovala občianske právo procesné.

V roku 2004 sa stala sudkyňou začínajúc na Okresnom súde Trnava, kde pôsobila na civilnom a obchodnom úseku. Správnemu súdnictvu sa ako sudkyňa venuje od roku 2006, najprv ako dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Trnave (kde súbežne vykonávala prax na civilnom i správnom úseku), potom od roku 2007 ako sudkyňa Krajského súdu v Trnave na správnom úseku, od roku 2010 ako predsedníčka senátu. O dva roky neskôr sa stala predsedníčkou senátu správneho kolégia Krajského súdu v Bratislave. V roku 2014 bola dočasne pridelená na správne kolégium najvyššieho súdu, od roku 2015 pôsobila na ňom ako sudkyňa, od roku 2017 do roku 2021 ako predsedníčka senátu.

Od roku 2014 do januára 2017 pôsobila ako členka prvostupňového disciplinárneho senátu najvyššieho súdu. Od januára 2017 do novembra 2020 bola členkou Sudcovskej rady najvyššieho súdu. Od decembra 2024 je predsedníčkou Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu. Pôsobí tiež ako externá lektorka justičnej akadémie, prednáša a publikuje.

Od novembra 2019 do novembra 2023 bola členkou súdnej rady volenou sudcami.

JUDr. Zuzana Šabová, PhD.**(*1977)**

sudkyňa najvyššieho správneho súdu od 20. júla 2021 a predsedníčka senátu od 21. júna 2024

viaže na činnosť správneho kolégia najvyššieho súdu a súčasne bude obohatená o vplyvy z iných oblastí, kde sa so správnym právom pracuje. Moje očakávania sa splnili, mám možnosť pracovať s inšpiratívnymi ľuďmi, zdieľať svoje doterajšie poznatky a učiť sa mnoho nového.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Rovnováhu medzi ochranou jednotlivca a riadnym fungovaním vecí verejných v prospech celej spoločnosti.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudkyňach a sudcoch najvyššieho správneho súdu?

Stretli sme sa tu pochádzajúc z rôznych oblastí a s odlišnými pracovnými i životnými skúsenosťami. Veľmi si cením záujem zdieľať názory, diskutovať a spoločne hľadať najlepšie riešenia.

Čo vám pomáha zrelaxovať od práce a získať nadhľad?

Spoločnosť blízkych ľudí, príroda a umenie.

Čo je vaša životná filozofia?

Zachovať si optimistický pohľad na svet.

Zuzana Šabová je absolventkou právnickej fakulty UK, kde sa neskôr podieľala na vedeckých, výskumných a pedagogických aktivitách. V rokoch 2000 až 2018 pracovala na Protimonopolnom úrade Slovenskej republiky, kde počas prvých troch rokov pracovala ako právnička. Od roku 2003 pracovala ako riaditeľka odboru pre druhostupňové konanie, neskôr aj ako riaditeľka odboru právneho

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Celý svoj pracovný život pôsobím vo verejnom sektore – najskôr na orgáne štátnej správy, ktorý správne právo aplikoval, neskôr v Rade pre štátnu službu v oblasti riadenia ľudských zdrojov a štátnych inštitúcií. Možnosť pôsobiť na najvyššom správnom súde vnímam ako prirodzené pokračovanie mojej profesijnej dráhy, v tejto pozícii so zameraním na kvalitu rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy. Je mi blízka práca vo verejnom sektore, hľadanie riešení, ktoré prinášajú úžitok celej spoločnosti a nastavovanie fungovania vecí verejných v dlhodobom horizonte.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako dobre fungujúca, odborná a dôveryhodná inštitúcia, ktorá bude na jednej strane ochrancom fyzických a právnických osôb a na druhej strane partnerom pre orgány štátu, ktorým pomôže predvídateľnou a kvalitnou rozhodovacou praxou usmerniť ich vlastnú činnosť. Z medzinárodného hľadiska ako dôstojný reprezentant našej krajiny.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

Vnímala som mimoriadnu príležitosť podieľať sa na zrode inštitúcie, ktorá nad-

JUDr. Viola Takáčová, PhD.**(*1963)**

sudkyňa a predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021

a zahraničných vzťahov. Venovala sa najmä posudzovaniu prípadov dohôd obmedzujúcich súťaž, zneužívaniu dominantného postavenia a kontrole koncentrácií, príprave súťažnej legislatívy, tvorbe koncepčných a metodických materiálov a reprezentácii úradu na zahraničných fórach. V roku 2018 nastúpila do kancelárie Rady pre štátnu službu a v roku 2019 bola zvolená za členku Rady pre štátnu službu. Venovala sa najmä etike v štátnej službe a viacerým oblastiam riadenia štátnej služby. Pôsobila tiež ako etická poradkyňa pre výberové konania pre Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky a realizovala etické tréningy pre viaceré inštitúcie. Je autorkou mnohých odborných článkov a publikácií z oblasti práva hospodárskej súťaže a štátnej služby.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Od roku 1997 sa venujem správne súdnictvu. Pri spomienkach na začiatky môjho pôsobenia sa mi vybaví predovšetkým silný tímový duch sudcov správneho kolégia najvyššieho súdu, ktorých spolupráca bola inšpirovaná po profesijnej aj ľudskej stránke. Spomínam si na kolegov a kolegyne, bez ktorých by správne súdnictvo dnes nebolo tam, kde je.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Na najvyššom správnom súde je špecifické prelínanie mladšej a staršej generácie.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo by ste súdu a jeho sudcom želali?

Verím, že náročné obdobie, keď tento súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce bol enormný, nebolo pre mladšiu generáciu sudcov demotivujúce. Priala by som si, aby najvyšší správny súd bol obsadzovaný kvalitnými osobnosťami z oblasti justície Slovenskej republiky.

Viola Takáčová vyštudovala Právnickú fakultu Karlovej Univerzity v Prahe, ktorú ukončila v roku 1986. V roku 1987 jej bol po rigoróznej skúške na tejto univerzite udelený titul *iuris doctoris*. V rokoch 1995 – 1996 absolvovala na Ústave pre vzdelávanie právnikov na Právnickej fakulte Karlovej Univerzity v Prahe dvojsemestrálne špecializované štúdium *Podnikanie a obchody*. Doktorandské štúdium na právnickej fakulte UK v odbore správne právo absolvovala v rokoch 2006 až 2010, kde jej bola udelená vedecko-pedagogická hodnosť PhD.

Do justície vstúpila v roku 1990 na Okresnom súde Komárno, kde pôsobila až do roku 1998, najskôr ako justičná čakateľka a od roku 1991 ako sudkyňa na civilnom a obchodnom oddelení. V roku 1998 bola preložená na Krajský súd v Nitre, kde bola sudkyňou správneho, civilného a obchodného úseku až do konca roku 2015. Od roku 2015 pôsobila na najvyššom súde ako sudkyňa a neskôr ako predsedníčka senátu. Od 1. decembra 2021 je predsedníčkou disciplinárneho senátu.

V rámci akademickej činnosti niekoľko rokov spolupracovala s Univerzitou Konštantína filozofa v Nitre ako externý pedagóg.

5

JUDr. Martin Tiso

(*1986)

sudca najvyššieho správneho súdu od 21. novembra 2022

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Už počas vysokoškolského štúdia som skôr inklinoval k verejnému právu, a teda zvlášť k správemu právu, ktoré ma zaujalo rôznorodosťou jednotlivých procesov zasahujúcou v podstate všetky sféry spoločenského života. Mal som to šťastie, že po ukončení vysokoškolského štúdia v roku 2011 som začal pracovať ako vyšší súdny úradník na Krajskom súde v Trnave so zaradením na obchodno-správnom úseku s primárnym zameraním na správne právo. Myslím, že od prvého okamihu som cítil, že tento typ špecifickej agendy mi vnútorne sedí. Následne v roku 2016 som prešiel na najvyšší súd na správne kolégium, kde som mal možnosť nadobudnúť ďalšie odborné vedomosti, ktoré mi následne pomohli v ďalšom profesijnom postupe.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako kľúčový prvok pri ochrane ústavnosti, zákonnosti a ochrane práv a oprávnených záujmov fyzických a právnických osôb vo vzťahu k verejnej moci.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd? Ktoré z nich boli naplnené?

I napriek tomu, že som „vychovaný justíciou“ s relatívne dlhoročnou justičnou praxou v oblasti správneho práva, samotný prechod z pozície asistenta sudcu na funkciu sudcu som bral ako výzvu. V niektorých aspektoch sú obe pozície podobné, v iných – pochopiteľne – zásadne odlišné. V prvom rade som chcel nadviazať na prácu vykonávanú z pozície asistenta sudcu, najmä čo do kvantity a kvality vybavovaných vecí. Pomerne rýchlo som si však zvykol na nový systém práce a nový prístup k plneniu povinností, za čo samozrejme patrí veľká vďaka aj mojim kolegom a zvlášť kolegom zo senátu, v ktorom som zaradený a s ktorými som si „sadol“ nielen po odbornej stránke, ale aj po stránke ľudskej.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Predovšetkým zákonnosť rozhodovacích procesov realizovaných orgánmi verejnej správy vo vzťahu k fyzickým a právnickým osobám.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudkyniach a sudcoch najvyššieho správneho súdu?

Odbornosť a kolegiálny prístup.

Čo vám pomáha zrelaxovať sa od práce a získať nadhľad?

Je to v prvom rade športová aktivita, predovšetkým dlhé roky sa už venujem behu najmä na dlhšie vzdialenosti, prípadne rôzne obdoby trailového behu. Rovnako mám v oblube vysokohorskú turistiku, bežkovanie, cestovanie a spoznávanie nových krajín, primárne severnej Európy. Okrem fyzických aktivít preferujem literatúru a hudbu, ktorá je mojím dlhoročným koníčkom.

Čo je vaša životná filozofia?

Možno to vyznie zvláštne, ale nemám žiadne motto, ktoré by ma istým spôsobom motivovalo.

Martin Tiso je absolventom právnickej fakulty TRUNI. Vysokoškolské štúdium ukončil v roku 2011 a bol mu udelený titul Mgr. V roku 2012 na katedre obchodného práva menovanej fakulty obhájil rigoróznou prácu a bol mu udelený titul JUDr. V roku 2017 úspešne absolvoval odbornú justičnú skúšku.

Od roku 2011 do roku 2015 pôsobil na Krajskom súde v Trnave na pozícii vyššieho súdneho úradníka na obchodno-správnom kolégiu. Neskôr od roku 2016 do 31. júla 2021 pôsobil na správnom kolégiu najvyššieho súdu ako asistent sudcu v senáte pôvodne špecializovanom na agendu všeobecnú a sociálnu a od roku 2018 výlučne na agendu sociálnu.

Od 1. augusta 2021 až do vymenovania do funkcie sudcu pôsobil na najvyššom správnom súde ako asistent sudcu v senáte špecializovanom na agendu všeobecnú a sociálnu.

5

prof. JUDr. Juraj Vačok, PhD. (*1983)

sudca najvyššieho správneho súdu od 20. júla 2021
a predseda senátu od 15. decembra 2022

Prečo ste sa rozhodli práve pre správne súdnictvo?

Správnemu súdnictvu som sa pred nástupom na súd venoval v rámci svojej vedeckej činnosti a stretával som sa s ním aj ako advokátsky koncipient. Uchádzať sa o funkciu sudcu v rámci najvyššieho správneho súdu som považoval za veľkú odbornú výzvu. Výzvou bolo aj podieľanie sa na budovaní nového súdu.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný?

Ako garant zákonnosti a ochrany práv spravovaných subjektov pri výkone jednotlivých činností verejnej správy.

S akými očakávaniami ste prichádzali na najvyšší správny súd?

V rámci svojho akademického pôsobenia som úzko spolupracoval s viacerými sudcami správneho kolégia najvyššieho súdu. Mal som predstavu o nimi vykonávanej práci a vedel som, že to nebude ľahké. Myslím, že nový súd sa pomerne rýchlo rozbehol. Určite robíme aj chyby, ale myslím, že všetci dávame do našej práce maximum.

Akú najdôležitejšiu hodnotu má podľa vás najvyšší správny súd chrániť?

Za túto hodnotu považujem zákonnosť.

Aké atribúty si ceníte najviac na svojich kolegoch – sudkyniach a sudcoch najvyššieho správneho súdu?

Veľmi si vážim celý tím sudcov. Osobitne oceňujem pedantnosť, zmysel pre detail, ochotu diskutovať a veľkú profesionalitu.

Čo vám pomáha zrelaxovať sa od práce a získať nadhľad?

Rodina, bicykel a hra v hudobných orchestroch.

Čo je vaša životná filozofia?

Veľkosť vecí nevzniká dotykom osudu, ale každodenným plnením povinností (Cirkus Humberto).

Juraj Vačok vyštudoval právnickú fakultu UK, kde od skončenia vysokoškolského štúdia v treťom stupni pôsobí až do súčasnosti na katedre správneho a environmentálneho práva. Najprv ako výskumný pracovník, od roku 2012 ako odborný asistent, od roku 2015 ako docent a od roku 2021 ako profesor. Vo svojej výskumnej činnosti sa venuje najmä správne konaniu a správne súdnictvu.

Od roku 2006 do roku 2021 bol advokátskym koncipientom, pričom v roku 2010 zložil advokátsku skúšku s vyznamenaním. V minulosti pôsobil aj ako člen rozkladových komisií a člen Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán. Od roku 2018 do roku 2021 zastával post kandidáta na člena výberovej komisie pre výberové konanie na funkciu sudcu menovaného ministrom spravodlivosti.

JUDr. Monika Valašiková, PhD., LL.M.

sudkyňa a predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu od 1. augusta 2021

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Mám rada správne súdnictvo ako celok, podľa mňa je to skutočne krásne a široké odvetvie práva, avšak najviac inklinujem k správne trestaniu.

S akými výzvami ste sa na najvyššom správnom súde stretli?

Výzvou je pre mňa moja práca ako celok, každý spis je iný, otvára možnosti rozvoja, vzdelania, uvažovania, ako aj spájania súvislostí s vedomosťami a praxou.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Náročná a zodpovedná.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Odpoveď na túto otázku dáva Ústava a zákony.

Ak by ste mali „čerstvým“ sudcom odporúčať, prečo by sa mali uchádzať o prácu práve na najvyššom správnom súde, čo by ste im povedali?

Odpoveď by bola totožná ako pri bode druhej otázke. Ide o odvetvie práva, ktoré vzhľadom na široký záber začínajúcich sudcov skutočne naučí orientovať sa vo svete práva.

Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Nemám pocit, že som stratila rovnováhu. V justícii pracujem 36 rokov, som zvyknutá, že práce je veľa. Myslím si, že je to o osobnom prístupe a postoji k práci, ale hlavne je potrebné mať v práci systém a nepretržite si plniť povinnosti.

Monika Valašiková je absolventkou právnickej fakulty UK, ktorú ukončila v roku 1989 a bol jej udelený titul JUDr. V roku 1991 vykonala štátnu arbiterskú skúšku. V rokoch 2006 až 2010 absolvovala doktorandské štúdium na právnickej fakulte UK a bola jej udelená vedecko-pedagogická hodnosť PhD.

Od roku 1989 pôsobila ako čakateľka Štátnej arbitráže pre hlavné mesto Slovenskej republiky – Bratislavu, neskôr po zložení arbiterskej skúšky ako štátna arbiterka. V roku 1992 nastúpila na Krajský súd v Bratislave ako sudkyňa, pričom od roku 2007 vykonávala na tomto súde funkciu predsedníčky senátu správneho úseku. V priebehu rokov 2017 až 2021 pôsobila na najvyššom súde, najprv ako sudkyňa správneho kolégia, od roku 2016 ako predsedníčka senátu.

Monika Valašiková bola v rokoch 2020 – 2021 členkou Sudcovskej rady najvyššieho súdu. V rokoch 2021 – 2024 bola členkou Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu.

JUDr. Juraj Vališ, LL.M.

(*1978)

sudca najvyššieho správneho súdu od 20. júla 2021 a predseda senátu od 15. decembra 2022, podpredseda Sudcovskej rady najvyššieho správneho súdu

Aká je vaša životná cesta?

Moja pracovná kariéra pred vymenovaním za sudcu najvyššieho správneho súdu sa začala v jednej zo spoločností tzv. „veľkej štvorky“ audítorských a poradenských spoločností, kde som pracoval už počas štúdia na vysokej škole a potom ako asistent daňového poradcu. Pokračoval som praxou advokátskeho koncipienta a vedením právneho a compliance oddelenia obchodníka s cennými papiermi. Následne som pôsobil vo vlastnej advokátskej a daňovo-poradenskej kancelárii so špecializáciou na finančné, obchodné a daňové právo. Som rád, že ako sudca môžem svoje profesionálne skúsenosti a vedomosti odovzdávať v prospech slovenského správneho súdnictva.

Čo je v rámci správneho súdnictva „vaša“ téma?

Od začiatku mojej pracovnej kariéry ma lákalo spájanie práva, informačných technológií a ekonómie. Rád sa venujem otázkam finančného a daňového práva, cenným papierom i kryptomenám. „Mojou“ témou sú preto dane a správa daní.

S akými výzvami ste sa na najvyššom správnom súde stretli?

Vzhľadom na moje dlhodobé pôsobenie v poradenstve a advokácii bolo pre mňa najväčšou výzvou posun od uvažovania advokáta nachádzajúceho argumenty podporujúce správnosť postupu klienta k mysleniu sudcu, ktorý sa venuje vymedzeným žalobným a sťažnostným námietkam a dôkladne pritom zvažuje predložené argumenty strán a dôsledky svojho rozhodovania na jednotnosť výkladu práva.

Ak by ste mali popísať prácu na najvyššom správnom súde jednou vetou, ako by znela?

Je to intelektuálne obohacujúca a náročná práca, pri ktorej vzhľadom na rozsah záberu správneho práva nie je priestor pre rutinu.

Aká je rola najvyššieho správneho súdu v rámci slovenského súdnictva?

Najvyšší správny súd ako najvyššia súdna inštancia v oblasti správneho súdnictva by mal zabezpečovať nielen ochranu subjektívnych práv účastníkov v jednotlivých súdených veciach, ale najmä jednotnosť výkladu správneho práva. Významná je i jeho úloha ako súdu disciplinárneho.

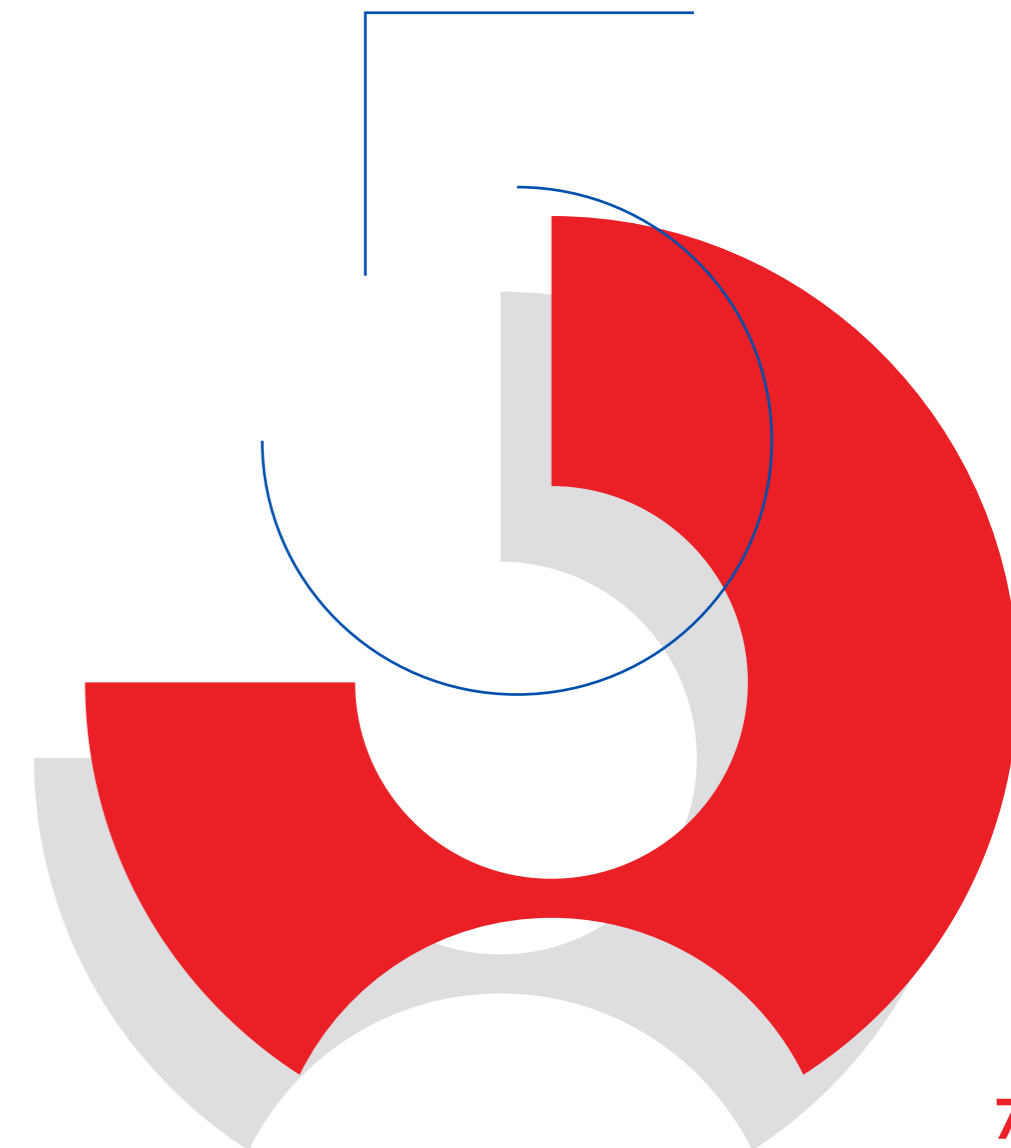
Najvyšší správny súd zdedil obrovské množstvo spisov a nápor práce je enormný. Čo vám osobne pomáha nájsť rovnováhu pri tejto náročnej práci?

Vo voľnom čase si rád odpočinem pri dobrej knihe. Venujem sa informačným technológiám, a preto sa vo voľnom čase zaujímam o novinky v tejto oblasti, ako je aktuálne umelá inteligencia.

Juraj Vališ je absolventom právnickej fakulty UMB. Postgraduálne štúdium v oblasti medzinárodného zdaňovania absolvoval na Inštitúte pre rakúske a medzinárodné daňové právo Viedenskej univerzity ekonomiky a podnikania.

Od začiatku svojej kariéry sa venoval daňovému a finančnému právu, a to v medzinárodnej poradenskej spoločnosti ako asistent daňového poradcu a v advokátskej kancelárii ako advokátsky koncipient. Pôsobil ako vedúci právneho a compliance oddelenia obchodníka s cennými papiermi. V roku 2006 absolvoval skúšku na výkon daňového poradenstva a v roku 2008 zložil advokátsku skúšku. Od roku 2008 do júla 2021 bol advokátom a daňovým poradcom v rámci vlastnej advokátskej praxe zameranej na poskytovanie právnych služieb v oblasti finančného, obchodného a daňového práva.

Juraj Vališ sa venuje pedagogickej činnosti na Fakulte hospodárskej informatiky Ekonomickej univerzity v Bratislave a na právnickej fakulte UK, kde vedie odborné semináre v daňovej oblasti. Vzdelávaciu činnosť vykonáva i v rámci justičnej akadémie a Slovenskej komory daňových poradcov.

Emeritné sudkyne najvyššieho správneho súdu

JUDr. Zdenka Reisenauerová (*1957)

JUDr. Zdenka Reisenauerová pôsobila od 1. augusta 2021 ako sudkyňa a predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu.

Zdenka Reisenauerová absolvovala vysokoškolské štúdium v rokoch 1976 – 1980 na právnickej fakulte UK, kde v roku 1982 zložila rigoróznú skúškou, na základe ktorej jej bol udelený titul JUDr.

V rokoch 1980 – 1984 pôsobila ako justičná čakateľka na Krajskom súde v Bratislave, neskôr v rokoch 1984 – 1988 ako sudkyňa Okresného súdu Bratislava – vidiek na občianskoprávnom úseku vo funkčnom zaradení predsedu senátu. Od roku 1989 až do roku 1994 bola predsedníčkou senátu Obvodného súdu Bratislava IV na občianskoprávnom úseku. Od roku 1994 pôsobila na Krajskom súde v Bratislave a od roku 1997 na Krajskom súde v Trnave na úseku správneho

súdnicstva a súčasne na občianskoprávnom úseku. V roku 2006 prešla na stáž na najvyšší súd, pričom od roku 2007 na ňom pôsobila ako sudkyňa, v rokoch 2009 – 2021 ako predsedníčka senátu správneho kolégia.

Odborné znalosti získané počas svojej justičnej praxe odovzdávala ako externá vyučujúca v rokoch 1995 – 2007 študentom na právnickej fakulte UK v oblasti občianskeho práva hmotného a procesného a správneho súdnicstva. Prednášala ako externá lektorka pre justičnú akadémiu počas rokov 1997 – 2006. V roku 2005 viackrát prednášala na Žilinskej univerzite pre súdnych znalcov. V roku 2006 prednášala ako externá lektorka problematiku sociálneho práva a správneho súdnicstva aj na Slovenskom psychoterapeutickom inštitúte v Modre. Od roku 2002 do roku 2004 prednášala správne právo a správne súdnicstvo ako externý lektor pre Inštitút vzdelávania pri Ministerstve vnútra Slovenskej republiky.

JUDr. Zuzana Mališová (1964 – 2024)

JUDr. Zuzana Mališová pôsobila od 1. augusta 2021 ako sudkyňa najvyššieho správneho súdu a od 10. decembra 2021 ako predsedníčka senátu.

Zuzana Mališová absolvovala štúdium na právnickej fakulte UK v roku 1987, keď jej bol zároveň udelený titul JUDr. Pred vstupom do justície pracovala v rokoch 1989 – 1991 v Československom rozhlase Bratislava, na Obvodnom národnom výbore Bratislava I a v Československej tlačovej kancelárii.

V rokoch 1991 – 1994 pôsobila ako justičná čakateľka Mestského súdu v Bratislave, neskôr v rokoch 1994 – 2014 ako sudkyňa Okresného súdu Bratislava I. Od roku 2015 do roku 2020 bola sudkyňou Krajského súdu v Bratislave. V rokoch 2020 – 2021 pôsobila na správnom kolégiu najvyššieho súdu, najskôr ako dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu a následne ako sudkyňa.

Zuzana Mališová sa počas svojej sudcovskej kariéry zúčastňovala na mnohých školeniach a kurzoch organizovaných justičnou akadémiou.

Sudkyňa Zuzana Mališová v mojich spomienkach zostane zapísaná ako ľudská, pracovitá a empatická kolegyňa, a to do posledných chvíľ jej života. Ako žena, ktorá sa zmierila so svojou chorobou, ktorá jej nedovolila ďalej žiť podľa jej predstáv a očakávaní. Ako pokorná ľudská bytosť, ktorá svoj údel dokázala niesť až do posledného dychu svojho života. Ako úprimná, srdečná a milá kolegyňa (predseda najvyššieho správneho súdu Pavol Naď).

Zuzka Mališová bola výborná sudkyňa a múdry a láskavý človek. Bolo vždy príjemné byť pri nej a hovoriť s ňou. Jej ľudskosť a pozitívna energia tu zostáva s nami (podpredseda najvyššieho správneho súdu Marián Trenčan).

Rozhovor s emeritnou sudkyňou najvyššieho správneho súdu Zdenkou Reisenauerovou

charakterom práve svojej práce a súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov.

Študenti práva na univerzitách majú často rešpekt pred predmetom správne právo. Čo by ste im odkázali?

Keď som študovala právo na univerzite v Bratislave, takisto bolo správne právo postrachom. Možno je to chyba v nastavení výuky, že nebola prepojená prax s teóriou. Naučiť sa také množstvo matérie z hmotného aj procesného práva, keď sa s tým študent nemá možnosť oboznámiť bližšie aj v aplikačnej praxi, je veľmi náročné. Keď som pôsobila ako sudkyňa na najvyššom súde, existovalo prepojenie medzi katedrou správneho práva a správnym kolégiom najvyššieho súdu vďaka profesorovi Jurajovi Vačokovi. Študenti mali prideleného svojho tútora, s ktorým mohli spolupracovať, zaviazali sa k dodržiavaniu mlčanlivosti, čím mohli nahliadať do súdnych spisov a tým sa priblížili k agende správneho súdnictva.

Ja som tiež mala problém so správnym právom na univerzite a myslím, že to bol profesor Michal Gašpar, ktorý mi povedal: *Vážená pani kolegyňa, dám vám trojku, len mi slúbte, že so správnym právom nikdy nebudete pracovať.* (smiech)

Na štátnici sa mi podarilo dosiahnuť lepšiu známku, no bola som presvedčená, že rozhodne so správnym právom pracovať nebudem. A to je práve ten zákon opaku osudu. Keď som nastupovala v 80-tych rokoch do právnickej profesie, právnikov bolo viac než voľných právnických profesií. Hrozil mi nástup na národný výbor, z čoho som mala nesmierne obavy práve kvôli správne právu. Mala som vtedy to šťastie, že som sa dostala na súd ako justičná čakateľka a v tejto práci som mohla pokračovať až do svojho odchodu na dôchodok.

Niekoľko rokov ste vykonávali funkciu predsedníčky senátu na najvyššom súde a v oblasti správneho súdnictva pôsobíte doteraz. Čím vás zaujalo práve správne súdnictvo?

Táto otázka je veľmi zložitá, pretože keď som v roku 1994 nastúpila na Krajský súd v Bratislave, správne súdnictvo sa len rozbiehalo. Nebolo v povedomí ani odbornej, ani laickej verejnosti. Keďže som nastúpila ako funkčne mladá sudkyňa a správne senáty neboli úplne obsadené, bolo úplne prirodzené, že ma tam zaradili. Tak ako vtedy, tak ani dnes nebolo jednoduché presunúť sa zo senátu do senátu a z oddelenia na oddelenie. Už vtedy bola na každom krajskom súde rozdelená práca senátov do grémii (civilné, obchodné, trestné a správne). Doposiaľ som pôsobila vždy na civilnom úseku a vtedajšiemu vedeniu sa javilo, že civilné právo a civilná agenda majú najbližšie k správne právu, a preto – samozrejme, že s mojím súhlasom – som bola priradená do správneho senátu.

Od prvopočiatkov, keď som sa začala oboznamovať s agendou správneho súdnictva, takéto rozhodnutie nelutujem, pretože správne súdnictvo je z hľadiska oddelenia na súdoch špecifické oddelenie

”

Správne súdnictvo má svoje čaro okrem iného aj preto, že má nesmierne široký záber. Nielenže musí sudca obsiahnuť procesné predpisy jednotlivých úsekov správneho konania vychádzajúce zo Správneho súdneho poriadku, ale musí poznať aj odchylnosti procesných predpisov tej ktorej oblasti, napríklad v oblasti stavebníctva.

Správne súdnictvo, aj keď je veľmi široké, je veľmi zaujímavé a človek, ktorý s ním pracuje, nadobudne veľmi široký rozhľad. To môže byť nebezpečné, ak sa mnohé kauzy prekrývajú. Preto je dôležité, aby si sudca „vyčistil pamäť“ od predchádzajúcich rozhodnutých vecí tak, aby množstvo získaných informácií nevedlo k chaosu.

Každému študentovi preto odporúčam plne sa venovať tomuto predmetu a pri tej príležitosti navštíviť súdne pojednávania alebo vybaviť si prax na správnych orgánoch a tam vniknúť do „kuchyne“ práce so správnym právom. Až v praxi nadobudne študent skutočnú predstavu o práci v orgánoch verejnej správy, a to potom môže smerovať k formovaniu vzťahu s oblasťou správneho práva. Samozrejme, niektorých študentov to zaujme a niektorých nie.

Na ktoré obdobie počas pôsobenia v justícii najradšej spomínate?

Práca sudcu, i keď je náročná, je rozhodne najkrajším právnickým povoláním. Ako každý, aj ja som si prešla obdobím pádov a obdobiami vzhopenia sa. Najkrajšie obdobie nastalo počas môjho pôsobenia na Okresnom súde Bratislava – vidiek. V tom čase sme všetci mali 30 rokov, boli sme výborný kolektív a všetci sme boli v rovnakom postavení. S takou kolegiálnosťou som sa potom na vyšších stupňoch súdnictva už nikdy nestretla.

V tom čase išlo o veľkostne stredne obsadený súd s úžasnou spolupracou, kde dochádzalo k vymieňaniu si právnych názorov na jednotlivé veci. Tých vecí v tom čase nebolo toľko ako dnes. Na civilnom úseku sme si navzájom poznali takmer všetky svoje veci a vedeli sme sa o nich rozprávať bez akýchkoľvek predsudkov. Bolo to naozaj veľmi pekné a plodné obdobie.

V nadväznosti na predchádzajúcu otázku – mali ste aj kritické obdobie počas svojej kariéry?

Nemala som vyslovene kritické obdobie. Ťažšie obdobie nastalo v 90-tych rokoch, keď mnoho sudcov odchádzalo zo sudcovského stavu do súkromnej praxe. Pre ostávajúcich sudcov to znamenalo až neúnosnú pracovnú záťaž. Oporu som vždy našla v rodine a mala som životné šťastie, že som nikdy nemusela bojovať naraz na oboch frontoch.

Zažila som jedného ministra, ktorý chcel veľmi vniknúť do problematiky justície, aj keď predtým v nej nepracoval. Prišiel s nápadom, aby súdy rozhodovali aj v sobotu a nedeľu. Vtedy okrem iného tvrdil, že ako sudcovia sa musíme naučiť gumovať svoju pamäť. Myslím si, že toto prichádza prirodzene samé. Ak máte pridelených 300 vecí a mesačne musíte rozhodnúť určitú časť z nich, tak aby ste sa dostali do novej problematiky a preštudovali si novú vec v ďalší mesiac, rozhodne je potrebné zabudnúť to, čo bolo predtým. Na začiatku kariéry som bola schopná pamätať si podrobne vec, ktorú som už rozhodla, aj s ročným odstupom. Avšak postupne, za účelom ochrany podvedomia, som začala gumovať veci, ktoré už boli rozhodnuté. Sudca, ktorý sa toto naučí, zrazu má vyčistenú pamäť a môže sa sústrediť na nové veci.

Čo by ste poradili sudcom a sudkyňiam začínajúcim v správnom súdnictve na novovzniknutých správnych súdoch?

Odporúčala by som im, aby robili česť svojej funkcii a svojmu povolaniu. Aby v rámci toho zistili svoje plusy a mínusy a zväžili, či dokážu túto prácu vnímať ako povolanie s poslaním vykonávať prácu čestne, svedomito a na základe toho

rozhodovať spravodlivo a zákonne. Poradila by som im aj to, aby sa nenechali odradiť neúspechmi, s ktorými sa stretnú, ani rôznymi ohováraniami a osočovaniami, prípadne nekritickými hodnoteniami zo strany médií.

„*Krása tohto povolania je v tom, že sudca môže vykonávať svoju prácu skutočne slobodne a nezávisle. Nie je to len fráza a keď si to sudca naozaj osvojí a vezme si to hlboko do svojho podvedomia, príde na to, že táto práca je v tom úžasná.*“

Ak si sudca naštuduje vec po hmotnej aj procesnej stránke a vytvorí si o nej určitý právny názor a k tomu bude viesť aj dokazovanie za účelom ustálenia záveru, na základe ktorého rozhodne, môže rozhodnúť skutočne nezávisle a slobodne. Samozrejme, že sudca je viazaný rozhodnutiami ústavného súdu a najvyššieho súdu a tie by mal rozhodne rešpektovať. Tak, ako som písala aj ja vo svojich rozhodnutiach, sudca nemôže vnímať existujúcu judikatúru absolútne. Existujúca judikatúra má byť sudcovi pomôckou napomáhajúcou ustáliť si právny názor a záver na rozhodnutie v danej konkrétnej veci. Avšak rozhodnutie ústavného súdu a najvyššieho súdu sa stane pre sudcu záväzným až vtedy, keď to jeho rozhodnutie v určitej veci bude ústavným alebo najvyšším súdom zrušené. V tom prípade už nemá inú voľbu a je viazaný právnym názorom súdu vyššieho stupňa.

Začínajúcim sudcom a sudkyňiam na správnych súdoch teda odporúčam – nebojte sa rozhodnúť. Každý začínal a každý má právo na chyby, a len ten je neomylný, kto nič nerobí.

V každom veku a na akomkoľvek úseku súdu, sudca by nemal zabudnúť na to, že je človekom. A keď pracuje s účastníkmi konania a administratívnym a súdnym

spisom, nemal by zabudnúť, že rozhoduje o ľudských osudoch. Ku každému účastníkovi aj k veci samej by mal pristupovať ľudsky.

Ako by ste si priali, aby bol najvyšší správny súd vnímaný odbornou aj laickou verejnosťou?

Domnievam sa, že každý sudca tohto súdu a každý zamestnanec jeho kancelárie by bol rád, aby bol najvyšší správny súd vnímaný len kladne, a to na poli vnútroštátnom aj medzinárodnom.

To je možné dosiahnuť len tým, že najvyšší správny súd bude rozhodovať spravodlivo a zákonne. Pre každého sudcu alebo právnik s určitou rozhodovacou právomocou by mal byť čl. 1 a čl. 46 Ústavy „alfou omegou“. Pokiaľ chceme byť aj naďalej právnym štátom, musíme vychádzať z materiálnej pravdy pre zistenie skutkových okolností rozhodujúcich pre rozhodovanie vo veci. Tá musí byť základom pre rozhodnutie s materiálnoú spravodlivosťou. Keď vychádzame zo skutočnosti, že povinnosťou správnych súdov je súdny prieskum zákonnosti rozhodnutí a postupov správnych orgánov, tak pre sudcov najvyššieho správneho súdu práve tá zákonnosť platí snáď o stupeň vyššie než pre ostatné súdy a ostatných sudcov.

Čo považujete za najkľúčovejšie momenty vo vývoji správneho súdnictva v Slovenskej republike?

Novela Občianskeho súdneho poriadku, ktorou bolo správne súdnictvo zakotvené v piatej časti, je prvý významný medzník pri vzniku správneho súdnictva ovplyvňujúci na dlhé roky aj ďalší jeho vývoj. Dôležitým momentom bolo prijatie Správneho súdneho poriadku v roku 2015, ktorý aj keď vo svojej obsahovej časti prevzal niektoré časti z Občianskeho súdneho poriadku – samozrejme reagujúc na spoločenský a právny vývoj aj v oblasti správneho súdnictva – ktoré v ňom boli zohľadnené, položil základy pre ďalší vývoj správneho súdnictva na základe vlastného právneho predpisu. Správny súdny poriadok má svoje rezervy a určite v budúcnosti bude predmetom novelizácií.

Rozhodne dôležitým momentom je aj vytvorenie samostatných správnych súdov a najvyššieho správneho súdu, pretože odčlenenie správneho súdnictva od všeobecných súdov je dôležité predovšetkým pre oddelenie vnímania činnosti súdov tak odbornou, ako aj laickou verejnosťou. Bohužiaľ, napriek tomu, že správne súdnictvo existuje viac ako 30 rokov, verejnosť nemala predstavu, čo je úlohou správnych súdov. A žiaľ, nevedeli to ani sudcovia pri postupovaní rôznych vecí. Mnohí občania nemajú predstavu, ako by taká správna žaloba mala byť napísaná a tak ju napísali, ako dokázali. Keď žaloba bola doručená okresnému súdu, kolegovia, ktorí nepracovali so správnym súdnictvom, nemali predstavu o tom, čo žalobca požaduje a kam je potrebné vec postúpiť.

Právna úprava je rovnaká v tom, že ak si fyzická alebo právnická osoba uplatní svoje práva, lehota je jej zachovaná, aj keď správnu žalobu podá na nesprávny súd. Avšak keď podal žalobu na súdny prieskum rozhodnutia orgánu verejnej moci, a to sa dostalo na správny krajský súd po troch rokoch, súdny prieskum často strácal účel, pretože plynutím rokov už ochrana subjektívnych práv žalobcu nemohla byť reálne naplnená.

Ako by ste zhodnotili zavedenie dvojinstančného systému správneho súdnictva v roku 2004?

Keď sa rozbiehalo správne súdnictvo v roku 1992, existoval jednostupňový systém súdneho prieskumu, avšak bol rozvrstvený tak, že na krajských súdoch ako súdoch prvého aj posledného stupňa sa rozhodovali predovšetkým veci v oblasti katastra, pozemkového a stavebného práva. Finančné veci rozhodoval najvyšší súd ako súd prvostupňový a konečný. Zákonodarcia umožnil v roku 2004 presun všetkých finančných vecí z najvyššieho súdu s odôvodnením, že súdne konanie je vždy dvojinstančné. Len súdny prieskum rozhodnutí orgánov verejnej správy bol jednostupňový aj konečný, čím vraj nebol naplnený čl. 46 Ústavy, a teda to, že každý má prístup k súdu.

Ja som sa s tým však nikdy úplne nestotožnila, pretože súdny prieskum je vlastne tretím stupňom prieskumu rozhodnutia alebo postupu orgánu verejnej správy

v danej konkrétnej veci.

Keď bol prijatý Správny súdny poriadok, vychádzal práve z dvojinstančného rozhodovania pred správnym orgánom a opätovne zaviedol, že rozhodnutie (správneho) krajského súdu je konečné, avšak je tu možný určitý prieskum na základe podanej kasačnej sťažnosti. Najvyšší súd, a dnes najvyšší správny súd, či na základe odvolania alebo kasačnej sťažnosti, je takmer rovnako zatažený kasačnými sťažnosťami, pričom kasačná sťažnosť mala byť vnímaná ako mimoriadny opravný prostriedok, obdobne ako kedysi dovolanie. V skutočnosti však nahrádza druhý stupeň súdneho prieskumu zákonnosti rozhodovania alebo postupov orgánov verejnej správy.

Ako by ste zhodnotili zavedenie inštitútu podania ústavnej sťažnosti a jeho vplyv na správne súdnictvo?

Každý účastník konania, ktorý nie je spokojný s rozhodnutím ktoréhokoľvek súdu, má právo podať ústavnú sťažnosť, ak sa domnieva, že boli porušené jeho základné práva a slobody, a to aj vo vzťahu k rozhodovacej činnosti v správnom súdnictve. Je potrebné si uvedomiť, že ústavný súd nie je pokračovaním činnosti všeobecných a správnych súdov, ale samostatná inštitúcia, ktorej cieľom je zasiahnuť do rozhodovacej činnosti súdov vtedy, keď rozhodnutím došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa. Ostáva samozrejme na sťažovateľovi, respektíve právnej schopnosti jeho advokáta, ako odôvodní ústavnú sťažnosť tak, aby dosiahol úspech.

S ústavnými sťažnosťami sa v poslednom období akoby roztrhlo vreco. Každý nespokojný účastník konania s rozhodnutím tunajšieho súdu podáva ústavnú sťažnosť a odôvodňuje ju tým, že najvyšší správny súd podľa neho rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, jeho rozhodnutie je arbitrárne a neústavné a došlo ním k porušeniu základných ľudských práv.

Avšak pozorujeme rozhodnutia ústavného súdu, ktorými najčastejšie odmieta ústavné sťažnosti týkajúce sa našich rozhodnutí, treba vnímať, že ich skutočne zruší až ak sa najvyšší správny súd odchýlil od hmotnoprávnej úpravy alebo

ústavne neudržateľným spôsobom porušil procesné práva účastníkov konania.

Rozhodnutia ústavného súdu vo vzťahu k nášmu súdu ma naplňajú vnútorným uspokojením, že ústavný súd nenahrádza činnosť najvyššieho správneho súdu, či všeobecných súdov, ale zameriava sa na to, či našimi rozhodnutiami bolo porušené ústavné právo sťažovateľa. Ak zoberieme do úvahy roky činnosti najvyššieho správneho súdu, zrušené rozhodnutia by sa snád' dali spočítať na prstoch jednej ruky.

Prísediaci sudcovia

Disciplinárny senát najvyššieho správneho súdu rozhodujúci o disciplinárnej zodpovednosti viacerých právnických profesií v prvom stupni sa skladá z predsedu disciplinárneho senátu (za ktorého môže byť určený len sudca najvyššieho správneho súdu), dvoch sudcov disciplinárneho senátu (ktorými môžu byť taktiež iba sudcovia najvyššieho správneho súdu) a dvoch prísediacích sudcov disciplinárneho senátu.

Predsedovia a sudcovia disciplinárnych senátov sú určovaní predsedom najvyššieho správneho súdu zo sudcov tunajšieho súdu v rozvrhu práce na obdobie troch rokov, po uplynutí ktorých sa zloženie disciplinárnych senátov musí zásadným spôsobom obmeniť. Na druhej strane, prísediaci sudcovia disciplinárnych senátov sú vyberaní na *ad hoc* báze z tzv. databáz prísediacích, vždy pri zaevidovaní disciplinárneho návrhu a pre každý disciplinárny návrh osobitne.

Právna úprava vzniku funkcie prísediaceho sudcu disciplinárneho senátu, podmienok zvolenia do funkcie, zániku funkcie, dĺžky funkčného obdobia, databáz prísediacích sudcov a iné dôležité aspekty spojené s postavením prísediacích sudcov sú obsiahnuté v Disciplinárnom súdnom poriadku.

Disciplinárny súdny poriadok explicitne stanovuje, že zákonným sudcom na účely disciplinárneho konania je okrem predsedu disciplinárneho senátu a sudcov disciplinárneho senátu aj prísediaci vybraný do disciplinárneho senátu podľa tohto zákona.

Platí zásada, že dvaja prísediaci sudcovia z disciplinárneho senátu sú vždy rovnakého povolania ako disciplinárne obvinený – s výnimkou disciplinárnych vecí týkajúcich sa sudcov, kde členmi senátu sú traja sudcovia najvyššieho správneho súdu a prísediacimi sudcami sú právnici z inej sféry, napríklad advokáti alebo akademici. Takéto nastavenie má zaručiť potrebnú mieru transparentnosti konania a legitimitu členov disciplinárneho senátu.

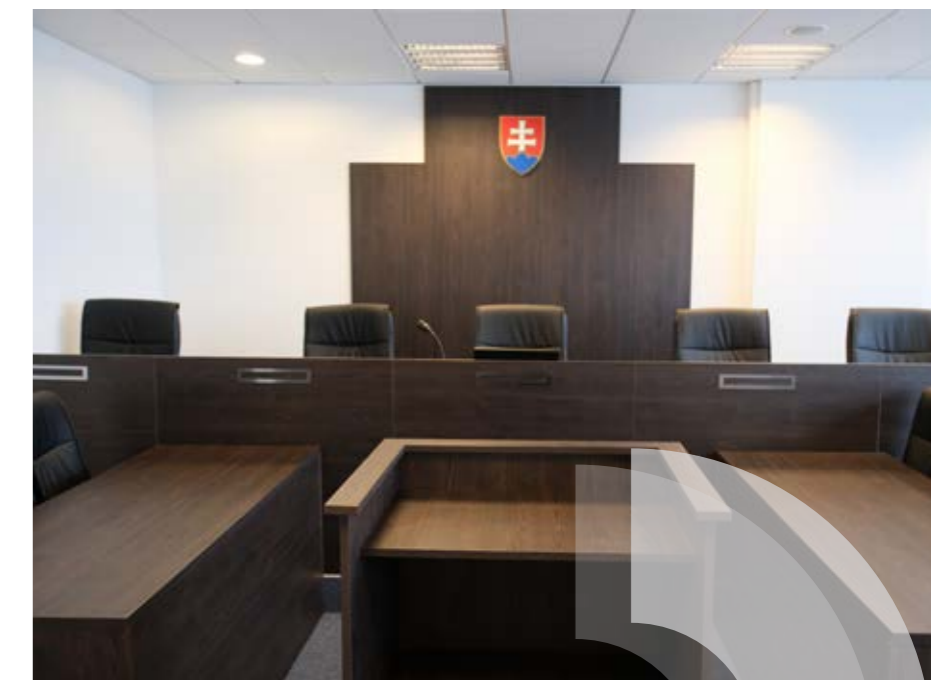
Prísediaci sudcovia sú vyberaní z databáz prísediacích sudcov, pričom na účely vytvárania disciplinárnych senátov sa tvoria databázy prísediacích sudcov z radov

- prokurátorov zvolených Radou prokurátorov Slovenskej republiky,
- súdnych exekútorov zvolených prezídiom Slovenskej komory exekútorov,
- notárov zvolených prezídiom notárskej komory,
- iných osôb zvolených súdnou radou.

Funkčné obdobie prísediaceho sudcu je trojročné a začína plynúť odo dňa jeho zvolenia do príslušnej databázy prísediacích.

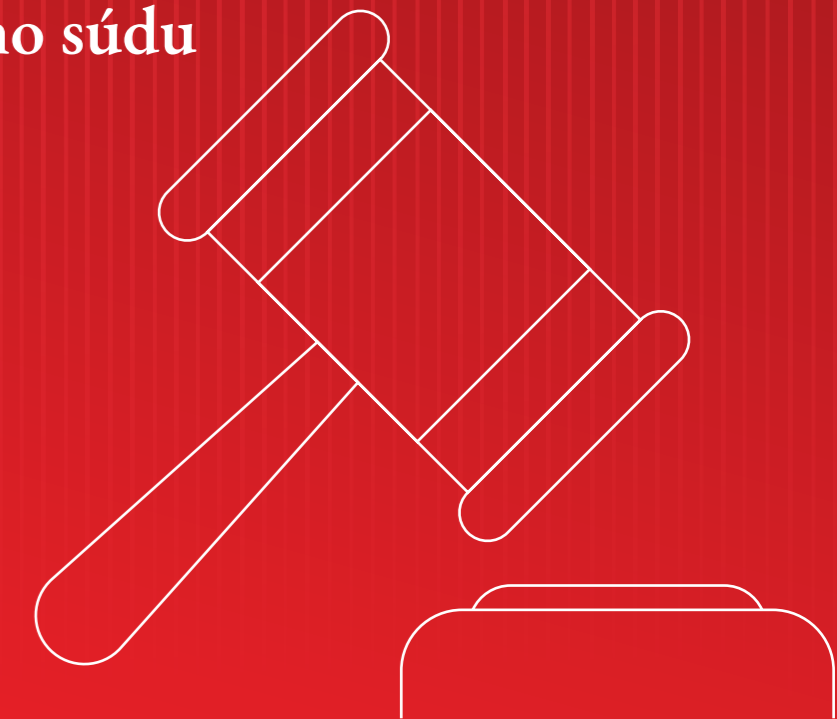
Celkový počet prísediacích sudcov k 31. decembru 2025 je 94, a to vrátane tých (7), ktorým už uplynulo funkčné obdobie, avšak v súlade s § 10 ods. 6 DSP sú stále prísediacimi sudcami z dôvodu potreby dokončenia vecí.

V zmysle zákona platí, že každá databáza musí obsahovať minimálne 15 prísediacích sudcov. V prípade, že sa v databáze nenachádza potrebný počet prísediacích sudcov, predseda najvyššieho správneho súdu bezodkladne požiada príslušný orgán o ich doplnujúcu voľbu.

**Rozhodovacia činnosť
najvyššieho správneho súdu**

Rozhodovacia činnosť najvyššieho správneho súdu

Finančná agenda

5

Najvyšší správny súd pri svojom vzniku v auguste 2021 prevzal od správneho kolégia najvyššieho súdu obsiahlu agendu finančných vecí, čo mu umožnilo nadviazať na jeho predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť. Finančné veci predstavujú približne tretinu agendy súdu a najväčšiu časť tvoria daňové spory súvisiace s nepriznaním práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty.

Súd už úvodom svojimi rozhodnutiami vo finančných veciach prispel k dodržiavaniu procesných práv daňových subjektov. Za zmienku stojí najmä rozhodovacia činnosť súdu vo vzťahu k oboznámeniu daňových subjektov s pochybnosťami správcu dane, čo im následne umožňuje efektívne realizovať proces dokazovania už v priebehu daňovej kontroly (rozsudok sp. zn. 1Sžfk/10/2020 z 24. februára 2022, 18/2022 ZNSS).

Významný posun sa dosiahol pri tvorbe a zjednocovaní judikatúry v oblasti dane z pridanej hodnoty. V rozhodnutiach súdu sa presadila požiadavka na jednoznačné určenie dôvodu, pre ktorý nie je daňovému subjektu priznané právo na odpočítanie dane tak, aby nedochádzalo k neprípustnému zmiešavaniu týchto dôvodov (rozsudok sp. zn. 2Sfk/68/2022 z 30. marca 2023).

V dôsledku aplikácie rozhodnutí SD EÚ sa dosiahol pokrok v zjednocovaní výkladu podmienok pre uplatnenie práva na odpočítanie dane z pridanej hodnoty, čoho dôsledkom je príklon Finančnej správy Slovenskej republiky od posudzovania splnenia hmotnoprávných podmienok na odpočítanie dane

k preukazovaniu účasti daňových subjektov na podvodoch na dani z pridanej hodnoty (napríklad rozsudok sp. zn. 2Sžfk/31/2019 z 31. januára 2022, 17/2022 ZNSS a rozsudok sp. zn. 3Sžfk/15/2020 z 30. júna 2022, 23/2022 ZNSS).

Práve tvorba novej rozhodovacej činnosti k posudzovaniu účasti daňových subjektov na podvodoch na dani z pridanej hodnoty vo finančnej agende je jedným z úspechov súdu vo finančných veciach. V snahe o oboznámenie odbornej verejnosti s touto problematikou súd v spolupráci s najvyšším súdom usporiadal na svojej pôde i odborné podujatie s názvom *Interdisciplinárne pohľady na daňový podvod*, ktoré sa konalo 24. októbra 2023.

Neoceniteľnú úlohu pri zjednocovaní judikatúry vo finančných veciach zohráva veľký senát súdu, ktorý rozhodoval najmä otázky týkajúce sa fikcie doručenia (uznesenie sp. zn. 19SVs/3/2023 zo 4. decembra 2023), posudzovania účelnosti prerušenia daňového konania v dôsledku medzinárodnej výmeny informácií (rozsudok sp. zn. 19SVs/4/2023 z 27. marca 2024) a vrátenia preplatku na dani z príjmov (rozsudok sp. zn. 19SVs/2/2024 z 26. marca 2025).

V rámci výkladu práva EÚ vo finančných veciach sa súd obrátil na SD EÚ s dvoma návrhmi na začatie prejudiciálneho konania, a to vo veci C-151/23 ZSE Elektrárne, s.r.o. (uznesenie sp. zn. 1Sžfk/4/2021 z 30. januára 2023) a vo veci C-201/24 A.En. Slovensko s.r.o. (uznesenie sp. zn. 5Sžfk/10/2021 z 29. februára 2024).

Aké výzvy čakajú súd do budúcnosti? Bude potrebné pokračovať v zjednocovaní judikatúry a v dôslednej aplikácii rozhodnutí SD EÚ. Výzvou bude i nová problematika transferového oceňovania a boja proti agresívnemu daňovému plánovaniu v oblasti medzinárodného zdaňovania vo veciach, ktoré aktuálne preskúmajú správne sudy.

JUDr. Juraj Vališ, PhD., predseda senátu najvyššieho správneho súdu

Azylová a cudzinecká agenda

5

Dilemy azylového sudcu balansujú medzi prísnyim zákonom a súcitom s tragickým osudom utečenca, medzi rozhodovaním jednotlivého prípadu a zvažovaním všeobecných dôsledkov. Ako píše Pavel Holländer: *Akokoľvek azylové rozhodovanie musí byť spojené s jasným zákonným uchopením jeho účelov a integračným potenciálom krajiny, v konečnom dôsledku sudca zostáva osamotený stojac pred nutnosťou prijať rozhodnutie.*

Sudcovia pôsobiaci v senátoch špecializujúcich sa na azylovú a cudzineckú agendu najvyššieho správneho súdu sa už takmer päť rokov pokúšajú ukázať východisko z tejto sudcovskej dilemy – ponúkajú pohľad reprezentujúci *ratio*, pohľad zahrnujúci kľúčové parametre rozhodovania azylovej problematiky obsiahnuté v zákonoch, medzinárodných zmluvách, právnych aktoch EÚ a zároveň sa svojimi rozhodnutiami pokúšajú apelovať na humanitu, ľudskosť, empatiu.

Či sa nám darí súlad medzi *ratiom* a *étosom* vybalansovať, posúďte na výbere rozhodnutí, ktoré boli publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu. Umožňujú sledovať výkladové trendy v azylovej a cudzineckej judikatúre, ktoré majú svoje pevné ukotvenie hneď v prvej zbierke.

A. Rozhodnutia najvyššieho správneho súdu zo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. 1/2022: administratívne vyhostenie a zrušenie udeleného pobytu

V rozhodnutí publikovanom pod č. 6/2022 ZNSS (rozsudok sp. zn. 10Sžak/14/2020 z 29. septembra 2021) najvyšší správny súd zdôraznil, že aj keď dôkazné bremeno nesie správny orgán, cudzinec musí aktívne poskytnúť

informácie o možných prekážkach vyhostenia. Správny orgán má zároveň povinnosť preveriť, či by návrat cudzinca neohrozil jeho život alebo slobodu.

V rozhodnutí publikovanom pod č. 7/2022 ZNSS (rozsudok sp. zn. 10Sžak/3/2021 z 28. októbra 2021) najvyšší správny súd na výklade ustanovení zákona o pobyte cudzincov objasnil, kedy môže správny orgán zrušiť udelený pobyt – len ak má jasné dôkazy, že cudzinec získal povolenie podvodne (napríklad klamlivými údajmi). Rozhodnutie reparovalo nesprávny výklad zákona správnym orgánom a stanovilo jasné pravidlá pre takéto prípady.

B. Rozhodnutia najvyššieho správneho súdu zo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. 3/2022: odmietnutie vojenskej služby – rôzne dôvody, rôzne právne závery

V rozhodnutí publikovanom pod č. 31/2022 ZNSS (Sýria) (rozsudok sp. zn. 2Sak/8/2022 z 27. júna 2022) najvyšší správny súd judikoval, že obavy z vojenskej služby kvôli všeobecne zlej bezpečnostnej situácii a strachu z povolania do armády nepostačujú na priznanie azylu, ak nejde o odmietnutie z dôvodov náboženstva, politických názorov, etnického pôvodu, či príslušnosti k určitej sociálnej skupine.

V rozhodnutí publikovanom pod č. 32/2022 ZNSS (Turecko) (rozsudok sp. zn. 2Sak/5/2021 z 31. januára 2022) najvyšší správny súd pripustil, že ak by bola vojenská služba spojená s účasťou na represióch voči vlastnej etnickej skupine, žiadateľ môže byť prenasledovaný z dôvodov etnickej príslušnosti. V takýchto prípadoch musí správny orgán dôkladne posúdiť, či odmietnutie služby zakladá nárok na medzinárodnú ochranu.

Uvedené rozhodnutia ukazujú, že motivácia odmietnutia vojenskej služby je kľúčová pri posudzovaní žiadostí o azyl.

C. Rozhodnutia najvyššieho správneho súdu zo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. 1/2023 týkajúce sa azylu: určitá sociálna skupina, právo na vypočutie, prospektívnosť prenasledovania, informácie o krajine pôvodu, doplnková ochrana

Najvyšší správny súd sa v roku 2022 zaoberal viacerými významnými právnymi otázkami v prípadoch, ktoré mali aj silný ľudský rozmer. Išlo najmä o utečencov z Afganistanu, ktorých sa podarilo evakuovať na Slovensko vďaka známej afganskej režisérke. Tá po nástupe Talibanu do Kábulu v roku 2021 pomohla dostať do bezpečia viacerých ohrozených umelcov, učiteľky a spolupracovníkov Afghan Filmu. Ich príbehy, spojené s odporom voči talibanskej ideológii a presadzovaním práv žien, sa neskôr dostali až pred najvyšší správny súd a naplnili spolu s rozhodnutiami týkajúcimi sa zaistenia celú jednu zbierku (č. 1/2023).

▪ Žiadateľ o azyl – spolupracovník známej afganskej režisérky

Najvyšší správny súd sa v rozhodnutí publikovanom pod č. 39/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/12/2022 z 26. októbra 2022) zaoberal prípadom žiadateľa o azyl, ktorý pricestoval na Slovensko v auguste 2021 spolu so známou afganskou filmárkou a ďalšími ohrozenými osobami po prevzatí moci Talibanom. Žiadateľ tvrdil, že pre svoju spoluprácu so známou afganskou režisérkou a prácu vo filmovom priemysle môže byť Talibanom vnímaný ako osoba s neželanými pripisovanými politickými názormi. Azyl mu nebol udelený, získal len doplnkovú ochranu. Správny súd jeho žalobu zamietol, no najvyšší správny súd jeho rozhodnutie zmenil a vec vrátil správneho orgánu na ďalšie konanie.

Najvyšší správny súd uznal, že prenasledovanie môže vyplývať aj z pripisovaného politického presvedčenia – bez ohľadu na to, či ho žiadateľ reálne zastáva. Táto interpretácia je v súlade s judikatúrou a znamená, že spolupráca s výraznou postavou afganskej kultúry, ktorá svojou tvorbou bojuje za práva žien, môže byť vnímaná ako pripisované politické presvedčenie, ergo dôvod na udelenie azylu. Z rozhodnutia boli publikované tri právne vety, podľa ktorých:

(i) príslušnosť k sociálnej skupine musí byť zreteľne vymedzená,

(ii) pojem určitej sociálnej skupiny nemožno vykladať neobmedzene široko a zabŕňať pod nebo aj také skupiny osôb, ktoré objektívne žiadny charakteristický znak nespája, alebo naopak osoby, ktoré sú prenasledované z iného azylového dôvodu (napríklad náboženstva či politického presvedčenia),

(iii) ak je dôvodom prenasledovania politické presvedčenie, má byť posudzovaný práve z tohto dôvodu, a nie z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine.

▪ Žiadateľka o azyl – afganistanská učiteľka a nespoľahlivé správy o krajine

V rozhodnutí publikovanom pod č. 40/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/15/2022 z 28. novembra 2022) išlo o žiadateľku o azyl z Afganistanu, ktorá sa domáhala ochrany ako učiteľka, ktorej Taliban znemožnil vykonávať povolanie. Zároveň bola dcérou vojaka a manželkou tlmočníka americkej armády. Namietala, že migračný úrad rozhodoval na základe neaktuálnych správ o krajine, pričom poukázala na správu Amnesty International o zhoršení práv žien pod vládou Talibanu. Najvyšší správny súd jej dal za pravdu, zrušil rozhodnutie o neudelení azylu a vrátil vec na ďalšie konanie.

Z rozsudku boli publikované právne vety, ktoré zdôrazňujú, že *informácie o krajine pôvodu musia byť v maximálnej možnej miere (i) relevantné, (ii) dôveryhodné a vyvážené, (iii) aktuálne a overené z rôznych zdrojov, a (iv) transparentné a dohladateľné, t. j. s uvedením zdroja, z ktorého správny orgán čerpal.*

▪ Žiadateľka o azyl – herečku z filmu známej afganskej režisérky

V rozhodnutí publikovanom pod č. 41/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/16/2022 z 28. novembra 2022) riešil najvyšší správny súd prípad žiadateľky o azyl z Afganistanu, ktorá účinkovala vo filme známej afganskej režisérky. Azyl jej udelený nebol, získala len doplnkovú ochranu. Správny súd jej žalobu zamietol.

Stážovateľka namietala, že nebola vypočutá za prítomnosti tlmočníka z jazyka dari, hoci o to žiadala, a že súd nesprávne vyhodnotil, že nemá nárok na azyl len preto, že v minulosti nebola prenasledovaná. Na najvyššom správnom súde uspela.

Najvyšší správny súd zdôraznil:

(i) právo na vypočutie je kľúčové pre spravodlivý proces,

(ii) pri azyle sa posudzuje riziko budúceho prenasledovania, nie nutne minulé prenasledovanie,

(iii) subjektívny strach aj objektívne okolnosti musia byť dôkladne preskúmané.

Z prípadu boli publikované právne vety, ktoré podčiarkujú význam vypočutia žiadateľa a rešpektovania zásady rovnosti strán.

▪ Ruský žiadateľ o azyl – doplnková ochrana

V rozhodnutí publikovanom pod č. 42/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/18/2022 z 31. januára 2023) išlo o prípad žiadateľa o azyl z Ruskej federácie, ktorý tvrdil, že mu hrozí prenasledovanie kvôli videám, ktoré mal natáčať o blahobyte zamestnancov ruských železníc. Najprv uvádzal, že pracoval pre rôznych ruských opozičných politikov. Rovnako tvrdil, že sa obáva násilia v dôsledku vojny na Ukrajine.

Pre rozporuplné a nedôveryhodné výpovede mu nebol udelený ani azyl, ani doplnková ochrana. Správny súd žalobu zamietol. Kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť žalobcu. Zverejnené právne vety zdôrazňujú, že:

(i) pri doplnkovej ochrane je najprv nutné posúdiť, či v krajine prebieha ozbrojený konflikt,

(ii) absencia podmienky medzinárodného, respektíve vnútorného ozbrojeného konfliktu v krajine pôvodu vylučuje posúdenie ďalších podmienok

v zmysle zákona (t. j. existenciu vážneho a individuálneho ohrozenia života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násilia a jeho intenzity).

D. Rozhodnutia najvyššieho správneho súdu zo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. 1/2023 týkajúce sa zaistenia

Z publikovaného rozhodnutia pod č. 43/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/5/2022 z 21. marca 2022) – z právnej vety vyplýva, že ak správny orgán pri predĺžení zaistenia podľa § 88 ods. 4 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene doplnení niektorých zákonov vychádza z vyjadrení cudzinca, že v krajine pôvodu mu nehrozí nebezpečenstvo a odišiel z ekonomických dôvodov, všeobecné tvrdenia o zlej bezpečnostnej situácii v krajine sú príliš neurčité na to, aby sa na ich základe dospelo k záveru o prekážkach vycestovania, ktoré by spochybnili účelnosť zaistenia alebo jeho predĺženia.

Z publikovaného rozhodnutia pod č. 44/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/11/2022 z 28. septembra 2022) – z právnej vety vyplýva, že ak stážovateľ namietá neefektívnosť zaistenia na účel administratívneho vyhostenia podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a tvrdí, že jeho vyhostenie do krajiny pôvodu je nerealizovateľné, je jeho úlohou predložiť dôkazy o neuskutočniteľnosti vyhostenia. Ak z administratívneho spisu nevyplývajú dôvody pre nerealizovateľnosť vyhostenia a stážovateľ nepredložil dôkazy o ohrození svojho života alebo slobody v krajine pôvodu, jeho námietka neefektívnosti zaistenia, najmä po tom, čo bol vyhostený, nie je opodstatnená.

Z publikovaného rozhodnutia pod č. 45/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 1Sak/12/2022 z 22. júla 2022) – z právnej vety vyplýva, že vzhľadom na nesúlad § 89 ods. 2 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s právom EÚ nemožno túto časť právnej úpravy uplatniť. Správne orgány musia vždy individuálne zvážiť miernejšie opatrenia podľa § 89 ods. 1 uvedeného zákona. Zaistenie má byť krajným riešením (*ultima ratio*), nie automatickým postupom. Ak nie je nevyhnutné a primerané okolnostiam

prípadu, ide o svojvoľné zaistenie.

E. Rozhodnutie najvyššieho správneho súdu zo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. 4/2023 týkajúce sa azylu: žiadateľ z Maroka neuspel s argumentom „utečenca na mieste“

V rozhodnutí publikovanom pod č. 61/2023 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/1/2023 z 30. marca 2023) išlo o marockého žiadateľa o azyl, ktorý sa obával prenasledovania v krajine pôvodu, pretože bol na Ukrajine vyšetrovaný pre podozrenie z kontaktov s radikálnymi organizáciami. Po vojne z Ukrajiny odišiel a požiadal o azyl na Slovensku. Azyl mu udelený nebol a nebola mu poskytnutá ani doplnková ochrana, keďže údajné riziko vychádzalo z podozrení, nie z prenasledovania za uplatňovanie práv a slobôd mimo krajiny pôvodu.

Najvyšší správny súd zamietol kasačnú sťažnosť a v právnej vete objasnil, že utečenec *sur place* (utečenec na mieste) je osoba, ktorá sa stala utečencom v dôsledku nových okolností vo svojej vlasti počas neprítomnosti. Cudzinec sa ocitne v podobnej situácii, ak sa mimo vlasti vystaví riziku postihu štátnou mocou pri návrate, napríklad uplatňovaním svojich základných práv a slobôd. Ak však žiadateľ o azyl nepreukáže, že sa vystavil tomuto riziku, nemôže byť považovaný za utečenca *sur place*.

F. Rozhodnutie najvyššieho správneho súdu zo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. 1/2024 týkajúce sa azylu: maloletý žiadateľ o azyl

Z publikovaného rozhodnutia pod č. 67/2024 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/5/2023 z 29. mája 2023) vyplýva, že maloletý žiadateľ o azyl má právo byť vypočutý v súlade so zásadou najlepšieho záujmu dieťaťa. Správny orgán je povinný informovať maloletého o tomto práve a poskytnúť mu objektívne informácie o konaní. Osobitnú pozornosť treba venovať pohovoru s maloletým bez sprievodu, ktorý musí viesť kvalifikovaná osoba a prispôbiť ho veku a vyspelosti dieťaťa. Ak maloletý nie je schopný poskytnúť relevantné informácie,

treba zohľadniť objektívne faktory, ako situáciu v krajine pôvodu alebo rodinné väzby, vždy s ohľadom na najlepší záujem dieťaťa.

G. Rozhodnutie najvyššieho správneho súdu zo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu č. 1/2025 týkajúce sa azylu: určitá sociálna skupina

Z publikovaného rozhodnutia pod č. 96/2025 ZNSS (rozsudok sp. zn. 2Sak/4/2024 z 31. júla 2024) – z právnej vety vyplýva, že príslušnosť k sociálnej skupine homosexuálov spĺňa prvý predpoklad pre azyl, avšak na jeho udelenie to nestačí, ale musí byť splnená aj podmienka odôvodneného strachu z prenasledovania z tohto dôvodu. Tento strach musí vyplývať buď z osobnej skúsenosti žiadateľa alebo z prenasledovania danej skupiny v krajine. Ak žiadateľ nepreukáže splnenie týchto oboch podmienok, nemôže byť považovaný za prenasledovaného z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine.

Pár slov na záver

Ani my sudcovia by sme nemali zabúdať na to, že spoločne môžeme prispievať k vytváraniu spravodlivejšieho a inkluzívnejšieho právneho rámca pre všetkých, ktorí sa z rôznych dôvodov rozhodli opustiť svoj domov a vydať sa na strastiplnú cestu do bezpečnejšieho prostredia, ktoré našťastie na Slovensku máme.

Britsko-somálsky básnik Warsan Shire v básni Domov píše: *Nikto neodíde z domu, pokiaľ domov nie sú ústa žraloka, nikto neposadí svoje deti do člna, pokiaľ voda nie je bezpečnejšia ako pevnina.*

Ak by sa okolnosti zmenili, utečencom by mohol byť ktokoľvek. Utečencom by ste mohli byť vy aj ja.

JUDr. Elena Berthotyová, PhD., predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu

Sociálna agenda

5

Najvyšší správny súd ako primárne súd kasačný v postavení poslednej inštancie rozhoduje spory, ktoré sa v podstate dotýkajú všetkých oblastí verejného života, v ktorom štát a ním reprezentované orgány v podobe vonkajších prejavov výkonnej moci ovplyvňujú postavenie fyzických a právnických osôb, ich práv, právom chránených záujmov a tiež povinností vo svojich najrôznejších formách.

Zvlášť citeľne tieto prejavy možno vnímať vo vzťahu k občanom domáhajúcim sa ochrany svojich práv na úseku, v ktorom štát realizuje svoju sociálnu politiku, snažiac sa pokryť rôzne sociálne udalosti (napríklad narodenie dieťaťa, dožitie určitého veku, nepriaznivý zdravotný stav, strata zamestnania, úmrtie), ktoré sa v zásade dotýkajú každého jedného občana bez ohľadu na to, či ide o osoby v pred-produktívnom, produktívnom alebo v po-produktívnom veku. Z tohto dôvodu, ako aj z dôvodu pomerne enormného nápadu vecí napádaných do sociálneho registra možno s plnou vážnosťou konštatovať, že sociálna agenda tvorí základný stavebný kameň správneho súdnictva. Zároveň je agendou pomerne špecifickou, čoho dôkazom je (okrem iného) napríklad zriadenie v Správnom súdnom poriadku osobitného typu žaloby v sociálnych veciach a tiež s tým súvisiace špecifické procesné pravidlá, ako napríklad absencia povinného právneho zastúpenia, oslobodenie od poplatkovej povinnosti, „neviazanosť“ dôvodmi a rozsahom správnej žaloby a tiež kasačnej sťažnosti a pod.

V rámci sociálnej agendy má najzásadnejšie postavenie skupina sporov vecne spadajúca do rámca systému sociálneho zabezpečenia, ktorý je v Slovenskej republike založený na troch pilieroch, a tými sú (i) poisťovací systém (príspevkový systém viažuci sa na výkon ekonomickej činnosti umožňujúcej fyzickej osobe byť poistencom, a teda aj plniť si povinnosti súvisiace s odvodovými povinnosťami

pre prípad vzniku sociálnej udalosti), (ii) systém štátnej sociálnej podpory (proces poskytovania štátnych dávok; nie je podmienený účasťou na sociálno-poisťovacích právnych vzťahoch a ani príjmovými pomermi oprávnených osôb) a (iii) systém sociálnej pomoci (vychádza predovšetkým z príjmových pomerov, ide o tzv. testované dávky poskytované tým osobám, ktoré to vzhľadom na svoju sociálnu a ekonomickú situáciu reálne potrebujú).

Konkrétne, v rámci rozhodovania v sociálnej agende ide primárne o rozhodovanie v dávkových veciach (dôchodkové zabezpečenie vrátane sporov s cudzím prvkom s primárnym akcentom na právo EÚ), v nedávkových veciach sociálneho poistenia, sociálne zabezpečenie príslušníkov ozbrojených zložiek, dôchodkové nároky plynúce zo štátnozamestnaneckého pomeru, osobitné vzťahy sudcov a prokurátorov, zdravotné poistenie, zdravotná starostlivosť, štátne sociálne dávky (rodičovský príspevok, príspevok pri narodení dieťaťa a iné), sociálnu pomoc (hmotná núdza), služby zamestnanosti, poistenie pre prípad nezamestnanosti alebo platobnej neschopnosti, sociálne služby, podpora rodiny, odškodňovanie podľa zákonov o rehabilitáciách a iné. Nemenej zásadným je v tomto smere, aj s ohľadom na ľudský faktor vo svetle chápania ľudskej prirodzenosti a jej rešpektovania, súdny prieskum rozhodnutí v oblastiach, v ktorých je daná právomoc úradov práce, sociálnych vecí a rodiny na úseku rozhodovania o peňažných príspevkoch kompenzujúcich sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia v oblastiach ako sú mobilita a orientácia, komunikácia, zvýšené výdavky vznikajúce v súvislosti s ťažkým zdravotným postihnutím, sebaobsluha. Ide o pomerne citlivé konania dotýkajúce sa samotnej statusovej stránky osôb s ťažkým zdravotným postihnutím a zásadnou mierou ovplyvňujúce spôsob a tiež samotnú kvalitu života a možnosti ich participácie v rôznych spoločenských vzťahoch vrátane ich rodinných príslušníkov.

Možno uzavrieť, že spory vecne spadajúce pod rozsah sociálneho práva obsahovo pokrývajú širokú škálu prípadov, ktoré sa v podstate svojím dosahom

a závažnosťou dotýkajú každého z nás. Bez ohľadu na to, či ide o rozhodovanie Sociálnej poisťovne na úseku dôchodkových dávok a iných dávok adresovaných fyzickým osobám, príslušných útvarov sociálneho zabezpečenia vo veciach služobného pomeru, prípadne úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a iných orgánov verejnej správy vykonávajúcich osobitnými právnymi predpismi vymedzenú právomoc v sociálnej oblasti, je potrebné mať vždy na pamäti, že na konci každého jedného takéhoto (rozhodovacieho) procesu je občan, pre ktorého a jeho blízkych môže mať takéto rozhodnutie závažné následky zásadným spôsobom ovplyvňujúce spôsob a kvalitu života. Tento fakt zároveň zvyrazňuje zásadnú úlohu správneho súdnictva a zvlášť najvyššieho správneho súdu ako súdu vykonávajúceho súdny prieskum jednotlivých rozhodovacích procesov naprieč celou verejnou správou a zabezpečujúceho jednotu a zákonnosť rozhodovania vo sfére správneho súdnictva.

Len na ilustráciu a zvyraznenie zásadnej úlohy najvyššieho správneho súdu možno poukázať na závery plynúce z rozsudku najvyššieho správneho súdu sp. zn. 6Ssk/21/2021 z 12. januára 2023.

Podľa menovaného rozsudku príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny nevyhoviel žiadosti žalobkyne a nepriznal jej peňažný príspevok na opatrovanie fyzickej osoby.

Ako dôvod uviedol, že úkony opatrovania je potrebné vykonávať výlučne osobne, denne a počas celého dňa. Opatrovateľ musí byť cez deň k dispozícii opatrovanému, a to práve vtedy, keď to potrebuje. Táto podmienka podľa úradu práce nebola splnená, keď mal preukázané, že žalobkyňa mala uzatvorenú dohodu o pracovnej činnosti z 24. mája 2020 na dobu určitú (od 25. mája 2020 do 31. decembra 2020) s dohodnutým druhom práce –časníčka (vydávanie obedov) a s dohodnutým rozsahom pracovného času do 10 hodín týždenne, podľa potreby zamestnávateľa. V administratívnom spise žalovaného sa tiež nachádzalo potvrdenie zamestnávateľa žalobkyne zo 16. októbra 2020 o tom, že pracovný

čas žalobkyne je flexibilný, maximálne dve hodiny denne s tým, že podľa potreby má žalobkyňa možnosť opustiť miesto výkonu práce. Z príslušného potvrdenia ďalej vyplývalo, že žalobkyňa v mesiaci august 2020 odpracovala 21 dní, pondelok až piatok v čase od 11:00 hod. do 12:00 hod. a v mesiaci september 2020 odpracovala 20 dní, pondelok až piatok v čase od 11.00 hod. do 12.00 hod. Rovnako bola nespornou tá skutočnosť, že cesta do práce a z práce trvá žalobkyňi maximálne tri minúty autom (pozn. súdu: overiteľné na základe verejne dostupného zdroja), počas neprítomnosti žalobkyne sa o opatrovanú fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím starala matka žalobkyne alebo sestra žalobkyne.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny ako odvolací správny orgán žalobkyňou podané odvolanie zamietlo a potvrdilo prvostupňové správne rozhodnutie úradu práce.

Spornou v tomto prípade zostala otázka, či výkon zamestnania žalobkyne bráni naplneniu účelu a rozsahu opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, čo je jednou z podmienok na priznanie peňažného príspevku na opatrovanie.

Po preskúmaní veci najvyšší správny súd dospel k záveru, že správne orgány nepostupovali správne, keď žalobkyňi nepriznali peňažný príspevok na opatrovanie výlučne z dôvodu, že žalobkyňou vykonávané zamestnanie (súd podotýka, že v marginálnom rozsahu) je v rozpore s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

V tomto smere najvyšší správny súd zdôraznil, že rozhodujúcim je, či výkon konkrétneho zamestnania je v súlade s účelom a rozsahom opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím tak, ako to predpokladá ustanovenie § 40 ods. 13 zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Za týmto účelom je potom žiaduce zo strany príslušného úradu práce vyhod-

nocovať zamestnanie opatrovateľa prísne individuálne, berúc zreteľ na okolnosti konkrétneho prípadu a situáciu opatrovateľa a opatrovaného s tým, že určité hodnotiace kritérium by mohla predstavovať povaha a charakter konkrétneho zamestnania, to či má opatrovateľ dohodnutý trvalý pracovný pomer alebo pracovný pomer na kratší pracovný čas, pevne stanovený pracovný čas alebo flexibilne stanovený pracovný čas, alebo či vykonáva prácu na základe jednej z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (dohoda o vykonaní práce, dohoda o pracovnej činnosti a dohoda o brigádnickej práci študentov). Týmto kritériom môže byť aj vzdialenosť od zamestnávateľa, respektíve od miesta výkonu práce (za predpokladu, že sídlo zamestnávateľa a miesto výkonu práce sú rozdielne). Výkon zamestnania v domácom prostredí nie je teda jedinou a výlučnou formou, ako vhodne prepojiť zamestnanie s opatrovateľskou činnosťou.

Tiež poukázal na fakt, že peňažný príspevok na opatrovanie je sociálna dávka, ktorú nemožno považovať za náhradu príjmu. Navyše, samotné priznanie tohto druhu peňažného príspevku je limitované takým spôsobom, že mesačný príjem z tohto zamestnania nemôže byť vyšší ako dvojnásobok sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu ustanoveného osobitným predpisom [§ 2 písm. a) zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov], z ktorého dôvodu možno pozitívne hodnotiť, že žalobkyňa prejavila snahu popri výkone opatrovateľskej činnosti si zvýšiť príjem aj inou formou, než možným a výlučným poberaním peňažného príspevku na opatrovanie. V súvislosti s poukazom žalovaného na to, že zdravotný stav opatrovanej fyzickej osoby si vyžadoval trvalú 24-hodinovú, t. j. nepretržitú starostlivosť, opateru a dohľad zo strany druhej osoby, teda opatrovateľ musí byť k dispozícii opatrovanej osobe vždy, keď to potrebuje, najvyšší správny súd zdôraznil, že vyžadovanie nepretržitej 24-hodinovej starostlivosti o fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím výlučne zo strany opatrovateľa nie je objektívne možné a v ľudských silách. Celodenná starostlivosť o opatrovanú osobu nemôže znamenať vzdanie sa akéhokoľvek osobného života opatrujúcej osoby a nemôže znamenať ani také

časové vymedzenie opatrovania, ktoré presahuje dennú únosnú mieru opatrovateľskej činnosti. Treba vziať zreteľ na skutočnosť, že ekvivalentom opatrovania je príspevok za opatrovanie, nie však odmena zodpovedajúca odpracovanej dobe. Zároveň uviedol, že o opatrovanú fyzickú osobu bolo v čase (krátkej) neprítomnosti žalobkyne náležite postarané zo strany sestry žalobkyne, čo napokon potvrdil aj samotný žalovaný.

V závere najvyšší správny súd skonštatoval, že dikcia zákona nemôže byť interpretovaná izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Ani samotný zákonodarca z pochopiteľných dôvodov nemôže relevantným spôsobom reagovať na všetky situácie, ktoré vo svojej individuálnej rovine odhaľuje a odkrýva až samotný život. Je preto úlohou súdu, aby aj vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu vyhodnotil, či striktná aplikácia právnej normy, respektíve právnych noriem na konkrétny prípad sa nepribližuje už k hranici prílišného formalizmu a lipnutí na bezpodmienečnom dodržiavaní právnej normy, ktorá je vzdialená od reálneho života a jeho rôznorodých foriem, ktoré so sebou život prináša.

Možno tiež spomenúť rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7Ssk/61/2021 z 27. septembra 2023, ktorý pojednával o nároku žalobkyne na materské.

Vo veci nebolo sporné, že žalobkyňa bola od roku 2017 až do 23. októbra 2018 v štyroch pracovnoprávných vzťahoch, ktoré jej zakladali účasť na nemocenskom poistení s tým, že štyrmi žiadosťami si požiadala o výplatu materského z nemocenských poistení plynúcich z týchto pracovnoprávných vzťahov.

Sociálna poisťovňa jej jedným rozhodnutím priznala nárok na materské z úhrnu vymeriavacích základov ako zamestnankyne vo vzťahu k dvom pracovnoprávnym vzťahom; o zvyšných dvoch rozhodla tak, že žalobkyňa nemá nárok na materské.

Spor spočíval vo výklade § 58 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, podľa ktorého sa nárok na nemocenskú dávku posudzuje samostatne

z každého nemocenského poistenia, a teda či samostatným nemocenským poistením treba rozumieť poistenie viazané na každý právny vzťah zamestnanca alebo či takéto paralelné (súčasne existujúce) právne vzťahy ku všetkým zamestnávateľom tvoria vo svojom súhrne iba jedno nemocenské poistenie.

V tomto smere najvyšší správny súd odkázal na ustanovenie § 20 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, podľa ktorého povinné nemocenské poistenie zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 tohto zákona vzniká od dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a), ods. 2 a ods. 3 a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu.

Dospel však k záveru, že uvedené ustanovenie pripúšťa dva možné výklady. Podľa jedného z týchto výkladov nemocenské poistenie vzniká vždy so vznikom takéhoto konkrétneho právneho vzťahu, teda zo vzťahu jedného zamestnanca k jednému zamestnávateľovi, kopíruje tento vzťah a následne zaniká okamihom tohto právneho vzťahu. Takýto výklad v podstate zastávala aj Sociálna poisťovňa, ktorá poukázala na to, že z každého takéhoto právneho vzťahu (jeho vznikom) vzniká samostatné nemocenské poistenie a nároky z každého samostatného nemocenského poistenia sa podľa vyššie citovaného § 58 ods. 1 majú posudzovať samostatne.

Podľa najvyššieho správneho súdu však ustanovenie § 20 ods. 1 pripúšťa aj iný výklad, pri ktorom sa pojmy právny vzťah, jeho vznik a zánik nebudú chápať ako právny dôvod a spôsob vzniku nemocenského poistenia, ale budú charakterizovať osobu zamestnanca na účely vzniku, trvania a zániku nemocenského poistenia. Citované ustanovenie možno teda vykladať aj tak, že nemocenské poistenie zamestnanca vznikne v deň, keď mu vznikne akýkoľvek právny vzťah, ktorý zakladá jeho postavenie zamestnanca v zmysle § 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Zanikne mu potom v taký deň, keď zanikne právny vzťah, ktorý mu toto postavenie zakladá. Inak povedané, citované ustanovenie § 20 ods. 1 možno vykladať aj tak, že kým určitá osoba je a zostáva zamestnan-

com, trvá na základe tohto ustanovenia jej nemocenské poistenie. Pritom však nie je podstatné, či týmto zamestnancom je na základe trvania jedného právneho vzťahu alebo na základe postupných paralelných alebo aspoň prekrývajúcich sa vznikov a zánikov právnych vzťahov počas tohto obdobia. Podľa tohto výkladu je tak podstatné len to, či táto osoba stále zostáva zamestnancom aspoň v jednom takomto právnom vzťahu, a kým ním zostáva, je povinne nemocensky poistená.

Ďalej najvyšší správny súd uviedol, že naviazanie povinného nemocenského poistenia na jeden konkrétny právny vzťah zamestnanca vedie k nerovnakému zaobchádzaniu s určitými osobami len v závislosti od toho, či sú v jednom takomto vzťahu alebo viacerých takýchto vzťahoch, hoci po všetkých ostatných stránkach sa môžu nachádzať v úplne totožnej situácii. Takéto „rozdelenie“ nemocenských poistení môže viesť k tomu, že dve osoby, ktoré vykonávajú prácu v právnom vzťahu zamestnanca za úplne rovnakých podmienok (pracovný čas, dosahovaný zárobok a ďalšie podmienky), sa môžu ocitať v diametrálne odlišných situáciách len preto, že jedna z nich všetku svoju prácu vykonáva v jednom právnom vzťahu zamestnanca, no druhá ju vykonáva vo viacerých súbežných pomeroch.

Súd sa stotožnil so žalobkyňou, že pri výklade uvedených právnych noriem je potrebné zohľadniť aj sociálnu realitu. Pre tú je typické, že v súčasnosti viac ľudí než v minulosti vykonáva zárobkovú činnosť vo viacerých pomeroch zamestnanca a len vďaka tomu sa im darí zabezpečiť si takú životnú úroveň, akú si iní dokážu zabezpečiť v rámci jedného takého pomeru (nízko platené zamestnania často nekvalifikovaných pracovníkov, napríklad rôzne pomocné sily, kde na trhu práce ani nie je možné získať pracovný pomer, či iný pomer zamestnanca na obvyklý 40-hodinový týždenný pracovný čas, ale je možné získať len viacero takýchto pomerov na kratší pracovný čas). Sociálne postavenie a tým ochrany-hodnosť takýchto zamestnancov sa však nijako nelíši od zamestnancov, ktorí pracujú v jednom pracovnom pomere. Jediný rozdiel v situácii zamestnanca dosahujúceho celý svoj príjem zo zárobkovej činnosti v jednom právnom vzťahu

a zamestnanca dosahujúceho ho vo viacerých právnych vzťahoch je len počet právnych úkonov (zmlúv, dohôd), ktorými sa jednotlivé pomery založili. Z hľadiska ochranného účelu nemocenského poistenia v zmysle § 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení však medzi týmito zamestnaniami nie je žiaden rozdiel.

Najvyšším správnym súdom prezentovaný výklad dôslednejšie rešpektuje princíp zásluhovosti v nemocenskom poistení. Na jednej strane totiž zabezpečuje, že v prípade viacerých paralelných právnych vzťahov vymeriavací základ zo žiadneho z nich nezostane nezohľadnený len preto, že sa tento vzťah medzičasom skončil a trvajú len zvyšné z nich. Na druhej strane však zároveň zabezpečí, že vždy budú zohľadnené vymeriavacie základy zo všetkých takýchto vzťahov aj vtedy, keď by pre zamestnanca bolo výhodnejšie zohľadňovať len jeho aktuálny vzťah a nie vzťahy skoršie. Zásluhovosť systému nemocenského poistenia totiž nie je len zásluhovosťou v prospech poistenca, teda jeho právom dosahovať čo najvyššie dávky, ak je to preňho výhodné. Zásluhovosť je princíp, podľa ktorého má dávka v rámci zákonom určenej dávkovej schémy čo najvernejšie zohľadňovať vymeriavací základ poistenca v príslušnom rozhodnom období.

Najvyšší správny súd následne pristúpil k zmene rozsudku správneho súdu a zrušil obe rozhodnutia Sociálnej poisťovne s tým, že v ďalšom konaní bude nanovo posúdený nárok žalobkyne na materské vychádzajúc z toho, že všetky jej právne vzťahy zamestnanca tvoria jedno nemocenské poistenie.

JUDr. Martin Tiso, sudca najvyššieho správneho súdu

Agenda v oblasti správneho trestania

5

Rozhodovacia prax najvyššieho správneho súdu v rámci správneho trestania do veľkej miery nadviazala na rozhodovacia činnosť správneho kolégia najvyššieho súdu.

Zároveň, vzhľadom na časový úsek začiatku svojej činnosti (2021), sa musel najvyšší správny súd venovať aj relatívne novým aspektom správneho trestania, ktoré súviseli najmä s právnou úpravou viažucou sa k pandémie COVID-19, a to osobitne v kontexte správnych deliktov s ňou spojených. Osobitný význam majú predmetné rozhodnutia vzhľadom na ústavnoprávny aspekt, v ktorom sa tieto protiprávne konania, respektíve postihy za ne interpretovali (napríklad rozsudok sp. zn. 4Stk/5/2024 z 23. októbra 2024, rozsudok sp. zn. 5Stk/10/2023 z 27. februára 2024, rozsudok sp. zn. 7Svk/16/2021 z 31. mája 2023, rozsudok sp. zn. 3Stk/4/2023 z 28. novembra 2024, rozsudok sp. zn. 8Stk/2/2023 z 30. mája 2024, rozsudok sp. zn. 2Stk/7/2023 z 30. apríla 2024, rozsudok sp. zn. 4Stk/23/2022 z 27. marca 2024, rozsudok sp. zn. 1Stk/15/2022 z 18. augusta 2023).

Najvyšší správny súd v rámci svojej rozhodovacej praxe na úseku správneho trestania precizoval tiež uplatniteľnosť niektorých zákonných pravidiel. Tu je možné poukázať napríklad na záver súdu, podľa ktorého trestnoprávne zásady nie je možné aplikovať na správne trestanie v plnom rozsahu [Ustanovenie § 195 písm. c) a d) SSP nešpecifikuje, ktoré zásady trestného konania a ukladania trestov je potrebné vziať v určitej oblasti správneho trestania do úvahy pri ukladaní sankcie. Naopak, z formulácie „ktoré je potrebné použiť“ vyplýva, že treba v každom jednotlivom prípade skúmať, ktoré z týchto zásad majú byť v konkrétnom administratívnom konaní uplatnené, a to s ohľadom na účel, ktorý tá-ktorá zásada sleduje (rozsudok sp. zn. 5Asan/12/2020 z 25. mája 2022, 25/2022 ZNSS).], čím najvyšší správny súd potvrdil potrebu skúmania relevancie jednotlivých

trestnoprávných zásad na správne trestanie a, naopak, neakceptoval ich paušálnu a neobmedzenú implementáciu pri postihovaní páchatel'ov správnych deliktov.

Jeden zo senátov najvyššieho správneho súdu poukázal na to, že pre správne trestanie je (okrem iného) typické aj uplatňovanie tzv. správnej úvahy, ako aj to, že súčasťou správneho trestania je aj aplikácia neurčitých právnych noriem, respektíve interpretácia neurčitých právnych pojmov. Vychádzajúc z tejto premisy potom neakceptoval, že by prípadná neurčitosť právnej úpravy mala automaticky znamenať nepostihnuteľnosť subjektu za správny delikt [napríklad rozsudok sp. zn. 5Stk/5/2022 z 27. apríla 2023: *V súvislosti s otázkou výkladu a aplikácie ustanovenia § 3 ods. 1 písm. c) zákona o reklame je zrejme, že predmetné ustanovenie zákona obsahuje právne pojmy (nahota, poboršujúci spôsob), ktoré pochopiteľne môžu vyvolávať polemiky o ich obsahu, respektíve spôsobe, či hľadiskách, z akých je nutné na nich nazerať. Samotnú skutočnosť, že v právnej úprave sú obsiahnuté aj neurčité právne pojmy (ktorých prítomnosť je z dôvodu rôznorodosti, či špecifik skutkových okolností posudzovaných prípadov reklamy napokon aj žiaduca) si však nemožno zamieňať s nejednoznačnosťou právnej úpravy, ktorá by mala ako taká vyústiť do jej výkladu v prospech účastníka konania. Je potrebné pripomenúť, že k výkladu týchto pojmov dochádza v rámci určitého myšlienkového procesu, v ktorom príslušné orgány verejnej správy realizujú svoju právomoc – správna úvaha. (...) Na tomto mieste kasačný súd poukazuje aj na to, že možno pripustiť, že rozhodnutia orgánov verejnej správy v tomto ohľade môžu obstáť i v prípade, ak síce nebudú obsahovať explicitne formulované zdôvodnenie tejto otázky (exaktná definícia pojmu –slovného spojenia „zobrazenie nahoty poboršujúcim spôsobom“), ale z kontextu celého odôvodnenia bude zrejme, prečo neprípustnosť danej reklamy dosahuje požadovanú mieru intenzity, prípadne pokiaľ s ohľadom na skutkové okolnosti veci bude jej poboršujúci charakter celkom zjavný (...)].*

Na strane druhej, práve akúsi neurčitosť právnej úpravy súd kompenzoval justičným výkladom niektorých právne relevantných neurčitých pojmov. V tejto súvislosti je možné poukázať napríklad na pojem „schválnosť“ pre účely zákona

o priestupkoch: *Pojem „schválnosť“ uvedený § 49 ods. 1 písm. d) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch je neurčitý právny pojem, ktorý práve z dôvodu možných následkov v podobe deliktuálnej zodpovednosti konkrétnej osoby treba vykladať vždy restriktívne. Schválnosťou treba rozumieť konanie narušujúce hrubým spôsobom pokojné a riadne spolunažívanie, pričom hrubosť takehoto konania môže spočívať napríklad vo verbálnej agresii, fyzickej agresii nedosahujúcej intenzitu ani drobného ublíženia na zdraví či v spôsobi iného dostatočne závažného následku. Iba hrubé konanie (hrubé správanie) je priestupkovo postihnuteľné* (rozsudok sp. zn. 1Asan/12/2019 z 30. septembra 2021, 12/2022 ZNSS).

Významným v rovine správneho trestania je aj rozhodnutie najvyššieho správneho súdu (rozsudok sp. zn. 7Ssk/26/2023 z 26. júna 2024) vo veci nadväzujúcich, respektíve súvisiacich správnych deliktov. Najvyšší správny súd, akceptujúc trestnoprávne princípy, ustálil, že ak aj bolo právoplatne rozhodnuté o deliktuálnej zodpovednosti určitého subjektu (nelegálne zamestnávanie), pričom od tohto subjektu mala (ako vnútroštátnu dodávku práce) iná osoba prijať prácu vykonávanú práve prostredníctvom nelegálne zamestnávanej osoby, táto iná osoba bude môcť v rámci konania o jej vlastnom správnom delikte (prijatia nelegálnej práce) namietat všetky skutočnosti, ktoré sú relevantné pre posúdenie deliktuálnej zodpovednosti svojho poskytovateľa služby (aj keď o tomto už bolo právoplatne rozhodnuté): (...) podmienkou na naplnenie skutkovej podstaty prijatia nelegálnej práce v zmysle § 7b ods. 5 písm. b) citovaného zákona je, že vnútroštátna dodávka práce bola poskytnutá prostredníctvom fyzickej osoby, ktorú poskytovateľ služby nelegálne zamestnal. Podľa názoru žalovaného a správneho súdu aj táto podmienka bola naplnená tým, že spoločnosť Heisenberg bola uznaná za vinnú za nelegálne zamestnávanie podľa § 2 ods. 2 písm. c) citovaného zákona, o čom svedčí právoplatné rozhodnutie Inšpektorátu práce Trenčín zo dňa 13. mája 2021. Žalobca sa naopak, keďže nebol účastníkom konania, týmto rozhodnutím necíti byť viazaný a podľa neho má právo namietat právne posúdenie či liberáciu posky-

tovateľa služby. Táto otázka explicitne nebola riešená v praxi kasačného súdu. (...) V prejedávanom prípade je podstatné posúdiť, či žalovaný mohol ako predbežnú otázku posúdiť splnenie podmienky nelegálneho zamestnávania poskytovateľa služby Heisenberg, alebo bol v zmysle § 40 ods. 1 Správneho poriadku týmto rozhodnutím viazaný. Keďže administratívne konanie v danej veci je konanie o správnom trestaní, aj v tomto konaní je potrebné pribliadnuť na jednu zo základných procesných zásad trestného procesu, ktorou je posudzovanie predbežných otázok v zmysle § 7 Trestného poriadku. V trestnom konaní platí pravidlo, že orgány činné v trestnom konaní a súd posudzujú samostatne predbežné otázky, ktoré sa v trestnom konaní vyskytnú. Vyriešenie predbežnej otázky má význam len pre trestné konanie vo veci. Rozhodnutie o predbežnej otázke nemožno vzťahovať na iné druhy konania. Predbežnou otázkou je skutočnosť, ktorá sama osebe nie je predmetom trestného konania, avšak jej vyriešenie je predpokladom konania a rozhodnutia vo veci samej. Ak o predbežnej otázke právoplatne rozhodol iný orgán, orgán činný v trestnom konaní a súd posudzujú túto otázku samostatne len vtedy, ak ide o posúdenie viny obvineného. V prípade žalobcu je to vyriešenie otázky, či poskytovateľ služby Heisenberg príslušníkov tretích krajín nelegálne zamestnával, pretože toto posúdenie je jedným zo znakov jeho vlastnej skutkovej podstaty, teda posúdenia jeho „viny“ (respektíve zodpovednosti v prípade deliktu založeného na objektívnej zodpovednosti). Žalovaný teda nie je viazaný právoplatným rozhodnutím o uložení sankcie za iný správny delikt nelegálneho zamestnávania v zmysle § 40 ods. 1 Správneho poriadku a túto otázku si posúdi sám, avšak len na účely konania o inom správnom delikte žalobcu. Súvisiace právne vety (88/2024 ZNSS) znejú nasledovne: *V konaní, v ktorom sa rozhoduje o správnom delikte podľa § 7b ods. 5 písm. b) zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, správny orgán nie je v zmysle § 40 ods. 1 Správneho poriadku viazaný právoplatným rozhodnutím o uložení sankcie za iný správny delikt nelegálneho zamestnávania, za ktorý zodpovedá účastníkovi poskytovateľ služby a túto otázku si posúdi sám, avšak len na účely konania o inom*

správnom delikte účastníka konania. V konaní o „vlastnom“ inom správnom delikte bude mať účastník konania možnosť namietat všetky skutočnosti, ktoré sú relevantné pre posúdenie deliktuálnej zodpovednosti svojho poskytovateľa služby. Účastník týmto spôsobom bude mať zabezpečené právo na vypočutie (...), keďže nebol účastníkom konania o inom správnom delikte nelegálneho zamestnávania, avšak v dôsledku existencie takehoto rozhodnutia môže byť uznaný vinným z „vlastného“ iného správneho deliktu.

Prihliadajúc aj na právne štandardy vyplývajúce z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, respektíve súvisiacej rozhodovacej praxe ESLP, najvyšší správny súd poukázal vo svojej rozhodovacej praxi na potrebu ochrany procesných práv obvineného, a to bez ohľadu na to, v akej fáze konania, respektíve objasňovania je verejno-mocenský úkon vo vzťahu k subjektu realizovaný, t. j. že mu ochrana jeho práv musí byť poskytnutá aj v rámci mimoformalizovaného deliktuálneho konania [Právo odoprieť výpoveď (ako súčasť práva na obhajobu podľa § 2 ods. 9 Trestného poriadku) tvorí súčasť základných zásad trestného konania v zmysle § 195 písm. c) SSP, ktoré treba aplikovať minimálne v tých veciach správneho trestania, ktoré spĺňajú znaky trestného obvinenia v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. S ohľadom na judikatúru ESLP toto právo patrí obvinenému už od okamihu, kedy voči nemu existuje dostatočné podozrenie, a to bez ohľadu na to, či sa v danom okamihu (správne) trestné konanie nachádza vo formalizovanej fáze alebo nie. Pri preskúmaní rozhodnutia orgánu verejnej správy o uložení sankcie tak správny súd musí – bez ohľadu na žalobné body, ktorými v tomto smere nie je viazaný (porov. § 134 ods. 2 SSP) – preskúmať, či žalobca, ktorý bol rozhodnutím postihnutý, sa k veci vyjadroval (vypovedal) v situácii, v ktorej mu patrilo právo odoprieť výpoveď, a či bol o tomto svojom práve poučený. Ak žalobca mal toto právo, no nebol o ňom riadne poučený, potom musí správny súd preskúmať, či informácie, ktoré orgán verejnej správy získal z takejto výpovede (takýchto vyjadrení), predstavovali rozhodujúci podklad pre uloženie sankcie žalobcovi alebo či jeho zodpovednosť je

bezpečne preukázaná aj inými dôkazmi, ktoré orgán verejnej správy vykonal (rozsudok sp. zn. 7Ssk/49/2021 z 31. mája 2023, 74/2024 ZNSS).]

Mimoriadne významnou v rovine správneho trestania – v kontexte činnosti najvyššieho správneho súdu – bola aj prejudiciálna otázka, s ktorou sa veľký senát najvyššieho správneho súdu (uznesenie sp. zn. 1SVs/2/2022 z 16. augusta 2023 – v rámci konania o kasačnej sťažnosti vo veci sp. zn. 2Asan/1/2020) obrátil na SD EÚ, a to v kontexte Charty základných práv EÚ. Položená otázka sa v podstate (okrem iného) týkala skutočnosti, či kasačný súd (konajúci o mimoriadnom opravnom prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu správneho súdu) môže, respektíve má prihliadať na zmeny (v prospech páchatela správneho deliktu), ktoré nastali v štádiu kasačného konania. To, že na právne zmeny v prospech páchatela správneho deliktu je potrebné prihliadať v konaní pred správnym súdom (po právoplatnom skončení správneho konania), bolo už aj doteraz právne ustálené. Najvyšší správny súd však musel skúmať relevanciu zmien v prospech páchatela deliktu v štádiu konania o mimoriadnom opravnom prostriedku v súdnom režime, t. j. v kasačnom konaní. Prejudiciálna otázka, na ktorú SD EÚ odpovedal na základe uznesenia najvyššieho správneho súdu, potom predstavuje významný prelom vo vnímaní kasačnej sťažnosti vo veciach správneho trestania, a to v tom zmysle, že na prípadné zmeny v objektívnom práve (v prospech žalobcu), ktoré nastali po právoplatnom rozhodnutí správneho súdu (prvého stupňa), je potrebné v kasačnom konaní prihliadať, čo predstavuje významný odklon od formálneho vnímania kasačnej sťažnosti ako mimoriadneho opravného prostriedku. Predmetné rozhodnutie je o to významnejšie, že zakladá interpretačné pravidlo vo vzťahu k všetkým relevantným súdom členských štátov EÚ [C544/23 – 1. (...) 2. Čl. 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že sa môže uplatniť na správnu sankciu trestnoprávnej povahy, ktorá bola uložená na základe pravidla, ktoré bolo po uložení tejto sankcie zmenené spôsobom, ktorý je priaznivejší pre sankcionovanú osobu, pokiaľ táto zmena odráža zmenu postoja k trestnoprávnej

kvalifikácii skutkov, ktorých sa dopustila táto osoba, alebo k trestu, ktorý sa má uložiť. 3. Čl. 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že súd, ktorý rozhoduje o kasačnej sťažnosti proti súdному rozhodnutiu, ktorým bol zamietnutý opravný prostriedok podaný proti správnej pokute, ktorá má trestnoprávnu povahu a patrí do pôsobnosti práva EÚ, je v zásade povinný uplatniť voči odsúdenej osobe priaznivejšiu vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť po vyhlásení tohto súdneho rozhodnutia, bez ohľadu na to, že vo vnútroštátnom práve sa toto rozhodnutie považuje za právoplatné.].

prof. JUDr. PhDr. Peter Potásch PhD., predseda senátu najvyššieho správneho súdu

Agenda vo volebných veciach

5

Najvyšší správny súd rozhoduje v oblasti volebných vecí vo viacerých konaniach. Podľa § 11 písm. b), c), f) SSP najvyšší správny súd rozhoduje v konaní o registrácii kandidátnych listín pre voľby do národnej rady a pre voľby do Európskeho parlamentu, v konaní o prijatí návrhu za kandidáta na funkciu prezidenta a v konaní vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy. Kompetencia najvyššieho správneho súdu rozhodovať o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je zakotvená aj v čl. 142 ods. 2 písm. a) Ústavy. Okrem uvedených právomocí najvyšší správny súd podľa § 11 písm. h) SSP rozhoduje o kasačných sťažnostiach voči rozhodnutiam Správneho súdu v Banskej Bystrici, Správneho súdu v Bratislave a Správneho súdu v Košiciach vo volebných veciach, v ktorých Správny súdny poriadok ustanovuje prvostupňovú príslušnosť týmto súdom.

Konanie vo volebných veciach je upravené v tretej hlave štvrtej časti Správneho súdneho poriadku. Táto hlava obsahuje 6 konaní. Sú nimi: (i) konanie vo veciach stáleho zoznamu voličov a zoznamu voličov, (ii) konanie vo veciach registrácie kandidátnych listín pre voľby do národnej rady a pre voľby do Európskeho parlamentu, (iii) konanie vo veciach prijatia návrhu na kandidáta na prezidenta, (iv) konanie vo veciach registrácie kandidátnych listín pre voľby do orgánov samosprávneho kraja, (v) konanie vo veciach registrácie kandidátnych listín pre voľby do orgánov samosprávy obcí, miest a mestských častí a (vi) konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

Predmetné konania sa dotýkajú najmä preskúmania podmienok výkonu práva voliť a práva byť volený. Výnimku tvoria voľby do orgánov územnej samosprávy, pri ktorých sa preskúmava i ústavnosť a zákonnosť samotného priebehu.

Volebná agenda je špecifická tým, že žaloby v jednotlivých konaniach sú naviazané

na konkrétny druh volieb. Žaloby sú teda podávané spravidla v čase prípravy volieb, najmä vo fáze registrácie kandidátov a v prípade volieb do územnej samosprávy v relatívne krátkom čase po voľbách. Druhým špecifikom je, že Správny súdny poriadok určuje pomerne krátke lehoty nielen pre účastníkov konania na podanie žalôb, ale aj pre súdy na rozhodnutie o nich. V konaniach týkajúcich sa stáleho zoznamu voličov a zoznamov voličov i v registračných konaniach je to z dôvodu, aby osoby s aktívnym alebo pasívnym volebným právom sa mohli na voľbách aj napriek súdному prieskumu zúčastniť. V konaní, v ktorom sa kontroluje ústavnosť a zákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy je to z dôvodu, aby sa po voľbách čo najskôr napravili vady protiústavnosti a protizákonnosti. S tým je spojená aj požiadavka na to, aby vo funkciách v orgánoch územnej samosprávy nepôsobili osoby, ktoré boli zvolené v rozpore s Ústavou alebo zákonom.

Z hľadiska početnosti je množstvo vecí prejednávaných najvyšším správnym súdom týkajúcich sa stáleho zoznamu voličov a zoznamov voličov i registrácie kandidátov pre jednotlivé druhy volieb nízke. Žaloby v tejto oblasti sú skôr výnimočné, avšak treba povedať, že sa vyskytujú.

Príkladom je žaloba v konaní vo veciach prijatia návrhu na kandidáta na prezidenta, na základe ktorej vydal najvyšší správny súd uznesenie sp. zn. 11Svp/1/2024 zo 16. februára 2024. Týmto uznesením bol prijatý návrh žalobcu na kandidáta na prezidenta. Registrujúci orgán v tejto veci odmietol návrh žalobcu aj z dôvodu, že spochybnil počet podpisov na žalobcom predloženej petícii. Najvyšší správny súd sa s uvedeným nestotožnil. V tejto súvislosti pri námietke týkajúcej sa jednotlivých podpisov uviedol: *Keď žalovaný uvádzal, že vo vzťahu k podpisom obsiahnutých na 57 hárkov nešlo o vlastnoručné podpisy konkrétne uvedených občanov, mal tieto zásadné zistenia bližšie rozviesť a zároveň uviesť konkrétne dôvody, na základe, ktorých došiel k takémuto záveru (...) analýza rukopisu (...) s cieľom určiť autora písomnosti, respektíve určiť pravosť alebo nepravosť posudzovaného písomného prejavu prináleží výlučne vednému*

Disciplinárna agenda

Podľa čl. 142 ods. 2 písm. c) Ústavy najvyšší správny súd rozhoduje aj o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov a ak tak ustanoví zákon, aj iných osôb. Citované ustanovenie predstavuje ústavný základ výkonu disciplinárnej právomoci najvyššieho správneho súdu, ktorý je popri ústavnom súde jediným súdom, ktorý má svoju konkrétnu právomoc zakotvenú priamo v Ústave.

Najvyšší správny súd začal svoju činnosť 1. augusta 2021 a 1. decembra 2021 nadobudol účinnosť Disciplinárny súdny poriadok. Podľa § 3 DSP o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov, notárov alebo súdnych exekútorov rozhoduje a disciplinárne opatrenia ukladá najvyšší správny súd v disciplinárnych senátoch. Ich zloženie bolo od počiatku účinnosti upravené v § 5 tohto zákona, podľa ktorého disciplinárny senát je päťčlenný a skladá sa z troch sudcov najvyššieho správneho súdu (z nich jeden je predseda senátu) a dvoch prísediacich sudcov, ktorí sa vyberajú z databáz. Osoby do týchto databáz volia rôzne orgány podľa toho, či je disciplinárne obvinený sudcom, prokurátorom, notárom alebo súdnym exekútorom.

Na základe tejto úpravy predseda najvyššieho správneho súdu vydal opatrenie k rozvrhu práce č. 5 z 10. decembra 2021, ktorým konstituoval tri disciplinárne senáty s deviatimi sudcami najvyššieho správneho súdu a dva odvolacie disciplinárne senáty s celkovo desiatimi sudcami. Zároveň príslušné orgány v priebehu decembra 2021 a januára 2022 zvolili potrebný počet prísediacich, takže disciplinárne senáty mohli začať svoju rozhodovaciu činnosť.

Podľa § 46 DSP mal najvyšší správny súd predovšetkým dokončiť prebiehajúce disciplinárne konania proti sudcom, ktoré sa k 31. júlu 2021 viedli pred disciplinárnymi senátmi alebo odvolacími disciplinárnymi senátmi zriadenými pri súdnej rade. Na základe tohto ustanovenia najvyšší správny súd pokračoval

V rozsudku sp. zn. 12Svp/17/2022 z 30. januára 2023 najvyšší správny súd vyhlásil voľby starostu obce a obecného zastupiteľstva obce za neplatné z dôvodu podozrenia z účelového prihlásenia sa osôb na trvalý pobyt v obci pred konaním voľieb. Bolo posudzované, či voličská základňa nie je zostavená spôsobom porušujúcim ústavné princípy. Súd poukázal, že 22 osôb sa prihlásilo na trvalý pobyt v rozpätí desiatich dní pred konaním voľieb. Väčšina z týchto voličov si nezamýšľala vytvoriť k obci trvalejší vzťah. Sedemnásť z nich nepristúpilo k zmene občianskeho preukazu a po voľbách sa prihlásilo na tú istú adresu trvalého pobytu, akú mali predtým. Nárast celkového počtu voličov pred voľbami predstavoval viac ako 30 %. Pri posudzovaní účelovosti prihlasovania na trvalý pobyt s cieľom ovplyvniť voľby najvyšší správny súd poukázal na potrebu splnenia troch podmienok. Prvou je prihlásenie sa na trvalý pobyt značného počtu obyvateľov, druhou je neexistencia vzťahu k miestu tohto ohláseného trvalého pobytu a tretou je prihlásenie sa na trvalý pobyt bezprostredne pred uskutočnením voľieb. Po zhodnotení všetkých týchto kritérií najvyšší správny súd dospel k záveru, že prihlásenie na trvalý pobyt v obci bolo realizované s cieľom negovať ústavnú koncepciu tvorby orgánov samosprávy obce.

V predmetnom konaní je každoročne prejednávaných viacero žalôb, pretože v každom roku sa uskutočňujú tzv. doplňujúce voľby do orgánov územnej samosprávy. K tomuto konaniu je tiež možné poznamenať, že podávané žaloby sa dotýkajú spravidla menších obcí. Uvedené možno pripísať skutočnosti, že práve v malých obciach sa rozhoduje veľmi často s rozdielom niekoľkých hlasov. Pred vznikom najvyššieho správneho súdu túto kompetenciu vykonával ústavný súd, na ktorého rozhodovaciu činnosť nadviazal aj najvyšší správny súd.

prof. JUDr. Juraj Vačok PhD., predseda senátu najvyššieho správneho súdu

vali. Uvedeným spôsobom výkonu volieb bol porušený jeden zo základných princípov voľieb – tajné hlasovanie.

K ďalším porušeniam možno zaradiť nesplnenie podmienok pasívneho volebného práva úspešného kandidáta. Najvyšší správny súd rozsudkom sp. zn. 11Svp/6/2022 z 18. januára 2023 vyhlásil za neplatné voľby starostu obce. Dôvodom bolo, že zvolený kandidát nespĺňal zákonom ustanovenú podmienku pasívneho volebného práva (teda práva byť volený) uvedenú v § 6 písm. b) zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pretože v čase konania voľieb bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin a jeho odsúdenie nebolo zahladené. Najvyšší správny súd v tomto rozhodnutí uviedol: *V rámci konania o volebných sťažnostiach (...) sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych vád“ volebného procesu, t. j. akých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie voľieb (...). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, respektíve zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok voľieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta.* Predmetné porušenie malo vplyv na zákonnosť výsledkov voľieb.

Medzi porušenia, ktoré skonštatoval najvyšší správny súd, patrilo i neuvedenie kandidátov na hlasovacom lístku zákonom stanoveným spôsobom. Najvyšší správny súd rozsudkom sp. zn. 11Svp/9/2022 z 18. januára 2023 vyhlásil za neplatné voľby poslancov do mestského zastupiteľstva v jednom z volebných obvodov. Bolo skonštatované narušenie princípu slobodnej súťaže politických síl spočívajúce v tom, že kandidát viedol celú svoju politickú kampaň pod konkrétnym poradovým číslom, pričom na hlasovacom lístku mal v rozpore so zákonom uvedené iné poradové číslo. Tým došlo k porušeniu právnej úpravy v intenzite, ktorá priamo zasahuje do princípov volebného práva. Najvyšší správny súd skonštatoval, že predmetným porušením došlo k narušeniu slobodnej súťaže politických síl.

odboru písmo-znalectva.

Napriek malému množstvu konaní aj táto vec preukazuje, že súdny prieskum v registračných konaniach týkajúcich sa jednotlivých druhov voľieb má svoje opodstatnenie. Tento prieskum ochraňuje subjektívne práva osôb s volebným právom.

Z hľadiska početnosti sa nosná časť vecí týka konaní vo veciach ústavnosti a zákonnosti voľieb do orgánov územnej samosprávy. Osobitne tomu bolo po voľbách v roku 2022, keď najvyšší správny súd prejednával niekoľko desiatok žalôb.²¹ V deviatich konaniach boli pritom voľby vyhlásené za neplatné a v piatich konaniach došlo k zrušeniu rozhodnutia miestnej volebnej komisie a za víťaza bol určený iný kandidát. Najvyšší správny súd v uvedených konaniach skonštatoval viacero porušení. V ďalšom texte bude poukázané na niektoré z nich.

Medzi tieto porušenia patrilo napríklad porušenie tajnosti hlasovania. Najvyšší správny súd rozsudkom sp. zn. 11Svp/18/2022 z 25. januára 2023 vyhlásil voľby na starostu obce za neplatné z tohto dôvodu. V odôvodnení, v rámci ktorého vychádzal z judikatúry ústavného súdu, skonštatoval: Účelom tajného hlasovania je teda umožniť voličovi vybrať si kandidáta či kandidátnu listinu skutočne slobodne podľa uváženia a bez strachu, že by mohol za svoje rozhodnutie byť neskôr akýmkoľvek spôsobom postihovaný. V predmetnej veci prišlo k porušeniu tým, že vo vyhradenom priestore na vykonanie voľieb boli súčasne viacerí voliči, pričom predseda a ostatní členovia miestnej volebnej komisie to tolero-

²¹ Zo strany ústavného súdu došlo následne k zrušeniu rozhodnutia najvyššieho správneho súdu iba v jednom prípade (nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 169/2023 zo 6. augusta 2023 bol zrušený rozsudok najvyššieho správneho súdu sp. zn. 13Svp/16/2022 z 12. januára 2023) – išlo o volebnú vec (voľby starostu obce), v ktorej sa ústavný súd nestotožnil so závermi najvyššieho správneho súdu pri posudzovaní intenzity porušenia volebného práva, rozsudok konštatujúci neplatnosť voľieb preto zrušil a najvyššiemu správne mu súdu nariadil vo veci opätovne konať.

v celkovo 23 odvolacích konaniach. Okrem toho v roku 2021 prevzal alebo mu napadlo ďalších 48 disciplinárnych návrhov, nepodarilo sa však rozhodnúť žiadnu vec.

V roku 2022 najvyššiemu správneému súdu napadlo celkovo 78 disciplinárnych vecí (vrátane návrhov na dočasné pozastavenie funkcie sudcu). Zároveň v tomto roku rozhodol v 82 veciach, pričom najrýchlejšie rozhodol za jeden deň (o návrhu na dočasné pozastavenie výkonu funkcie) a najdlhšia rozhodnutá vec trvala 370 dní. Priemerná dĺžka konaní rozhodnutých v roku 2022 (počítaná od 16. decembra 2021, keď sa veci prideliili konštituovaným disciplinárnym senátom) dosiahla 190 dní. Ak by sa však prihliadalo len na konania začaté po tomto dni, ich priemerná dĺžka dosiahla 167 dní, teda menej než inštruktívna lehota šiestich mesiacov ustanovená v § 31 DSP.

V roku 2023 došlo najvyššiemu správneému súdu celkovo 50 disciplinárnych vecí (vrátane návrhov na dočasné pozastavenie), rozhodol však spolu v 73 veciach. Konanie v nich trvalo od 3 do 649 dní a priemerne 261 dní. Dĺžku konaní v rozhodnutých veciach negatívne ovplyvnila najmä potreba ich prerušenia a vyčkávania na právoplatné rozhodnutia v iných veciach. Mediánová hodnota 234 dní sa potom približovala priemernej dĺžke. Okrem toho v roku 2023 napadlo odvolacím disciplinárnym senátom prvých 6 vecí, z ktorých sa podarilo rozhodnutím skončiť 2 za 244, respektíve 299 dní.

V roku 2024 súd dostal celkovo 37 disciplinárnych vecí (znova vrátane návrhov na dočasné pozastavenie), zároveň počas tohto roka rozhodol v 49 veciach. Najrýchlejšie sa podarilo rozhodnúť za 5 dní (znova o návrhu na dočasné pozastavenie), najdlhšie konania rozhodnuté v tomto roku trvali viac než 944 dní, išlo však o konania, ktoré boli dlhodobo prerušené. Aj kvôli tomu priemerná dĺžka konania v týchto veciach dosiahla 303 dní. Mediánová hodnota však v tomto roku predstavovala 181 dní, čo znamená, že polovicu konaní sa podarilo ukončiť v zákonnej inštruktívnej lehote a o negatívny vývoj priemernej dĺžky konania sa pričínili najmä dlhodobo prerušené veci. Popri tom v roku 2024 odvolacie

disciplinárne senáty dostali 4 veci, no rozhodli 5 vecí, pričom priemerná dĺžka odvolacieho konania v takto skončených veciach predstavovala 333 dní.

Rozhodovacia činnosť za uvedené roky možno doplniť ukazovateľmi, ktoré používa na porovnanie efektívnosti súdnictva napríklad CEPEJ. Prvým je dispozičný čas, teda teoretický čas, aký by súd potreboval na vybavenie všetkých nevybavených vecí, ak by veci vybavoval rovnakým tempom. Na konci roka 2022 zostalo nevybavených celkovo 67 prvostupňových vecí, takže dispozičný čas predstavoval 67/82-ín roka, teda 298 dní. Na konci roka 2023 zostalo nevybavených už len 44 vecí, takže dispozičný čas sa skrátil na 44/73-ín roka, čiže 220 dní. Napokon, rok 2024 ukončil najvyšší správny súd s 32 nevybavenými disciplinárnymi vecami, z čoho však 15 bolo dlhodobo prerušených. Po vylúčení prerušených konaní dispozičný čas predstavoval 17/49-ín roka, takže 126 dní.

Od počiatku svojej činnosti sa senáty najvyššieho správneho súdu, ktoré vybavujú disciplinárnu agendu, usilovali zodpovedne pristupovať k výkladu a používaniu novej právnej úpravy disciplinárnej zodpovednosti. Hneď na úvod sa disciplinárne senáty museli zaoberať svojou personálnou právomocou, najmä vo vzťahu k prevzatým disciplinárnym konaniam voči sudcom, ktorým funkcia medzičasom zanikla odvolaním alebo dosiahnutím veku (uznesenie sp. zn. 33D/13/2021 zo 16. marca 2022, 46/2023 ZNSS). Podobne sa disciplinárne senáty zaoberali podrobnejším vymedzením podmienok, za ktorých je sudca viazaný právnym názorom nadriadeného súdu, respektíve ústavného súdu (rozhodnutie sp. zn. 33D/17/2021 zo 17. októbra 2022, 47/2023 ZNSS). Veľká skupina vecí, ktoré disciplinárne senáty riešili, sa týkala spôsobených prietahov, a to sudcov, prokurátorov, ale aj súdnych exekútorov. Postupne sa v judikatúre ustálil názor, že pri posudzovaní prietahov ide o kolíziu povinností vybavovať všetky veci bez zbytočných prietahov (prípadne v určených lehotách). Preto pri skúmaní, či prietahy v určitej veci sú disciplinárnym previnením, treba vždy skúmať, či sudca, prokurátor, prípadne súdny exekútor v nej musel a mohol konať alebo či tu boli iné veci, v ktorých musel a mal konať aj za cenu nekonania vo veci inej (rozhodnutia sp. zn. 31D/9/2021 z 3. mája 2022, sp. zn. 32D/21/2021

z 12. septembra 2022 alebo sp. zn. 33D/19/2021 zo 6. júla 2022). Rovnako sa disciplinárne senáty od počiatku usilovali bližšie vymedziť tzv. predpoklady sudcovskej spôsobilosti, najmä povahu a intenzitu správania sudcu, ktoré sú potrebné, aby bolo možné hovoriť o nespĺňaní týchto podmienok (rozhodnutie sp. zn. 31D/7/2022 z 22. novembra 2022 a uznesenie sp. zn. 41Do/2/2023 z 31. októbra 2023). V súvislosti s disciplinárnymi konaniami voči prokurátorom sa disciplinárny senát obrátil aj na ústavný súd s pochybnosťami o ústavnom postavení prísediacich z radov prokurátorov, s ktorými sa však ústavný súd nestotožnil (nález sp. zn. PL. ÚS 2/2023 zo 14. júna 2023).

Účelom disciplinárnej zodpovednosti nie je prísne trestať, ale skôr upozorňovať na nedostatky v práci a podnecovať disciplinárne obvineného k ich náprave. Preto sa najvyšší správny súd usiloval aj o to, aby sa sudcovia, prokurátori, notári a súdni exekútori mohli od počiatku oboznamovať s jeho rozhodovacou činnosťou. Na tento účel sa už relatívne krátko po začatí činnosti podarilo zostaviť osobitné číslo Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu (2/2023), v ktorom boli uverejnené niektoré disciplinárne rozhodnutia. Nielen judikatúra uverejnená v tejto zbierke, ale všetky vyššie citované rozhodnutia dnes tvoria ustálený podklad každodennej rozhodovacej praxe disciplinárnych senátov najvyššieho správneho súdu.

Neskromne možno povedať, že hoci disciplinárna agenda bola novou agendou a nová bola aj jej právna úprava, najvyšší správny súd svoju činnosť v tejto oblasti zvládol so ctou. V čase písania tejto state národná rada schválila zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Disciplinárny súdny poriadok a ktorý má priniesť zásadné zmeny tak v zložení disciplinárnych senátov, ako aj v samotnom disciplinárnom konaní. Už to samo osebe bude predstavovať pre súd veľkú výzvu po všetkých stránkach. Možno mu teda zaželať, aby hodnotenie jeho činnosti aj po ďalších piatich rokoch bolo rovnako priaznivé.

Mgr. Michal Novotný, predseda senátu najvyššieho správneho súdu

Riešenie procesných otázok v rámci správneho súdneho procesu

5

Výrazný progres správneho súdnictva v Slovenskej republike je v ostatných rokoch neoddeliteľne spojený s prijatím vo svojej podstate komplexného procesného kódexu, ktorým je Správny súdny poriadok. Práve toto „procesné osamostatnenie“ správneho súdnictva vytvorilo základ a predpoklad pre jeho následné inštitucionálne oddelenie od všeobecného súdnictva najprv v podobe vzniku najvyššieho správneho súdu a následne aj správnych súdov.

Konštituovanie najvyššieho správneho súdu ako i správnych súdov sa nakoniec premietlo aj do príslušných noviel Správneho súdneho poriadku. Upozorniť v tomto smere treba predovšetkým na novelu uskutočnenú zákonom č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva, ktorá okrem zakomponovania najvyššieho správneho súdu do textu zákona upravila v zmysle ústavnoprávnej blankety²² aj nové konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.²³

Vo vzťahu k Správneému súdnemu poriadku je nutné predovšetkým upozorniť na jeho zásadný prínos spočívajúci v jednoznačnom vymedzení druhov konania podľa ich predmetu prieskumu, respektíve predmetu rozhodovania. Uvedené bolo dosiahnuté predovšetkým legálnym zafinovaním príslušných pojmov vymedzujúcich predmet prieskumu (§ 3 SSP).

Krátke obdobie neistoty spojené s nálezom ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 593/2022 zo 7. februára 2023, majúce za následok možnú kolíziu medzi všeobecnou správnu žalobou, respektíve správnyimi žalobami na jednej strane

22 Čl. 142 ods. 2 písm. a) Ústavy.

23 § 312a – 312k SSP.

a žalobou proti nečinnosti na strane druhej, pohotovo aj za prispenia najvyššieho správneho súdu „sanoval“ zákonodarca v rámci novely Správneho súdneho poriadku zákonom č. 239/2023 Z. z., a to prostredníctvom negatívneho vymedzenia nečinnosti.²⁴ V rámci tejto novely bol zároveň (okrem iného) odstránený aj nedostatok pôvodného znenia zákona spočívajúci v úprave účasti v správnom súdnom konaní, ak žalobou napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy bolo žalovaným doručované verejnou vyhláškou.

Spomenutí možno ešte novelu Správneho súdneho poriadku zákonom č. 289/2024 Z. z., ktorá zaviedla nové konanie vo veciach reprezentatívnej kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa.²⁵ Ostatné novely Správneho súdneho poriadku prijaté a účinné od vzniku najvyššieho správneho súdu mali viac menej len legislatívne technický, respektíve marginálny charakter.

Do popredia je namieste dať aj to, že najvyšší správny súd, okrem už spomenutej spolupráce na novele zákonom č. 239/2023 Z. z., predstavujúcej prvý väčší „service pack“ Správneho súdneho poriadku, participoval aj na jeho pokračovaní, ktoré sa aktuálne nachádza v legislatívnom procese a ktorého primárnou ambíciou je zrýchliť a zefektívniť ochranu subjektívnych práv v rámci správneho súdnictva. Zároveň sa v legislatívnom procese nachádza aj novela Správneho súdneho poriadku, účelom ktorej je implementácia Paktu o migrácii a azyle.

Rozhodujúcu úlohu vo vzťahu k procesným otázkam týkajúcim sa Správneho súdneho poriadku však mala judikatúra najvyššieho správneho súdu.

Jednoznačne možno skonštatovať, že spoločným menovateľom tejto judikatúry bola snaha, aby sa správne súdne konanie stalo nástrojom na zabezpečenie ochrany subjektívnych práv, respektíve zákonnosti a nie procesným labyrintom, v ktorom sa tento účel správneho súdnictva stráca. Je úplne samozrejmé,

²⁴ § 3 ods. 1 písm. d) veta za bodkočiarkou SSP.

²⁵ § 411a – § 411j SSP.

že i v tomto smere sa prejavili rôzne pohľady senátov i sudcov a „s trochou nadsádzky“ možno dodať, že niektoré súdne rozhodnutia sa výkladu procesných pravidiel držali s „pruskou strohosťou“ a iné po nich kĺzali s „románskym nadhľadom“.

Uznesenie veľkého senátu sp. zn. 19SVs/1/2022 z 29. marca 2023:²⁶

Vzhladom na ústavnoprávny rozmer práva na zákonného sudcu a jednoinštančný charakter správneho súdneho konania dospel preto veľký senát k záveru, že skutočnosť, či na krajskom súde nekonal a nerozhodoval miesto senátu sudca, má skúmať kasačný súd z úradnej povinnosti, teda aj bez toho, aby to sťažovateľ namietal v sťažnostných bodoch.

Uznesenie sp. zn. 4Sžk/28/2021 zo 14. decembra 2021 (20/2022 ZNSS):²⁷

1. *V konaní o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy sa správny súd s odkazom na § 135 ods. 2 písm. a) SSP ocitá v postavení skutkového súdu a musí reflektovať prípadnú zmenu skutkových okolností pojednávanej veci, a to až do momentu meritórneho rozhodnutia. Zákonnosť zásahu však správny súd posudzuje podľa právneho stavu v čase, keď k zásahu došlo, respektíve keď zásah trval.*

²⁶ Podľa môjho názoru nebola v danom rozhodnutí vo svojej podstate „najzaujímavejšou“ meritórne rozhodovaná procesná otázka, že rozpis zabezpečenia poskytovania zubno-lekárskej pohotovostnej služby podľa § 8b zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nie je iným zásahom v zmysle § 3 ods. 1 písm. e) SSP, ale je opatrením orgánu verejnej správy podľa § 3 ods. 1 písm. c) SSP (bod 26 odôvodnenia), ale vyššie uvedený „medzitýmny“ záver (bod 16 odôvodnenia). Keďže základnou axiómou správneho súdneho procesu by malo byť judikovanie v príslušných druhoch konania, pričom tento účel možno len nepriamo a čiastočne dosiahnuť prostredníctvom skúmania otázky zákonného sudcu, *de lege ferenda* by sa v tomto smere mal doplniť aj Správny súdny poriadok.

²⁷ V zmysle tohto rozhodnutia bolo nakoniec zákonom č. 239/2023 Z. z. novelizované v Správnom súdnom poriadku aj konanie o inom zásahu tak, že explicitne takúto možnosť zmeny žaloby pripustilo (§ 257 ods. 2 a § 260 SSP).

2. *Ak nastane v priebehu správneho súdneho konania o negatívnej zásahovej žalobe zmena skutkového stavu, je správny súd povinný pripustiť zmenu žalobného návrhu zo strany žalobcu, t. j. zo žaloby negatívnej na žalobu určovaciu (deklaratórnu). Uvedené má svoj význam aj pri negatívnej zásahovej žalobe počas konania, o ktorej sa už iný zásah skončil.*

Rozsudok sp. zn. 1Svk/63/2022 z 29. októbra 2024 (ZSP 4/2025):

1. *Aktívna žalobná legitimácia fyzickej alebo právnickej osoby je pri všeobecnej správnej žalobe spojená s aktívnou procesnou legitimáciou a aktívnou vecnou legitimáciou.*

2. *Aktívnu procesnú legitimáciu má ten žalobca, ktorý preukáže (v zásade) splnenie dvoch kumulatívnych podmienok a to, že (i) bol účastníkom administratívneho konania, v ktorom bolo vydané žalobou napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy a súčasne (ii) tvrdí, že bol týmto rozhodnutím ukrátený na svojich vlastných subjektívnych právach. Zjavné neunesenie aktívnej procesnej legitimácie má za následok odmietnutie žaloby podľa § 98 ods. 1 písm. e) SSP. Aktívnu procesnú legitimáciu skúma správny súd ex officio ako procesnú podmienku počas celého priebehu konania.*

3. *Aktívnu vecnú legitimáciu má žalobca vtedy, ak je podľa hmotného práva nositeľom subjektívneho práva, ktoré malo byť ukrátené žalovaným rozhodnutím. Účinky takéhoto rozhodnutia pritom môžu dopadať priamo na osobu žalobcu alebo na predmet vo vlastníctve žalobcu, respektíve ku ktorému má žalobca iné právo. Aktívna vecná legitimácia je otázkou dôvodnosti žaloby, takže jej nepreukázanie má za následok zamietnutie žaloby, avšak bez jej vecného prejednania.*

JUDr. Marián Fečák, predseda senátu najvyššieho správneho súdu

Veľký senát najvyššieho správneho súdu

5

Materiálny právny štát a požiadavka právnej istoty účastníkov konaní a ďalších adresátov rozhodnutí najvyššieho správneho súdu boli kľúčovými východiskovými dôvodmi pre vytvorenie veľkého senátu najvyššieho správneho súdu a jeho procesné zapojenie do rozhodovacích procesov v správnom súdnictve na Slovensku. Počnúc 1. júnom 2016 bol tento senát súčasťou procesnoprávnej štruktúry rozhodovania správneho kolégia najvyššieho súdu.

Od 1. augusta 2021 ide o senát najvyššieho správneho súdu. Má sedem členov, jeho predsedom je podpredseda najvyššieho správneho súdu, troch ďalších členov určuje v rozvrhu práce predseda súdu a traja ďalší sudcovia sú sudcovia začlenení v kasačnom senáte, ktorý vec predložil veľkému senátu najvyššieho správneho súdu na rozhodnutie. Zjednocovacia činnosť veľkého senátu najvyššieho správneho súdu sa dotýka výlučne kasačnej agendy.

Spomedzi troch procesnoprávných dôvodov pre zahájenie konania vo veľkom senáte najvyššieho správneho súdu²⁸ dlhodobo dominuje v súdnej praxi ten, keď trojčlenný senát v konaní o kasačnej sťažnosti dospel pri svojom rozhodovaní k právnenému názoru, ktorý je odlišný od právneho názoru vyjadreného v inom rozhodnutí najvyššieho správneho súdu.

Snaha sudkýň a sudcov našich ôsmich kasačných senátov o predvídateľnosť a obsahovú argumentačnú stabilitu rozhodnutí najvyššieho správneho súdu vedie senáty výrazne častejšie než pred vznikom najvyššieho správneho súdu k iniciovaniu konania pred veľkým senátom najvyššieho správneho súdu.

Za 5 rokov svojho rozhodovania vybavil veľký senát 24 právnych vecí a jeho dote-

²⁸ § 22 ods. 1 písm. a), b), c) SSP.

rajšia judikatúra sa týkala pôsobenia Centra právnej pomoci, služobného pomeru profesionálnych vojakov, sociálnych a daňových vecí, priestupkového konania, posudzovania podmienok zastupovania účastníka konania pred kasačným súdom, atď. Aj v prípade ďalších zahájených konaní (9 vecí), v ktorých doposiaľ nedošlo k meritórnemu vybaveniu, ide o posúdenie dôležitých právnych otázok, ktorých zjednotenie bude mať zásadný význam nielen pre kasačné senáty najvyššieho správneho súdu, ale aj pre nižšie správne súdy a orgány verejnej správy. Informácie k niektorým významným rozhodnutiam veľkého senátu je možné nájsť v nasledovnom texte.

Uznesením sp. zn. 19SVs/1/2022 z 29. marca 2023 sa veľký senát vyjadril k povahe rozpisu zabezpečenia poskytovania zubno-lekárskej pohotovostnej služby určenej samosprávnym krajom, ktoré posúdil ako opatrenie orgánu verejnej správy, pričom vymedzil hranice medzi opatrením a iným zásahom orgánu verejnej správy na účely súdneho preskúmania ich zákonnosti.

Za dôležité rozhodnutie možno považovať aj rozsudok veľkého senátu sp. zn. 19SVs/4/2023 z 27. marca 2024, v ktorom tento zaujal stanovisko k niektorým otázkam prerušenia daňovej kontroly z dôvodu podania žiadosti o medzinárodnú výmenu informácií do iného členského štátu EÚ.

Uznesením sp. zn. 19SVs/3/2024 z 9. decembra 2024 veľký senát zjednotil posudzovanie otázky vzniku nároku na úrazovú dávku z titulu pracovného úrazu na účely zákona o sociálnom poistení a definoval možnosti, spôsoby a následky zbavenia sa zodpovednosti za pracovný úraz zo strany zamestnávateľa.

V uznesení sp. zn. 19SVs/5/2024 z 30. apríla 2025 vymedzil vzťah veľkého senátu a kompetenčného senátu pri posudzovaní kompetenčných otázok týkajúcich sa právomoci súdov a za prioritné a záväzné aj pre veľký senát určil rozhodnutia kompetenčného senátu.

Napokon, veľký senát uznesením sp. zn. 19SVs/7/2024 z 30. apríla 2025 zjednotil rozhodovacia prax, pokiaľ ide o otázku posudzovania začiatku plynutia lehoty

pre zainteresovanú verejnosť na podanie správnej žaloby.

Významnú rolu zohrával veľký senát pri aktivovaní prejudiciálneho konania vedeného na SD EÚ vo veci C-544/23 (BAJI Trans s r.o.), v ktorej rozhodla 1. augusta 2025 jeho veľká komora. O danom prejudiciálnom konaní sa dočítate bližšie v časti *Prejudiciálne konania na SD EÚ*.

Kompetenčný senát najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu

5

Kompetenčný senát (pôvodne zriadený na najvyššom súde) po vzniku najvyššieho správneho súdu pozostáva zo štyroch sudcov najvyššieho súdu a štyroch sudcov najvyššieho správneho súdu. Administratívne a materiálno-technicky jeho činnosť zastrešuje najvyšší správny súd a jeho predsedom je od začiatku rozhodovania predseda tohto súdu.

Procesným základom konania pred kompetenčným senátom najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu je popri iných ustanoveniach (napríklad § 10 CSP) najmä § 18 ods. 4 SSP, podľa ktorého ak súd postúpi vec správneho súdu, ktorý s tým nesúhlasí z dôvodu, že nejde o vec patriacu do správneho súdnictva, správny súd ju predloží na rozhodnutie kompetenčnému senátu, ktorého rozhodnutím sú súdy viazané. Rovnaký postup môže zvoliť civilný súd, ak nesúhlasí s postúpením veci správneho súdu.

V konaniach tohto typu ide o právne pohľady súvisiace s posúdením hraničných situácií týkajúcich sa predmetu konania a požadovanej súdnej ochrany, na pomedzí súkromného a verejného práva. Rozhodnutie, či sa má súdne konanie uskutočniť pred všeobecným alebo správnym súdom (alebo dokonca iným orgánom), je často otázkou citlivého právneho posúdenia obsahu argumentácie oboch sporiacich sa súdov (orgánov) odmietajúcich svoju právomoc. Predovšetkým preto bolo zákonné určenie párneho a pomerne vysokého počtu členov kompetenčného senátu dvoch vrcholných súdnych inštitúcií zjavným zámerom zákonodarcu.

Kompetenčný senát vo svojej judikatúre od začiatku (počnúc uznesením sp. zn. 1KO/10/2021 z 8. decembra 2021) zdôrazňuje, že pre vymedzenie pojmu súkromnoprávneho sporu a súkromnej veci v zmysle § 3 a 4 CSP nie je rozdu-

júci petit žaloby (návrhu), ale zásadne príslušná hmotnoprávna úprava právneho vzťahu, z ktorého vznikajú či majú vzniknúť práva alebo povinnosti, ktoré sú predmetom sporu v danej veci. Ak je však predmetom konania právo alebo povinnosť, ktoré majú svoj základ nie v hmotnom, ale výlučne v procesnom práve, potom nemožno hovoriť o súkromnoprávnom spore alebo súkromnoprávnej veci. Takým prípadom je aj neodkladné opatrenie, ktoré je procesným inštitútom upraveným v § 324 a nasl. CSP (uznesenia sp. zn. 1SKomp/2/2021 z 8. decembra 2021, sp. zn. 1SKomp/3/2021 z 8. decembra 2021 a sp. zn. 1SKomp/4/2021 z 21. apríla 2022).

Predmetom rozhodovania kompetenčného senátu boli opakovane aj spory, ktoré sa týkali výplaty rôznych príspevkov podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Jeho rozhodovacia prax sa postupne vyvinula v podstate tak, že ak nárok na príspevok vyplýva zo zákona a nebola o ňom uzavretá zmluva (dohoda), je na riešenie sporov oň daná právomoc súdov správneho súdnictva (uznesenia sp. zn. 18SKomp/3/2022 alebo sp. zn. 1SKomp/27/2022 zo 6. októbra 2022). Naopak, ak sa takýto príspevok zakladá na dohode medzi jeho prijímateľom a príslušným orgánom verejnej správy, ide spravidla o súkromnoprávny spor (porov. uznesenia sp. zn. 18/SKomp/23/2024 a sp. zn. 18/SKomp/24/2024 z 5. februára 2025).

Významné pre prax boli aj rozhodnutia vo veciach týkajúcich sa sporov medzi športovcom a športovým klubom, prípadne športovým zväzom. V uznesení sp. zn. 1SKomp/38/2022 zo 6. októbra 2022 kompetenčný senát vyslovil, že Arbitrážna komisia Slovenského hokejového zväzu nie je orgánom, ktorému by bolo možné podľa § 10 CSP postúpiť spor medzi klubom a jeho hráčom o vyplatenie odmien. Ďalším uznesením sp. zn. 18SKomp/7/2024 z 20. novembra 2024 kompetenčný senát podrobne odôvodnil, prečo disciplinárne orgány športových zväzov nemožno považovať za orgány verejnej správy podľa § 4 SSP a prečo ich rozhodnutia nepreskúmajú správne súdy.

Prejudiciálne konania na SD EÚ

5

Pokiaľ ide o rozsah agendy, kompetenčný senát k 1. augustu 2021 prevzal celkovo 6 nerozhodnutých vecí a do 31. decembra 2021 mu napadlo ďalších 14 vecí. Za rovnaké obdobie vybavil (všetkými spôsobmi) celkovo 13 vecí.

V roku 2022 nápad (doteraz historicky najvyšší) predstavoval celkovo 48 vecí, čomu zodpovedalo aj historicky najviac 48 vybavených vecí. Rok 2023 priniesol kompetenčnému senátu celkovo 15 vecí, vybaviť sa mu podarilo 20 vecí. Za rok 2024 mu napadlo celkovo 24 vecí a vybavil celkovo 17 vecí. Napokon, za rok 2025 napadlo kompetenčnému senátu celkovo 21 vecí a vybavil spolu 25 vecí.

Mgr. Michal Novotný, predseda senátu najvyššieho správneho súdu

Prejudiciálne konanie predstavuje kľúčový mechanizmus práva EÚ a formu úzkej spolupráce medzi SD EÚ a súdnymi orgánmi členských štátov pri výklade a aplikácii práva EÚ. Účelom prejudiciálnych konaní je zabezpečiť jednotný výklad a uplatňovanie práva EÚ súdmi členských štátov.

Najvyšší správny súd je v iniciovaní tohto typu konania pred SD EÚ pomerne aktívny – od roku 2021 podal celkovo 7 návrhov na začatie prejudiciálneho konania, z ktorých 5 bolo zo strany SD EÚ rozhodnutých, pričom 2 boli posudzované veľkou komorou SD EÚ a majú zásadný dopad na výklad práva v celej EÚ.

- Uznesenie SD EÚ z 5. októbra 2023 vo veci C-151/23 (ZSE Elektrárne, s.r.o.)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týkal výkladu čl. 183 ods. 1 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty. Daný návrh bol podaný v rámci sporu medzi ZSE Elektrárne, s.r.o. a Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky vo veci žiadosti o zaplatenie úrokov z omeškania pri vrátení nadmerného odpočtu DPH.

SD EÚ rozhodol tak, že čl. 183 ods. 1 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že *zdaniteľná osoba má nárok na to, aby jej vnútroštátny daňový úrad zaplatil úroky z omeškania pri nadmernom odpočte dane z pridanej hodnoty, pokiaľ tento daňový úrad tento nadmerný odpočet nevrátil v primeranej lehote. Spôsoby uplatnenia týchto úrokov patria do procesnej autonómie členských štátov, ktorá je vymedzená zásadami ekvivalencie a efektivity, pričom vnútroštátne pravidlá týkajúce sa najmä okamihu, od ktorého sa majú počítat prípadne dlhované úroky, nesmú viesť k tomu, aby zdaniteľná osoba bola zbavená primeranej náhrady za stratu spôsobenú oneskoreným vrátením uvedeného nadmerného odpočtu.*

- Rozsudok veľkej komory SD EÚ z 29. júla 2024 vo veci C-185/23 (protectus s. r. o.)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týkal výkladu čl. 47 a čl. 51 ods. 1 a 2 Charty základných práv EÚ. Návrh bol podaný v rámci sporu medzi obchodnou spoločnosťou protectus s. r. o. (predtým BONUL, s.r.o.) a Výborom národnej rady na preskúvanie rozhodnutí Národného bezpečnostného úradu vo veci zamietnutia odvolania, ktoré uvedená spoločnosť podala proti rozhodnutiu Národného bezpečnostného úradu o zrušení potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti a odňatí certifikátu o priemyselnej bezpečnosti, ktorých bola držiteľom.

Tunajší súd sa svojimi prejudiciálnymi otázkami pýtal na uplatniteľnosť Charty základných práv EÚ v konaní vo veci samej. Za predpokladu, že by sa táto uplatňovala na konanie vo veci samej, najvyšší správny súd položil SD EÚ otázku o zlučiteľnosti slovenskej právnej úpravy a praxe týkajúcej sa prístupu k utajovaným skutočnostiam v konaniach, ktorých cieľom je napadnúť zrušenie potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti alebo certifikátu o priemyselnej bezpečnosti, s čl. 47 Charty základných práv EÚ.

Podľa slovenskej právnej úpravy a praxe sú takéto skutočnosti prístupné bez obmedzenia sudcom, ktorí majú rozhodovať o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam, ktoré sú na nich založené, ale nie sú súčasťou spisu prístupného žalobkyni vo veci samej. Advokát žalobkyne vo veci samej sa môže oboznámiť s týmito skutočnosťami len po udelení súhlasu orgánu, ktorý zistil príslušnú utajovanú skutočnosť, pričom dôvodnosť odmietnutia udeliť tento súhlas nepodlieha súdnemu preskúmaniu. Okrem toho tento advokát je naďalej viazaný povinnosťou mlčanlivosti, a teda nemôže svojmu klientovi sprístupniť obsah utajovaných skutočností, s ktorými by sa oboznámil.

Veľká komora SD EÚ rozhodla tak, že

1. Čl. 51 ods. 1 Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že:
 - ak vnútroštátny súd preskúmvava zákonnosť rozhodnutia obsahujúceho zrušenie potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k utajovaným skutočnostiam členského štátu, predmetom tohto preskúmania nie je akt predstavujúci vykonanie práva EÚ v zmysle tohto ustanovenia,
 - ak takýto súd preskúmvava zákonnosť rozhodnutia obsahujúceho v dôsledku zrušenia tohto potvrdenia o priemyselnej bezpečnosti aj odňatie certifikátu o priemyselnej bezpečnosti, umožňujúceho prístup k utajovaným skutočnostiam EÚ v súlade s čl. 11 a prílohou V k rozhodnutiu Rady 2013/488/EÚ z 23. septembra 2013 o bezpečnostných predpisoch na ochranu utajovaných skutočností EÚ, predmetom tohto preskúmania je akt predstavujúci vykonanie práva EÚ v zmysle tohto čl. 51 ods. 1.
2. Čl. 47 Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že:
 - na jednej strane nebráni vnútroštátnej právnej úprave a praxi, podľa ktorých rozhodnutie o odňatí previerky bezpečnosti zariadenia v zmysle rozhodnutia 2013/488 neuvádza utajované skutočnosti odôvodňujúce toto odňatie, a to vzhľadom na naliehavé dôvody týkajúce sa napríklad ochrany bezpečnosti štátu alebo medzinárodných vzťahov, pričom je však stanovené, že súd príslušný na posúdenie zákonnosti uvedeného odňatia má prístup k týmto skutočnostiam a že advokát bývalého držiteľa tejto previerky bezpečnosti zariadenia môže mať prístup k uvedeným skutočnostiam len so súhlasom dotknutých vnútroštátnych orgánov a pod podmienkou zaručenia ich dôveryhodnosti, pokiaľ tento súd dbá na to, aby sa nespístupnenie skutočností obmedzilo na to, čo je striktné nevyhnutné, a aby sa bývalému držiteľovi uvedenej previerky bezpečnosti zariadenia v každom prípade oznámila podstata dôvodov tohto odňatia spôsobom, ktorý riadne zohľadňuje nevyhnutnú dôveryhodnosť dôkazov,

- na druhej strane za predpokladu, že by čl. 47 Charty základných práv EÚ bránil takejto právnej úprave a takejto praxi, tento článok nevyžaduje, aby príslušný vnútroštátny súd sám sprístupnil bývalému držiteľovi previerky bezpečnosti zariadenia, prípadne prostredníctvom jeho advokáta, určité utajované skutočnosti, ak sa nesprístupnenie týchto skutočností tomuto bývalému držiteľovi alebo jeho advokátovi nezdá byť odôvodnené. Prípadne tak môže urobiť príslušný vnútroštátny orgán. Ak uvedený orgán neudelí súhlas s týmto sprístupnením, tento súd pristúpi k preskúmaniu zákonnosti odňatia tejto previerky bezpečnosti zariadenia výlučne na základe dôvodov a dôkazov, ktoré boli sprístupnené.

- Rozsudok SD EÚ z 21. novembra 2024 vo veci C-370/23 (Mesto Rimavská Sobota)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týkal výkladu čl. 2 písm. b) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010 z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva. Daný návrh bol podaný v rámci sporu medzi Mestom Rimavská Sobota a Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vo veci zákonnosti pokuty uloženej tomuto mestu z dôvodu, že nezaviedlo systém náležitej starostlivosti v zmysle čl. 4 ods. 2 a čl. 6 zmieňovaného nariadenia.

SD EÚ rozhodol tak, že čl. 2 písm. a) až c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 995/2010 z 20. októbra 2010, ktorým sa ustanovujú povinnosti hospodárskych subjektov uvádzajúcich na trh drevo a výrobky z dreva, sa má vykladať v tom zmysle, že fyzická alebo právnická osoba, ktorá uzatvorí zmluvu, ktorou oprávňuje svojho zmluvného partnera na ťažbu surového dreva alebo palivového dreva podľa jej pokynov alebo pod jej dohľadom, sa má považovať za „hospodársky subjekt“, ktorý „uvádza na trh“ „drevo a výrobky z dreva“ v zmysle tohto ustanovenia, ak sa v súlade s uplatniteľným vnútroštátnym právom tento

zmluvný partner nestane priamo a automaticky vlastníkom vyťaženého dreva len tým, že vyrúbe stromy, ale v rámci plnenia tejto zmluvy táto osoba, ktorej stále prináleží vlastnícke právo k tomuto drevu, prevedie po vyťažení toto vlastnícke právo na uvedeného zmluvného partnera.

- Rozsudok veľkej komory SD EÚ z 1. augusta 2025 vo veci C-544/23 (BAJI Trans s r.o.)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týkal výkladu čl. 49 ods. 1 poslednej vety a čl. 51 ods. 1 Charty základných práv EÚ. Návrh bol podaný v rámci sporu medzi žalobcom – fyzickou osobou a spoločnosťou BAJI Trans s. r. o. na jednej strane a Národným inšpektorátom práce na druhej strane vo veci správnej pokuty, ktorú Národný inšpektorát práce uložil žalobcovi – fyzickej osobe.

Najvyšší správny súd (veľký senát) položil SD EÚ prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu Charty základných práv EÚ, a to ako jej pôsobnosti, tak aj vecného výkladu rozsahu (scope) a aplikácie zásady *lex mitior* v nej obsiahnutej.

Veľká komora SD EÚ rozhodla tak, že

1. Čl. 51 ods. 1 Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát vykonáva právo EÚ v zmysle tohto ustanovenia, ak na jednej strane v súlade s čl. 19 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 3821/85 z 20. decembra 1985 o záznamovom zariadení v cestnej doprave, zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 z 15. marca 2006, a č. 41 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 165/2014 zo 4. februára 2014 o tachografoch v cestnej doprave, ktorým sa ruší nariadenie Rady (EHS) č. 3821/85 o záznamovom zariadení v cestnej doprave a mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 o harmonizácii niektorých právnych predpisov v sociálnej oblasti, ktoré sa týkajú cestnej dopravy, uloží vodičovi vozidla správnu sankciu z dôvodu, že tento vodič porušil povinnosti stanovené v týchto nariadeniach,

a na druhej strane následne využije možnosť, ktorú mu priznáva čl. 3 ods. 2 tohto posledného uvedeného nariadenia, a to oslobodiť určité vozidlá cestnej dopravy od takýchto povinností.

2. Čl. 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že sa môže uplatniť na správnu sankciu trestnoprávnej povahy, ktorá bola uložená na základe pravidla, ktoré bolo po uložení tejto sankcie zmenené spôsobom, ktorý je priaznivejší pre sankcionovanú osobu, pokiaľ táto zmena odráža zmenu postoja k trestnoprávnej kvalifikácii skutkov, ktorých sa dopustila táto osoba, alebo k trestu, ktorý sa má uložiť.

3. Čl. 49 ods. 1 posledná veta Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že súd, ktorý rozhoduje o kasačnej sťažnosti proti súdnemu rozhodnutiu, ktorým bol zamietnutý opravný prostriedok podaný proti správnej pokute, ktorá má trestnoprávnu povahu a patrí do pôsobnosti práva EÚ, je v zásade povinný uplatniť voči odsúdenej osobe priaznivejšiu vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá nadobudla účinnosť po vyhlásení tohto súdneho rozhodnutia, bez ohľadu na to, že vo vnútroštátnom práve sa toto rozhodnutie považuje za právoplatné.

- Uznesenie SD EÚ z 28. apríla 2025 vo veci C-201/24 (A.En. Slovensko s.r.o.)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týkal výkladu čl. 4 ods. 1 a čl. 9 smernice Rady 2009/133/ES z 19. októbra 2009 o spoločnom systéme zdaňovania, uplatniteľnom pri zlučovaní, rozdeľovaní, čiastočnom rozdeľovaní, prevode aktív a výmene akcií spoločností rôznych členských štátov a pri premiestnení sídla SE alebo SCE medzi členskými štátmi.

Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou A.En. Slovensko s.r.o. na jednej strane a Úradom pre vybrané hospodárske subjekty a Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky na druhej strane vo veci uplatnenia

osobitného odvodu na kapitálové zisky vyplývajúce z nepenažných vkladov spoločnosti A.En. Slovensko s.r.o. do niektorých zo svojich dcérskych spoločností so sídlom v Slovenskej republike.

SD EÚ rozhodol v danom prípade tak, že nemá právomoc odpovedať na otázky, ktoré mu najvyšší správny súd položil.

Dve prebiehajúce prejudiciálne konania sú na SD EÚ v čase vydania tejto publikácie vedené vo veciach:

- C-717/24 (Sociálna poisťovňa)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu čl. 51 ods. 1 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.

Návrh bol podaný v rámci sporu medzi žalobcom – fyzickou osobou a Sociálnou poisťovňou, ústredie vo veci hodnotenia zamestnania baníka, ktoré vykonával v Českej republike a nároku na stavebný dôchodok.

Najvyšší správny súd položil SD EÚ tieto prejudiciálne otázky:

Má sa čl. 51 ods. 1 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vykladať tak, že sa uplatňuje na starobný dôchodok, o ktorom rozhoduje príslušná inštitúcia členského štátu,

1. len za predpokladu, že podľa právnych predpisov tohto členského štátu je zriadený „osobitný systém pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby“;

- 1a. a ak áno, čo charakterizuje takýto „osobitný systém“ (napríklad to, že ho vykonáva samostatná inštitúcia, že je samostatne financovaný, že je určený len pre určitú skupinu zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činných osôb),

2. alebo
aj za predpokladu, že právne predpisy tohto členského štátu neupravujú taký „osobitný systém“, ale len ustanovujú, že určitá skupina osôb, ktorá získala doby poistenia dosiahnuté iba vykonávaním špecifickej činnosti (napríklad baníci v hlbinných baniach), môže na základe takýchto dôb získať starobný dôchodok za výhodnejších podmienok než iné osoby vykonávajúce odlišné činnosti zamestnanca alebo samostatne zárobkovo činnnej osoby?

- C-556/25 (Haluška, s. r. o.)

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu čl. 8 ods. 1 a 3 a čl. 9 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (prepracované znenie).

Návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Haluška, s. r. o a Okresným úradom Ružomberok, katastrálny odbor v konaní o zápise zákonného vecného bremena k cudzím pozemkom, súvisiaceho s činnosťami podstatne uľahčujúcimi podnikanie v energetike a prístup k trhu.

Najvyšší správny súd položil SD EÚ tieto prejudiciálne otázky:

1. Patrí vnútroštátna právna úprava, ktorou vnútroštátny zákonodarca bez ďalšieho vylúčil drobných výrobcov elektrickej energie podnikajúcich na základe zjednodušeného postupu podľa čl. 8 ods. 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (prepracované znenie) z prístupu k vnútroštátnym právom priznaným oprávneniam zodpovedajúcim vecným bremenám, ktoré uľahčujú podnikanie v oblasti energetiky a priznáva ich všetkým ostatným výrobcom elektrickej energie, do pôsobnosti práva EÚ s ohľadom na čl. 194 ods. 1 písm. a) Zmluvy o fungovaní EÚ, čl. 8 ods. 1 a 3 a čl. 9 ods. 1 predmetnej smernice?
2. Ak je odpoveď na prvú otázku kladná, je potrebné vykladať čl. 8 ods. 1 a 3

v spojení s čl. 9 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 tak, že mu odporuje vnútroštátna úprava, ktorou vnútroštátny zákonodarca bez ďalšieho vylúčil drobných výrobcov elektrickej energie podnikajúcich na základe zjednodušeného postupu podľa čl. 8 ods. 3 predmetnej smernice z prístupu k vnútroštátnym právom priznaným oprávneniam zodpovedajúcim vecným bremenám, ktoré uľahčujú podnikanie v oblasti energetiky a priznáva ich všetkým ostatným výrobcom elektrickej energie?

Konania o súlade zákonov s Ústavou

5

Najvyšší správny súd za obdobie svojej existencie priložil „ruku k dielu“ aj v otázke súladu právnych predpisov s Ústavou. Spolu boli podané tri návrhy na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy, a to vo veciach vedených pod. sp. zn. 10Sžak/11/2019, sp. zn. 2Snr/1/2020 a sp. zn. 2Sak/2/2021.

Oba návrhy na vyslovenie nesúlady, ktorým ústavný súd vyhovel, boli pritom „z pera“ Eleny Berthotyovej – v jednom prípade ešte ako predsedníčky senátu správneho kolégia najvyššieho súdu a v druhom prípade už ako predsedníčky senátu 2S najvyššieho správneho súdu.

- Návrh týkajúci sa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Prvý návrh bol podaný v rámci konania o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, ktorým bola zamietnutá žaloba, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o nepredĺžení doplnkovej ochrany. Rozhodnutie sa opierať výlučne o stanovisko Slovenskej informačnej služby, podľa ktorého žalobca predstavoval bezpečnostné riziko pre Slovenskú republiku.

Predsedníčka senátu v návrhu zdôraznila, že ak správny orgán rozhoduje na základe dôkazov (utajovaných skutočností), s ktorými sa účastník konania nemôže oboznámiť, ani sa k nim vyjadriť, dochádza zásadným spôsobom k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konaní, princípu kontradiktórnosti a princípu rovnosti zbraní, ktoré predstavujú neoddeliteľnú súčasť práva na spravodlivé súdne konanie.

Najvyšší správny súd preto považoval za ústavne neprijateľné, aby rozhodo-

vanie o udelení azylu, poskytnutí alebo nepredĺžení doplnkovej ochrany bolo založené výlučne na stanovisku Slovenskej informačnej služby alebo Vojenského spravodajstva, ktoré obsahuje len súhlas či nesúhlas bez uvedenia dôvodov. Takýto prístup podľa súdu znemožňuje dotknutej osobe oboznámiť sa s podstatou dôvodov rozhodnutia a tým jej odníma možnosť účinnej obrany.

Uvedený postup predstavuje teda zásadné porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy, ktorý garantuje právo účastníka vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, ako aj čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy, zaručujúcich právo na spravodlivý proces.

Ústavný súd sa s touto argumentáciou stotožnil a nálezom PL. ÚS 15/2020 z 15. marca 2023 vyslovil, že ustanovenia § 13 ods. 5 písm. c), § 13c ods. 4 písm. d) a § 19a ods. 10 zákona o azyle v časti, ktorá viazala rozhodnutie o doplnkovej ochrane na stanoviská spravodajských služieb, nie sú v súlade s ústavou.

Podľa názoru ústavného súdu napadnuté ustanovenia zákona o azyle výrazne obmedzovali možnosť žiadateľa o doplnkovú ochranu oboznámiť sa s dôvodmi, na základe ktorých bol v stanovisku spravodajských služieb označený za bezpečnostné riziko. Takéto stanovisko pritom tvorilo základ pre rozhodnutie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o udelení alebo neudelení doplnkovej ochrany.

Ústavný súd konštatoval, že nesprístupnenie dôkazov protistrane zásadne ohrozuje právo na spravodlivý proces. V konaniach, ktorých súčasťou sú utajované skutočnosti, je preto nevyhnutné hľadať rovnováhu medzi dvoma rovnako legitímnymi, no vzájomne protichodnými záujmami – ochranou spravodlivého procesu pre osobu, ktorej bezpečnostná spôsobilosť je posudzovaná a ochranou verejného záujmu prostredníctvom utajenia citlivých informácií.

Vo svojom náleze ústavný súd zdôraznil, že zákonodarca je povinný prijať takú právnu úpravu, ktorá dosiahne primeranú rovnováhu medzi ústavne chránenými hodnotami – základnými právami a slobodami jednotlivcov na jednej strane

a efektívnym uplatňovaním verejného záujmu na strane druhej.

V závere nálezu ústavný súd uviedol, že bezpečnostné záujmy Slovenskej republiky zostávajú aj po vyhlásení nesúladu predmetných ustanovení zabezpečené, a to prostredníctvom povinnosti Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky vyžiadať si stanovisko Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva (§ 19a ods. 9 zákona o azyle v znení po rozhodnutí ústavného súdu). Rozdiel oproti predchádzajúcej, ústavne nesúladnej právnej úprave spočíva v tom, že rozhodujúci orgán bude po novom posudzovať otázku, či žiadateľ predstavuje nebezpečenstvo pre bezpečnosť Slovenskej republiky [§ 13 ods. 5 písm. a) a § 13c ods. 2 písm. d) zákona o azyle], autonómne – teda bez viazanosti stanoviskom spravodajských služieb.

- Návrh týkajúci sa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov

O druhom návrhu senátu najvyššieho správneho súdu zastúpeného jeho predsedníčkou Elenou Berthotyovou rozhodol ústavný súd na plenárnom zasadnutí 13. decembra 2023 tak, že vyslovil nesúlad niektorých ustanovení zákona o pobyte cudzincov s Ústavou.

Ich neústavnosť bola napadnutá v rámci konania, v ktorom policajný útvar zrušil cudzincovi trvalý pobyt na základe nesúhlasného stanoviska Slovenskej informačnej služby.

Predseda senátu v návrhu namietala, že rozhodnutie založené výhradne na stanovisku spravodajských služieb bez možnosti účastníka oboznámiť sa so základom dôvodov, je ústavne neakceptovateľné. Aj keď štát má legitímny záujem chrániť utajované skutočnosti, takýto postup musí byť primeraný a musí rešpektovať princíp proporcionality vlastný právnenému štátu.

V návrhu predsedníčka senátu uviedla, že najvyšší správny súd si je vedomý skutočnosti, že poskytnutie úplnej informácie v jej autentickej podobe, ktorá

je často výsledkom operatívnej činnosti Slovenskej informačnej služby alebo Vojenského spravodajstva a podlieha režimu utajenia, by mohlo ohroziť samotný účel utajovania, najmä ochranu bezpečnosti štátu. Preto, ak by sprístupnenie plného znenia takejto informácie účastníkovi konania znamenalo popretie cieľa sledovaného zákonom o ochrane utajovaných skutočností, možno akceptovať, že policajný útvar oznámi cudzincovi len relevantnú časť informácie v primeranej forme, napríklad prostredníctvom anonymizovaných alebo súhrnných údajov.

Najvyšší správny súd si však položil zásadnú otázku, a síce, či je možné s odvolaním sa na ochranu štátnych záujmov a suverenity, ktoré patria do pôsobnosti spravodajských služieb, obmedziť ústavou garantované práva účastníka administratívneho a následného súdneho konania v takom rozsahu, ako to umožňovala napadnutá právna úprava zákona o pobyte cudzincov.

Súd uznal, že ochrana určitých informácií pred prístupom dotknutých osôb môže byť vo všeobecnosti legitímna. Zároveň však konštatoval, že spôsob, akým bol tento cieľ v právnej úprave dosiahnutý, bol zjavne neprimeraný vzhľadom na sledovaný účel. Podľa názoru najvyššieho správneho súdu je zákonodarcu povinný postupovať v súlade s princípom proporcionality, ktorý je základným prvkom právneho štátu, a vytvoriť takú právnu úpravu, ktorá zabezpečí vyvážený pomer medzi ochranou základných práv a slobôd fyzických osôb a efektívnym dosahovaním cieľa zákona, ktorým je ochrana utajovaných skutočností.

Najvyšší správny súd vo svojom návrhu odkázal aj na judikatúru ESLP – Liu proti Rusku (rozsudok z 26. júla 2011, č. 29157/09), Al-Nashif proti Bulharsku (rozsudok z 20. júna 2002, č. 50963/99) a C. G. a ostatní proti Bulharsku (rozsudok z 24. júla 2008, č. 1365/07), ako aj na rozsudok SD EÚ vo veci ZZ (C-300/11). Tieto rozhodnutia potvrdzujú, že ani v prípadoch dotýkajúcich sa bezpečnosti štátu nemožno úplne poprieť právo jednotlivca poznať aspoň podstatu dôvodov rozhodnutia a mať možnosť podať účinný opravný prostriedok.

Ústavný súd sa s týmto názorom stotožnil a nálezom PL. ÚS 17/2022 z 13. decembra 2023 vyslovil nesúlad ustanovení § 33 ods. 6 písm. o) a § 48 ods. 2 písm. h) zákona o pobyte cudzincov s čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 13 ods. 4 Ústavy.

Nález potvrdil, že aj v konaniach, kde sú prítomné utajované skutočnosti, musí zákonodarcu umožniť účastníkovi poznať minimálne podstatu dôvodov, ktoré viedli k zásahu do jeho práv. Ústavný súd pripomenul, že v niektorých štátoch (napríklad v Spojenom kráľovstve) je riešením inštitút tzv. špeciálneho advokáta, ktorý má prístup k utajovaným informáciám a môže účinne zastupovať záujmy dotknutej osoby bez ohrozenia bezpečnostných záujmov štátu.

Obe rozhodnutia ústavného súdu majú zásadný význam, pretože ich dôsledkom je priamy zásah do platnosti právnych predpisov. Ak ústavný súd vysloví nesúlad zákona alebo jeho časti s Ústavou, tieto ustanovenia strácajú účinnosť. Orgány, ktoré ich vydali, musia do šiestich mesiacov od vyhlásenia nálezu zabezpečiť ich súlad s ústavou a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky. Ak tak neurobia, napadnuté ustanovenia po uplynutí tejto lehoty z právneho poriadku zanikajú – strácajú platnosť.

JUDr. Elena Berthotyová, PhD., predsedníčka senátu najvyššieho správneho súdu

Štatistické údaje o rozhodovacej činnosti najvyššieho správneho súdu a informácie o návrhoch podaných na ústavný súd

A. Rozhodovacia činnosť v kasačnej agende

Počet a podiel prevzatých a nových vecí v roku 2021:

	Prevzaté	Nové	Spolu
Finančné veci	854 42,68 %	251 35,60 %	1105 40,83 %
Sociálne veci	349 17,44 %	190 26,95 %	539 19,92 %
Správne trestanie	211 10,54 %	38 5,39 %	249 9,20 %
Medzinárodná ochrana a pobyt cudzincov	11 0,55 %	10 1,42 %	21 0,78 %
Ostatné veci	576 28,79 %	216 30,64 %	792 29,27 %

Počet a podiel nových vecí v rokoch 2022 – 2025:

	2022	2023	2024	2025
Finančné veci	687 34,09 %	436 32,88 %	339 29,48 %	391 29,46 %
Sociálne veci	373 18,51 %	325 24,52 %	251 21,83 %	291 21,93 %
Správne trestanie	107 5,32 %	58 4,37 %	90 7,83 %	104 7,84 %
Medzinárodná ochrana a pobyt cudzincov	44 2,18 %	36 2,71 %	29 2,52 %	24 1,81 %
Ostatné veci	804 39,9 %	471 35,52 %	441 38,34 %	517 38,96 %

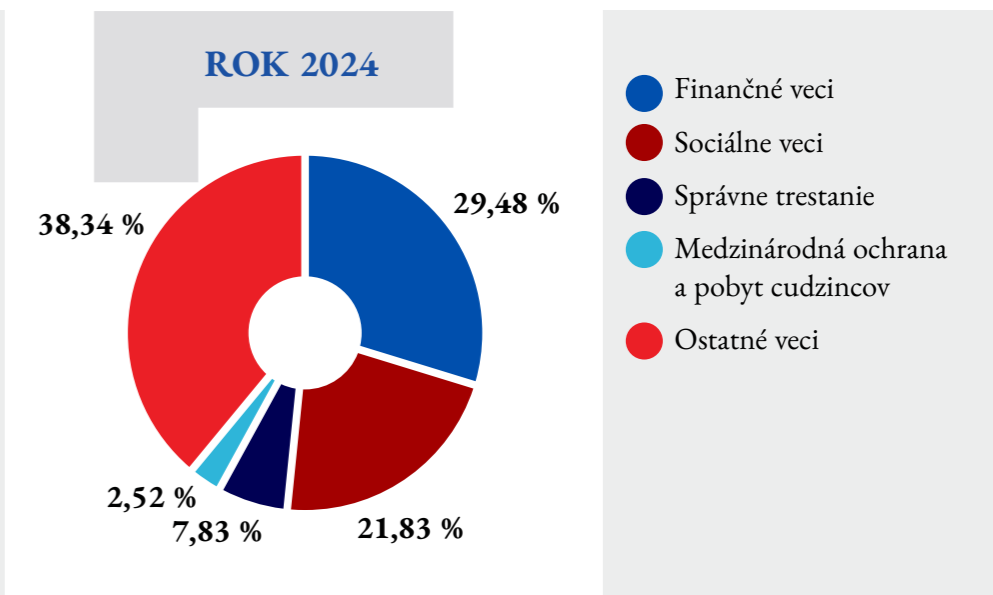
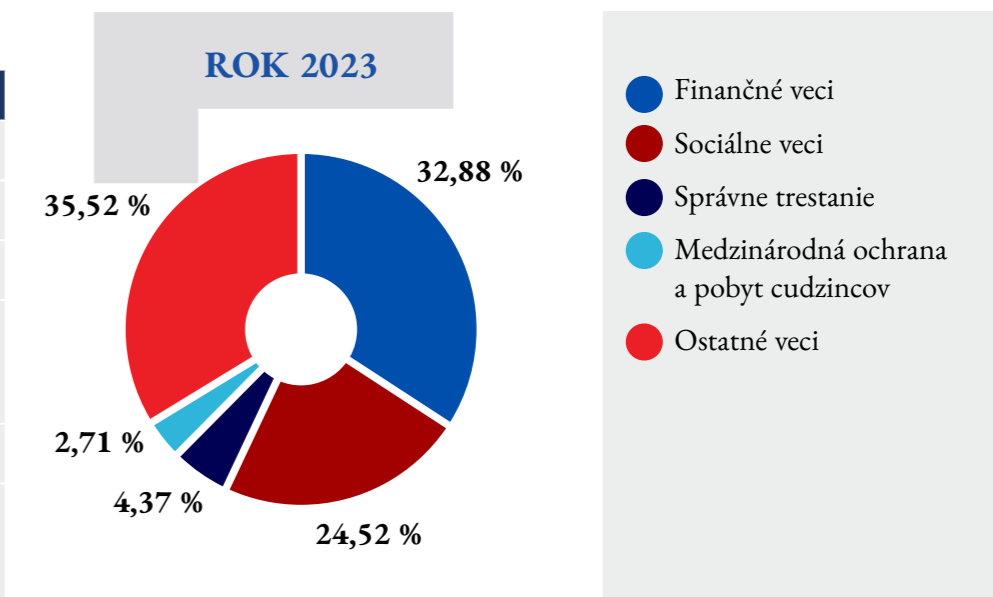
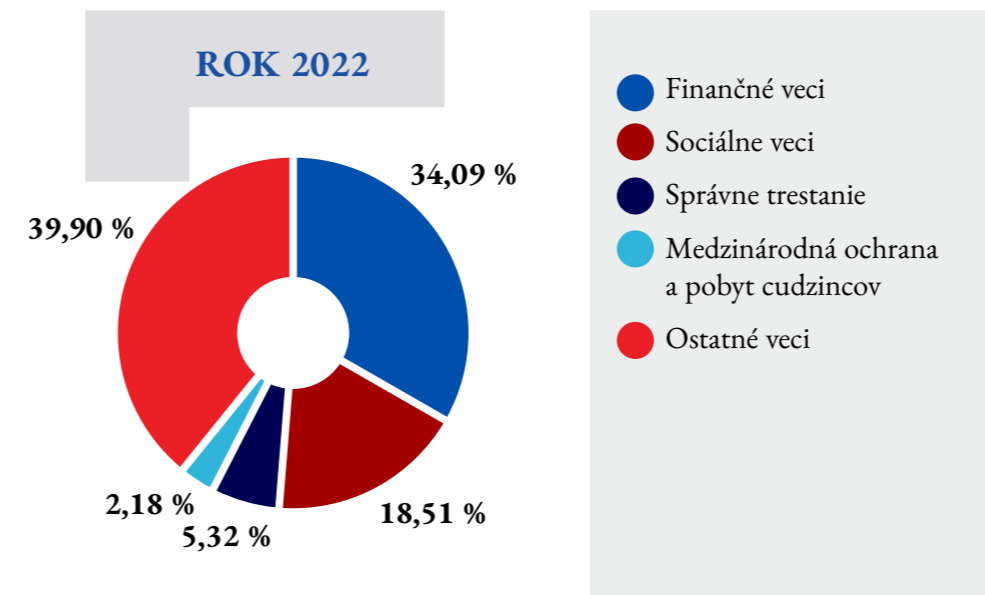
Počet a podiel rozhodnutých (vybavených) vecí v rokoch 2021 – 2025:

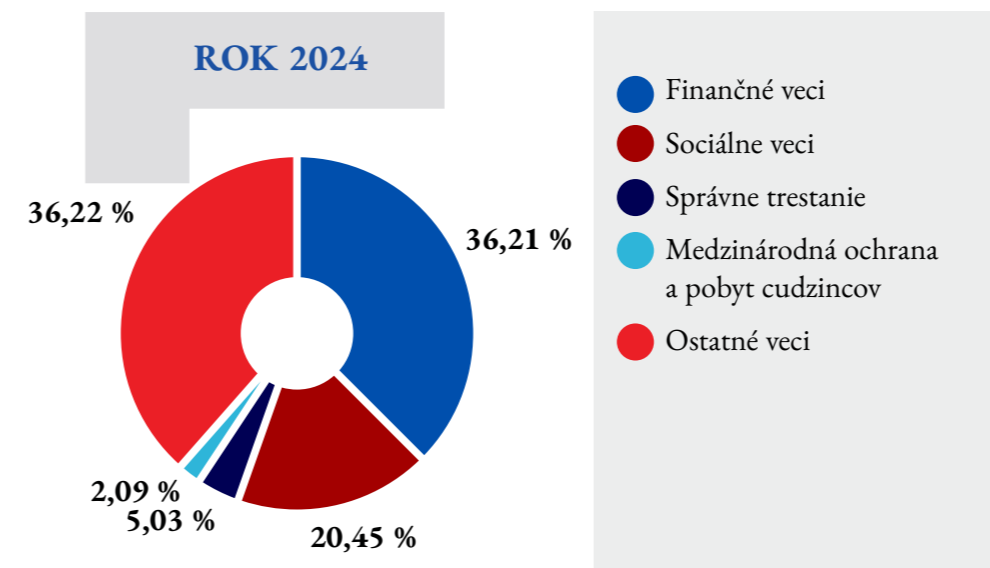
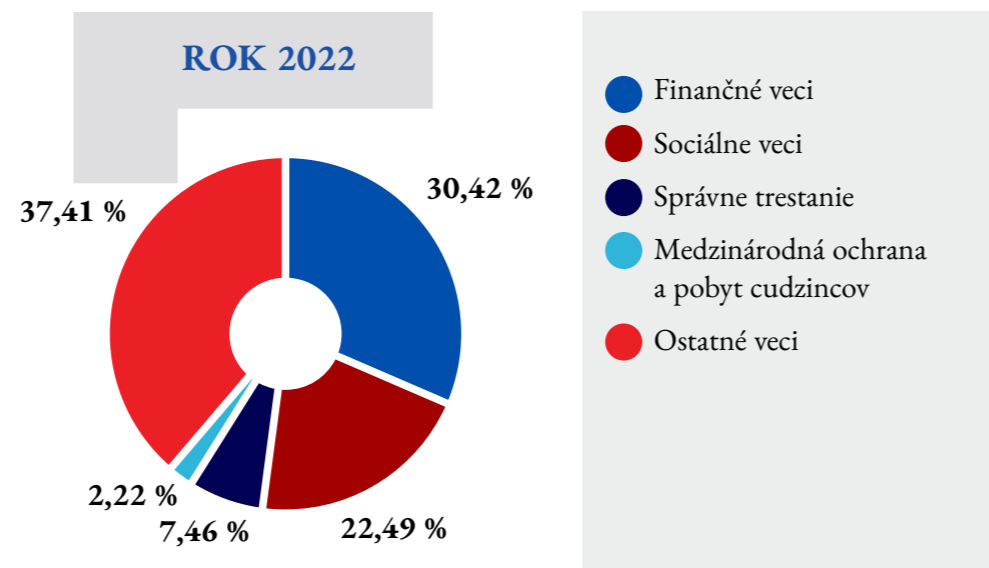
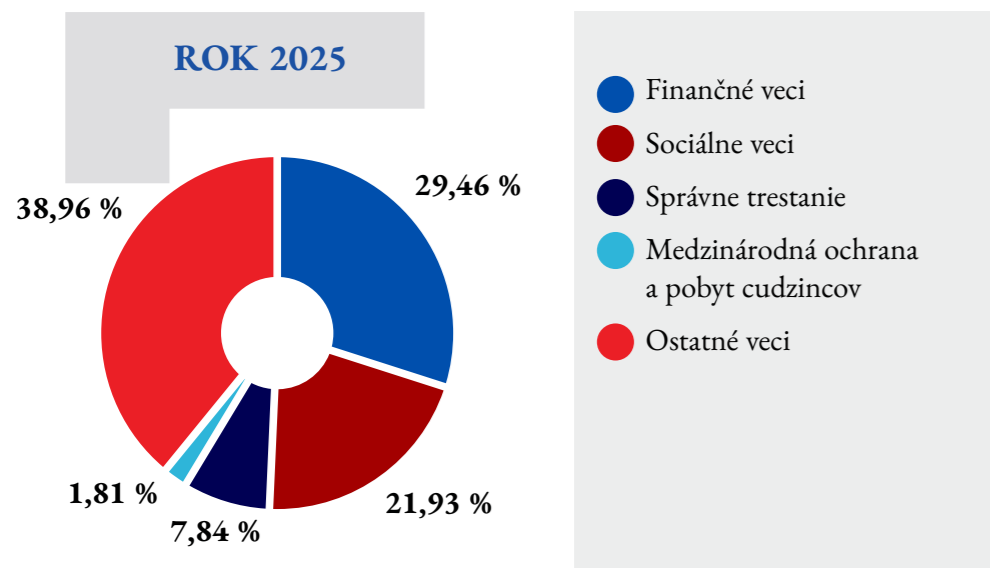
	2021	2022	2023	2024	2025
Finančné veci	177 29,50 %	575 30,42 %	698 37,41 %	641 36,21 %	581 34,96 %
Sociálne veci	123 20,50 %	425 22,49 %	422 22,62 %	362 20,45 %	350 21,06 %
Správne trestanie	65 10,93 %	141 7,46 %	118 6,32 %	89 5,03 %	122 7,34 %
Medzinárodná ochrana a pobyt cudzincov	9 1,50 %	42 2,22 %	39 2,09 %	37 2,09 %	24 1,44 %
Ostatné veci	226 37,57 %	707 37,41 %	589 31,56 %	641 36,22 %	585 35,2 %

Priemerná dĺžka trvania konania v rokoch 2022 – 2025:

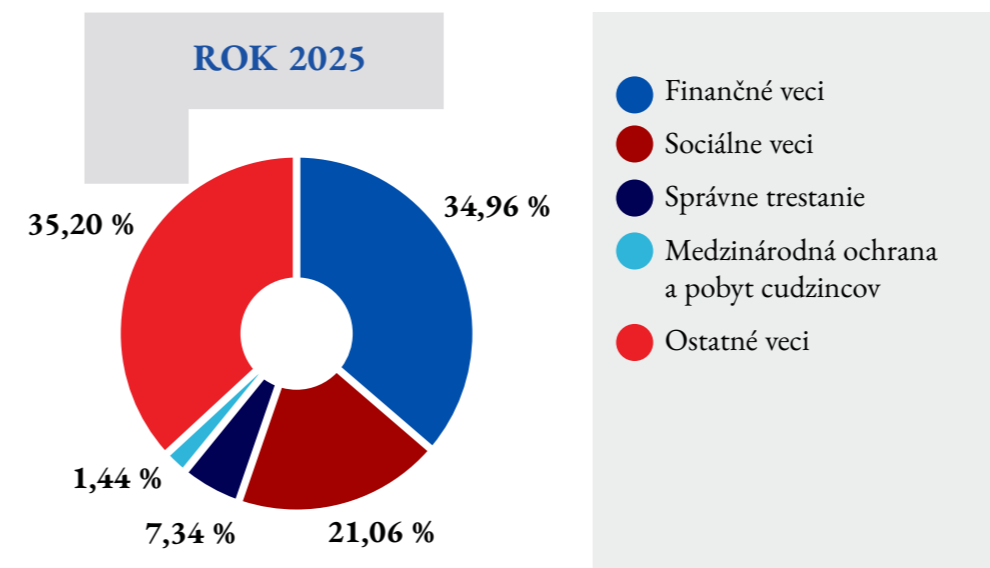
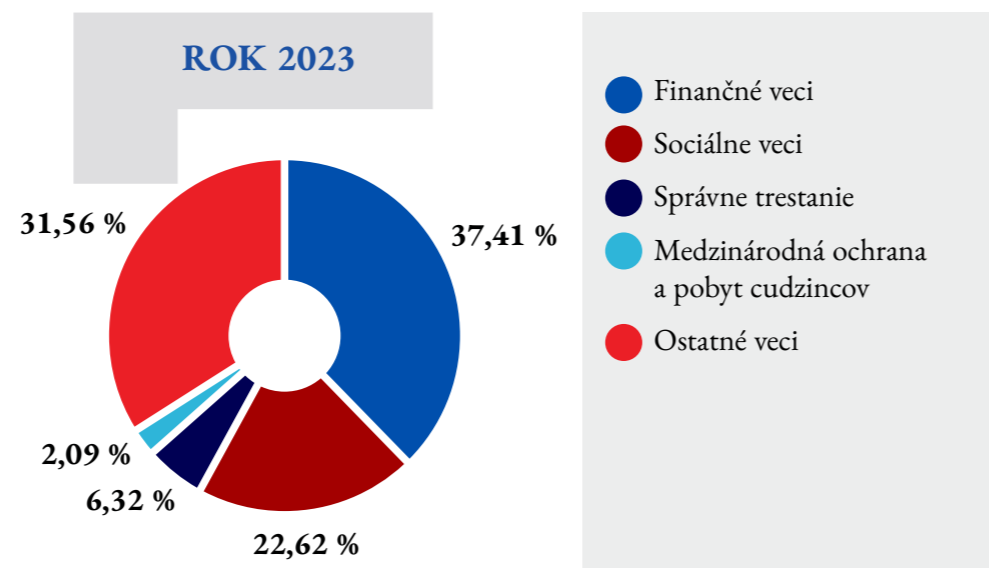
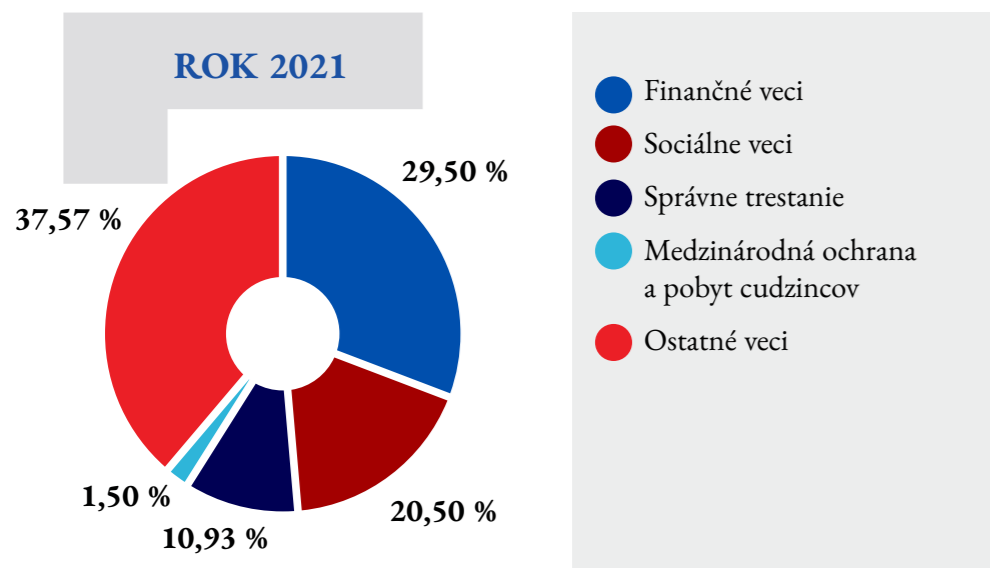
	2022	2023	2024	2025
Finančné veci	471 dní	436 dní	420 dní	305 dní
Sociálne veci	490 dní	427 dní	430 dní	292 dní
Správne trestanie	468 dní	457 dní	428 dní	347 dní
Medzinárodná ochrana a pobyt cudzincov	272 dní	453 dní	414 dní	365 dní
Ostatné veci	479 dní	442 dní	437 dní	309 dní
Priemerná dĺžka konania všetkých vybavených vecí	436 dní	443 dní	426 dní	324 dní

Prehľad podielu nových vecí v rokoch 2022 – 2025:

Prehľad podielu rozhodnutých (vybavených) vecí v rokoch 2021 – 2025:

B. Rozhodovacia činnosť v disciplinárnej agende

Počet prevzatých disciplinárnych konaní v roku 2021: **69**

Počet disciplinárnych konaní (prvostupňových a druhostupňových) vedených na najvyššom správnom súde v rokoch 2021 – 2025:

	2021	2022	2023	2024	2025
Počet napadnutých vecí	71 ²⁹	78	56	41	37
Počet rozhodnutých vecí (vybavených)	0	82	75	54	34

Počet odvolacích disciplinárnych konaní vedených³⁰ na najvyššom správnom súde v rokoch 2021 – 2025:

	2021	2022	2023	2024	2025
	0	0	6	4	4

Priemerná dĺžka trvania disciplinárneho konania³¹ do roku 2025: **237 dní**

²⁹ Tvorené z prevzatých vecí a nových vecí, teda napadnutých po vzniku najvyššieho správneho súdu.

³⁰ Napadnutých.

³¹ Tvorené z vecí napadnutých v prvom a druhom stupni.

Traja najčastejší podávatelia disciplinárnych návrhov za celú existenciu súdu (spolu s počtom pri každom podávateľovi):

1. Minister/ministerka spravodlivosti: **147**
2. Predseda/predsedička súdnej rady: **12**
3. Prezident notárskej komory: **10**

Počet disciplinárnych návrhov podľa profesií:

- Exekútor: **77**
- Sudca: **75**
- Notár: **35**
- Prokurátor: **16**

Zástupca, ktorého právnického povolania je najčastejšie disciplinárne obvinený? – sudca (**54,04 %** z vybavených vecí)

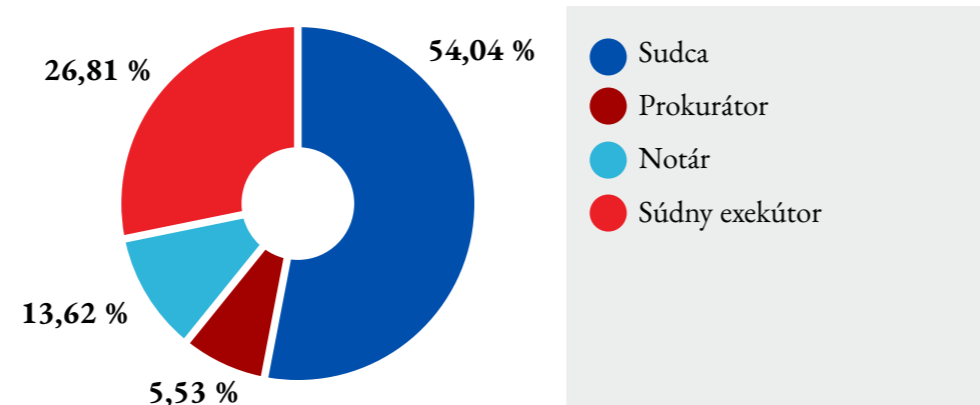
Tri najčastejšie typy uložených disciplinárnych trestov v rokoch 2022 –2025 spolu s počtami:

	2022	2023	2024	2025
1. Napomenutie ³²	14	21	11	6
2. Peňažná pokuta	12	9	8	6
3. Zníženie platu	7	8	2	2

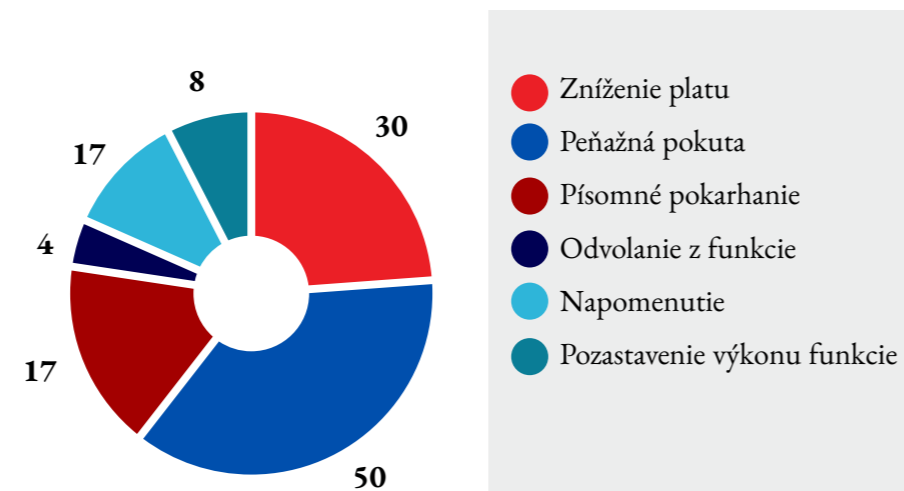
³² V zmysle zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

³³ V zmysle zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Prehľad podielu jednotlivých právnických povolání v rámci disciplinárnych konaní:³⁴

Prehľad podielu typov uložených trestov v rámci disciplinárnych konaní:

³⁴ Tvorené z vybavených vecí.

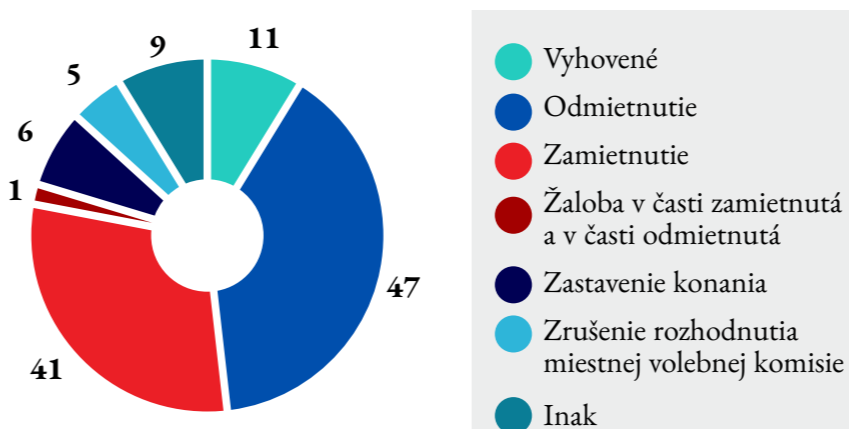
C. Rozhodovacia činnosť vo veciach volebných a vo veciach politických práv

Počet napadnutých vecí: **120**

Počet vybavených vecí: **120**

Spôsob rozhodnutia:

- Vyhovené: **11**
- Odmietnutie: **47**
- Zamietnutie: **41**
- Žaloba v časti zamietnutá a v časti odmietnutá: **1**
- Zastavenie konania: **6**
- Zrušenie rozhodnutia miestnej volebnej komisie: **5**
- Inak: **9**

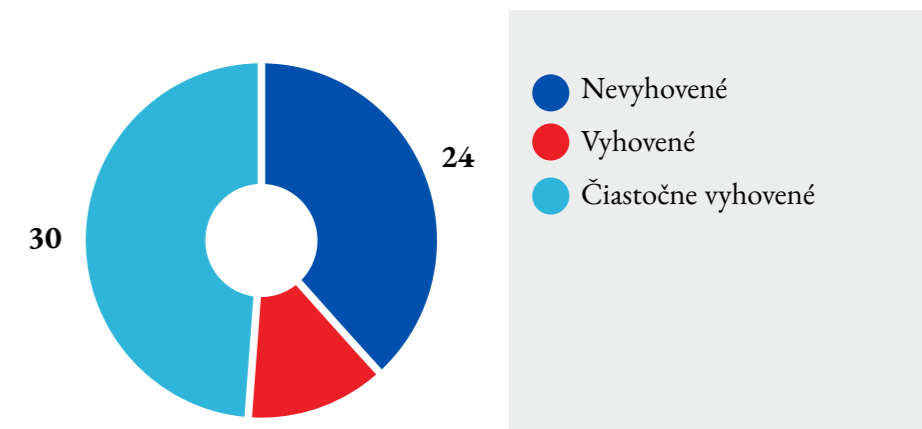
D. Ústavné sťažnosti

Celkový počet nálezov ústavného súdu vo veciach najvyššieho správneho súdu: **61**

Spôsob rozhodnutia:

- Nevyhovené: **24**
- Vyhovené: **7**
- Čiastočne vyhovené: **30**

Prehľad spôsobu rozhodnutia ústavného súdu vo veciach najvyššieho správneho súdu:

**Kancelária
najvyššieho správneho súdu**

Rozhovor s vedúcou kancelárie najvyššieho správneho súdu Zuzanou Kyjac

značne vzdialené od mojej prvotnej predstavy.

Ktoré z vašich predchádzajúcich skúseností vám najviac pomohli pri kreovaní novej štátnej inštitúcie?

Bola to spleť skúseností bežného zamestnanca, „vedúcej“ asistentov trestného kolégia a vo výraznej miere aj neoceniteľné skúsenosti, ktoré som získala vďaka niekoľkoročnej úzkej spolupráci s vtedajším predsedom trestnoprávneho kolégia. Popri uvedenom boli určite výhodou aj skúsenosti nadobudnuté v rámci iných agend, ktorým som sa počas svojho pôsobenia na najvyššom súde nevyhýbala, práve naopak. Bez znalosti prostredia justície a niekoľkoročného dovtedajšieho pôsobenia v nej by som svoju úlohu v danom čase rozhodne nezvládla.

Aké boli vaše hlavné priority a prvé kroky v pozícii vedúcej kancelárie najvyššieho správneho súdu?

Naštudovať si, ako vzniká štátna rozpočtová organizácia, to bola absolútna priorita. Následne bolo potrebné riešiť veľa administratívnych záležitostí po viacerých úradoch, vybavovať rôzne registrácie a zabezpečovať popri tom predovšetkým personálny aparát a nevyhnutné materiálne-technické vybavenie. Nie úplne jednoduchá bola cesta k získaniu financií, bez ktorých by kancelária najvyššieho správneho súdu svoju činnosť započat nemohla. Boli chvíle, keď som si myslela, že práve kvôli nule na účte a komplikáciám spojeným s úvodným získaním financií, bude reálne ohrozené spustenie výkonu súdnictva k 1. augustu 2021. V úvode nastalo niekoľko situácií, ktoré nebolo možné predvídať a boli nezávislé od nášho chcenia či pracovného nasadenia, no všetky mohli naše snahy zahatiť a v konečnom

dôsledku znamenať nesplnenie cieľa.

Nikdy nezabudnem na prvé dni a týždne vo funkcii, ktoré boli spojené s tým, že som plnila prakticky dennodenne úlohy za cca 6 až 7 zamestnancov a v prie-

behu dňa som doslova skákala od témy do témy, respektíve od prioritnej úlohy do inej prioritnej úlohy. Nie je možné popísať všetky priority a úvodné činnosti, ale aspoň rámcovo je možné na danom mieste zmieniť niektoré z nich: príprava prvých vnútorných aktov vrátane Organizačného poriadku, zabezpečenie webového sídla a určenie jeho obsahu, zabezpečenie príslušných informačných systémov, e-mailovej pošty, upratovania, povinností na úseku bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a ochrany pred požiarimi, stravného, vedenia registratúry a množstvo iného.

Následne, keď ešte prakticky ani inštitúcia nebola „na nohách“, bolo potrebné riešiť novú budovu, keďže budovu na Župnom námestí, kde sme dovtedy (prvých pár mesiacov) sídlili spolu s najvyšším súdom, bolo potrebné začiatkom roka 2022 pre nevyhovujúci stav opustiť. Bolo za tým opäť veľké množstvo postupných, parciálnych krokov a považujem aj teraz spätne za obrovské šťastie, respektíve úspech, že sme vôbec v tak krátkom čase našli vhodnú budovu a celú inštitúciu do nej v krátkom čase aj presťahovali.

Keby som to mala zhrnúť a uviesť zjednodušene, tak hlavnými prioritami bolo „postaviť“ inštitúciu, obsadiť ju zamestnancami, presťahovať inštitúciu a urobiť všetko pre to, aby mohla výkonná zložka fungovať na 100 %. Nastavovanie a vyprecizovanie procesov a plnenie si všetkých ďalších povinností nastávalo potom.

Čo považujete s odstupom času za najväčšiu výzvu pri budovaní novej štátnej inštitúcie?

V tom mám celkom jasno, nastavenie všetkých procesov, správne určenie si postupnosti krokov, výber personálneho aparátu, odolávanie tlakom a prijatie faktu, že nie všetko je možné naraz. Z tohto všetkého by som predsa len ale vyzdvihla práve personálny aparát, pretože od toho sa odvíja všetko ostatné. Ja osobne som veľmi náročná tak na seba ako i na okolie a potrebujem mať okolo seba nielen pracovných, ale i správne hodnotovo nastavených ľudí. Pokiaľ ide o samotnú

správu súdu, v tejto sú takmer bezvýhradne nezastupiteľné pozície vyžadujúce si komplexné znalosti. Keď k tomu prirátame prvotný nápor všetkých povinností a potrebu správneho úvodného nastavovania procesov, je jasné, že to nie je „pre každého“. Ak by som potom mohla byť záverom veľmi osobná, tak odpoviem, že za najväčšiu osobnú výzvu s odstupom času určite považujem udržanie si rovnakého nastavenia, prístupu a nadšenia pre veci.

Je o vás známe, že sa zúčastňujete na pohovoroch pri výbere všetkých zamestnancov do kancelárie súdu. Ako ste pristupovali k výberu a budovaniu tímu zamestnancov? Čo je pre vás najdôležitejšie pri výbere nových kolegov?

Áno, zúčastnila som sa takmer všetkých. Bolo pre mňa veľmi dôležité, že som neprišla do existujúcej inštitúcie so zamestnancami, ale mala som možnosť sa podieľať na vybudovaní nového personálneho aparátu – s výnimkou delimitovaných zamestnancov. Výber nových zamestnancov som vnímala ako jednu zo svojich základných úloh a mám pred danou úlohou doteraz veľký rešpekt. Nadobudla som v tomto ohľade kvantum skúseností, a to aj vďaka našej vedúcej osobného úradu, ktorá sa takmer všetkých osobných pohovorov zúčastňuje spolu so mnou.

Čo sa týka kľúčových aspektov výberu, snažíme sa hľadať odborne zdatných zamestnancov, pre ktorých práca nie je len práca, aj keď to môže znieť pomerne abstraktne.

V prípade zamestnancov správy súdu považujeme za nesmierne dôležitý tiež zmysel pre detail, zodpovedný prístup k práci a schopnosť zvládať stresové situácie. U asistentov sudcov ako najväčšej skupine zamestnancov sa v rámci

osobných pohovorov snažíme potom zistiť predovšetkým spôsob právneho uvažovania a potenciál ďalšieho odborného rastu.

Nový zamestnanec, ktorý prichádza, sa v prvých dňoch svojho pôsobenia stretáva s množstvom ústretových krokov a zabezpečenia. Na novom mieste sa udomácňuje s vedomím, že je všetko pripravené na to, aby okamžite začal pracovať, na všetko má pripravené materiálno-technické zázemie. Pred nástupom dostáva list od vás spolu s harmonogramom prvého dňa. Nie je to obvyklé. Čo vás viedlo k takémuto postupu?

Všetky tieto kroky sme budovali postupne s osobným úradom a cieľom bolo, aby sa zamestnanec cítil vítaný, aby sa čo najskôr adaptoval a aby pochopil všetky nastavené procesy. V danom ohľade ideme vedome nad rámec zákonných povinností, a to nielen pri štátnych zamestnancoch, ale tiež pri zamestnancoch pracujúcich vo verejnom záujme. Nástup zamestnancov máme aktuálne do detailov premyslený a všetko potrebné je podchytené. Ak by som ja niekam prišla ako nový zamestnanec, takýto nástup by som si priala – aj to bolo motiváciou všetkých postupných krokov ústiacich až do aktuálneho stavu.

Pracovné činnosti zamestnancov kancelárie súdu a jej činnosť sa riadi množstvom vnútorných aktov. Ako vznikajú podnety na ich tvorbu?

Je to veľmi rôznorodé, ale v zásade platí, že podnety by mali dávať, respektíve vecné znenie vnútorných aktov by mali predkladať vecní gestori, teda príslušné organizačné útvary. Prijatie niektorých vnútorných aktov pritom predpokladá aj samotný zákon. Vnútorné akty považujem za základ fungovania kancelárie najvyššieho správneho súdu, preto kladiem na ich obsah, ako aj formu veľký dôraz. Tomu zodpovedá aj veľká hodináž, ktorá sa za ich tvorbou skrýva. Nejde však len o podnety, či nájdenie si dostatočného času na ich prípravu, ale v prípade viacerých vnútorných aktov musel dozrieť aj takpovediac čas na ich vydanie, bolo potrebné nechať vyzrieť procesy, získať určité skúsenosti a podobne.

Ako ste zabezpečovali priestory a potrebnú infraštruktúru pre chod kancelárie súdu a súdu samotného v jeho prvých mesiacoch fungovania? Aké boli najväčšie úspechy a radosti?

Prvé priestory sme mali v rámci budovy na Župnom námestí, kde bolo viacero voľných kancelárií po skôr odídenom ministerstve spravodlivosti. Čo sa týka zabezpečovania potrebnej infraštruktúry, toto bolo v úvodných mesiacoch fungovania nesmierne náročné, a to osobitne s prihliadnutím na ten fakt, že som v úvode bola jediným zamestnancom kancelárie súdu a neskôr bolo zamestnancov len veľmi málo na to, aby sme spolu zabezpečili všetko nevyhnutné k 1. augustu 2021. Práve vtedy totiž nastúpilo viac ako 60 zamestnancov (prevažne delimitovaných) a sudcov. Čoho som sa od úvodu ale najviac obávala, bolo vybudovanie potrebnej IT infraštruktúry (nemali sme žiadne siete, servery, IT vybavenie, licencie, či softvéry), keďže v predmetnej oblasti som mala limitované skúsenosti a poznanie.

Ak ide o otázku ohľadom najvýznamnejších úspechov kancelárie súdu, tak medzi tieto nepochybne radím okrem samotného započatia činnosti súdu a jeho presťahovania do aktuálneho sídla, získanie financií na lepšie platové ohodnotenie zamestnancov a pridanie ďalších zamestnaneckých miest navyše oproti na úvod predpokladaným.

„*A čo mi spôsobilo prípadne spôsobuje najväčšiu radosť? To sú najmä dve veci, a síce spokojný zamestnanec a úspešne zvládnutá komplexná téma či úloha.*“

Za 5 rokov pôsobenia bola kancelária najvyššieho správneho súdu podrobená viacerým auditom či kontrolám. Viete ich výsledky okomentovať? Čo si pri premýšľaní o nich spätne vybavíte?

Takto, v prvom rade vo všeobecnosti zastávam názor, že každá externá kontrola či audit, rovnako ako aj vnútorný audit, vedia byť špecificky pri budovaní inštitúcie veľmi nápomocné, a to či už z dôvodu pomoci pri správnom nastavení procesov alebo z dôvodu upriamenia pozornosti na nedostatky, ktorým sa je potrebné do budúcnosti vyvarovať. Kontroly majú svoj veľký význam a opodstatnenie. Najmä hospodárenie s financiami je potrebné, aby bolo pod drobnohľadom a zároveň tou najširšou kontrolou – zo strany celej verejnosti, čomu zodpovedá aj aktuálna legislatíva (povinné zverejňovanie faktúr, objednávok a zmlúv na webovom sídle).

A teraz konkrétnejšie ku kontrolám, ktorým bola doteraz podrobená kancelária najvyššieho správneho súdu. Prvé, čo sa mi žiada uviesť je to, že tieto si vyžiadali nesmierne veľa času a energie, keď bolo potrebné pripravovať a skenovať veľké množstvo dokumentov, písať mnoho podrobných vyjadrení a podobne, a to popri potrebe neustále plynulého plnenia si množstva ďalších nevyhnutných povinností, navyše stále „len“ v štádiu budovania novej štátnej inštitúcie. Rok 2024 bol z tohto pohľadu v sumáre najnáročnejší, keďže u nás postupne, určité mesiace dokonca súbežne, prebiehali spolu až 4 kontroly/audity. Ich výsledky sú však pre nás nepochybne pekným vysvedčením.

„*Osobitne potešujúca je skutočnosť, že vykonané kontroly/audity nevytkli kancelárii najvyššieho správneho súdu žiadne finančné zistenia, pričom v mnohých procesoch bola táto dávovaná skôr „za príklad“.*“

A mimo iného, predmetné závery možno považovať snád za najlepšiu odpoveď na niektoré dovtedy šírené skresľujúce informácie o hospodárení kancelárie súdu.

Z retrospektívneho a komplexnejšieho pohľadu, ak zoberiem do úvahy často

značný časový tlak, nápor rôznorodých úvodných povinností a zároveň minimum zamestnancov správy súdu, tak výsledky rozsiahleho preverovania vykonávaného najmä zo strany Najvyššieho kontrolného úradu a vládneho auditu, keď prvé skončilo bez zistení a druhé len s minimom skôr technických výhrad, sú až malým zázrakom a svedčia o mimoriadnom nasadení a prístupe všetkých relevantných zamestnancov kancelárie najvyššieho správneho súdu.

Kancelária najvyššieho správneho súdu pracuje ako dobre nastavený hodinový stroj. Jednotliví zamestnanci správy súdu vedia, čo majú robiť. Pravidelne s vami konzultujú dôležité kroky. Politika otvorených dverí či priamej komunikácie tiež nie je obvyklá úplne všade. Je osobná znalosť zamestnancov, ich slabých a silných stránok nevyhnutná?

Dobre fungujúci stroj, kde každý vie, čo má robiť – to je podľa mňa základ každej dobre fungujúcej organizácie. Chciet vidieť do podstaty a hĺbky všetkého, snažiť sa vypočítať každého, byť priama a tiež otvorená aj kritike, to súvisí s mojim nastavením a fungovaním. Dávam viacerým veciam svoj rukopis, čo je prirodzené, tak tomu bude aj pri každom ďalšom štatutárove, a teda primárne, aký bude on a na čo bude klásť dôraz, tak bude organizácie „vyzerať“ a fungovať. Určite si nemyslím ale, že všetkým to tak vyhovuje alebo môže vyhovovať. Ja sa to však snažím robiť najlepšie ako viem s tým, že sa v niektorých veciach posúvam a robím ich inak ako v úvode. V oblasti manažovania ľudí a práce s nimi je stále sa čomu učiť.

Ak ide o „šírku“ osobnej znalosti zamestnancov zo strany vedúceho zamestnanca, táto je v prvom rade (logicky) veľmi závislá od počtu jemu podriadených zamestnancov. Celkom určite by som sa ja osobne ale nevedela spoľahnúť v dôležitých veciach na niekoho, koho by som v potrebnej miere nepoznala a tiež by som nevedela správne „viest“ osobu, ktorú by som nepoznala. Nemenej nevyhnutné je ale podľa môjho názoru v prípade vedúcich zamestnancov byť aj vzorom pre svojich podriadených zamestnancov, a to tak z pohľadu hodnotového nastavenia a prístupu k práci, ako aj z pohľadu odbornosti a znalosti

agendy. Som presvedčená, že až sumár uvedených aspektov vie byť základom pre úspech, nie je však samozrejme garantom jeho dosiahnutia, keďže práca s ľuďmi je nesmierne náročná a vstupuje tu „do hry“ x premenných.

Osobnejšia otázka. Na tímové porady prichádzate so zoznamom úloh napísaných do najmenších podrobností. Ako tieto vaše zoznamy vznikajú? Kde všade nad nimi premýšľate?

Vznikajú väčšinou večer, keď mám väčší klud a sumarizujem si veci, ale zároveň parciálne aj „za pochodu“ počas dňa (aj počas toho ako prechádzam po chodbe, jem a podobne). Ja premýšľam nad prácou prakticky neustále, pričom niektoré myšlienky si potrebujem nechať určitý čas odležať a idú mi v hlave akoby na „pozadí“, keď sa primárne venujem iným veciam. Vždy keď myšlienka dozrie alebo mi niečo dôležité napadne, čo potrebujem riešiť alebo príde vonkajší podnet k niečomu relevantnému, tak si to hneď zapíšem na papierik, ktorými som doslova obložená. Potom si papieriky pred poradou ešte prechádzam a sumarizujem. Mám papieriky takmer na všetko, pričom sú rozdelené podľa ľudí, tém, porád, termínov splnenia atď. Pomáha mi, že ich mám neustále na očiach a mám rada pocit, keď ich v závere (keď je vec vyriešená) skartujem. Podľa týchto mojich papierikov si tiež zostavujem presný časový harmonogram dňa, týždňa či mesiaca. Zoznamy mi pomáhajú v efektívite, plánovaní, usporiadanosti a plnení/sledovaní množstva termínov, je to môj dlhodobý spôsob každodenného fungovania, ktorý sa mi v aktuálnom kolose úloh a povinností veľmi osvedčil.

Máte nejakú radu, trik na to, ako byť zorganizovaná do najmenších podrobností, takpovediac, myslieť aj za iných?

Mne je takéto fungovanie absolútne prirodzené v podstate od detstva, keďže zodpovednosť, perfekcionizmus a systematickosť sú súčasťou mojej osobnostnej štruktúry. Priznám sa ale, že nie vždy som to vnímala ako pozitívne charakteristiky, ale skôr ako „svoj kríž“, ktorý si nesiem. Občas mám pocit, že moja hlava

funguje ako stroj, pričom rokmi sa to ešte vycibruje. Čo ale musím uviesť je, že ak mám okolo seba zorganizovaných ľudí, je to pre mňa oveľa jednoduchšie a naopak. Pokiaľ ide o rady či triky, viem uviesť to, čo mne samej funguje, a síce už zmiňované zoznamy, ktoré si neustále vediem, dopĺňam a kontrolujem, zostavovanie si presného časovo-vecného harmonogramu dňa/týždňa/mesiaca a v zásade bezodkladné vybavovanie všetkých došlých mailov, telefonátov či požiadaviek prichádzajúcich z iných zdrojov. Každému však môže vyhovovať niečo iné, dôležitá pre napredovanie je však snaha a vôľa pracovať na tom.

Čo považujete za najväčšie očakávania a výzvy pre kanceláriu najvyššieho správneho súdu v najbližších rokoch?

Očakávam, respektíve skôr si veľmi prajem vzhľadom na obrovské množstvo energie a času, ktoré bolo doteraz do budovania inštitúcie investované, aby nastala v najbližších rokoch v kancelárii súdu kontinuita, aby sa nemenili veci len z princípu, aby sa podržalo všetko, čo bolo správne nastavené a aby sa pokračovalo v tom, čo sa započalo (vrátane budovania nového, stabilného sídla inštitúcie).

Súčasne však nemožno zaspáť „na vavrínoch“, a teda myslieť si, že o veci, ktoré už bežia a vybudovali sa do nejakého stavu, sa už netreba starať. Všetko sa vyvíja, tiež sa často menia zákony a povinnosti z nich vyplývajúce – treba byť teda neustále zorientovaný, v strehu a prispôsobovať sa týmto zmenám. Čo sa vyvíja snáď najrýchlejšie je oblasť informačných technológií či využívanie umelej inteligencie a s tým ide „ruka v ruke“ aj nutnosť neprestajného rozvoja IT infraštruktúry, ktorej aktuálna komplexnosť a úroveň zabezpečenia v prípade jej nepretržitého neudržiavania a nestarania sa o ňu môže byť o chvíľu už nie realitou, ale minulosťou, a to by mohlo mať v dnešnej digitálnej dobe so stále pribúdajúcim množstvom bezpečnostných hrozieb a útokov (a treba dodať, že čoraz sofistikovanejších) fatálne dôsledky.

A napokon veľké výzvy, a to nielen v najbližších rokoch, čakajú kanceláriu súdu pri hľadaní a udržaní si kvalitného personálneho aparátu, čo je úloha nesmierne náročná.

Úlohy a organizačná štruktúra kancelárie najvyššieho správneho súdu

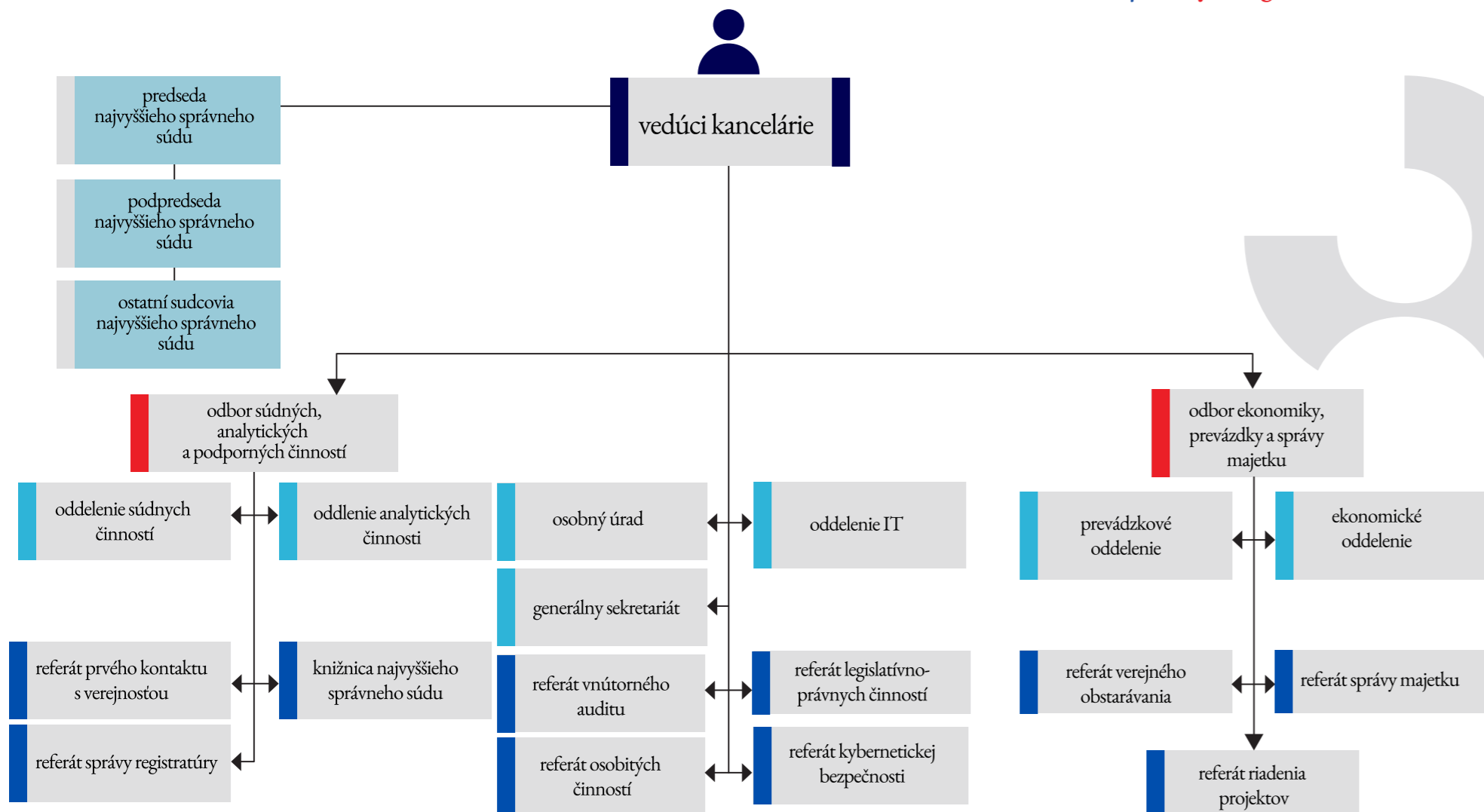
Kancelária najvyššieho správneho súdu bola *de iure* zriadená s účinnosťou od 1. januára 2021 (zákonom č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva), rovnako ako samotný najvyšší správny súd. Svoje zákonné povinnosti však mohla (*de facto*) začať realizovať až menovaním vedúcej kancelárie súdu ako jej štatutárneho orgánu a zároveň prvého zamestnanca. K tomuto došlo zo strany predsedu súdu dňa 10. júna 2021, pričom výkon činnosti najvyššieho správneho súdu začal 1. augusta 2021.

Vo všeobecnosti možno uviesť, že kancelária najvyššieho správneho súdu si ako štátna rozpočtová organizácia plní úlohy spojené s odborným, organizačným, personálnym, ekonomickým, administratívnym a technickým zabezpečením činnosti najvyššieho správneho súdu (§ 24f ods. 2 zákona o súdoch).

Konkrétnejšie ide najmä o výkon nasledovných činností:

- hospodárenie s pridelenými rozpočtovými prostriedkami ako samostatná rozpočtová kapitola,
- vykonávanie finančnej kontroly,
- vedenie účtovníctva,
- realizovanie verejného obstarávania,
- zabezpečovanie materiálneho vybavenia,
- zabezpečovanie správy majetku štátu,

- zabezpečovanie tvorby a používania sociálneho fondu a uzatváranie kolektívnych zmlúv,
- vykonávanie vnútorného auditu,
- zabezpečovanie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pracovnej zdravotnej služby a ochrany pred požiarmi,
- zabezpečovanie civilnej ochrany obyvateľstva,
- zabezpečovanie ochrany utajovaných skutočností,
- zabezpečovanie ochrany osobných údajov,
- zabezpečovanie informačnej bezpečnosti,
- obstarávanie, nasadzovanie a využívanie informačných systémov a technológií,
- poskytovanie knižnično-informačných služieb, získavanie, spracúvanie, uchovávanie, ochrana a vyradovanie knižničných fondov,
- zabezpečovanie chodu archívu a registratúry,
- zabezpečovanie riadneho obsadenia zamestnancami a vybavovanie ich personálnych vecí,
- zabezpečovanie odborného vzdelávania sudcov a zamestnancov plniacich úlohy pri výkone súdnictva,
- zodpovedanie za efektívne využívanie ľudských a finančných zdrojov,
- vykonávanie dohľadu nad súdnymi oddeleniami,
- zabezpečovanie používania štátneho jazyka v súlade s osobitným predpisom,
- zabezpečovanie poskytovania informácií o činnosti pre iné orgány verejnej moci a pre verejnosť,
- zodpovedanie za včasné zverejňovanie súdnych rozhodnutí,
- zabezpečovanie tvorby internej legislatívy.

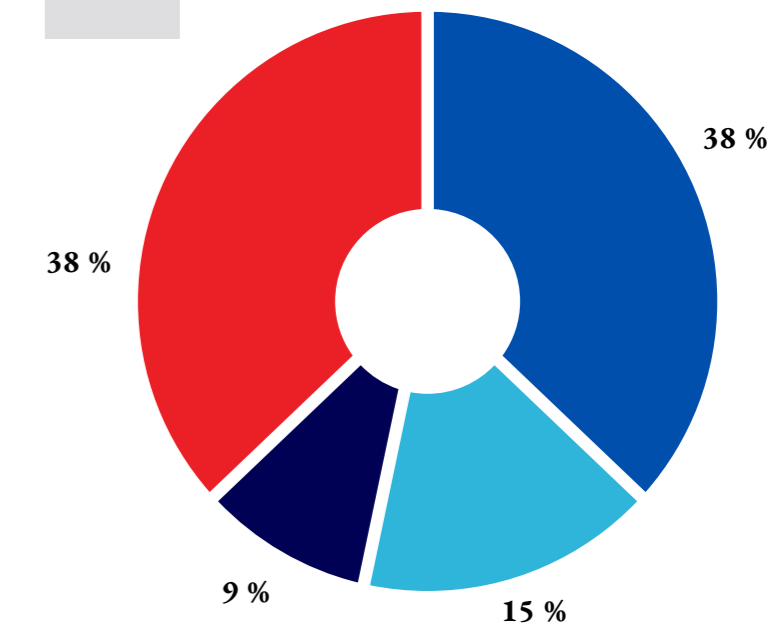
Vyššie uvedená, aktuálne platná organizačná štruktúra kancelárie najvyššieho správneho súdu je súčasťou organizačného poriadku (ako jeho príloha) z 2. mája 2023 účinného od 1. júna 2023, vydaného v zmysle zákona o súdoch vedúcim kancelárie najvyššieho správneho súdu. Organizačný poriadok kancelárie najvyššieho správneho súdu je jej základným vnútorným aktom riadenia, pričom upravuje najmä organizačné členenie kancelárie, náplň činnosti jednotlivých organizačných útvarov a vzájomné vzťahy medzi nimi, pravidlá zastupovania zamestnancov a rozsah oprávnení, povinností a zodpovednosti vedúcich zamestnancov.

Štatistické údaje o zamestnancoch kancelárie najvyššieho správneho súdu

Celkový počet zamestnancov kancelárie najvyššieho správneho súdu	79 ³⁵
vykonávajúcich štátnu službu	67
vykonávajúcich prácu vo verejnom záujme	12
Pozícia	Počet
Asistenti sudcov	30
Asistenti senátov (zapisovateľ)	12
Právni analytici	7
Ostatní zamestnanci vo výkone „správy“ súdu	30

³⁵ Z uvedeného počtu sú 3 miesta „dočasné“ (od 1. novembra 2023 do 30. júna 2026) – do momentu trvania projektu s názvom *Vybudovanie analytických kapacít pre prístupňovanie judikatúry na najvyššom správnom súde* z Plánu obnovy a odolnosti. Ďalších 6 miest bolo kancelárii najvyššieho správneho súdu pridaných od 1. júla 2025.

ZAMESTNANCI KANCELÁRIE SÚDU

- Asistenti sudcov
- Asistenti senátov
- Právni analytici
- Ostatní zamestnanci „správy“ súdu

Asistenti sudcov

Podľa § 24c ods. 1 zákona o súdoch možno sudcovi najvyššieho správneho súdu pridelit' aspoň jedného asistenta.

Asistenti sudcov najvyššieho správneho súdu sú štátnymi zamestnancami s právami a povinnosťami vyšších súdnych úradníkov. Organizačne sú začlenení do oddelenia súdnych činností, patriaceho pod odbor súdnych, analytických a podporných činností.

Asistent sudcu je blízky spolupracovníkom sudcu pri zabezpečovaní rozhodovacej činnosti. Jeho primárna činnosť je predovšetkým odborná – podľa pokynov konkrétneho sudcu. Najčastejšie ide o úlohy spočívajúce v kontrole splnenia podmienok konania, vypracovávaní právnych rozborov a príprave konceptov rozhodnutí. Z ďalších činností možno zmieniť napríklad sledovanie a analyzovanie rozhodovacej činnosti ústavného súdu, SD EÚ a ESLP, či poskytovanie súčinnosti oddeleniu analytických činností pri tvorbe právnych analýz, komparatívnych štúdií a rešerší. V súvislosti s administratívnymi činnosťami sa žiada poukázať najmä na kontrolu vykonaných anonymizácií rozhodnutí pred ich zverejnením, vykonávanie lustrácií či doručovanie prípisov účastníkom konania.

Asistenti sú pomyselnými pravými rukami sudcov. Poznajú ich štýl práce a pomáhajú im efektívne zvládať pracovné zaťaženie. Táto úzka spolupráca si vyžaduje expertnosť a profesionalitu. Zákonnu (základnú) požiadavkou na asistenta sudcu je vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v odbore právo, avšak medzi ďalšie neodmysliteľné a kľúčové požiadavky patrí analytické myslenie, schopnosť rozpoznať a pomenovať právne problémy ako aj navrhnuť ich riešenia, orientácia v právnych predpisoch, judikatúre, či samotných súdnych spisoch tak, aby bola rýchlo a správne vyabstrahovaná podstata. Za nevyhnutnosť

možno označiť i dobré ovládanie právnych informačných systémov a vyhľadávania v nich. Kancelária najvyššieho správneho súdu napokon obligatórne požaduje tiež znalosť minimálne jedného cudzieho jazyka (nemeckého, anglického alebo francúzskeho) na úrovni B2.

Práca asistenta sudcu je nielen náročná a zodpovedná, ale aj mimoriadne podnetná. Prehľbuje právne znalosti, rozvíja osobnostné predpoklady a poskytuje možnosť byť súčasťou rozhodovacej praxe na najvyššej úrovni správneho súdnictva.

Na najvyššom správnom súde od jeho vzniku pôsobilo spolu 57 asistentov, pričom 18 z nich sa už stalo sudcami, čo predstavuje 32 % z celkového počtu.

Oddelenie analytických činností

Pojem právny analytik v justícii je stále pre mnohých, vrátane odbornej verejnosti, pomerne novým pojmom. Práca analytika oddelenia analytických činností v kancelárii najvyššieho správneho súdu sa zásadne odlišuje od analytickej pozície na ministerstvách. Zároveň je možné nájsť menšie rozdiely aj medzi prácou analytikov na rôznych súdnych inštanciách. S analytikmi sa v organizačnej štruktúre kancelárie najvyššieho správneho súdu rátalo od samotného počiatku.

Právny analytik v kancelárii najvyššieho správneho súdu primárne vypracováva rešerše a právne analýzy pre sudcov, a tým hľadá odpovede na aktuálne otázky v „živých“ veciach. V rámci medzinárodnej agendy prostredníctvom európskych a medzinárodných združení a asociácií komunikuje s najvyššími súdnymi inštanciami v iných štátoch a taktiež niekoľkokrát ročne vypracováva medzinárodné dotazníky. Okrem už spomenutého sa analytik podieľa aj na tvorbe interného evidenčného systému. Na pravidelnej báze sa na oddelení analytických činností vytvárajú prehľady ustálenej rozhodovacej činnosti a monitoringu legislatívy. Oddelenie analytických činností napokon participuje i na vydávaní odborného recenzovaného časopisu najvyššieho správneho súdu s názvom *Žurnál správneho súdnictva* a súčinnosti s judikatórnou radou tiež Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu.

Počet výstupov (podľa ich typov) oddelenia analytických činností v rokoch 2021 – 2025:

	2021	2022	2023	2024	2025
Rešerše a analýzy	1	13	23	52	36
Medzinárodné dotazníky a odpovede v rámci zahraničnej spolupráce	8	15	12	20	9
Prehľady ESLP a SD EÚ	4	6	6	24	20
Monitoriny legislatívy a judikatúry	12	40	9	38	45

Po úvodných fázach príprav potrebného administratívneho a organizačného zabezpečenia a podpise memoránd o vzájomnej spolupráci s tromi právnickými fakultami (právnická fakulta UK, právnická fakulta TRUNI a fakulta práva PEVŠ) v júni 2023 došlo k započatiu pilotného projektu v podobe vykonávania študentských stáží na oddelení analytických činností.

Ide o bezplatné odborné stáže s dĺžkou trvania spravidla jeden semester, v rozsahu minimálne 8 hodín týždenne. Stážisti primárne participujú pri vypracovávaní pravidelných prehľadov judikatúry SD EÚ a ESLP, monitoringu slovenskej legislatívy a príprave podkladov pri vypracovávaní rešerší a právnych analýz. Majú však možnosť podieľať sa aj na vypracovávaní dotazníkov a v prípade dobrej znalosti cudzieho jazyka tiež na prekladoch odborných textov.

Po dvoch rokoch vykonávania študentských stáží na pôde kancelárie najvyššie-

ho správneho súdu bol daný projekt vyhodnotený ako úspešný, a preto došlo zo strany súdu k výzve na možnú budúcu spoluprácu aj s ďalšími právnickými fakultami či už na Slovensku alebo v Česku. Dňa 16. júna 2025 došlo k podpisu zatiaľ posledného memoranda z uvedeného radu, a síce s právnickou fakultou UPJŠ.

Zastúpenie jednotlivých právnických fakúlt vysokých škôl v programe stáží:

	2023	2024	2025
Právnická fakulta UK	4	6	10
Právnická fakulta TRUNI	2	9	2
Fakulta práva PEVŠ	1	0	0
Právnická fakulta UPJŠ	0	0	2

Zastúpenie stupňov vysokoškolského štúdia v programe stáží:

	2023	2024	2025
1. stupeň	5	10	7
2. stupeň	2	5	6
3. stupeň	0	0	1

Medzinárodná spolupráca

Najvyšší správny súd od začiatku svojho pôsobenia uskutočnil viacero dôležitých krokov k svojmu začleneniu sa do európskych a medzinárodných štruktúr. Je aktívnym členom v medzinárodných združeníach správnych súdov, zúčastňuje sa na odborných zahraničných konferenciách a rozvíja bilaterálne vzťahy s inštitúciami správneho súdnictva v zahraničí. Svojimi aktivitami prispieva k zdieľaniu skúseností, ku skvalitňovaniu súdnej praxe na Slovensku, k posilňovaniu právneho dialógu medzi krajinami, ako aj k budovaniu dobrého mena súdu na medzinárodnej úrovni.

I. Členstvá v medzinárodných združeníach

▪ Spolupráca s ACA-Europe:

ACA-Europe zohráva kľúčovú úlohu v podpore dialógu medzi najvyššími správnymi súdmi členských krajín EÚ. Podporuje vzájomnú výmenu poznatkov, názorov a skúseností v oblasti právnej vedy, organizácie a fungovania súdnych a/alebo poradných orgánov jeho členov, a to predovšetkým vo vzťahu k právu EÚ.

Členom ACA-Europe bol od roku 2004 najvyšší súd. Najvyšší správny súd sa po svojom vzniku v roku 2021 a prebratí agendy správneho súdnictva od najvyššieho súdu prihlásil o členstvo v združení, ktorého cieľom je aktívne formovanie správneho súdnictva v Európe.

Aktivity vyplývajúce z členstva v združení sa primárne rozdeľujú do dvoch skupín. Prvou skupinou sú odborné semináre pre členov, ktoré slúžia na vzdelávanie, výmenu dobrej praxe, ako aj upevňovanie kontaktov. Najvyšší správny súd sa zúčastňuje na odborných seminároch každoročne, pričom už v prvom roku

členstva v ACA-Europe sa podpredseda súdu Marián Trenčan zúčastnil na podujatí v Taliansku.

Druhou dôležitou výhodou, ktorá vyplýva z členstva najvyššieho správneho súdu v združení, je možnosť sudcov absolvovať stáž v jurisdikciách iných európskych štátov. Vďaka členstvu v ACA-Europe tak v priebehu uplynulých rokov sudkyňa Kristína Babiaková, sudkyňa Anita Filová a sudca Juraj Vališ absolvovali stáž na českom najvyššom správnom súde, sudca Juraj Vačok na poľskom najvyššom správnom súde, sudca Michal Novotný na Spolkovom správnom súde v Nemecku a sudkyňa Petra Príbělská na Najvyššom správnom súde Rakúska.

Najvyšší správny súd recipročne hostuje sudcov správnych súdov európskych krajín. Prostredníctvom ACA-Europe na najvyššom správnom súde stážovala sudkyňa Najvyššieho správneho súdu Portugalska Ana Paula de Fonseca Lobo a tiež taliansky sudca Štátnej rady Raffaele Greco. Obaja absolvovali dvojtyždňovú stáž na tunajšom súde, pričom okrem programu na najvyššom správnom súde absolvovali stretnutia na najvyššom súde, Úrade pre verejné obstarávanie či so zástupcami súdnej rady.

▪ Spolupráca s IASAJ:

IASAJ bola založená v roku 1983. Združuje viac ako 100 najvyšších správnych súdov zo všetkých kontinentov. Jej cieľom je podporovať spoluprácu v oblasti právnych otázok spadajúcich do činnosti správnych súdov rozhodujúcich v poslednej inštancii. Asociácia zabezpečuje výmenu poznatkov a skúseností zo súdnej praxe na medzinárodnej úrovni.

Ďalším združením, ktorého sa najvyšší správny súd stal členom, je IASAJ – Medzinárodná asociácia najvyšších správnych súdov. Jednou z aktivít, ktoré pre členov združenie usporadúva, je kongres konajúci sa každé tri roky, na ktorom sa účastníci prostredníctvom workshopov venujú aktuálnym otázkam a výzvam

v justícii. Predseda najvyššieho správneho súdu sa v roku 2022 zúčastnil na kongrese, ktorý sa konal v Belgicku. Tento formát stretnutí poskytuje účastníkom možnosť porovnania sa s inými jurisdikciami a vytvára platformu pre lepšie porozumenie iných súdnych inštitúcií, ako aj tej vlastnej.

Členstvo umožňuje sudcom najvyššieho správneho súdu zúčastniť sa na zahraničných stážach aj v krajinách mimo EÚ. Ich účelom je zoznámiť predstaviteľov justície s právnym systémom danej krajiny a diskutovať o témach, ktoré sú pre krajinu a dané obdobie najaktuálnejšie. Na konci roku 2024 sa sudca najvyššieho správneho súdu Peter Potásch zúčastnil na stáži na Najvyššom správnom súde Thajského kráľovstva. Počas výmenného pobytu absolvoval viacero odborných konzultácií, keď osobitná pozornosť bola venovaná významu správneho súdnictva pri ochrane životného prostredia, témam s finančno-právnym zameraním a informáciám o pozitívno-právných úpravách oboch štátov vo vybraných oblastiach správneho práva.

Naopak, na najvyššom správnom súde stážovala v roku 2024 justičná čakatelka zo Štátnej rady Grécka, Eirini Spanaki. Počas svojej stáže mala možnosť diskutovať o svojich otázkach so sudcami najvyššieho správneho súdu, predstaviteľmi najvyššieho súdu, Úradu pre verejné obstarávanie Slovenskej republiky či Protimonopolného úradu Slovenskej republiky. Počas stáže vznikol priestor aj pre komparáciu systémov správneho práva na Slovensku a v Grécku, a to konkrétne počas prezentácie pani Spanaki, ktorú pripravila pre predstaviteľov tunajšieho súdu a sudcov.

▪ Iné medzinárodné spolupráce:

Najvyšší správny súdu je členom aj ďalších medzinárodných združení, a to Súdnej siete EÚ (RJEU) a Siete najvyšších súdov (SCN).

Súdna sieť EÚ (RJEU) bola vytvorená z iniciatívy predsedu SD EÚ spolu s pred-

sedami ústavných a najvyšších súdov členských štátov EÚ. Hlavným cieľom jej fungovania je zdieľanie a centralizácia informácií, šírenie európskeho práva tak, ako ho interpretuje SD EÚ a sudy členských štátov, ale aj podpora vzájomného poznania a porozumenia zákonov členských štátov. Najvyšší správny súd má vďaka členstvu prístup k neverejnej platforme združenia, ktorá okrem vyššie uvedeného obsahuje aj vnútroštátne rozhodnutia aplikujúce európske právo či rôzne ďalšie správy a štúdie.

Sieť najvyšších súdov (SCN) je naopak platforma, ktorá bola spustená pod záštitou ESLP a najvyšší správny súd sa stal jej členom už v roku 2021. Cieľom tohto zoskupenia je najmä prehĺbenie dialógu medzi ESLP a národnými najvyššími súdnymi inštančiami cestou vzájomnej výmeny poznatkov a informácií v oblasti Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a súvisiacich otázok. Najvyšší správny súd sa v rámci členstva aktívne podieľa na vypracovaní príspevkov do komparatívnych štúdií, ale tiež na iných aktivitách, ktoré vyplývajú z členstva.

V roku 2025 započali rozhovory o možnom členstve tunajšieho súdu aj v združení Európsky právny inštitút (ELI). Cieľom daného združenia je iniciovať, vykonať či posilňovať výskum v právnych oblastiach a rovnako tak poskytovať usmernenia pre svojich členov v oblasti vývoja európskeho práva. Združenie vykonáva mnohé projekty, ktoré pokrývajú všetky oblasti práva – hmotné, procesné, verejné a rovnako aj súkromné právo. Na základe komunikácie vedenia najvyššieho správneho súdu s vedením daného združenia požiadal najvyšší správny súd o členstvo v ňom.

III. Spolupráca so SD EÚ

Veľkým míľnikom v rámci rozvoja vzťahov s európskymi súdmi bola pre predstaviteľov tunajšieho súdu návšteva SD EÚ v roku 2022, ktorá poskytla príležitosť predstaviť činnosť najvyššieho správneho súdu na pôde tejto významnej súdnej inštitúcie. Stretnutie malo významný vplyv na postupné ukotvenie najvyššieho správneho súdu na medzinárodnej pôde a jeho etablovanie sa v medzinárodnom prostredí.

V tom istom roku mal najvyšší správny súd zastúpenie na oslavách 70. výročia SD EÚ v Luxemburgu, ktorých súčasťou bolo aj fórum sudcov. Toto fórum má formu kolokvia, ktoré sa každoročne usporadúva s cieľom udržiavať základné väzby medzi SD EÚ a súdmi členských štátov. Ústrednou témou zasadnutí a seminárov bolo priblíženie spravodlivosti občanom.

Aj v roku 2024 na mimoriadnom sudcovskom fóre pre predsedov najvyšších súdnych orgánov členských štátov EÚ pri príležitosti 20. výročia rozšírenia EÚ o 10 nových členských štátov mal najvyšší správny súd svoje zastúpenie. Tematicky sa fórum SD EÚ orientovalo na sociálnu politiku, ochranu osobných údajov a využitie umelej inteligencie pri podpore súdnej činnosti.

Významným momentom v roku 2024 bola návšteva tunajšieho súdu predsedom SD EÚ Koena Lenaerts spolu so sudcom SD EÚ Miroslavom Gavalcom. Počas dvojdnovej návštevy mali sudcovia a zamestnanci kancelárie súdu priestor diskutovať na tému judikatúry SD EÚ súvisiacej s azylovou agendou a jej aplikáciou v rozhodnutiach najvyššieho správneho súdu. Predseda Lenaerts priblížil i tému ochrany finančných záujmov EÚ v judikatúre SD EÚ.

III. Spolupráca so súdmi susedných krajín

Najvyšší správny súd nadviazal spoluprácu s najvyššími súdnymi inštančiami susedných krajín už v počiatkoch svojho fungovania. V roku 2022 v rámci rozvoja bilaterálnych vzťahov s českým najvyšším správnym súdom prijala delegácia tunajšieho súdu pozvanie na stretnutie s jeho predstaviteľmi, na ktorom boli odprezentované základné princípy fungovania najvyššej správnej súdnej inštančie v českej justícii.

V tom istom roku predseda Pavol Nad' prijal pozvanie na oslavy 100. výročia založenia poľského najvyššieho správneho súdu a jeho účasť otvorila priestor pre diskusie o možnej bližšej spolupráci najvyššieho správneho súdu Slovenska a Poľska.

Významným rokom v oblasti spolupráce so súdnymi inštitúciami susedných krajín bol rok 2023. Zástupcovia slovenského najvyššieho správneho súdu boli prizvaní na bilaterálne stretnutie najvyšších správnych súdov, ktoré od roku 2011 organizuje český a poľský najvyšší správny súd. Cieľom týchto podujatí je vytvoriť priestor na pravidelný dialóg sudcov a výmenu aktuálnych poznatkov či výziev v ich rozhodovacej činnosti. Účastníci diskutovali o spoločnom európskom azylovom systéme (CEAS), probléme dvojitého zdanenia a právnych aspektoch strategických stavebných projektov.

V nadväznosti na prizvanie slovenskej delegácie na bilaterálne stretnutie českého a poľského najvyššieho správneho súdu bolo na pôde tunajšieho súdu v roku 2024 zorganizované historicky prvé stretnutie v trilaterálnom formáte. Okrem predsedov a pracovných skupín českého a poľského najvyššieho správneho súdu prijal pozvanie na toto podujatie aj sudca SD EÚ Miroslav Gavalec. Stretnutie bolo tematicky rozdelené do troch pracovných blokov s témami v oblasti správneho trestania v rozhodovacej činnosti najvyšších správnych súdov, v oblasti azylovej agendy s akcentom na maloleté osoby bez sprievodu v konaní o udelenie azylu,

ako aj v oblasti štátnej sociálnej podpory.

Najvyšší správny súd spoločne so svojim českým partnerom pravidelne usporadúva stretnutia plén oboch súdov. Tento formát stretnutí prispieva nielen k výmene znalostí a skúseností, ale aj k prehĺbovaniu vzájomných profesionálnych a partnerských vzťahov. V roku 2024 stretnutie zorganizoval český najvyšší správny súd v meste Pozlovice. O rok neskôr bol recipročne zodpovedný za zorganizovanie tradičného stretnutia plén tunajší súd s obsahovým zameraním na odlišnosti českej a slovenskej procesnoprávnej úpravy správneho súdnictva po roku 1993 a úvahy *de lege ferenda*, disciplinárnu súdnu agendu a tému zaujatosti sudcu so špecifickým akcentom na rozhodovaciu činnosť.

Okrem tejto spolupráce v decembri 2023 navštívili najvyšší správny súd predstavitelia Správneho súdneho dvora Rakúskej republiky a vo februári 2024 sa bilaterálne stretnutia so susednými správnymi súdmi najvyššej inštancie zavŕšili návštevou predstaviteľov Kúrie Maďarska na pôde tunajšieho súdu.

Stáže v zahraničí		Stáže zahraničných predstaviteľov justície		Zahraničné pracovné cesty	
2022	3	2022	1	2021	3
2023	3	2023	1	2022	24
2024	2	2024	1	2023	14
2025	1			2024	20
				2025	11

Podpredseda najvyššieho správneho súdu Marián Trenčan na seminári ACA-Europe vo Versailles. (december 2024)

Predseda Správneho súdneho dvora Rakúskej republiky Rudolf Thienel a predseda najvyššieho správneho súdu Pavol Naď. (december 2023)

Sudca SD EÚ Miroslav Gavalec a predsedovia najvyšších správnych súdov Slovenskej republiky, Poľskej republiky a Českej republiky Pavol Naď, Jacek Chlebny a Karel Šimka na Trilaterálnom stretnutí. (október 2024)

Spoločná fotografia delegácií z najvyššieho správneho súdu a Kúrie Maďarska v zložení predsedu Andrása Zs. Varga, podpredsedníčky Katalin Böszörményiné Kovács. (február 2024)

Prednáška sudcu Tomáša Langáseka o právnej úprave disciplinárneho súdnictva v Českej republike. (január 2024)

Delegácia najvyššieho správneho súdu na návšteve Najvyššieho správneho súdu Poľskej republiky. (marec 2024)

Vedenie najvyššieho správneho súdu spolu s delegáciou zo SD EÚ v zastúpení predsedu Koena Lenaerts a sudcu Miroslava Gavalca. (máj 2024)

Návšteva Správneho súdneho dvora Rakúsko. (december 2023)

Návšteva predstaviteľov Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v Luxemburgu. (november 2022)

Predseda českého najvyššieho správneho súdu Karel Šimka a slovenského najvyššieho správneho súdu Pavol Nad po podpise memoranda o spolupráci medzi českým a slovenským najvyšším správnym súdom. (marec 2024)

Spolupráca s inštitúciami pôsobiacimi na Slovensku

Aj napriek oddeleniu oblasti správneho súdnictva od najvyššieho súdu obe najvyššie súdne inštalácie zostávajú v úzkej kooperácii. Ich vzťah sa pretavil napríklad do spoločného organizovania odborného sympózia na tému *Interdisciplinárne pohľady na daňový podvod* v roku 2023. Auditórium sudcov z oboch organizátorských inštitúcií a zástupcov z Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, Slovenskej komory daňových poradcov, Ministerstva financií Slovenskej republiky, generálnej prokuratúry a tiež novovzniknutých správnych súdov si vypočulo príspevky o rozdieloch medzi „finančným“ daňovým podvodom a skutkovou podstatou trestného činu daňového podvodu, ako aj o zodpovednosti štatutárnych orgánov pri daňových povinnostiach.

V roku 2025 bolo zorganizované ďalšie spoločné sympóziu, tentokrát na tému *Konkurz a reštrukturalizácia v civilnom sporovom a v súdnom správnom konaní*. Predmetom prednášok boli napríklad témy ako prípustnosť určovacej žaloby, účel určovacej a vylučovacej žaloby, prejudiciálne posúdenie, vkladuschopnosť listiny, vzájomné prerušenie konaní a mnoho iného.

Po vzniku najvyššieho správneho súdu započala v roku 2021 spolupráca s verejným ochrancom práv, keď sa vedenie súdu strelo s ombudsmankou Máriou Patakyovou a v roku 2024 s ombudsmanom Róbertom Dobrovodským.

Záverom nemožno opomenúť intenzívnu spoluprácu s justičnou akadémiou. Okrem toho, že sudcovia a zamestnanci sa pravidelne zúčastňujú na vzdelávaní poskytovanom danou inštitúciou, niektorí sudcovia najvyššieho správneho súdu aj aktívne participujú na vzdelávaní poskytovaním lektorstva a podieľajú sa tiež na vytváraní študijného plánu justičnej akadémie.

Spolupráca s uvedenou inštitúciou sa napokon v roku 2024 pretavila i do zorganizovania historicky prvých *Dní správneho súdnictva* na pôde detašovaného

pracoviska justičnej akadémie v Omšeni. Účelom tohto podujatia bolo vytvorenie jedinečnej platformy pre sudcov správnych súdov na prehĺbenie poznatkov a odbornej diskusie v oblastiach správneho súdnictva, ktoré kopírujú aktuálne potreby aplikačnej praxe súdov. Na základe kladných odoziev a úspechu podujatia bolo podujatie opätovne zorganizované aj v roku 2025.

Predseda najvyššieho správneho súdu Pavol Naď a verejný ochranca práv Róbert Dobrovodský.
(január 2024)

Minister spravodlivosti Viliam Karas, predseda súdnej rady Ján Mazák, predseda ústavného súdu Ivan Fiačan, predseda národnej rady Boris Kollár, predseda vlády Eduard Heger, predseda najvyššieho súdu Ján Šikuta a predseda najvyššieho správneho súdu Pavol Naď na Otvorení Justičného roku.
(február 2023)

Memorandá o spolupráci

Najvyšší správny súd a jeho kancelária od svojho vzniku intenzívne nadväzovali a postupne prehľbovali vzťahy s partnerskými inštitúciami za účelom realizácie rôznorodnej spolupráce smerujúcej jednak k zefektívneniu výkonu súdnictva, ako aj podporných činností smerujúcich k napĺňaniu základných cieľov tunajšieho súdu a jeho kancelárie.

S cieľom formálne zakotviť, respektíve zarámcovať základné okruhy spolupráce najvyšší správny súd a jeho kancelária uzatvorili viaceré memorandá o vzájomnej spolupráci, a to jednak so súdnymi inštitúciami, právnickými fakultami slovenských vysokých škôl, ako aj s inými subjektami, ktoré pozitívnym spôsobom prispievajú k napĺňaniu poslania najvyššieho správneho súdu a jeho kancelárie.

Ako prvé z radu memoránd o vzájomnej spolupráci bolo v júni 2021 podpísané memorandum s justičnou akadémiou. Predseda tunajšieho súdu Pavol Naď a riaditeľ justičnej akadémie Peter Hulla pri podpise memoranda zdôraznili význam kvalitného vzdelávania sudcov, prokurátorov a súdnych úradníkov, ako aj vysoko odborného a nestranného výkonu súdnictva.

Významným krokom súdu v rozvoji vzťahov s justičnými orgánmi na domácej pôde bol bezpochyby podpis memoranda s ústavným súdom a jeho kanceláriou v októbri 2022. Dokument reflektuje na nevyhnutnosť dôvery verejnosti v justíciu, sudcov a nestranný výkon súdnictva, ako aj na potrebu praktickej každodennej orientácie v rozsiahlej rozhodovacej činnosti súdov. Spolupráca je okrem iného zameraná na výmenu informácií realizovanú najmä prostredníctvom odborných podujatí umožňujúcich diskusiu o závažných a aktuálnych právnych otázkach.

Uzatvorením memoranda s českým najvyšším správnym súdom v marci 2024 došlo k formálnemu ukotveniu vzájomnej úzkej spolupráce, ktorá medzi tunajším súdom a jeho českým partnerom prebiehala od prvých mesiacov vzniku najvyššieho správneho súdu. Spolupráca najvyšších súdnych inštancií je zameraná na vzájomnú výmenu informácií, poznatkov a skúseností týkajúcich

sa ich pôsobenia. Zámerom je konkrétna realizácia spolupráce pri odborných podujatiach a vzdelávacích aktivitách, ako aj spolupráca pri publikačnej činnosti. Výmena informácií, poznatkov a skúseností na podklade memoranda aktuálne už prebieha taktiež na úrovni analytických útvarov oboch súdov, a to predovšetkým prostredníctvom poskytovania prekladov právnych dokumentov, ktoré boli vyhotovené v rámci činnosti toho-ktorého súdu a právnych dokumentov a štúdií, ku ktorým majú súdy prístup prostredníctvom medzinárodných sietí. Do budúca je zámerom posilniť aj spoluprácu útvarov súdnych činností a spoluprácu v oblasti knižnično-informačných služieb.

V rámci pilotného ročníka podujatia *Dni správneho súdnictva* boli v Omšeni koncom septembra 2024 podpísané memorandá o vzájomnej spolupráci medzi najvyšším správnym súdom a jeho kanceláriou a všetkými tromi správnymi súdmi, ktoré zakotvujú konkrétne vecné vymedzenie obsahu a foriem spolupráce správnych súdov s najvyšším správnym súdom. Súdy v memorande deklarovali svoj záujem vymieňať si informácie, poznatky a skúsenosti v oblasti svojho pôsobenia, predovšetkým prostredníctvom odborných podujatí, vzdelávacích aktivít a spoločných analytických projektov.

Nateraz posledným z memoránd so súdnymi inštitúciami je memorandum o vzájomnej spolupráci uzatvorené v júli 2025 s najvyšším súdom a jeho kanceláriou. Hlavnými cieľmi spolupráce dotknutých inštitúcií je okrem výraznejšej vzájomnej výmeny informácií, poznatkov a skúseností aj vytvorenie predpokladov pre ďalšie spoločné kroky v konkrétnych oblastiach. Špecifickou dohodnutou oblasťou budúcej spolupráce je pritom vzájomná kooperácia a vyvíjanie aktivít týkajúcich sa potencionálne nového sídla oboch strán memoranda (dvoch oddelených častí v jednej budove). V rámci memoranda došlo aj k zakotveniu spolupráce na úrovni analytických útvarov, prostredníctvom ktorých bude zabezpečená výmena informácií, dokumentov analytickej povahy, poznatkov, ako aj skúseností.

V snahe prepojiť teóriu s praxou vedenie najvyššieho správneho súdu a jeho kancelárie podpísalo memorandá o vzájomnej spolupráci aj so slovenskými

právnickými fakultami, a to konkrétne s právnickou fakultou TRUNI, právnickou fakultou UK a fakultou práva PEVŠ (podpísané v júni 2023). O dva roky neskôr, v júni 2025, bola spolupráca s vysokými školami rozšírená aj o právnickú fakultu UPJŠ. Tunajší súd je zároveň otvorený spolupráci aj s ďalšími právnickými fakultami, a nielen na Slovensku, ale i v Česku.

Memorandá s právnickými fakultami majú za cieľ prehĺbiť spoluprácu v oblasti publikačnej činnosti, výmenu informácií a už dobre nastavenú prax v rámci spolupráce pri tvorbe Zbierky stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu. Študentom právnických fakúlt sa vďaka memorandám naskytila príležitosť sa vo vymedzenom rozsahu aktívne podieľať na chode oddelenia analytických činností prostredníctvom bezplatných odborných študentských stáží. Podpis memoránd otvára možnosti i pre vysokoškolských učiteľov, vedeckých pracovníkov, sudcov najvyššieho správneho súdu, prípadne iných zamestnancov kancelárie súdu majúcej záujem o prepojenie s akademickou pôdou.

Záverom nemožno opomenúť memorandum o vzájomnej spolupráci, ktoré najvyšší správny súd uzavrel koncom roka 2024 so Združením sudcov Slovenska, a to za účelom presadzovania a ochrany nezávislého a nestranného výkonu súdnictva, zlepšovania justičného systému, ako aj posilňovania princípu právneho štátu a dôvery v justíciu.

I. Memorandá o spolupráci so súdmi

- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi ústavným súdom a kanceláriou ústavného súdu a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 13. október 2022)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi Najvyšším správnym súdom Českej republiky a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 14. marec 2024)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi Správnym súdom v Bratislave a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 27. september 2024)

- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi Správnym súdom v Banskej Bystrici a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 27. september 2024)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi Správnym súdom v Košiciach a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 27. september 2024)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi najvyšším súdom a kanceláriou najvyššieho súdu a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 3. júl 2025)

Predseda najvyššieho správneho súdu Pavol Naď, predseda najvyššieho súdu František Mozner po podpise memoranda. (júl 2025)

Zástupcovia správnych súdov v Banskej Bystrici, Bratislave a Košiciach, kancelárie najvyššieho správneho súdu a najvyššieho správneho súdu v Omseni po podpise bilaterálnych memoránd (október 2024).

II. Memorandá o spolupráci s právnickými fakultami

- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi fakultou práva PEVŠ a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 27. jún 2023)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi právnickou fakultou UK a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 28. jún 2023)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi právnickou fakultou TRUNI a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 29. jún 2023)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi právnickou fakultou UPJŠ a najvyšším správnym súdom a kanceláriou najvyššieho správneho súdu (dátum podpisu: 16. jún 2025)

Podpis memoranda s dekanou fakulty práva PEVŠ doc. JUDr. Katarínou Šmigovou, PhD., LL.M. (jún 2023)

Podpis memoranda s dekanom právnickej fakulty UK prof. JUDr. Eduardom Burdom, PhD. (jún 2023)

Podpis memoranda s dekanou právnickej fakulty TRUNI prof. JUDr. Mgr. Andreou Olšovskou, PhD. (jún 2023)

Dekan právnickej fakulty UPJŠ Miroslav Štrkolec, predseda najvyššieho správneho súdu Pavol Naď a vedúca kancelárie najvyššieho správneho súdu Zuzana Kyjac. (jún 2025)

Najvyšší správny súd má za sebou síce časovo krátke, ale obsahovo veľmi plodné obdobie, ktoré sa týka jednak jeho ochranného charakteru voči verejnej moci a jednak jeho disciplinárnej právomoci. Tento súd sa tak počas svojho krátkeho fungovania efektívne etabloval ako kľúčová autorita v oblasti správneho súdnictva, ktoré prispieva k budovaniu a rozvíjaniu vlády práva na Slovensku.

Rozvoj správneho súdnictva je podmienený nielen kvalitnou rozhodovacou praxou, ale aj systematickou odbornou diskusiou a prepojením s akademickou obcou. V tomto smere má mimoriadny význam spolupráca najvyššieho správneho súdu so slovenskými právnickými fakultami, vrátane fakulty práva PEVŠ, ktorá bola formalizovaná memorandom o spolupráci.

Vzájomná spolupráca prispieva k vzdelávaniu novej generácie právnikov, ktorí majú možnosť už počas štúdia oboznámiť sa s fungovaním vrcholnej inštitúcie správneho súdnictva. Zároveň podporuje šírenie právneho vedomia o postavení a úlohách správneho súdnictva v právnom poriadku Slovenskej republiky.

Partnerstvo najvyššieho správneho súdu a právnickej fakulty PEVŠ možno považovať za príklad dobrej praxe prepojenia teoretického a praktického rozmeru právneho vzdelávania, ktoré v konečnom dôsledku posilňuje kvalitu a autoritu správneho súdnictva na Slovensku.

K aktuálnemu výročiu prajeme najvyššiemu správne súdu profesionálne zosládnutie výziev, ktoré ho čakajú a prijímanie ďalších spravodlivých rozhodnutí, nech správne súdnictvo na Slovensku naďalej predstavuje nezastupiteľnú súčasť systému ochrany práv jednotlivcov i právnických osôb vo vzťahu k verejnej správe.

■ doc. JUDr. Katarína Šmigová, LL.M, PhD., dekanka fakulty práva PEVŠ

Vždy, keď sa do centra politického záujmu dostáva súdna reforma, nech už akokoľvek nazvaná a odôvodňovaná vzletnými frázami, každý odborník by mal spozornieť. Aj keď môžeme mať na reformy v súdnictve pred niekoľkými rokmi rôzne názory, väčšinou sa zhodneme, že sa v rámci týchto krokov predsa len

podarila jedna dobrá vec, ktorá je spôsobilá skvalitniť verejnú správu a prispieť k lepšiemu životu ľudí a tou je kreácia samostatnej sústavy správneho súdnictva vrátane najvyššieho správneho súdu.

Najmä v čase kreácie kompetencií najvyššieho správneho súdu a počiatkoch jeho obsadzovania sa objavovali rôzne špekulácie o tom, akým spôsobom by mal na Slovensku pôsobiť. Dnes však môžeme smelo konštatovať, že najvyšší správny súd a ďalšie správne súdy naplnili očakávania v tom najlepšom slova zmysle, stali sa transparentnými ochrancami zákonnosti a predvídateľnosti právnych riešení vo verejnej správe.

Môžem len potvrdiť, že právnická fakulta UK je hrdá na spoluprácu s najvyšším správne súdom, ktorá sa prejavuje nielen čiastočným personálnym prepojením medzi sudcami a fakultou, ale aj inštitucionálnou kooperáciou vrátane spolupráce pri výchove nových generácií právnikov.

Želáme najvyššiemu správne súdu a ďalším správne súdom, aby si aj v nasledujúcich desaťročiach udržali nielen formálnu, ale aj faktickú vysokú mieru autority, ktorú sa im, za krátky čas ich pôsobenia, podarilo vy dobyť.

■ prof. JUDr. Eduard Burda, PhD., dekan právnickej fakulty UK

Ústava ako náš hodnotový totem obsahuje niekoľko silných viet. Jednou z najsilnejších je tá o slobode a rovnosti všetkých ľudí v dôstojnosti a právach. Ponúka nám optiku pozerania sa na ostatných ľudí, spoločnosť, aj seba samých, cez pojmy ľudských práv a potrieb. Ak k nej prisunieme vetu o tom, že Slovenská republika je demokratický a právny štát, vytvorila sa nám okuliare, cez ktoré môžeme vidieť minulosť našej krajiny ako príbeh.

V tom príbehu sa demokratické inštitúcie štátu, tvorené z vôle ľudu, obmedzia právnymi a ľudskoprávnymi požiadavkami. Demokracia dostáva limity cez právo a právo dostáva limity cez ľudskoprávne hodnoty. Tak, aby sme boli nielen demokratickým, ale aj právnym štátom.

A právny štát nie je možný bez správneho súdnictva. Preto správne súdnictvo historicky vzniká a mizne s premenami režimov. Vymizne napríklad v päťdesiatych rokoch minulého storočia, na chvíľku aspoň čiastočne vznikne v šesťdesiatom ôsmom a znova zmizne, aby sa objavilo po nežnej revolúcii a bolo predmetom pozornosti ako ochrana pred štátom. Lebo ochrana jednotlivca pred štátnymi orgánmi, demokraticky legitimovanou exekutívou – správou, ale aj samosprávou, je základom ochrany slobody, dôstojnosti a rovnosti. Preto správne súdnictvo vykonáva pozíčne obdobnú prácu ako ústavné súdy, ako nám pripomína nemecká doktrína. Preto je najvyšší správny súd „malým ústavným súdom“, ako myšlienku po nemeckom vzore formulujú české kolegyne a kolegovia.

Vznik najvyššieho správneho súdu a súdnej sústavy správneho súdnictva, ktoré koncentrovane, teda aj sústredene, vykonávajú túto ochranu pred aktami exekutívy, je tak veľkou vecou, ktorú si obyvateľstvo krajiny zaslúži.

Právnická fakulta TRUNI je tak samozrejme hrdá, že sudkyňami, sudcami a asistentami najvyššieho správneho súdu sa stali aj viacerí jej talentovaní absolventi a pedagógovia, a že rozbehu a praktickému chodu súdu výrazne pomohla absolventka nášho doktorandského štúdia, doktorka Kyjac

Spojenosť akademickej sféry s konkrétnym súdnym orgánom však nevzniká primárne cez personálne linky. Nosným je expertný dialóg a spoločná práca na presadzovaní hodnôt právneho štátu. V tom pomáha otvorenosť súdu – od dostupnosti jeho rozhodnutí, cez výmenu názorov na seminároch, či iných fórach, až po možnosť študentských stáží, v rámci ktorých je práve nahliadnutie do živého fungovania správneho súdnictva pre budúci právnikov neoceniteľnou skúsenosťou. Táto prepojenosť a spolupráca nás tešia najviac a za túto príležitosť, dôveru a otvorenosť úprimne ďakujeme.

■ doc. JUDr. Marianna Novotná, PhD., univ. prof., dekanka právnickej fakulty TRUNI

Najvyšší správny súd oslavuje päť rokov svojej existencie. Jeho kreáciou sa Slovenská republika zaradila do skupiny demokratických právnych štátov, v ktorých došlo na najvyššej úrovni k oddeleniu najvyššieho správneho súdnictva od najvyššieho všeobecného súdnictva.

Za právnickú fakultu UPJŠ som rád, že viacerí sudcovia novokreovaného najvyššieho správneho súdu sú absolventmi našej fakulty, či už na magisterskom stupni štúdia alebo v rigoróznom konaní.

Od momentu jeho vzniku sme ako fakulta úzko spolupracovali s najvyšším správne súdom, či už v oblasti vedeckých a vzdelávacích podujatí alebo v oblasti pripomienkovania návrhov rozhodnutí na publikovanie v Zbierke stanovísk a rozhodnutí najvyššieho správneho súdu.

Podpísané memorandum o spolupráci otvára priestor na jej rozšírenie aj v oblasti študentských stáží. Túto možnosť si zvlášť vážime, keďže to vytvára vhodné predpoklady pre našich študentov na prehlbovanie ich vedomostí v oblasti správneho práva, ústavného práva, ale aj daňového práva, či správneho súdnictva.

Sme presvedčení, že v nastavenom trende bude spolupráca najvyššieho správneho súdu a fakulty pokračovať aj naďalej a prajeme súdu, aby úspešne pokračoval v naplňaní jeho ústavného poslania a svoje právomoci vykonával v prospech celej spoločnosti.

■ prof. JUDr. Miroslav Štrkolec, PhD., dekan právnickej fakulty UPJŠ

III. Memorandá o spolupráci s inými subjektmi

- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi justičnou akadémiou a najvyšm sprvnm súdom (dátum podpisu: 23. jn 2021)
- Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi Združením sudcov Slovenska a najvyšm sprvnm súdom (dátum podpisu: 7. november 2024)

Komunikáčn politika

Najvyš sprvn súd a jeho kancelária prakticky od začiatku svojej existencie informujú verejnst o svojej ˇcinnosti, a to predovšetkým prostredníctvom webového sídla. Poprednm cieľom komunikaˇcnej politiky oboch intituci je transparentne a zrozumitelne komunikovať verejnsti najmä rozhodovacu ˇcinnst najvyššieho správneho súdu, a tým ho priblizovať laickej aj odbornej verejnsti. Nie nepodstatnou víziou komunikaˇcnej politiky je edukovať verejnst o správnom súdnictve, priblizovať aktivity tunajšieho súdu na tuzemských a medzinárodných podujatiach, a aj tým budovať dôveru v justíciu a prvnytt.

V roku 2024 bolo predstaven nov webov sídlo, ktorého vzhľad, rozloženie a obsah, veríme, reflektuje víziu modernejtnej intitucie a zároveň rešpektuje legislatívne požiadavky –tandardy prístupnosti, ktorých cieľom je sprístupniť webov sídla znevhodnenm skupinám obyvateľov. Od počiatku prác na novom webovom sídle bolo našim zámerom usporiadať ho tak, aby sa v jeho podstránkach uživatel pohodlne orientoval. Komunikácia rozhodovacej ˇcinnosti je pre vedenie najvyššieho správneho súdu a jeho kancelárie prioritnou oblasťou, a z toho plyne aj umiestnenie tlačových komunik na webovom sídle.

Komunikaˇcnm nástrojom je pre nás aj profil na sociálnej sieti LinkedIn. Jeho obsah do znaˇcnej miery kopíruje obsah príspevkov zverejnených na webovom sídle. Z dostupnchtistik plyne, že našich sledovateľov na sociálnej sieti zaujímajú prevažne odborne prvnicke výstupy, napríklad Zbierka stanovísk a rozhodnut najvyššieho správneho súdu, odborne recenzovny ˇcasopis *urnl správneho súdnictva* a dokument s názvom Právne otázky a odpovede veľkého senátu. Sociálnu sieť vyuivame aj na zverejňovanie pracovných ponúk v kancelárii súdu.

Záverom roka 2025 sme spustili *Správny podcast* s víziou osloviťiriu skupinu verejnsti. Prostredníctvom tej-ktorej podcastovej epizódy je cieľom prinsať rozhovory predovšetkým s osobnostami zo slovenského aj zahraniˇcnho právneho prostredia.

Pokiaľ ide o komunikáciu s médiami, najvyš sprvn súd vta aktívnu uˇcast zástupcov mdi na pojednávaniach. Komunikaˇcn rolapecialistu pre styk s verejnstou (hovorca) zároveň umoňuje dbať o to, aby novinrskie dopyty boli zodpovedan v sú ˇcinnosti so sudcami respektíve zamestnancami kancelárie súdu komplexne a včas.

Agenda infoiadost

Kancelária najvyššieho správneho súdu od svojho vzniku vybavila viac ako 450 infoiadost. Počet infoiadost každým rokom rastie. Tento nárast je odvodnen aj prístupom kancelárie, ktorá zjednoduujeiadateľom možnosti požiadať o sprístupnenie informácií – v ostatnom období spustením prevádzky príslušného formuláru na webovom sídle.

ELEKTRONICKY FORMULR ZADOSTI O SPRÍSTUPNENIE INFORMÁCIÍ

Polia oznaˇcne hviezdkou (*) sú povinne a je nutne ich vyplniť.

Fyzik osoba Prvnick osoba

Meno a Priezvisko: * Adresa trvalého pobytu: *

Poadovne informácie: *

Spôsob sprístupnenia: * Dátum narodenia:

Telefónne ˇcslo: E-mail: *

Doplňujúce informácie k zadosti:

ODOSLAŤ →

5

Prevažná väčšina (viac ako 85 %) z doručených žiadostí bola vybavená sprístupnením informácie. V prípade vydaných rozhodnutí o nesprístupnení informácií bolo odvolanie podané v menej ako 10 prípadoch.

Z hľadiska charakteru požadovaných informácií žiadatelia požadujú najčastejšie sprístupnenie starších rozhodnutí správneho kolégia najvyššieho súdu, procesných informácií o súdnych spisoch a o stavoch súdnych konaní alebo požadujú vykonanie lustrácie súdnych konaní ku konkrétnym právnickým osobám. Prvou doručou infožiadostou žiadateľ dňa 22. júla 2021 požadoval údaje o časových harmonogramoch spustenia elektronickej schránky a webu najvyššieho správneho súdu. Kancelária najvyššieho správneho súdu sa však v rámci svojej činnosti stretla aj s atypickými žiadosťami o informácie, ktorým nebolo vyhovené. Išlo napríklad o žiadosť o informácie o očkovaní a testovaní sudcov a sudkyň najvyššieho správneho súdu vo vzťahu k ochoreniu COVID-19.

Pri rozhodovaní o sprístupňovaní informácií kancelária najvyššieho správneho súdu preferuje otvorený prístup a dôsledne dodržiava ústrednú myšlienku zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) – verejné (sprístupniteľné) je všetko, o čom zákon neustanovuje opak.

Knižnica najvyššieho správneho súdu

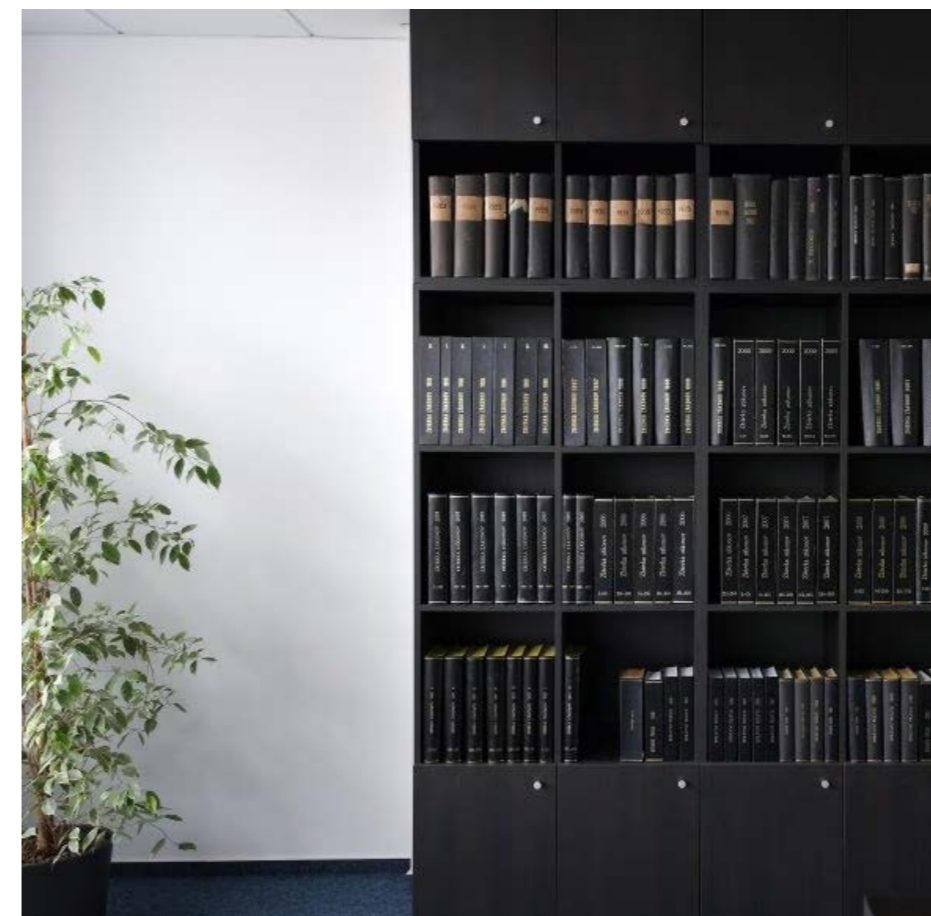
Knižnica najvyššieho správneho súdu predstavuje pracovný a vzdelávací priestor, ktorý zohráva dôležitú úlohu v každodennom fungovaní súdu. Spája tradíciu vzdelávania s modernými technológiami a otvorenou atmosférou podporuje výmenu poznatkov, ako aj kontinuálny profesijný rozvoj sudcov a zamestnancov kancelárie súdu.

Knižnica poskytuje širokú škálu služieb. Jej fond tvorí viac ako 2 500 publikácií z oblasti vnútroštátneho práva, medzinárodného práva a práva EÚ, ako aj filozofie, právnej etiky, histórie a ďalších spoločenských vied. V súčasnosti knižnica odoberá na pravidelnej báze spolu 21 slovenských a zahraničných periodík.

Knižnica síce *prima facie* slúži na štúdium vedeckej literatúry či vypožičiavanie kníh, no jej funkcia tu rozhodne nekončí. Je vybavená totiž profesionálnou audiovizuálnou technikou, ktorá umožňuje realizáciu rôznych odborných školení, seminárov či dokonca nahrávanie podcastov a streamovanie pojednávaní.

Okrem odbornej funkcie má knižnica aj spoločenský rozmer, keď sa minimálne raz ročne mení na priestor neformálnych stretnutí, kde môžu sudcovia a zamestnanci kancelárie súdu spomaliť tempo a nadviazať vzájomné rozhovory v priateľskej atmosfére.

Záverom možno teda zhrnúť, že knižnica najvyššieho správneho súdu nie je len tichým útočiskom pre štúdium a vzdelávanie, ale aj živým srdcom inštitúcie – miestom, ktoré spája ľudí a prispieva k budovaniu „komunitného ducha“ súdu.

Interné vzdelávacie podujatia

Jedným z hlavných cieľov kancelárie najvyššieho správneho súdu bolo od počiatku zhmotniť a rozvinúť na pôde tunajšieho súdu ideu realizácie „doplňového“ vzdelávania, ktoré by bolo určené tak pre sudcov najvyššieho správneho súdu, ako aj zamestnancov kancelárie súdu. Účelom predmetného snaženia malo byť predovšetkým rozšírenie vedomostí v oblastiach, ktoré nie sú pokryté (respektíve sú pokryté iba parciálne) v rámci vzdelávania realizovaného justičnou akadémiou.

Uvedené snahy sa podarilo plne pretaviť do reality v roku 2023, keď kancelária najvyššieho správneho súdu rozbehla projekt interného vzdelávania, v rámci ktorého boli v priestoroch súdu (knižnice) zorganizované rôzne vzdelávacie podujatia, semináre, sympóziá a workshopy, na ktorých participovali jednak lektori „z vlastných radov“, ako aj prizvaní odborníci v dotknutých oblastiach.

V rámci pilotného roku prebehli na súde viaceré školenia, spomedzi ktorých možno spomenúť napríklad školenie Microsoft WORD a Microsoft EXCEL, slovenčina pre všetkých, školenie na prácu so Súdnyim manažmentom a školenie zamerané na prácu s jednotlivými právnymi informačnými systémami.

Významným podujatím, ktoré zorganizoval najvyšší správny súd v spolupráci s najvyšším súdom, bolo odborné sympóziu na tému *Interdisciplinárne pohľady na daňový podvod*. Na podujatí so svojimi odbornými príspevkami vystúpili nielen sudcovia týchto inštitúcií, ale aj zástupca akademickej obce. Hlavným cieľom sympózia bolo vytvoriť priestor pre diskusiu medzi (nielen) jednotlivými právnickými povolaniami o neustále aktuálnej a bezpochyby interdisciplinárnej téme daňového podvodu.

V závere roka bola sudcom poskytnutá možnosť absolvovať školenie zamerané na mediálny tréning, konkrétne na verbálnu komunikáciu, jazykovú a interpre-

tačnú štylistiku, prezentáciu a vystupovanie na verejnosti.

Spôsob vedenia disciplinárneho konania a otázky s tým súvisiace boli predmetom podujatia, v rámci ktorého sudcovia disciplinárnych senátov tunajšieho súdu mali možnosť diskutovať so sudcami trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu Martinom Bargelom a Petrom Štiftom.

Kancelária najvyššieho správneho súdu sa v súvislosti s nedostatočnými znalosťami francúzskeho jazyka osôb pôsobiacich v slovenskej justícii rozhodla počnúc rokom 2024 poskytovať sudcom a niektorým zamestnancom kancelárie súdu vzdelávanie vo francúzskom jazyku pre začiatočníkov. Cieľom tohto jazykového vzdelávania je zabezpečiť jazykovú prípravu sudcov a vybraných zamestnancov vo francúzskom jazyku od úrovne A1 po úroveň B2, ktorá už umožní pokračovanie v bezplatnom špecializovanom vzdelávaní (napríklad právnická terminológia, konverzácia a podobne) prostredníctvom aktivít justičnej akadémie.

V roku 2024 sa okrem kurzu francúzskeho jazyka uskutočnili ďalšie významné vzdelávacie podujatia, spomedzi ktorých sa žiada spomenúť diskusiu sudcov tunajšieho súdu s niekdajším sudcom českého najvyššieho správneho súdu Tomášom Langáškom (aktuálne sudca Ústavného súdu Českej republiky) na tému disciplinárneho súdnictva. Počas podujatia sudca Langášek priblížil jednak právnu úpravu disciplinárneho súdnictva v Českej republike, opísal vnímané problémy legislatívneho zakotvenia a rovnako bol vytvorený aj priestor na debatu o vecných i procesných problémoch a otázkach, pred ktorými sudcovia stoja počas rozhodovania v disciplinárnych veciach.

Spojitosť s otázkami vyvstávajúcimi v rámci disciplinárnych konaní malo aj školenie realizované sudcom trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu Martinom Bargelom na tému *Súbeh a jeho trestanie (súhrnný/úbrnný trest)*.

V rámci ďalších vzdelávacích podujatí bola pozornosť venovaná tiež základom ochrany osobných údajov, kybernetickej bezpečnosti, ako aj vybraným aspektom

spojeným s aplikáciou antidiskriminačného zákona.

V závere roka 2024 kancelária najvyššieho správneho súdu zorganizovala v spolupráci s Úradom na ochranu oznamovateľov školenie za účelom oboznámenia sa s postupmi pri oznamovaní protispoločenskej činnosti a kompetenciami zmieňovaného úradu.

Rok 2025 so sebou opäť priniesol nové vízie a výzvy. Popri pokračovaní v kurze francúzskeho jazyka a prehľbovaní vedomostí v oblasti ochrany osobných údajov bola významnou témou problematika korupcie, ktorej sa v apríli 2025 venoval na pôde tunajšieho súdu sudca trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu Patrik Príbelský.

Jeseň 2025 priniesla následne druhý ročník spoločného odborného sympózia spoluorganizovaného s najvyšším súdom, tentokrát na tému *Konkurz a reštrukturalizácia v civilnom sporovom a v súdnom správnom konaní*.

A napokon ďalšími oblasťami, ktoré boli predmetom vzdelávania v roku 2025, bolo jednak rozhodovanie SD EÚ, ktoré prišli priblížiť sudkyňa Všeobecného súdu JUDr. Beatrix Ricziová a spolu s ňou aj zamestnanec kancelárie najvyššieho správneho súdu aktuálne pôsobiaci ako vyslaný národný expert na SD EÚ – Mgr. Daniel Staruch, a jednak téma etiky, keď v rámci „dňa etiky“ v závere roka bola konkrétne pozornosť venovaná Etickému kódexu štátneho zamestnanca, komunikácii so zdravotne znevýhodnenými osobami, ako aj integrite, nezávislosti a nestrannosti ako nosným prvkom sudcovskej role.

Vydal: Kancelária Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, Bratislava 2026, 1. vydanie

Grafická úprava a dizajn: Rabbit Studio s. r. o.

Editor: Generálny sekretariát Kancelárie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky

ISBN: 978-80-975287-1-3

ISBN: 978-80-975287-1-3